

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายเพื่อส่งเสริมความสามารถใน
การสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2567

Development of a Contemporary Art Activity Model Using Melayu Culture Capital to
Promote Art Creation Abilities of Art Education Students

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy in Art Education
Department of Art, Music, and Dance Education
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2024

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา
โดย	นางสาวรุชณี ชูสารอ
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์สุธี คุณาวิชยานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสเมฉาย บุญญานันต์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนบทร แสงวณิช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สรีตา เจือศรีกุล)

รุชนี ชูสารอ : การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปะของ
นักศึกษาศิลปศึกษา. (Development of a Contemporary Art Activity Model Using Melayu Culture Capital to Promote Art
Creation Abilities of Art Education Students) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาศิลปศึกษา 2. พัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
สร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาศิลปศึกษา 3. ศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถใน
การสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาศิลปศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ 1) การเก็บข้อมูลสำหรับการพัฒนา
รูปแบบกิจกรรมจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน 2) การออกแบบรูปแบบกิจกรรม 3) การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมกับ
ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบหลังใช้ร่วมกับแบบประเมินความรู้ความสามารถ แบบ
สัมภาษณ์นักศึกษา แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ และแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การจัดหมวดหมู่ และการวิเคราะห์เนื้อหา 4) ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมา
ใช้ในการศึกษาศิลปศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดวิธีการสร้างสรรค์และการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยระดับสากลในปัจจุบัน การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา
เป็นฐานต้องใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างลึกซึ้ง สร้างการเห็นถึงคุณค่าเพื่อผนวกกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่เหมาะสมต่อทุนทาง
วัฒนธรรมที่นำมาสร้างสรรค์ และการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ได้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาศิลปศึกษา
เป็นรูปแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจของศิลปะร่วมสมัยและองค์ความรู้ของทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย
จนนำไปสู่การนำเสนอต่อสาธารณชน โดยมีรูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา 4
กิจกรรม คือ 1) The Melayu Contemporary Art 2) The Melayu Budaya 3) The Melayu Creative Process และ 4) The Melayu Present to the
Public

3. ผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยของนักศึกษาศิลปศึกษา และอาสาสมัครชุมชน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสามารถใน
การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในระดับดี และมีพฤติกรรมบ่งชี้ในการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในระดับมาก และชุมชนมีความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ต่อกิจกรรมการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาศิลปศึกษา

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมการวิจัยส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนที่
สามารถนำมาต่อยอดเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยหลากหลายรูปแบบ การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาสังเคราะห์ในบริบทใหม่ ไม่เพียงแสดงถึง
หลากหลายของศิลปะร่วมสมัย แต่ยังเปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารระหว่างคนในชุมชนได้เห็นคุณค่าการอนุรักษ์เชิงสร้างสรรค์ และการขับเคลื่อนอัตลักษณ์
ชุมชนในบริบทโลกยุคใหม่อย่างมีพลวัต

สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2567

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6381057227 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORD: Contemporary Art, Melayu Culture Capital, Contemporary Art Activity Model Using Melayu Culture Capital

Rusnee Susaro : Development of a Contemporary Art Activity Model Using Melayu Culture Capital to Promote Art Creation Abilities of Art Education Students. Advisor: Asst. Prof. Apichart Pholprasert, Ph.D.

This research aimed to (1) study and compile the body of knowledge on the development of contemporary art activity models that promote art creation abilities using Melayu cultural capital among art education students, (2) develop a contemporary art activity model based on Melayu cultural capital for Art Education students, and (3) examine the outcomes of implementing this model with art education students. The research employed a qualitative research and development (R&D) methodology divided into four phases: (1) data preparation through literature review and interviews with 15 experts in four fields; (2) design and pilot testing of the creative activity model; (3) implementation of the model with target student groups using a one-group post-test design and assessment tools such as knowledge and ability evaluation forms, student interviews, behavioral observation, and community feedback surveys; and (4) evaluation and refinement of the activity model.

The research show that:

1. Knowledge on the Development of Contemporary Art Activity Models to Enhance Artistic Creativity through Melayu Cultural Capital for Art Education Students consists of current global concepts and methods of creating and presenting contemporary art. Utilizing Melayu cultural capital as a foundation requires in-depth analysis and synthesis to foster an appreciation of its value. This understanding is then integrated into creative processes that align with the characteristics of Melayu cultural capital. Additionally, the identification and utilization of relevant cultural learning resources play a crucial role in supporting meaningful and contextually grounded learning experiences.

2. The developed model consisted of four key activities designed to foster art creation abilities: (1) The Melayu Contemporary Art, (2) The Melayu Budaya, (3) The Melayu Creative Process, and (4) The Melayu Present to the Public. The model aimed to build knowledge in both contemporary art and Melayu cultural capital, and culminated in public presentation, encouraging creative capacity development among students.

3. Evaluation results indicated that both students and participating community members rated the activities highly. Participants demonstrated significant abilities and behaviors related to contemporary art creation. The community strongly agreed with the value of utilizing local cultural capital for contemporary artistic expression.

Moreover, participants commented that the activities reflected the community's cultural capital and its potential for creative expansion. Integrating cultural resources into new contexts not only enriched the diversity of contemporary art but also promoted inter-community dialogue, creative conservation, and the dynamic expression of community identity in a globalized era.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Art Education

Student's Signature

Academic Year: 2024

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ชี้แนะในสิ่งที่ขาดตกบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์สุธี คุณาวิชยานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ บัญญานันต์, รองศาสตราจารย์ ดร.ชนบทร แสงวนิช และอาจารย์ ดร. สรिता เจือศรีกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในการกรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมถึงชุมชนที่ให้การต้อนรับและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา (ครุศิลป์) ทุกท่านที่ให้ความเมตตาทั้งได้สั่งสอนองค์ความรู้ รวมถึงบุคลากรในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในทุกเรื่องราว

ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้ความรัก ความช่วยเหลือ คำปรึกษา และกำลังใจที่สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ตลอดจนขอขอบคุณรวมถึงเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมดที่คอยช่วยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนช่วยเหลือในทุกกระบวนการ

ทั้งนี้ ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการศึกษาสำหรับนิสิตระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาที่สนับสนุนการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ณ โอกาสนี้

รุชณี ชูสารอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย	7
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดในงานศิลปะร่วมสมัย	11
2.1.1 การศึกษาบริบทแวดล้อมเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยใหม่.....	12
2.1.2 กระบวนการถอดรื้อความหมาย Deconstruction ในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยและการเรียนรู้เชิงทัศน์ (Visual Literacy)	13
2.1.3 การใช้หลักการมีส่วนร่วมกับสังคมเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยใหม่.....	14
2.1.4 การใช้ทุนทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์.....	20
2.1.5 สร้างการสะท้อนคิดโดยการนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยใหม่โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา 25	

2.2	ทุนทางวัฒนธรรมมลายู.....	31
2.2.1	ความหมายของคำว่า มลายู (Melayu).....	31
2.2.2	ค่านิยมของคนมลายู.....	32
2.2.3	ความเป็นมาของมลายู.....	33
2.2.4	ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	33
2.3	ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา.....	45
2.3.1	แนวคิดศิลปะร่วมสมัยในระบบอุดมศึกษา.....	46
2.3.2	บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้.....	47
2.3.3	การวิเคราะห์ Deconstruction และ Visual Literacy ในบริบทของการจัดการเรียนรู้ ศิลปะร่วมสมัย.....	49
2.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
2.5	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
3.1	การวิจัยระยะที่ 1 ระยะศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ (R1)	58
3.1.1	การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
3.1.2	สร้างเครื่องมือการวิจัยภาคสนาม.....	59
3.1.3	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	61
3.2	การวิจัยระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม (D1).....	63
3.2.1	พัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ และเครื่องมือวิจัย.....	63
3.2.2	ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมฯที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงแก้ไข.....	65
3.3	การวิจัยระยะที่ 3 ระยะการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และ เก็บรวบรวมข้อมูล (R2).....	68
3.3.1	คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	68
3.3.2	เกณฑ์ในการคัดออกของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย	69

3.3.3 การพิทักษ์สิทธิ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....	69
3.3.4 ใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย	70
3.4 การวิจัยระยะที่ 4 ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ (D2)..	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4.1 ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	78
4.2 ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย.....	81
4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน	81
4.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย	110
4.3 ตอนที่ 3 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย	120
4.3.1 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง.....	120
4.4 ตอนที่ 4 ผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายจากกลุ่มตัวอย่าง	128
4.4.1 กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art.....	130
4.4.2 กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya	135
4.4.3 กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process.....	140
4.4.4 กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public.....	151
4.4.5 ผลของการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายร่วมกับชุมชนทั้ง 4 กิจกรรม	164
4.4.6 ผลของการประเมินความคิดเห็นของชุมชน	167
4.5 ตอนที่ 5 ผลของการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมฯ ให้สมบูรณ์	178
4.5.1 ประเด็นด้านโครงสร้างของรูปแบบกิจกรรม	178
4.5.2 ประเด็นการเชื่อมโยงกับแนวคิดทางวิชาการ	179

4.5.3 ประเด็นด้านการวัดและประเมินผล	179
4.5.4 ข้อเสนอแนะ	180
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	187
5.1 สรุปผลการวิจัย	188
5.1.1 การวิจัยระยะที่ 1 ระยะศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ (R1)	188
5.1.2 การวิจัยระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม (D1)	191
5.1.3 การวิจัยระยะที่ 3 ระยะการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูล (R2) (The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA)	194
5.1.4 การวิจัยระยะที่ 4 ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ สมบูรณ์ (D2)	200
5.2 อภิปรายผล	200
5.3 ข้อเสนอแนะ	209
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	209
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	209
บรรณานุกรม	211
ภาคผนวก	219
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ	220
ภาคผนวก ข ใบรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน	225
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1	239
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3	261
ภาคผนวก จ รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ ด้วย ทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนิสิตปริญญาตรี	278
ภาคผนวก ฉ ภาพบรรยากาศของการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา	279

ประวัติผู้เขียน	291
-----------------------	-----

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงผลของกระบวนการมีส่วนร่วมศิลปะร่วมสมัยของศิลปิน 4 ท่าน	19
ตารางที่ 2 กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรม	22
ตารางที่ 3 ตารางแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันกับประเด็นในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	106
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art	121
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art	122
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องทุนวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya	124
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya	126
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art	131
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art	133
ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya	137
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya	139
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process	148
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process	150

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public	154
ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public.....	155
ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ ทั้ง 4 กิจกรรม	158
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม	161
ตารางที่ 18 สรุปผลที่ได้จากประเด็นการสัมภาษณ์นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม	164
ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 1 กลุ่ม Ketupat.....	167
ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 2 กลุ่ม Wau Melayu	170
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 3 กลุ่ม Tulisan Jawi	172
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมแบบประเมินความคิดเห็นชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม	174
ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์จากประเด็นคำถามจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชน 4 ประเด็น	176
ตารางที่ 24 รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา.....	182

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ขั้นตอนจากกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนวัฒนธรรม	24
ภาพที่ 2 Lumbung, 2022.....	26
ภาพที่ 3 Video Art: Harmonimilitary: 2021	27
ภาพที่ 4 รอยพิมพ์ใจในวิถีชีวิตของชาวมลายูท้องถิ่นปัตตานี: ปี 2016	27
ภาพที่ 5 Roslisham Ismail a.k.a. Ise, Nasi Gunung (Mountain Rice); Langkasuka Cookbook Project, 2012	28
ภาพที่ 6 Amanda Heng “Every Step Counts” (2019).....	29
ภาพที่ 7 Nation for Sale. 1996.....	30
ภาพที่ 8 PANGROK SULAP / Malaysia est. 2010 / Sabah tanah air-ku 2017.....	31
ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	55
ภาพที่ 10 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	56
ภาพที่ 11 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ.....	58
ภาพที่ 12 แผนภาพร่างโมเดลแสดงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรม.....	79
ภาพที่ 13 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในงานศิลปะร่วมสมัย	82
ภาพที่ 14 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบท ของการนำทุนทางวัฒนธรรมมลายูมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย	84
ภาพที่ 15 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	86
ภาพที่ 16 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ของทุนทางวัฒนธรรมมลายู.....	92
ภาพที่ 17 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นปีที่เหมาะสม ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน.....	94

ภาพที่ 18 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนของการออกแบบ กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	96
ภาพที่ 19 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาทุนทาง วัฒนธรรมมลายูในชุมชน	103
ภาพที่ 20 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ข้อควรคำนึงในการทำ กิจกรรมร่วมกับชุมชน	105
ภาพที่ 21 องค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	113
ภาพที่ 22 โมเดลรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ ด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	114
ภาพที่ 23 การรับฟังการบรรยายจากวิทยากรเรื่องศิลปะร่วมสมัย	131
ภาพที่ 24 เวิร์กช็อปการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัยและเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรม	131
ภาพที่ 25 รับฟังการบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู	136
ภาพที่ 26 นักศึกษาได้ทำเวิร์กช็อปการถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction) ทุนทางวัฒนธรรมที่ เลือก	136
ภาพที่ 27 ทศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่	136
ภาพที่ 28 นักศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับอาสาสมัครชุมชนแลกเปลี่ยนมุมมองของวัฒนธรรม การกินดูปะ	141
ภาพที่ 29 นำข้อสรุปสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย	142
ภาพที่ 30 ขั้นที่ 1 เรียนรู้วิธีการทำดูปะทุกขั้นตอน และการมัดห่อดูปะด้วยใบลานร่วมกับชุมชน ..	142
ภาพที่ 31 ขั้นที่ 2 เตรียมเครื่องเคียงเพื่อจัดวางสำหรับอาหารในรูปแบบศิลปะจัดวาง (Installation Art) โดยออกแบบการจัดวางในรูปแบบแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้า	143
ภาพที่ 32 ขั้นที่ 3 การใช้แนวคิดของศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art) นักศึกษาและอาสาสมัคร ชุมชนร่วมกันกินดูปะที่มีเครื่องเคียงหลากหลายทางความเชื่อในพื้นที่	143
ภาพที่ 33 พบปะพูดคุยกับผู้ชำนาญการเขียนคอตและอาสาสมัครชุมชน	144
ภาพที่ 34 นำข้อสรุปสู่การออกแบบสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของอักษรยาวิ	145
ภาพที่ 35 ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของอักษรยาวิร่วมกับชุมชน....	145

ภาพที่ 36 พบปะพูดคุยกับวิทยากรและอาสาสมัครชุมชนรับฟังการบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับ วัฒนธรรมการทำวามลายู.....	146
ภาพที่ 37 นำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยว่าวมลายู	147
ภาพที่ 38 ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยว่าวมลายูร่วมกับอาสาสมัครชุมชน..	147
ภาพที่ 39 นำเสนอผลงานกลุ่มที่ 1 “Ketupat” “ตุปะ” (ข้าวต้มมัด)	152
ภาพที่ 40 นำเสนอผลงานกลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi” อักษรยาวิ	152
ภาพที่ 41 นำเสนอผลงานกลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “ว่าวมลายู”	153

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อนาคตการศึกษาที่โลกต้องจัดเตรียมต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสู่ความซับซ้อนของวัฒนธรรม สังคมถูกหล่อหลอมให้มีอิทธิพลร่วมในการรับข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะความเป็นสากลทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม การศึกษา สังคม การเมือง และการปกครอง ที่โลกพัฒนาอย่างก้าวกระโดด จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนของระบบการศึกษาที่จะสามารถรองรับทักษะในอนาคตของผู้เรียน การคิดวิเคราะห์และทักษะด้านนวัตกรรมที่ผู้เรียนพึงมี ผนวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนให้ทันต่อการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนต้องเจอกับการปรับตัวให้ทันเหตุการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีการริเริ่มสิ่งใหม่อยู่เสมอ เข้าใจต่อการเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen) การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งอยู่ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนกระแสดนความคิดตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อศตวรรษที่ 21 การยอมรับในการหลั่งไหลของวัฒนธรรมนอกเข้ามา จึงนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะให้มีความหลากหลายในรูปแบบใหม่ที่โดดเด่นมาก ก่อให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของสังคมผนวกกับการสร้างสรรค์งานศิลปะให้เกิดประโยชน์กับองค์กรต่าง ๆ (UNESCO, 2015)

ศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post Modern) มีอิทธิพลต่อแนวคิดของคนรุ่นใหม่ ระบบการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างเสริมภาพและความเข้าใจ การใช้กระบวนการศิลปะสร้างกลไกปรับเปลี่ยนใจทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (Hardy, 2006) ความก้าวหน้าของศิลปะ เช่น กระบวนการศิลปะเชิงสุนทรียะสัมพันธ์ที่สร้างความเข้าใจให้ผู้คนที่ร่วมสร้างสรรค์มีความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งและรับรู้โดยตรงในเรื่องภูมิปัญญา สร้างความตระหนักหยั่งรู้ถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่ปรากฏเห็น อีกทั้งชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยตรงต่อคนรุ่นใหม่ (Williams, 2010) ศิลปินร่วมสมัยมักจะนำทุนทางวัฒนธรรมมาแสดงออกในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการหยิบยกเรื่องราวชีวิตประจำเอกลักษณ์ความเป็นไทย ความเป็นชาติพันธุ์ การนำวัฒนธรรมหรืออารยธรรม ความเชื่อ ศิลธรรมกฎหมาย ประเพณี โดยส่วนมากจะเป็นการนำเสนอที่เป็นการสะท้อนสังคม กระบวนการของศิลปะร่วมสมัยมีกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานไม่มีแบบตายตัว ทำให้เกิดศิลปะรูปแบบใหม่เกิดขึ้นทั่วโลกเป็นจำนวนมาก ศิลปินร่วมสมัยของไทยหลายท่านที่พยายามแสดงออกโดยใช้ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) การใช้ศิลปะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงคนในสังคมให้มีส่วนร่วมต่อผลงานศิลปะ (Bourriaud, 2002) ตัวอย่างงานศิลปะของ

นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล สะท้อนอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ไทยที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ความเป็นไทยถูกเปลี่ยนความหมายใหม่สอดคล้องกับความหลากหลายและสะท้อนให้เห็นถึงกระแสบริโภคนิยมแบบทุนนิยม เพื่อเข้าใจการผสมผสานทางวัฒนธรรมของผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มองเห็นความแตกต่าง แสดงถึงการเชื่อมโยงกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรม (ประชา สุวิธานนท์ และ เกษียร เตชะพีระ, 2554) ศิลปะร่วมสมัยปัจจุบันมีแนวทางที่หลากหลายของศิลปินในการนำเสนอ การทำงานศิลปะที่ไม่ยึดติดอยู่กับการสร้างชิ้นงานศิลปะ แต่มุ่งไปที่การสร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศิลปิน ชุมชน ผู้มีส่วนร่วม (Kester, 2011) เพื่อผลักดันประเด็นทางสังคมบางอย่าง หนึ่งในเหตุผลที่น่าสนใจของศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบันคือ การใช้ทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการนำเสนอผลงานทางศิลปะสู่โลกภายนอกได้เกิดเป็นศิลปะในรูปแบบใหม่ ที่ศิลปินนิยามบทบาทการสร้างสรรค์ในแบบที่ตนต้องการ (Throsby, 2001) เป็นการใช้กระบวนการทางศิลปะที่มีแบบแผนความคิด นำองค์ความรู้ความเข้าใจวิถีศิลปะมาสังเคราะห์ให้เกิดเป็นความงามที่จับต้องได้ ผ่านกระบวนการศิลปะที่มีความหมายในเหตุการณ์ จนเกิดเป็นวัตถุศิลป์ที่เชื่อมโยงระหว่างแนวคิดและทุนทางศิลปวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว สามารถเพิ่มคุณค่าของวัฒนธรรมไทยสู่ความเป็นศิลปะร่วมสมัยสู่คนภายในและนอกประเทศได้

ศิลปะร่วมสมัยเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี จะมีความสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ ตีความ และประเมินผลงานศิลปะ เป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจและตระหนักคุณค่าของผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินไทย (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2554) การศึกษาเรื่องศิลปะร่วมสมัยจำเป็นต้องพิจารณาทั้งบริบททางสังคมและแนวคิดของภาวะปัจจุบันร่วมกัน มากกว่าการจำกัดความเพียงในกรอบของช่วงเวลาในการสร้างสรรค์หรือยุคสมัยใดยุคสมัยหนึ่ง (Smith, 2006) ซึ่งศิลปะร่วมสมัยที่ถ่ายทอดโดยศิลปินมีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมเดินทางมาพร้อมกับการพัฒนาประเทศ พัฒนาสังคม พัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขและบริบทต่าง ๆ ของความคิด ความเชื่อในการสร้างสรรค์ศิลปะในแต่ละช่วงเวลา ศิลปินร่วมสมัยที่เป็นที่ยอมรับของสังคมพยายามสร้างงานที่สะท้อนสภาพสังคมในยุคนั้น ๆ เพื่อให้ทันกับกระแสโลก เนื่องจากศิลปินเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงเป็นตัวแปรสำคัญในการช่วยสะท้อนสภาพสังคมผ่านแรงบันดาลใจจากอิทธิพลที่ได้รับนำไปสู่การนำเสนอความเคลื่อนไหวของสภาพสังคมตามบริบทในพื้นที่ในกระแสโลกาภิวัตน์ (Danto, 1997) ศิลปะร่วมสมัยจึงกลายเป็นการแสดงออกของมวลมนุษยชาติและกลายเป็นมรดกของชาติ ซึ่งนับเป็นช่องทางหนึ่งในการนำเสนอผลงานของศิลปิน ในขณะเดียวกันก็เป็นการสะท้อนและสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมได้มากเช่นกัน (UNESCO, 2009) ปัจจุบันความโดดเด่นของศิลปะร่วมสมัยคือความหลากหลายของวิธีการสร้างสรรค์ แนวคิด และโครงสร้างที่ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อขอบเขตของงานศิลปะแบบเดิม ๆ แต่จุดร่วมหนึ่งของศิลปะร่วมสมัย คือ เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการ

สร้างสรรค์ และได้แรงบันดาลใจมาจากความเป็นโลกาภิวัตน์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี (Kester, 2011) นอกจากนี้ การใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือยังเป็นการสะท้อนปัญหาที่เป็นประเด็นทางสังคม เช่นการใช้ศิลปะที่สร้างมูลค่าแก่ศิลปินที่ด้อยโอกาส ตลอดจนใช้ศิลปะเป็นกระบวนการรับใช้ชุมชนให้เกิดมิติใหม่ของการสร้างคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นสะท้อนต่อปัญหาของสังคมนั้น ๆ (ประนิกา ศรีนวนันต์, 2560) ดังนั้น การใช้งานศิลปะร่วมสมัยของศิลปินมีความสอดคล้องกับความเคลื่อนไหวของกระแสปัจจุบันที่เกิดขึ้น บวกกับนำเสนอกระบวนการคิดที่เป็นองค์ความรู้ทางศิลปะที่ศิลปินต้องการนำเสนอต่อสาธารณะ การสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยศิลปะร่วมสมัยที่ผ่านการสร้างสรรค์งานของศิลปินในประเทศไทยที่เสนอหลายประเด็นหลากหลายมุมมอง เกิดจากการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนได้พบกับประสบการณ์ทางศิลปะในรูปแบบใหม่ เกิดเป็นการร่วมมือของคนในชุมชน กลายเป็นศิลปะที่สามารถจับต้องได้ผ่านกระบวนการดำเนินชีวิตของผู้ที่อยู่ในชุมชน และผู้เข้าชมคือส่วนหนึ่งของผลงาน

ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 16 ชาวมลายูในคาบสมุทรมลายูซึ่งแต่เดิมส่วนใหญ่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม แต่เมื่อ ความเชื่อด้านศาสนาเปลี่ยนเป็นการนับถือศาสนาอิสลาม อารยธรรมอินเดียที่รับผ่านชาวและสุมาตรา รวมทั้ง ความเชื่อในการนับถือผีบรรพบุรุษของอุษาคเนย์มาแต่เดิมก็เปลี่ยนไปเช่นกัน โดยสะท้อนให้เห็นในงานศิลปะต่าง ๆ เช่น ภาษา ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนสถาน การแต่งกาย และลวดลายของชาวมลายูในคาบสมุทรมลายูส่งผลให้เกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนรูปแบบและนิยามความเชื่อใหม่แทนที่ความเชื่อเดิม การคลี่คลาย ต่อยอด และรังสรรค์รูปแบบศิลปะให้สอดคล้องกับความเชื่อใหม่เป็นความท้าทายของศิลปินแต่ละแขนงที่จะต้องรังสรรค์งานเพื่อสอดคล้องความเชื่อและข้อห้ามของศาสนาอิสลามโดยไม่ปะทะความเชื่อเดิมที่ฝังลึกมานาน จนกลายเป็นศิลปะมลายูมุสลิมพื้นถิ่นที่แตกต่างจากลวดลายของศิลปะอิสลามในโลกอาหรับและตะวันตกอย่างเห็นได้ชัด (ณายิบ อาแวบือฮา, 2564) ซึ่งวัฒนธรรมมลายูมีพื้นฐานมาจากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีการวิวัฒนาการของคนในพื้นที่ที่เคยรับวัฒนธรรมของศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และเข้าสู่ยุคของการเข้ารับศาสนาอิสลามของคนในพื้นที่ (โชคชัย วงษ์ตานี, 2555) ก่อให้เกิดการผสมผสานความเชื่อ ความศรัทธา วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมาจากรากเหง้าในอดีต และมีพัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (สุนิติ จุฑามาศ, 2564) เกิดการเรียนรู้ สืบทอด และส่งต่อให้คนในพื้นที่โดยมีที่มาจากหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งหลักศรัทธาและหลักการปฏิบัติได้ครอบคลุมในทุกเรื่อง เริ่มตั้งแต่มนุษย์อยู่ในท้องแม่ การใช้ชีวิตในขณะที่มีชีวิตอยู่บนโลกจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้ วัฒนธรรมของ ชาวมลายูบางพื้นที่ที่ยึดถือความเชื่อเก่า ๆ ที่สืบทอดตั้งแต่อดีต บางพื้นที่ยึดหลักการศาสนาอิสลามอย่างเหนียวแน่น วัฒนธรรมในพื้นที่แห่งนี้ถูกผลิตและแสดงในลักษณะของภาษา ศาสนา การอยู่ร่วมกัน การดำเนินชีวิต อาหาร การละเล่น ศิลปะ ประเพณี และการปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทางสังคม (โชคชัย วงษ์ตานี, 2555)

ความโดดเด่นของวัฒนธรรมมลายูเป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นมลายูผ่านการแต่งกาย ศิลปหัตถกรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อ โดยองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงภาพสะท้อนของความเป็นอยู่ แต่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับตัวตนและคุณค่าทางสังคมของชาวมลายูในแต่ละช่วงเวลา (Milner, 2008) โดยแฝงเรื่องราวต่าง ๆ ปรากฏบนงานศิลปะ ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไป วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลง มีการเพิ่ม หรือผสมกับอิทธิพลอื่น ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในสังคมมลายู (Kahn, 2006) นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ศิลปวัฒนธรรมมลายูยังคงทำหน้าที่เป็นอัตลักษณ์ร่วมของภูมิภาคอาเซียน และได้รับการผลิตซ้ำผ่านกลไกทางสังคม เช่น การก่อตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนด้านวิถีวัฒนธรรมที่มีรากเหง้าเดียวกัน โดยหวังจะก่อให้เกิดความสำนึกร่วมของกลุ่มประชาคมอาเซียน และนำไปสู่การหาจุดร่วมและการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของประชาคมอาเซียน ด้วยการใช่มิติทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมมาเป็นตัวเชื่อม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2560) ปัจจัยด้านสังคมข้างต้นสะท้อนถึงความพยายามในการนำเสนอคุณค่าหรืออัตลักษณ์ผ่านมิติด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูให้คงอยู่ในสภาวะสังคมร่วมสมัย ประเทศไทยเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ วิถีชีวิตของคนเอเชียที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีวิถีประเพณีทางวัฒนธรรมที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน มีภูมิปัญญาที่สืบทอดเป็นมรดกที่เป็นขุมทรัพย์ทางวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในเอเชียอาคเนย์ ประเทศไทยจัดว่ามีความหลากหลายของชนชาติพันธุ์ มลายูเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมของประชากรหลักในชายแดนใต้ จึงเกิดเป็นพหุวัฒนธรรมที่น่าสนใจในความผสมผสานของประเพณี ความเชื่อของแต่ละสังคมที่สืบทอดกันมายาวนาน และพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนจนเกิดเป็นทรัพย์สินทางปัญญา (Hall, 1997) การที่ชุมชนมีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนทรงคุณค่าเนื่องจากแต่ละวัฒนธรรมชุมชนจะมีกลิ่นอายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันด้วยวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนไปจนถึงบุคคลมีความคล้ายคลึงกันไปทั่วทั้งโลก เช่น การหิบบิ๊ยมการสวมใส่เสื้อผ้าก็มีความคล้ายคลึงกันไปในด้านต่างพื้นที่ ส่งผลไปถึงทางด้านเศรษฐกิจในวงกว้าง เป็นต้น ฉะนั้น การเสริมสร้างความหวงแหนของทุนเดิมที่แต่ละวัฒนธรรมมีนั้น จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านวัฒนธรรม การสร้างความยั่งยืนด้วยรูปแบบหรือความแตกต่างที่แต่ละชุมชนมี ซึ่ง จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ ก่อให้เกิดบรรยากาศให้แก่สังคมในชุมชนนั้นมีความหวงแหน (ธวัชชัย ดุลยเกษม, 2559) ดังนั้น การเชิดชูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องสำคัญของคนในชาติที่จะต้องตื่นรู้และร่วมกันผลักดัน และใช้แนวทางต่าง ๆ ที่จะสามารถปกป้องรักษาเผยแพร่สู่โลกภายนอกให้เป็นທີ່ประจักษ์ต่อคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นไทย (กระทรวงวัฒนธรรม, 2562) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของฝ่ายรัฐบาลหรืออำนาจทางการเมืองที่จะแก้ไขปัญหาระบบเศรษฐกิจเท่านั้น แต่การสร้างคุณค่าสามารถ

สร้างได้จากคนที่อยู่ในสังคมรากหญ้าจนถึงผู้ที่สามารถเป็นกระบอกเสียงของสังคมทั้งในและนอกระบบของรัฐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนสามารถสร้างได้กับคนในชุมชนเอง รักษาทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน เพื่อให้คนภายนอกได้สัมผัสคุณค่าและกลายเป็นการต่อยอดสู่กระบวนการอื่น ๆ

ศิลปศึกษาในบริบทปัจจุบันมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์ วิพากษ์ และการเข้าใจโลกผ่านมิติของศิลปะ อย่างไรก็ตาม แม้ศิลปศึกษาจะได้รับการบรรจุในระบบการศึกษาไทยมาอย่างยาวนาน แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลให้การเรียนรู้ศิลปะ ยังไม่สามารถเข้าถึงศิลปะร่วมสมัยได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ทั้งในเชิงเนื้อหา วิธีการสอน วิธีการสอนที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการผลิตผลงานศิลปะเพื่อจัดแสดงในแกลเลอรีหรือพิพิธภัณฑ์ แต่ศิลปะร่วมสมัยได้ขยายขอบเขตให้รวมถึงศิลปะจัดวาง ศิลปะมีส่วนร่วม ศิลปะเชิงปฏิบัติการ (Participatory Art) ที่มีส่วนร่วมกับคนในท้องถิ่นหลากหลายบทบาทและอาชีพ การใช้สื่อทางศิลปะที่มีทั้งแบบดั้งเดิมและแบบร่วมสมัย รวมถึงวัตถุจากวัฒนธรรมท้องถิ่นผสมผสานกันอย่างอิสระ หรือแม้แต่ศิลปะเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างทางสังคม (Critical Art) การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์งานในหลักสูตรศิลปศึกษาโดยส่วนใหญ่อยู่บนพื้นฐานแนวคิดแบบศิลปะสมัยใหม่ที่เน้นการแสดงออกเชิงอัตลักษณ์ของปัจเจก การฝึกทักษะเชิงเทคนิคหรือการเลียนแบบรูปแบบทางศิลปะที่ยึดถือความงามตามมาตรฐานเดิมที่ไม่ได้เชื่อมโยงกับประเด็นร่วมสมัย เช่น อัตลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ความเหลื่อมล้ำ และสื่อทางศิลปะร่วมสมัยที่เปิดกว้าง การเรียนรู้จึงไม่สามารถเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนเข้าใจ บทบาทของศิลปะในการใช้เป็นเครื่องมือทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง และแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ในมุมของศาสตร์ศิลปศึกษา (Art Education) โดยทั่วไป มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงศิลปะในฐานะกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม กล่าวคือ ไม่ใช่เพียงการฝึกทักษะแต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในองค์รวมโดยเฉพาะด้านสุนทรียภาพความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและความเข้าใจทางสังคม

การจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยในสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะทางสายศิลปกรรม หลายหลักสูตรได้อธิบายขอบเขตของการจัดการเรียนรู้ที่มีการศึกษาเชิงทฤษฎี แนวคิด และวิวัฒนาการการสร้างสรรคงานของศิลปิน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) การวิจารณ์และการตีความแนวคิดที่เกิดขึ้นในงานสร้างสรรค์ รวมถึงการวิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับงานศิลปะร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน ในภาคปฏิบัติมีการศึกษาขอบเขต รูปแบบ เนื้อหา วัสดุ และเทคนิค มีการสร้างสรรค์ผลงานตามทัศนะของตน และศึกษาแนวคิดการสร้างสรรคผลงานของศิลปินในกระบวนการสร้างงานศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบัน รวมถึงมีความครอบคลุมและส่งเสริมการจัดนิทรรศการในระดับมหาวิทยาลัยและระดับชาติ หลายสถาบันมีการจัดเวิร์คชอปร่วมกับศิลปินร่วมสมัย และส่งเสริมการประกวดงานศิลปะร่วมสมัยในระดับชาติอย่างต่อเนื่อง มีผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วม

สมัยที่เป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างประจักษ์ มีผลงานอันโดดเด่นในเวทีการประกวดระดับชาติ แสดงถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเป็นที่ยอมรับ ซึ่งที่กล่าวมานั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่น ผู้เรียนสามารถนำประเด็นทางสังคมเชื่อมโยงเรื่องราวกับความเป็นอัตลักษณ์สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่สะท้อนสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี (Freedman, 2011) สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของศิลปะร่วมสมัยที่จำเป็นต่อผู้เรียนศิลปะในระดับปริญญาตรี จากการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรศิลปศึกษาจากสถาบันในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมมลายู การเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยยังขาดการส่งเสริมและความเข้มข้นของการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบที่หลากหลายที่ยังไม่เข้าถึงตัวผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ต่อศิลปะร่วมสมัยเพื่อสามารถรองรับต่อแนวคิดของนักศึกษาศิลปศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนใช้หลักการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่และรวมถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ในท้องถิ่นของตน หลักการของงานศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบันมีกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์งานไม่มีแบบตายตัว ไม่จำกัดพื้นที่สร้างสรรค์ และไม่จำกัดความเพียงการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์เพียงเท่านั้น (Bourriaud, 2002) ทำให้เกิดศิลปะรูปแบบใหม่ในการใช้ศิลปะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงคนในสังคมให้มีส่วนร่วมต่อผลงานศิลปะ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในลักษณะเชิงการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนศิลปศึกษาพัฒนางานสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรม เป็นการส่งเสริมให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาศิลปะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้จะเสริมสร้างผู้เรียนศิลปศึกษาให้เข้าใจแก่นแท้ของศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากรูปแบบกิจกรรมต้องใช้ขั้นตอน รวมถึงการลงพื้นที่ในการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่าในการนำไปใช้และสามารถถ่ายทอดแก่ผู้อื่นได้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู เพื่อสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีจากการนำแนวคิดศิลปะร่วมสมัยซึ่งเป็นบริบทสำคัญในการเรียนรู้ศิลปะในปัจจุบัน ผสมกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูซึ่งเป็นทรัพยากรทางปัญญาที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญในระดับสากลให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะการมีส่วนร่วมกับชุมชน สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่มาจากแนวคิดของศิลปินทั้งไทยและต่างประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนในระดับปริญญาตรี พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเกิดประสบการณ์ในการสร้างสรรค์

ผลงาน ยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างประโยชน์ต่อสังคมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถใช้ต่อยอดเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ส่งเสริมให้ผู้เรียน ศิลปะในระดับอุดมศึกษามีการแสดงออกต่อเหตุการณ์ในสังคมอย่างสร้างสรรค์ และสามารถออกแบบ วิธีการนำเสนอที่แตกต่างกัน ตระหนักต่อคุณค่าศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ แนวคิด และวิถีปฏิบัติของศิลปะร่วมสมัย เพื่อรองรับต่อการศึกษาศิลปะที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบันและอนาคต

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรม มลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา มีอะไรบ้างและมีลักษณะขั้นตอนเป็นอย่างไร

1.2.2 รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

1.3.2 เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

1.3.3 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

1) การวิจัยระยะที่ 1

1.1) ศิลปินร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู จำนวน 5 ท่าน

1.2) อาจารย์ศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำนวน 3 ท่าน

1.3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูจำนวน 5 ท่าน

1.4) ประชาชนชาวบ้านที่เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูจำนวน 2 ท่าน

2) การวิจัยระยะที่ 3

2.1) นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 20 คน

2.2) อาสาสมัครชุมชนในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน

1.4.3 พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่วิจัยในครั้งนี้นับครอบคลุมเขตนิเวศวัฒนธรรมมลายู ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกันทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรมของกลุ่มชาวมลายูในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเน้นการศึกษาจากพื้นที่ที่มีรากฐานวัฒนธรรมมลายูอย่างเด่นชัด ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และ ภาคใต้ของประเทศไทย

1.4.4 ตัวแปรในการวิจัยประกอบด้วย

- 1) ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู
- 2) ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 **ศิลปะร่วมสมัย** หมายถึง ศิลปะที่พัฒนาการต่อเนื่องจากแนวคิดศิลปะหลังสมัยใหม่ (Postmodern Art) ที่ตั้งคำถามต่ออุดมคติแบบโมเดิร์น โดยเน้นการผสมผสานวัฒนธรรมชั้นสูงกับวัฒนธรรมมวลชน การวิพากษ์สื่อ และการตั้งคำถามต่อระบบคุณค่าในสังคมที่ใช้ภาพสินค้าหรือบุคคลสาธารณะเป็นวัตถุศิลปะเพื่อสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับบริโภคนิยม ในบริบทของโลก ปัจจุบันศิลปะร่วมสมัยไม่จำกัดอยู่เพียงรูปแบบหรือเทคนิคใดเทคนิคหนึ่ง แต่เปิดกว้างต่อความหลากหลายมิติของสังคม เปิดพื้นที่ความแตกต่างของกลุ่มคน รวมถึงการยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะกลุ่ม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ชมและชุมชน กระบวนการสร้างสรรค์ในศิลปะร่วมสมัยเป็นเครื่องมือของการสื่อสาร เปิดพื้นที่สนทนา และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินกับผู้ชมในท้องถิ่น กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยไม่เพียงยอมรับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม แต่เป็นเครื่องมือในการตั้งคำถาม กระตุ้นความคิด และเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกันในโลกที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น

1.5.2 **ทุนทางวัฒนธรรมมลายู** หมายถึง ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่แพร่หลายในหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศไทยตอนล่าง ครอบคลุมพื้นที่ทางนิเวศวัฒนธรรมทั้ง 1) ด้านวรรณกรรม พื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว 7) อื่น ๆ เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความ

เป็นมลายู สะท้อนถึงตัวตนของชาวมลายู เป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าทั้งในระดับสากล และระดับชาติ ที่ควรจะตระหนักถึงความสำคัญและมีการสืบสานต่อไป

1.5.3 รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู หมายถึง กิจกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นจากการออกแบบขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ใช้แนวคิดศิลปะร่วมสมัยที่การสะท้อนการมีส่วนร่วมกับสังคม ผสมกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเป็นหลักโดยครอบคลุมพื้นที่ทางนิเวศน์ วัฒนธรรมรวมถึงแหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกการสร้างสร้างงานศิลปะ และสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยสู่สาธารณชน กิจกรรมนี้กระตุ้นให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานของศิลปินร่วมสมัยระดับสากล สามารถถอดรื้อโครงสร้างของทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของตนเอง และชุมชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วม

1.5.4 ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ หมายถึง นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยในงานวิจัยนี้แล้ว นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู และชุมชนพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ออกแบบจากแนวคิดของตนเองได้

1.5.5 นักศึกษาศิลปศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาศิลปะควบคู่กับวิธีจัดการเรียนการสอนเพื่อการประกอบวิชาชีพครูศิลปะ และเป็นนักศึกษาที่สามารถทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่พัฒนาจากรูปแบบกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาหลังจากร่วมทำกิจกรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.6.1 ได้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยที่เชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาศิลปศึกษาเกิดความเข้าใจในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีอัตลักษณ์ พร้อมทั้งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และสามารถประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย

1.6.2 ได้รูปแบบกิจกรรมที่ชุมชนสามารถนำรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูไปต่อยอดเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระยะยาว

1.6.3 ได้รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ผ่านรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู ซึ่งเป็นรากฐานร่วมของหลายประเทศในภูมิภาค

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือทางวิชาการ ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนา
เครือข่ายระดับนานาชาติในมิติเชิงสร้างสรรค์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้มีการทบทวนเอกสารจากการศึกษาดำรง แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดในงานศิลปะร่วมสมัย
- 2.2 ทุนทางวัฒนธรรมมลายู
- 2.3 ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดในงานศิลปะร่วมสมัย

Richman-abdou, K. (2017) เขียนใน My Modern Met กล่าวว่าศิลปะร่วมสมัยได้เริ่มต้นด้วย Pop Art ซึ่งบุกเบิกโดยศิลปิน เช่น Andy Warhol และ Roy Lichtenstein และกำหนดโดยความสนใจในการถ่ายทอดวัฒนธรรมมวลชน ศิลปะที่มีการหยิบยืมมาจากวัฒนธรรมอื่นหรือจากของสำเร็จรูปด้วยการใช้วิธีการที่เรียกว่า “หยิบยืมมาใช้” (Appropriation) เป็นการฉกฉวยเอาภาพลักษณ์ต่าง ๆ จากสื่อและประวัติศาสตร์ศิลปะมาเสนอใหม่ในบริบทที่เปลี่ยนไปบ้าง ซึ่งดำเนินไปในเชิงวิพากษ์วิจารณ์และเสียดสี ศิลปินในประเทศไทยหัวก้าวหน้าในวงการศิลปะร่วมสมัยที่ปรากฏในหลากหลายมิติ เช่น ผลงานของมานิต ศรีวานิชภูมิ มีการนำวัฒนธรรมพื้นหรือวัฒนธรรมประชานิยม หรือวัฒนธรรมระดับล่างมาทำให้เป็นศิลปะ เช่น นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, โฆสิต จันทรทิพย์, สุรสิทธิ์ กุศลวงค์, จักกาย ศิริบุตร, ไมเคิล ชวานาศัย และ อเล็กซ์ มีการวิพากษ์วิจารณ์บทบาท สถานภาพ และการเมืองของวัฒนธรรมระดับสูงกับระดับล่าง ศิลปะชั้นสูงกับศิลปะชั้นล่าง เช่น นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, โฆสิต จันทรทิพย์, สุรสิทธิ์ กุศลวงค์ และจักกาย ศิริบุตร นอกจากนี้ ผลงานในลักษณะตะวันตกมีปรากฏมากขึ้น แต่มักจะอยู่ในระดับที่ประนีประนอมมากกว่าตะวันตก อีกทั้งมีลักษณะเล่าเรื่อง เช่น ผลงานของวสันต์ สิทธิเขตต์, มานิต ศรีวานิชภูมิ โดยให้ความสำคัญกับบริบทมากขึ้น เช่น ผลงานของมณฑิร บุญมา, ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช, นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, สุรสิทธิ์ กุศลวงค์ และสาครินทร์ เครืออ่อน นอกจากจิตรกรรม ประติมากรรม และสื่อผสมแล้ว ปริมาณงานภาพถ่าย วิดีโอ ศิลปะสื่อแสดงสด สื่อใหม่อย่างสื่อดิจิทัล และงานในลักษณะผสมระหว่างสาขา (Interdisciplinary) มีเพิ่มมากขึ้น

ตั้งแต่ศิลปะแนวประเพณีก็ยังคงเป็นกระแสหลักของวัฒนธรรมระดับมหาชน แนวศิลปะที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกับกลุ่มและลัทธิ เช่น Performance Art เช่น ผลงานของจุมพล อภิสุข, Feminist Art เช่น ผลงานของวัชรพร ศรีสุข, Conceptual Art เช่น ผลงานของปรัชญา พิณทอง, Video Art เช่น ผลงานของกมล เผ่าสวัสดิ์, Computer Art- Installation Art เช่น ผลงานของอรอนงค์ กลิ่นศิริ, Street Art เช่น ผลงานของอเล็กซ์ เฟ, Media Art เช่น ผลงานของ สาครินทร์ เครืออ่อน, Online Art-Relational Art เช่น ผลงานของฤกษ์ฤทธิ์ ติระวนิช, Appropriation เช่น ไมเคิล เซาวนาตย์ และอื่น ๆ อีกมากมาย หากใช้คำจำกัดความแบบกว้างที่ใช้เงื่อนไขของเวลามากำหนด (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2561) ทั้งนี้ ศิลปะร่วมสมัยได้รับการอธิบายว่าเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อศิลปะสมัยใหม่ซึ่งสะท้อนถึงสังคมโลกาภิวัตน์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยี โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสังคม วัฒนธรรม การเมือง เพศ ส่วนตัว และความหลากหลาย อีกทั้งยังเกี่ยวกับวัฒนธรรม เมืองและความเป็นนานาชาติ การผสมผสานทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับความเป็นชุมชน กลุ่มน้อยและคนชายขอบ

2.1.1 การศึกษาบริบทแวดล้อมเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยใหม่

การศึกษาบริบทแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย โดยเฉพาะในยุคที่ศิลปะไม่จำกัดอยู่เพียงกรอบของการจัดแสดงในแกลเลอรี หากแต่เคลื่อนไปสู่พื้นที่จริงและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองอย่างลึกซึ้ง งานศิลปะในลักษณะนี้ไม่เพียงทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ต้องการชื่นชม หากแต่เป็นการแสดงออกเชิงวาทกรรมต่อสถานการณ์ร่วมสมัยในพื้นที่เฉพาะต่อการเสนอแนวคิด Site-Specific art หรือ ศิลปะเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเน้นการสร้างงานศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทของสถานที่อย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นบริบททางกายภาพ ประวัติศาสตร์ ความทรงจำของผู้คน หรือแม้แต่ความขัดแย้งทางสังคมในพื้นที่นั้นๆ ศิลปินไม่ได้เพียงอ้างอิงพื้นที่หรือเสนอปัจจัยในการสร้างสรรค์ แต่ต้องเข้าสัมผัสกับผู้คน ไปศึกษาพื้นที่ และแปลงข้อมูลที่ได้รับมาเป็นรูปแบบศิลปะที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง ศิลปะร่วมสมัยเกิดจากการพัฒนาจากการผูกติดกับ พื้นที่ไปสู่การสัมพันธ์กับกระบวนการ และผู้คนในสังคม จึงทำให้ศิลปะร่วมสมัยมีมิติที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น (Kwon, 2002)

การศึกษาบริบทยังสัมพันธ์กับแนวคิดของ (Bourriaud, 1998) ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ซึ่งมองว่างานศิลปะร่วมใหม่ควรเป็นการออกแบบสถานการณ์ของความสัมพันธ์ (Situations of Inter-human Relations) ระหว่างผู้ชม ศิลปิน และพื้นที่ การเข้าใจบริบทจึงหมายถึงการเข้าใจโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น และใช้เป็นรากฐานในการสร้างงานศิลปะที่เปิดพื้นที่ให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วม

นอกจากนี้ Kester (2004) จาก Dialogical Aesthetics ยังชี้ว่า ศิลปะร่วมสมัยจำนวนมากไม่ใช่เพียงการแสดงออกทางรูปแบบเท่านั้น แต่เป็นพื้นที่ของการเจรจา (Space of Dialogue) ระหว่างศิลปินกับชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ศิลปะสามารถตอบสนองหรือแม้แต่ท้าทายระเบียบวาทกรรมที่มีอยู่เดิมในพื้นที่นั้นได้ ในกระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ (Creative Practice Research) โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา การศึกษาบริบทควรได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ เช่น การลงพื้นที่ (Site Observation), การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews), การรวบรวมข้อมูลเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Data) และการใช้ภาพถ่ายหรือสื่อบันทึกเพื่อเก็บข้อมูลในเชิงพื้นที่ (Haseman, 2006) การเก็บข้อมูลจะนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่มีความหมายร่วม และสามารถเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเชิงสังคมหรือวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปคือ การศึกษาบริบทแวดล้อมเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย ไม่ใช่เพียงแค่การความสนใจในพื้นที่ แต่เป็นการศึกษาพื้นที่อย่างลึกซึ้งทั้งในเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ บริบทจากหลายมิติ และความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในพื้นที่ เพื่อผลิตงานศิลปะที่ตอบสนองกับความเป็นจริงในการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.1.2 กระบวนการถอดรื้อความหมาย Deconstruction ในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยและการเรียนรู้เชิงทัศน์ (Visual Literacy)

แนวคิด Deconstruction หรือ การถอดรื้อ ไม่ได้มุ่งหวังเพียงการทำลายหรือปฏิเสธโครงสร้างเดิมของความหมาย แต่เป็นกระบวนการทางปัญญาที่ตั้งคำถาม วิเคราะห์ และแยกแยะองค์ประกอบของระบบคิดหรือวาทกรรมที่สังคมเคยยึดถือเป็นความจริงและเป็นกลาง เพื่อเปิดมุมมองและสร้างความหมายในรูปแบบใหม่ที่หลากหลายและมีพลวัตมากยิ่งขึ้น (Belsey, 2002) ในบริบทของการศึกษาศิลปะร่วมสมัย โดยเฉพาะในงานวิจัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรม แนวคิด Deconstruction มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจอัตลักษณ์ วัตถุ สัญลักษณ์ หรือในมิติที่ลึกซึ้งและไม่ตายตัวผ่านการให้คุณค่า และความสัมพันธ์ของสังคม แนวคิด Deconstruction จึงช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ศิลปะไม่เพียงหยุดอยู่ที่การอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบตรงตัว แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถถอดรื้อความหมายที่ปรากฏได้ในหลายมิติมากยิ่งขึ้น ที่สะท้อนบริบททางสังคมร่วมสมัยของตน ในการนำทุนวัฒนธรรมมาใช้ในกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย ผู้เรียนไม่ได้เพียงถ่ายทอดภาพจำทางวัฒนธรรมแบบเดิม แต่สามารถวิพากษ์ ตั้งคำถาม หรือเสนอภาพใหม่ที่สะท้อนเสียงของคนรุ่นปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ และพลวัตของวัฒนธรรม กระบวนการนี้ไม่เพียงส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แต่ยังเชื่อมโยงวัฒนธรรมกับกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และรับฟังความหลากหลาย การประยุกต์ใช้ Deconstruction ในงานวิจัยนี้ จึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือทางทฤษฎี

แต่เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดสำคัญที่ช่วย เปิดพื้นที่ทางความคิด ให้กับนักศึกษาและชุมชน ในการมอง วัฒนธรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง มีวิจารณ์ญาณ และพร้อมต่อการแปรความหมายในรูปแบบที่ ตอบสนองต่อบริบทโลกศิลปะร่วมสมัย

การเรียนรู้เชิงทัศน์ Visual Literacy เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาทักษะในการตีความ ภาพหรือวัตถุทางสายตาอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยผู้เรียนจะไม่หยุดอยู่แค่การรับรู้ความหมายเบื้องต้นที่ ปรากฏอย่างชัดแจ้ง แต่สามารถวิเคราะห์โครงสร้าง ความสัมพันธ์ และกลไกที่อยู่เบื้องหลังการสื่อสาร ผ่านภาพ ไม่ว่าจะเป็นการจัดองค์ประกอบ สัญลักษณ์ หรือจุดยืนของผู้สร้างสรรค์และผู้รับสาร แนวคิดนี้ช่วยเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ในระดับลึก ทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะและตั้งคำถามต่อสิ่ง ที่เห็นได้อย่างมีระบบ เข้าใจมิติเชิงสัญลักษณ์ของภาพและการเล่าเรื่องเชิงทัศน์ในสื่อหลากหลาย ประเภท อันเป็นทักษะสำคัญในโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยข้อมูลภาพจำนวนมาก กระบวนการเรียนรู้ ผ่าน Visual Literacy จึงไม่เพียงมุ่งหวังให้ผู้เรียนตีความอย่างถูกต้อง แต่ยังส่งเสริมการสร้าง ความหมายใหม่จากสิ่งที่มองเห็น โดยอาศัยการคิดเชิงวิพากษ์ การตีความอย่างรอบด้าน และ ความสามารถในการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างสร้างสรรค์ (Powell, 2008)

ดังนั้น แนวคิด Deconstruction และ Visual Literacy ในกระบวนการสร้างสรรค์ งานศิลปะ จะพบว่าต่างส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแนวทางการคิดเชิงวิพากษ์ที่ลึกซึ้งขึ้น โดยมี จุดร่วมสำคัญคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตีความหมายเดิม ค่านิยม หรือทัศนคติที่ถูกสืบทอดมาโดยไม่ ถูกตั้งคำถาม ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการตีความ Deconstruction มุ่งเน้นการตั้งคำถาม ต่อโครงสร้างของความคิดและความหมาย ขณะที่ Visual Literacy มุ่งเน้นการวิเคราะห์และทำความเข้าใจภาพหรือวัตถุผ่านมุมมองที่ลึกซึ้งและมีวิจารณ์ญาณ เมื่อผสานกัน แนวคิดทั้งสองจะช่วยให้ ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ไม่ยึดติดอยู่กับกรอบความคิดแบบเดิม แต่เปิดกว้างต่อการ แปรความใหม่ และการสื่อสารที่หลากหลายยิ่งขึ้น กระบวนการเช่นนี้ทำให้งานศิลปะไม่เพียงเป็นการ ถ่ายทอด แต่เป็นการตีความโลกและประสบการณ์ของตนเองใหม่ โดยผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะ การคิดสร้างสรรค์ การสะท้อนตนเอง และความสามารถในการออกแบบผลงานที่มีความหมายเฉพาะ ตน และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมสมัย (Belsey, 2002)

2.1.3 การใช้หลักการมีส่วนร่วมกับสังคมเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยใหม่

กระบวนการศิลปะร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์เชิงอุดมการณ์ของศิลปินที่ไม่ใช้จารีต เดิมและไม่จำเป็นต้องมีคำตอบและหาคำอธิบาย ใช้การปฏิริยาตอบสนองต่อกันอย่าง Interactive Art ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างงานศิลปะและผู้ชม (Seevinck, 2016) การมีส่วนร่วมของสังคมชัดเจน มากขึ้นในกระบวนการศิลปะร่วมสมัยทำให้เกิดสุนทรีย์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ศิลปะ จะแสดงความเป็นวิถีแห่งการดำรงอยู่ และสามารถจำลองภาวะต่าง ๆ ให้เป็นปฏิบัติการในรูปแบบ

ต่าง ๆ บทบาทศิลปินเป็นผู้จัดให้เกิดการตื่นตัวและเร่งเร้าเพื่อผลแห่งปฏิภานที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเป็นเป้าหมาย (Bourriaud, 2002) ศิลปะที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ชมและศิลปิน โดยศิลปินเป็นผู้จัดกิจกรรมขึ้นตามแนวคิดและเทคนิคที่กำหนดไว้ ศิลปะแนวนี้จะเน้นไปยังกระบวนการที่จะเกิดขึ้น จะส่งผลถึงผู้ร่วมกิจกรรมเป็นงานศิลปะร่วมสมัยที่ศิลปินส่วนใหญ่ในปัจจุบันนิยมใช้กันเป็นจำนวนมาก สุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetic) หรือศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Art) นิโคลาส บูริโยต์ (Nicolas Bourriaud) ภัณฑารักษ์และนักวิจารณ์ชาวฝรั่งเศส เป็นผู้ให้คำจำกัดความและเป็นผู้เปิดประเด็นที่ว่าด้วยสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) แก่นความคิดหลักในการสร้างงานของศิลปะเชิงสัมพันธ์ คือ การมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ผ่านการร่วมมือร่วมกันระหว่างศิลปินกับผู้ชมหรืออาสาสมัคร เพื่อให้การสร้างปฏิบัติการทางศิลปะให้ไปสู่เป้าหมายที่ศิลปินได้วางไว้ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมักจะผันแปรไปตามสถานการณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยในเรื่องของเวลาและสถานที่ที่นำเสนอผลงาน ด้วยเหตุนี้ ผลงานแนวศิลปะเชิงสัมพันธ์ส่วนใหญ่จึงมักจะอยู่ในรูปของการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เรียกร้องให้ผู้ชมมีส่วนร่วมกับตัวงานและมีปฏิสัมพันธ์กับศิลปินมากกว่าแค่การชมงานด้วยตาเท่านั้น

Bourriaud (2002) ได้รวบรวมข้อเขียนบทความของเขาจำนวนมากที่เคยวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานของศิลปินแนวกิจกรรมนี้เอาไว้แล้วรวบรวมเป็นข้อเขียนชื่อ Relational Aesthetic ศิลปินที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษา เขาจำกัดให้อยู่ในช่วงเวลาของศตวรรษที่ 20 เขาอ้างว่ากระบวนการสร้างสรรค์แบบใหม่นี้เกิดขึ้นในยุคที่อาชีพภัณฑารักษ์กำหนดเติบโตและการเป็นผู้ที่มีวาทกรรมศิลปะร่วมสมัย ในช่วงศตวรรษที่ 20 นั้น เขาได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินที่เขาอ้างอิงจำนวนมาก ยกตัวอย่าง เช่น ฤกษ์ฤทธิ ธีระวนิช Liam Gillick, Philippe จากนั้นจึงผลิตงานเขียนออกมาในปี ค.ศ. 1998 และในปี ค.ศ. 2002 มีผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษได้แก่ Simon Pleasance และ Fronza Woods

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าผลงานที่ศิลปินได้สร้างสรรค์กระบวนการศิลปะร่วมสมัยเพื่อทำการวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการที่ใช้การมีส่วนร่วมกับสังคม ชุมชน ด้วยทุนทางวัฒนธรรมจากผลงานของศิลปินร่วมสมัย 4 ท่านดังนี้

2.1.2.1 สุธี คุณาวิชยานนท์

สุธี คุณาวิชยานนท์ เป็นศิลปินทัศนศิลป์ร่วมสมัยที่มีบทบาทในระดับนานาชาติ โดยมีผลงานโดดเด่นในการสร้างสรรค์เช่น ศิลปะจัดวาง (Installation Art) และคอนเซ็ปชวลอาร์ต (Conceptual Art) นำเสนอประเด็นทางสังคมและการเมืองไทยอย่างลุ่มลึก เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ชม (Participatory Art) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สุนทรียศาสตร์เชิง

สัมพันธ (Relational Aesthetics) หนึ่งในผลงานที่สำคัญคือชุด “ห้องเรียนประวัติศาสตร์ (ราชดำเนิน)” (2543) ซึ่งจัดแสดงในนิทรรศการกลางแจ้งมือสาวรีย์ประชาธิปไตยเป็นฉาก โดยใช้โต๊ะเรียนไม้จำนวน 14 ชุดเป็นองค์ประกอบหลักวางเรียงริมถนนราชดำเนินพร้อมแกะสลักภาพบุคคล เหตุการณ์ และถ้อยคำทางการเมืองที่สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย เช่น ร.ศ.130 และเหตุการณ์ พฤษภา พ.ศ. 2535 ผู้ชมสามารถมีส่วนร่วมกับผลงานโดยใช้กระดาษและดินสอฝนภาพจากโต๊ะเรียน ออกมาในลักษณะภาพพิมพ์ กระบวนการดังกล่าวไม่เพียงส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับ ผลงานเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนในการ สร้างประวัติศาสตร์ในเชิงสัญลักษณ์ ภาพพิมพ์ที่ได้กลายเป็นทั้งผลงานศิลปะและหลักฐานของการมีส่วนร่วม ขณะเดียวกัน ผู้ชมยังได้รับประสบการณ์ ทางสุนทรียะจากการมองเห็นไปสู่การกระทำและการใช้เวลาอยู่กับงานศิลปะ ศิลปะในบริบทนี้จึงมีใช้ เพียงการจัดวางวัตถุ หากแต่เป็นการสร้างเงื่อนไขของการปฏิสัมพันธ์ ที่ทำให้ความหมายของผลงาน สมบูรณ์ผ่านการมีส่วนร่วมของสาธารณชน และผลงานสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมได้อย่างลึกซึ้ง (ถนอม ชากักดี, 2557) วิเคราะห์ว่าผลงานของสุธีเป็นตัวอย่างของศิลปะที่สร้างพื้นที่ให้ผู้ชมได้มี บทบาทในการรับรู้และวิพากษ์ประวัติศาสตร์ร่วมกัน

2.1.2.2 นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล

ผลงานชุดมหากาต พ.ศ. 2553 เป็นโครงการที่จัดขึ้นที่ตลาดวโรรส จังหวัด เชียงใหม่ หรือที่ชาวเชียงใหม่เรียกเป็นภาษาท้องถิ่นว่า กาดหลวง โครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริม ความตระหนักถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น หัวใจสำคัญในการจัดงานครั้งนี้ คือ ความร่วมแรงร่วมใจ การมีส่วนร่วมของชุมชน การผสมผสานศิลปะร่วมสมัย ซึ่งต้องอาศัยความ ร่วมมือจากกลุ่มชุมชนหลายกลุ่มและเหล่าศิลปินรับเชิญ กิจกรรมของโครงการได้เน้นการเชื่อมโยง งานศิลปะร่วมสมัยเข้ากับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจะติดตั้งใน 4 สถานที่หลักและบริเวณอื่น ๆ รอบตลาด โดยมีสถานที่หลักคือ บ้านหลวงอนุสารสุนทร อาคารเก่าแก่ที่เป็นศูนย์บริการข้อมูล เกี่ยวกับเทศบาล มีการจัดแสดงภาพถ่ายในอดีตของชุมชนย่านกาดหลวง ฝีมือหลวงอนุสารสุนทรที่ ถ่ายไว้ในช่วง พ.ศ. 2450-2475 และผลงานของช่างภาพอาวุโส บุญเสริม สาตราภัย ตลอดจน ภาพยนตร์บอกเล่าประวัติศาสตร์จากความทรงจำ และภาพวาดที่สะท้อนถึงชุมชนกาดหลวงหลากหลาย ยุคสมัย และมีการจัดทำภาพจิตรกรรมชุมชนขนาดใหญ่ของคนในชุมชนที่เขาไปสัมภาษณ์ เป็นภาพวาด แนวยาวประกอบไปด้วยสมาชิกในชุมชน ที่มาจากภาพถ่ายของหลายครอบครัวที่อาศัยอยู่ในชุมชน หลายยุคหลายสมัย บางคนเป็นบรรพบุรุษที่แม้กระทั่งนาวันก็ไม่เคยพบมาก่อนตลอดจนภาพ ครอบครัวของตัวเอง และฉากหลังของภาพเป็นสภาพตลาดในปัจจุบัน เขาได้รวมเอาทุกคนเข้ามา ไว้ในภาพอย่างกลมกลืนถึงแม้ว่าบางคนจะไม่มีชีวิตอยู่แล้วก็ตาม จนเมื่อกระทั่งนิทรรศการจบลง ชาวบ้านกลับไม่ยอมให้รถถอนจนเวลาล่วงเลยผ่านไป ข้าวของที่ติดตั้งอยู่ในตลาดแห่งนี้ได้กลายเป็น

ส่วนหนึ่งของพื้นที่ การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้เห็นการอยู่ร่วมกันของศิลปะและสังคม ศิลปะไม่ใช่เรื่องของปัจเจกบุคคล (วัลย์ลีตา อยุทธ์, 2561)

2.1.2.3 ฤกษ์ฤทธิ ตีระวนิช

ฤกษ์ฤทธิจัดทำผลงาน “สุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์” (Relational Aesthetics) ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 1990 ที่หอศิลป์ในนิวยอร์ก เขายกครัวเข้าไปตั้งในหอศิลป์ และทำผัดไทยเสิร์ฟให้ผู้ชมงานรับประทาน หลังจากนั้นได้วางหม้อ กระทะ จาน ชามเปรอะเปื้อนคราบอาหารเอาไว้ในหอศิลป์ให้คนเข้ามาชม ผลงานชิ้นนี้ของเขาสร้างความงุนงงสงสัยให้กับคนดูที่หวังว่าจะได้ดูงานศิลปะในหอศิลป์แต่กลับได้ทานอาหาร ภายหลังเขาตั้งชื่องานชิ้นนี้ใหม่ว่า Untitled (Free) งานศิลปะในลักษณะนี้ถูกนิยามในเวลาต่อมาโดย นิโคลาส บูริโยต์ (Nicolas Bourriaud) ภัณฑารักษ์และนักวิจารณ์ศิลปะเรื่องนามชาวฝรั่งเศสว่า เป็นแนวคิดที่เรียกว่า “สุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์” (Relational Aesthetics) ที่เป็นการขยายขอบเขตการสร้างสรรคและการชมงานศิลปะจากรูปแบบเดิม ๆ รวมถึงเปิดโอกาสและกระตุ้นเร้าให้ผู้ชมเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กับผลงานศิลปะ เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างศิลปะกับผู้ชมด้วยการแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและผู้ชมงานศิลปะ นอกจากผัดไทยแล้ว เขายังทำงานศิลปะในรูปแบบของอาหารอย่างอื่น ๆ อีก เช่น ในปี 1992 เขาแจกแกงกะหรี่ให้คนรับประทานฟรีในแกลเลอรี นิวยอร์กทุกวันในระหว่างที่แสดงนิทรรศการหรือในเทศกาลศิลปะเวนิส เบียนนาเล่ ครั้งที่ 45 ในปี 1993 ที่เมืองเวนิส อิตาลี เขานำเบหมีถ้วยกึ่งสำเร็จรูปและหม้อต้มน้ำไปวางไว้ในเรือแคนูสแตนเลสให้คนดูได้ทำเบหมีกินกันเองในห้องแสดงงาน ส่วนในปี 2010 เขาทำแกงแดง (แกงเผ็ด) แกงเหลืองและ”แกงเขียวหวาน” แจกให้ผู้เข้าชมนิทรรศการ (who's afraid of red, yellow, and green) (2010) ที่แกลเลอรี 100 Tonson ในกรุงเทพฯ รับประทานระหว่างชมภาพวาดสีถ่านบนฝาผนัง และในนิทรรศการ “ปฏิบัติการศิลปะไทยร่วมสมัยในรอยแยก” RIFTS: Thai contemporary artistic practices in transition, 1980s – 2000s” ที่จัดในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ปี 2019 เขาส่งทีมงานเจ็ดเขียนชาบูไปปฏิบัติการประกอบผลงานศิลปะที่มีชื่อว่า “ไม่มีชื่อ 2547 (ต้มยำไก่, เจ็ดเขียนชาบูไร) (2562)” โดยยกอุปกรณ์ครัวเข้าไปในห้องแสดงงานของ BACC และทำแกงต้มยำไก่แจกผู้ชมให้รับประทาน (วันทนี ศรีพัฒนานันทกุล, 2555)

2.1.2.4 สาครินทร์ เครืออ่อน

ได้สร้างผลงาน “Terraced Rice Fields Art Project” ในปี พ.ศ. 2550 บริเวณเนินด้านหน้าปราสาท Wilhelmsöhe เมืองคาสเซิล ประเทศเยอรมนี การเลือกพื้นที่กลางแจ้งนั้นเป็นการล้อกับพื้นที่นาของไทย วิถีชีวิตการทำนาที่อาศัยที่โล่งทำกิน เป็นระบบสังคมที่ไม่

ต้องพึ่งพาสังคมภายนอก ดำรงชีพแบบพอมือพอกิน นอกจากนั้นการยกเอาวิธีการทำนาจากสังคมไทยที่มีระบบสังคมที่ต่างกันอย่างมาก “การเอาท้องถิ่นที่มีอะไรแตกต่างกันอย่างสุดขีดมาเจอกัน มันเป็นเรื่องที่น่าสนใจ” (สาครินทร์ เครืออ่อน, หัวข้อศิลปะเชิงสัมพันธ์โดย สาครินทร์ เครืออ่อน ณ บรรยายห้องประชุมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 26 กรกฎาคม 2557) การทำนาข้าวขั้นบันไดโดยการปรับเปลี่ยนพื้นที่ลาดเนินเขาในสวนสาธารณะ เริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการขุดเตรียมดินสำหรับเพาะต้นกล้า ปักกล้า ดำนา โดยมีอาสาสมัครทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาร่วมลงมือทำ นัยสำคัญของผลงานชิ้นนี้คือ ความพยายามในการนำเสนอวัฒนธรรมของชาวนาไทยในอดีตที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันผ่านกระบวนการในการลงแขก กิจกรรมศิลปะที่ว่าด้วยการดำนาในครั้งนี้ก็เพื่อจะเป็นการดึงแก่นความคิดที่ศิลปินต้องการจะสื่อให้ออกมาผ่านประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมแต่ละคนโดยตรง ระบบสังคมนาข้าวเป็นระบบที่คนสามารถไว้วางใจกันได้ ช่วยเหลือกันเกื้อกูลได้ ต่างจากสังคมปัจจุบันต้องใช้เงินแลกทุกสิ่งทุกอย่าง เขาไม่ได้เพียงแค่นำเสนอวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่พยายามที่จะหลอมรวมสองวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ทั้งในแง่สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตาม แม้กระบวนการในการสร้างสรรค์ของเขาจะมีลักษณะเป็นศิลปะร่วมสมัยที่ให้ความสำคัญในแนวคิดมากกว่าทักษะฝีมือในเชิงช่าง แต่ผลงานชุดนี้ก็กลับยิ่งสะท้อนแนวคิดในการนำเสนอวัฒนธรรมไทยได้อย่างดี (วันทนี ศิริพัฒนานันทกุล, 2555)

ดังนั้น การเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการใช้ศิลปะร่วมสมัยหรือการใช้กระบวนการทางศิลปะชุมชน (Community Art) เกิดความภาคภูมิใจสู่การสร้างคุณค่าด้วยสิ่งที่ตนเองมีทำให้เกิดความสะท้อนคิดต่อคนในชุมชนอื่น และในขณะเดียวกันก็เกิดความซาบซึ้งขึ้นกับเจ้าของวัฒนธรรมนั้นด้วย และกระบวนการสร้างสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดรูปแบบที่ทำให้มีการเปรียบเทียบและสามารถนำไปใช้กับชุมชนอื่นได้ โดยสามารถปรับไปตามสภาพภูมิปัญญาและความสามารถของแต่ละชุมชน แต่ละบริบทพื้นที่และมิติของเวลา การมีส่วนร่วม (Participation) ของคนในพื้นที่จึงเป็นแก่นสำคัญที่งานศิลปะเชิงสัมพันธ์นี้จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของศิลปิน

จากการศึกษากระบวนการศิลปะร่วมสมัยเพื่อทำการวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลให้เกิดเป็นศิลปวัตถุ และวิธีการนำเสนอที่แตกต่างของศิลปิน 4 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลของกระบวนการมีส่วนร่วมศิลปะร่วมสมัยของศิลปิน 4 ท่าน

ศิลปิน	ศิลปวัตถุที่ได้จากกระบวนการ	การเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม	วิธีการนำเสนอ
1. ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช	- ผัดไทย - แกงกะหรี่ - บะหมี่ถ้วยกิ่งสำเร็จรูป - แกงเผ็ด - แกงเขียวหวาน - อุปกรณ์ครัวที่ผ่านการใช้งานนำมาจัดแสดงในนิทรรศการ	Relational Art, Process Art - ทำผัดไทยเสิร์ฟให้ผู้ชมงานศิลปะรับประทาน - แจกแกงกะหรี่ให้คนรับประทานฟรีในแกลเลอรีที่นิวยอร์ก ระหว่างที่แสดงนิทรรศการ - นำบะหมี่ถ้วยกิ่งสำเร็จรูปและหม้อต้มน้ำวางไว้ในเรือแคนูสแตนเลส - ให้คนดูทำบะหมี่กินกันเองในห้องจัดงาน - ทำแกงแดง (แกงเผ็ด) แกงเหลือง “แกงเขียวหวาน” แจกให้ผู้เข้าชมนิทรรศการ	Interactive Art, Production Art
2. นาวัน ลาวัญชัยกุล	- ภาพถ่าย - ภาพวาด - ภาพยนตร์	Relational Art, Community Art - จัดนิทรรศการระลึกประวัติศาสตร์ชุมชนย่านกาดหลวง	Shot films, Printing, Painting
3. สาครินทร์ เครืออ่อน	- นาขั้นบันได - ต้นข้าว - อุปกรณ์ทำนา	Relational Art, Process Art Community Art, - สร้างผลงาน “Terraced Rice Fields Art Project (การทำนาแบบขั้นบันได) บริเวณเนินด้านหน้าปราสาท Ilhelmshöhe เมืองคาสเซิล ประเทศเยอรมนีและให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการทำนา	Interactive Art, Installation Art, Process Art, Video Art
4. สุธิ์ คุณาวิชยานนท์	- โต๊ะและเก้าอี้ - นักเรียนที่ทำด้วยไม้มาจัดวางเรียงกัน 14 ชุด - ดินสอหรือดินสอสีไม้ - กระดาษ	Relational Art, Community Art, - “ห้องเรียนประวัติศาสตร์(ราชดำเนิน)” - ศิลปะจัดวาง แสดงภายในหอศิลป์ - กระบวนการทำภาพพิมพ์บนกระดาษ	Interactive Art Installation Art, Process Art, Printing

จากการหยิบยก 4 กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมทั้งในพื้นที่ชุมชน เมืองใหญ่ หรือการที่ศิลปินได้ย้ายวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่ระดับนานาชาติ เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ให้บุคคลภายนอกได้เข้าไปมีส่วนร่วมและได้สร้างความรู้เห็นแจ้งด้วยการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผลงานเอง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่นั้นจะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนหรือบางช่วงของการปฏิบัติงานก็ถือว่าได้เข้าสู่กระบวนการที่ศิลปินได้วางแผน ซึ่งการทำให้บรรลุดุติประสงค์นั้นศิลปินต้องใช้ทักษะในการนำเสนออย่างครอบคลุมและควบคุมได้ ศิลปินจึงต้องมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ทำกิจกรรมสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม

2.1.4 การใช้ทุนทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์

“ทุนทางวัฒนธรรมชุมชน” (Community Cultural Capital) หมายถึง ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน แนวทางการดำรงชีวิตที่สั่งสมมาจากอดีตและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สามารถนำมาแปลงเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีมูลค่าที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและสังคม หลักการของแนวคิดวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้ว มีระบบคุณค่าที่รวบรวมมาได้จากประวัติความเป็นมาอันยาวนานของชุมชน คือ ให้คุณค่าแก่ความเป็นคนและแก่ชุมชนที่มีความผสมกลมกลืนคุณค่าของธรรมชาติ การเชื่อถือสิ่งเหนือธรรมชาติ และคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรมชุมชนยังคงอยู่ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เพราะชุมชนมีกลไกผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม แม้มีปัจจัยใหม่เข้ามาแต่สิ่งเดิมก็ยังคงอยู่ วัฒนธรรมเป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญที่สุดจะใช้ประโยชน์ได้เมื่อมีการปลูกให้สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกรับรู้ในวัฒนธรรมของตน ดังนั้น ความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม คือ สายใยของความหมายที่ถักทอขึ้นในตัวตนมนุษย์การวิเคราะห์วัฒนธรรมจึงไม่ใช่การวิเคราะห์หากฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยการทดลองแบบวิทยาศาสตร์กายภาพแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการเสาะหาความหมายและการตีความหมายเพื่อค้นหาคุณค่าที่แท้จริงของวัฒนธรรมนั้น ๆ ที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ สู่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่ต้องการ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทำให้วัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนผ่านยุคสมัย วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายและให้คุณค่าต่อวิถีชีวิตต่อสภาพสังคม ประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อการรับรู้สำนึกทางศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงรูปแบบการใช้ชีวิตตามกระแสที่เกิดขึ้นในสังคม การที่ศิลปินไทยเดินเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์และแทรกประเด็นที่สนใจจัดกิจกรรมที่กลายเป็นศิลปะ เป็นการปรับตัววัฒนธรรมไทยให้เข้ากับกระแสวัฒนธรรมของโลก และยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนของวัฒนธรรมไทยด้วย (เจตนา นาควัชร, 2546) กระบวนการศิลปะร่วมสมัยมักใช้การนำเสนอภาพอัตลักษณ์ไทยจากชีวิตประจำวันด้วยบริบทใหม่ รวมถึงมีการใช้สัญลักษณ์ของชาติ รูปแบบของ

กระบวนการที่มีทั้งการยินยอมและต่อต้านวาทกรรมชาตินิยมทางวัฒนธรรมหรือ “ความเป็นไทย” (สายัณห์ แดงกลม, 2552) ให้ความคิดเห็นต่อกระบวนการของศิลปินร่วมสมัยในเชิงการใช้วัฒนธรรมที่นำเสนอต่อนานาชาติ ไม่ใช่การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อความหลากหลาย แต่กลับกลายเป็นการโอนถ่ายวัฒนธรรมเพื่อหวังจะมีทางเลือกมากขึ้น การผสมผสานทางวัฒนธรรมของผลงานศิลปะร่วมสมัย แบ่งรูปแบบลูกผสมที่เป็นการแปรสภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Transformation) ไว้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความแตกต่างภายใต้อัตลักษณ์ที่เป็นผลลัพธ์ของผสมกับส่วนประกอบต่างชาติ 2) ในด้านกระบวนการที่ความแตกต่างทางวัฒนธรรมถูกแปรสภาพ 3) สามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการสุนทรียะและทำให้สามารถนำมาเทียบเคียงเปรียบเทียบกับเทคนิคศิลปะสมัยใหม่ เช่น การปะติด (Collage) มอนтаж (Montage) การผสมหลากวัสดุ (Bricolage) (Papastergiadis, 2012)

Bhabba (1990) ได้กล่าวว่ากระบวนการสร้างสรรค์การนำเสนอความคิดเรื่องชาตินั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเองแต่เป็นสิ่งที่ประดิษฐ์ทางสังคมที่มีแนวคิดให้คนมากมายหรือคนแต่ละคนกลายเป็นหนึ่งเดียว (Many to One) แต่การที่จะทำให้คนมาอยู่ด้วยกันได้หรือมีความคิดไปในทางเดียวกัน จำเป็นต้องมีการทำกิจกรรมแสดงออกร่วมกันผ่านพิธีกรรมหรือสัญลักษณ์ที่ Hobsbawm and Ranger (1983) เรียกว่า ประเพณีประดิษฐ์ (Invent of Tradition) อันเป็นการผลิตซ้ำเชิงสัญลักษณ์เพื่อกระตุ้นให้รู้สึกถึงความเป็นชาติที่สืบเนื่องยาวนานมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน การประดิษฐ์ของประเพณีจึงเป็นการเขียนประวัติศาสตร์เรื่องเล่าให้คนในชาติเชื่อว่าตนเองมีจุดกำเนิดรู้สึกถึงเอกภาพที่ทุกคนมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล และสุธี คุณาวิชยานนท์ เป็นศิลปินที่แสดงถึงการใชภาพตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของชาติต่าง ๆ ภายใต้อัตลักษณ์ไทยและเป็นคนไทยที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เนื้อหาผลงานของศิลปินทั้งสองเป็นการกล่าวย้าวิจารณ์สังคมร่วมสมัยหรือสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยที่ถูกปรับเปลี่ยนตามกระแสความก้าวหน้า รวมถึงการให้ความสำคัญแก่ศิลปวัฒนธรรมของชาวบ้าน เช่น ผลงานชุด There is NoVoice ของนาวัน ลาวัลย์ชัยกุล ประกอบด้วยภาพถ่ายขาวดำของคนแก่ตามชนบทในชวดยาที่ใช้แล้วจำนวนหลายร้อยชิ้น สะท้อนถึงคนชายขอบที่ถูกละเลยจากคนรุ่นหลังในสังคมไทย (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2561) ดังนั้น การนำทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้มาสร้างสรรค์ฟื้นฟูและพัฒนาคุณค่าเดิมเปิดพื้นที่สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับพื้นที่ทางสังคม พื้นที่สาธารณะ ศิลป์และสังคมให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทุกมิติทางสังคม นอกเหนือจากการให้คุณค่าทางเศรษฐกิจและยังเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้

จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมสามารถบอกถึงองค์ประกอบหลักในกระบวนการได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรม

1. กระบวนการศิลปะร่วมสมัย	2. รูปแบบการนำเสนอ	3. แหล่งดำเนินงานศิลปะ	4. ทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในผลงานศิลปะร่วมสมัย	5. ผลของการเกิดกิจกรรม
- ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Art) - ศิลปะชุมชน (Community Art) - ศิลปะและการมีส่วนร่วม (Art and Participation)	- Interdisciplinary Art - Performance Art - Interactive Art - Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, Short Films, Sound Art, Printing, Painting, etc.	- แกลอรี - แหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม - พื้นที่สาธารณะ - สถานศึกษา	- อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม - ศิลปกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น - วิถีชีวิต - ความเชื่อ ค่านิยม - สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ	- ประสพการณ์ทางสุนทรีภาพ - สะท้อนสภาพปัญหาของสังคม - สะท้อนการคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการศิลปะร่วมสมัย - ชี้นำคุณค่าทางวัฒนธรรม

จากตารางที่ 2 อธิบายกระบวนการศิลปะร่วมสมัยมี 5 องค์ประกอบหลัก คือ

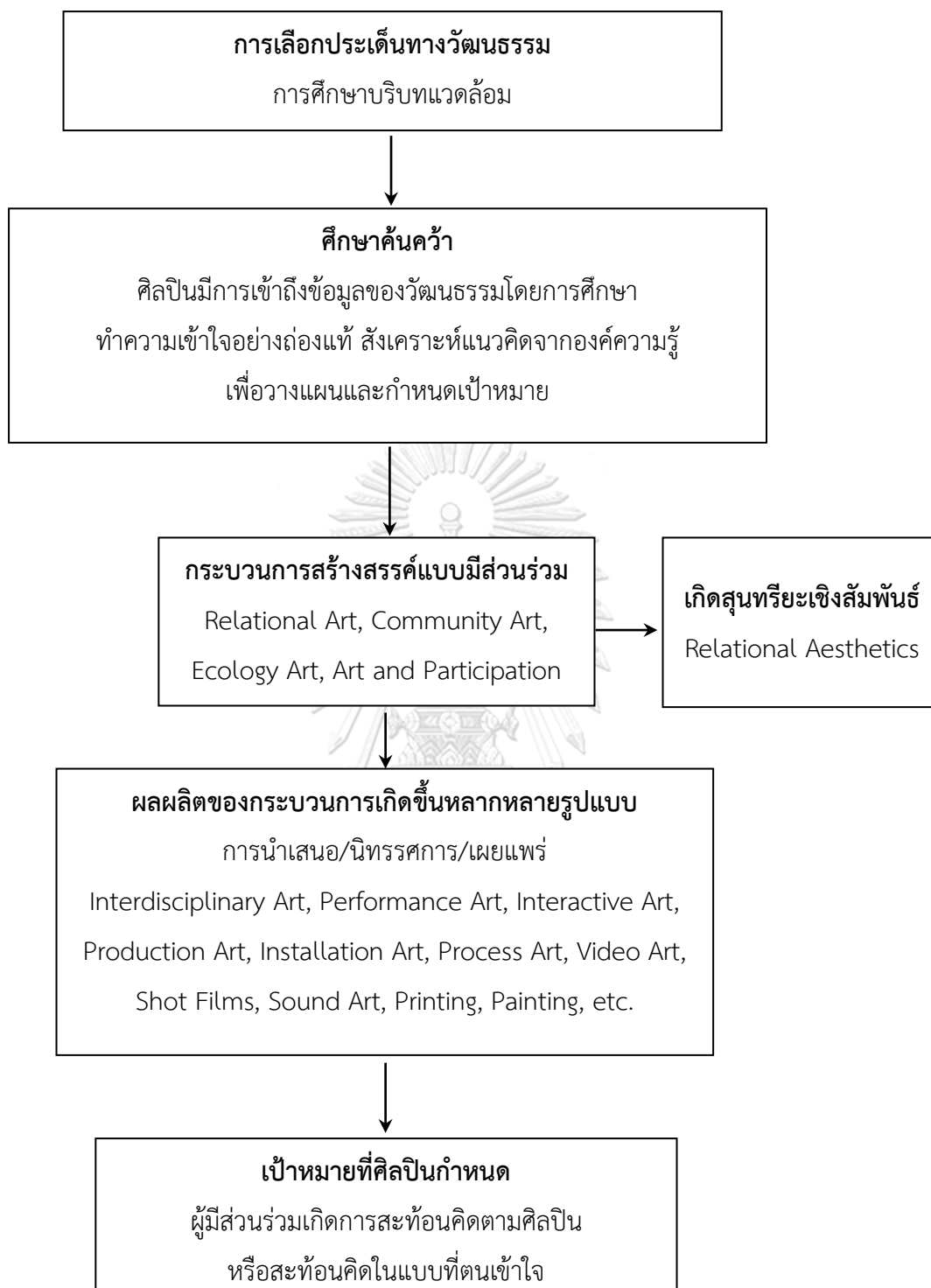
- 1) กระบวนการศิลปะร่วมสมัย มีการใช้แนวคิดหลัก เช่น ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Art) ศิลปะชุมชน (Community Art) ศิลปะและการมีส่วนร่วม (Art and Participation) 2) รูปแบบการนำเสนอ จะมีทั้ง Interdisciplinary Art Performance Art Interactive Art Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, Short Films, Sound Art, Printing, Painting, etc.
- 3) แหล่งดำเนินการทำงานศิลปะ เช่น แกลอรี แหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม พื้นที่สาธารณะ สถานศึกษา เป็นต้น 4) ทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอด ได้แก่ อัตลักษณ์ความเป็นไทย ศิลปกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตประจำวัน สัญลักษณ์แทนชาติ การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ 5) ผลของการเกิดกิจกรรมจะสะท้อนสภาพปัญหาของสังคม สะท้อนการคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการศิลปะร่วมสมัย ชี้นำคุณค่าทางวัฒนธรรม

ดังนั้น การใช้ศิลปะร่วมสมัยโดยศิลปินไทยที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าของศิลปะในประเทศไทย จากบทความที่ได้หยิบยกศิลปินร่วมสมัยของไทย สุธีคุณาวิชานนท์, สาครินทร์ เครืออ่อน, ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวัช และ นาวัน ลาวณย์ชัยกุล ศิลปินทั้ง 4 ท่าน

ที่ได้ใช้กระบวนการสังเคราะห์ความรู้ทางศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้วัฒนธรรมในชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างคุณค่าเกิดเป็นศิลปะที่ให้คุณค่าความคิด และกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบใหม่ที่ถ่ายทอดสอดคล้องกับบริบทของสังคมและช่วงเวลาของปัจจุบัน การถ่ายทอดนี้สามารถรับรู้สู่ชุมชนโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมและต่อคนภายนอกพื้นที่โดยการนำเสนอคุณค่าของวัฒนธรรมผ่านการจัดนิทรรศการและนำเสนอสู่สาธารณะ ฉะนั้น ศิลปะร่วมสมัยสามารถสร้างกระบวนการที่ยกระดับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ครอบคลุมการสร้างคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นชุมทรัพย์ของคนในชุมชนเชื่อมโยงกับการสร้างความซาบซึ้งถึงความงามของวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยวิธีการทางศิลปะของตัวศิลปินจนเกิดเป็นศิลปวัตถุ และกระบวนการทางศิลปะที่ไม่เพียงแต่คนในชุมชนได้รับประโยชน์ แต่สามารถส่งผลต่อศิลปินให้เป็นที่ยอมรับของคนไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมสามารถบอกขั้นตอนจากกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนวัฒนธรรมได้ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนจากกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนวัฒนธรรม

จากภาพที่ 1 ได้อธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของศิลปิน ซึ่งศิลปินศึกษาบริบทแวดล้อมและมีการเข้าถึงข้อมูลของวัฒนธรรมโดยทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อกำหนดแนวทางสร้างสรรค์จากการสังเคราะห์แนวคิดจากองค์ความรู้ที่ได้ศึกษา ที่อาจจะแทรกได้หลายกระบวนการในหนึ่งประเด็นทางสังคมที่สนใจ การกำหนดปัญหาหรือประเด็นทางสังคมนั้นสอดคล้องและเป็นกระบวนการที่มีอยู่ในวัฒนธรรมเป็นทุนเดิม และอาจจะผสมผสานจากการสร้างสรรค์กระบวนการใหม่ ทั้งนี้ ในกระบวนการนั้นก็จะเป็นไปตามบริบทและตอบสนองต่อวัฒนธรรมที่หยิบมาใช้ โดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เช่น Relational Art, Community Art, Ecology Art, Art and Participation ในกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคมตามแผนการดำเนินกิจกรรมของศิลปินที่กำหนดจนเกิดการนำเสนอต่อสาธารณชนหลากหลายรูปแบบ แต่จะมีความเด่นชัดไปในรูปแบบที่ศิลปินได้ตั้งเป้าหมายของการนำเสนอ เช่น Interdisciplinary Art, Performance Art, Interactive Art, Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, Short Films, Sound Art, Printing, Painting, etc. เป็นต้น และเกิดกระบวนการทางวัฒนธรรมต่อสาธารณชนที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายสำคัญที่ศิลปินต้องการ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของสังคมจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นควบคู่กันในการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปิน เพื่อนำเสนอศิลปวัฒนธรรมของประเทศซึ่งมีรากฐานเข้มแข็งมาแต่เดิมให้มีการสืบทอดเป็นอย่างดี สนับสนุนให้อัตลักษณ์ของประเทศยังคงอยู่ในสังคม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ จึงเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งว่า การสนับสนุนผลงานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีการออกแบบการสร้างสรรค์กระบวนการจากศิลปินร่วมสมัยดังกล่าว จะเป็นหนึ่งในพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมให้ประเทศสามารถเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ทั้งในระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติด้วยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ผ่านศิลปะร่วมสมัย

2.1.5 สร้างการสะท้อนคิดโดยการนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยใหม่โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

วัฒนธรรมมลายูเป็นวัฒนธรรมที่มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่กระจายอยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่เพียงแต่ภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรมมลายูยังสื่อถึงความเชื่อ แนวคิด รวมถึงวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ความเป็นมลายูได้ถูกนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ในวงการศิลปะร่วมสมัยของศิลปินไทย ศิลปินต่างประเทศที่เป็นหนึ่งในคนมลายูที่มีความสนใจในอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูที่อาศัยและเติบโตอยู่ในพื้นที่ที่มีความเป็นชาติพันธุ์มลายู ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิดจากการนำทุนทางวัฒนธรรมของศิลปินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติเป็นกรณีศึกษา แนวคิดหลักการ และกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่หยิบทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ เช่น อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ สังคม และ

สิ่งแวดล้อมเพื่อให้เห็นถึงการสร้างการสะท้อนคิดโดยการนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยใหม่โดยใช้
ทุนทางวัฒนธรรมมลายู โดยมีทั้งศิลปิน และกลุ่มศิลปิน (Collective) ดังนี้

ภาพที่ 2 Lumbung, 2022

Additional thoughts by Ruangrupa for Documenta 15

ที่มา: <https://ruangrupa.id/wp-content/uploads/2022/09/let-there-lumbung.png>

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2566

ในงานนิทรรศการ Documenta 15 ปี 2022 จัดขึ้นที่เมืองคาสเซิล ประเทศเยอรมนี ซึ่งเป็นงานนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะที่เน้นแสดงให้เห็นถึงศิลปะที่ให้ความสำคัญกับความคิดและกระบวนการ Ruangrupa กลุ่มศิลปินจากประเทศอินโดนีเซียที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ดูแลนิทรรศการในครั้งนี้ เลือกธีม “ศิลปะสามัคคีชุมชน” หรือ “lumbung” (อ่านว่า ลัมบัง) หรือยุ้งข้าวประจำหมู่บ้าน ในวัฒนธรรมพื้นบ้านของวัฒนธรรมมลายูให้เป็นธีมหลัก เพื่อสะท้อนถึงการทำงานเชื่อมโยงเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของศิลปินซึ่งเป็นวิถีเดียวกับลัมบังของชุมชน ที่ชาวบ้านของทุกชุมชนที่มีลัมบังต้องร่วมมือกันจัดสรรและคำนวณการเก็บและแจกจ่ายเสบียงในลัมบังเพื่อให้มีกินถึงวันข้างหน้า แสดงให้เห็นถึงการทำงานด้วยการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ของผู้คนในสาขาที่แตกต่างกันภายใต้ความสร้างสรรค์

ภาพที่ 3 Video Art: Harmonimilitary: 2021

Artist: Ina phuyutthanun

ที่มา: <http://fofa.swu.ac.th/wpcontent/uploads/2020/09/s2711607.jpg>

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2566

Video Art: Harmonimilitary เป็นผลงานที่สร้างโดย ดร.อัยนา ภูยุตthanun อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่จัดแสดงในงานเทศกาลศิลปะร่วมสมัยนานาชาติ บางกอก อาร์ต เบียนนาเล่ 2020 ผลงานชิ้นนี้ใช้พื้นที่ชายแดนใต้ที่มีมุมมองของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แต่อธิบายถึงวัฒนธรรมภายในเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีนัยยะให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงปัญหาที่สะท้อนความขัดแย้งเชิงพื้นที่ และประกอบการสวมชุดมุสลิมในการนำเสนอด้วยวิดีโออาร์ต (Video Art)

ภาพที่ 4 รอยพิมพ์ใจในวิถีชีวิตของชาวมลายูท้องถิ่นปัตตานี: ปี 2016

Artist: เจาะอับดุลเลาะห์ เจ๊ะสอเหาะ

ที่มา: <http://www.queengallery.org/media/44410/picture.jpg>

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2566

จะอับดุลเลาะห์ เจ๊ะสอเหาะ ศิลปินไทยจากจังหวัดปัตตานี ผู้นำเสนอคุณค่าและความงดงามในวิถีชีวิตของชาวมลายูท้องถิ่นปัตตานีผ่านลวดลายเฉพาะตัวที่มีความประณีต อ่อนช้อยและเป็นเอกลักษณ์ ดังผลงาน รอยพิมพ์ใจในวิถีชีวิตของชาวมลายูท้องถิ่นปัตตานี ที่นำเสนอถึงเรื่องราวของลวดลายบนเรือกอและ หรือที่เรียกว่า นางฟ้าทะเลได้ด้วยลวดลายสวยงามที่แสดงให้เห็นถึงการใส่ใจในกระบวนการสร้างเรือกอและ

ภาพที่ 5 Roslisham Ismail a.k.a. Ise, Nasi Gunung (Mountain Rice); Langkasuka Cookbook Project, 2012

Photo by Magnus Caleb. Courtesy of the artist.

ที่มา: <https://www.aaa-a.org/programs/roslisham-ismail-a-k-a-ise-nasi-kerabu-workshop>

สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2568

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Roslisham Ismail หรือที่รู้จักในชื่อ “Ise” เป็นศิลปินร่วมสมัยชาวมาเลเซียผู้มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในด้านการเชื่อมโยงศิลปะเข้ากับบริบทของอาหาร วัฒนธรรม และวิถีชีวิตประจำวัน ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างบทสนทนาเชิงวัฒนธรรม หนึ่งในผลงานสำคัญของ Ise คือ The Langkasuka Cookbook Project ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในพื้นที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยรวบรวมสูตรอาหารและเรื่องเล่าท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนในบริเวณแหลมมลายู รวมถึงพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ผลงานนี้ไม่เพียงแต่ถ่ายทอดข้อมูลผ่านงานศิลปะจัดวาง แต่ยังเปิดพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างศิลปินกับชุมชนเจ้าของวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางของศิลปะร่วมสมัยในลักษณะ Social Practice Art ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในบริบทท้องถิ่น โดยรวมผลงานของ Ise ขยายขอบเขตของศิลปะร่วมสมัยจากการแสดงผลงานสู่การ

ปฏิบัติการทางสังคม (Social Practice Art) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Art) การสร้างบทสนทนา และการสื่อสารอัตลักษณ์วัฒนธรรมด้านอาหารผ่านบริบทของอาหารและวิถีชีวิตประจำวัน (Biennale Jogja, 2019)

ภาพที่ 6 Amanda Heng “Every Step Counts” (2019)

ที่มา: <https://teaching.ellenmueller.com/walking/2022/02/07/amanda-heng-every-step-counts-2019/#jp-carousel-1654>

สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2568

Amanda Heng ศิลปินหญิงร่วมสมัยชาวสิงคโปร์ เป็นผู้บุกเบิกการใช้ศิลปะการแสดง ภาพถ่าย และศิลปะจัดวางนำเสนอประเด็นทางเพศ อัตลักษณ์ และความทรงจำในบริบทสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลงานที่เน้นการตั้งกิจกรรมในชีวิตประจำวันมาเป็นสื่อในการตั้งคำถามต่อบทบาทของผู้หญิงและโครงสร้างทางสังคม เช่น ผลงาน “Let’s Walk” (1999) ที่สะท้อนแรงกดดันต่อรูปลักษณ์ผู้หญิง ผลงาน “Every Step Counts” (2019) ใช้การเดินเป็นเครื่องมือสื่อสารความสัมพันธ์ของร่างกายผู้หญิงสูงวัยกับพื้นที่สาธารณะในสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ชมและการสร้างบทสนทนาในงานศิลปะ สะท้อนแนวคิดศิลปะเชิงสัมพันธ์กับสังคม (Socially Engaged Art) และศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ที่มองศิลปะไม่ใช่เพียงวัตถุ แต่เป็นพื้นที่ของการปฏิสัมพันธ์ การฟัง และการเรียนรู้ร่วมกันในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Singapore Art Museum, 2011)

ภาพที่ 7 Nation for Sale. 1996

ที่มา: <https://universes.art/en/nafas/articles/2003/arahmaiani/arahmaiani/img-06>

สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2568

Arahmaiani Feisal เป็นศิลปินร่วมสมัยชาวอินโดนีเซียผู้มีบทบาทโดดเด่นในเวทีศิลปะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยผลงานที่ผสมผสานศิลปะการแสดง ศิลปะจัดวาง และมัลติมีเดีย เพื่อวิพากษ์ประเด็นเชิงโครงสร้าง เช่น ศาสนา เพศ อัตลักษณ์ อำนาจนิยม และสิ่งแวดล้อม ผลงานศิลปะของ Arahmaiani สะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างค่านิยมดั้งเดิมกับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะภายใต้บริบทของสังคมมุสลิมร่วมสมัย โดยมีผลงานสำคัญ เช่น Nation for Sale และ Handle Without Care ซึ่งจัดแสดงในงาน Asia-Pacific Triennial of Contemporary Art ครั้งที่ 2 (1996) แสดงให้เห็นการวิพากษ์บริโภคนิยมและอัตลักษณ์ของชาติผ่านภาษาภาพและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ผลงานของ Arahmaiani ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติในฐานะเสียงสำคัญที่เสนอการต่อต้านเชิงวิพากษ์ในบริบทการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัย ในฐานะศิลปินหญิงมุสลิม Arahmaiani ยังเปิดพื้นที่ให้เกิดการสนทนาเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรมชายขอบ ผลงานของเธอกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามต่ออำนาจที่ครอบงำทั้งในระดับรัฐและศาสนา และเป็นแรงบันดาลใจให้ศิลปินร่วมสมัยในภูมิภาคหันมาใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม (Kameli et al., 2020)

ภาพที่ 8 PANGROK SULAP / Malaysia est. 2010 / Sabah tanah air-ku 2017

Woodcut, offset ink on block-out blind

ที่มา: <https://collection.qagoma.qld.gov.au/page/pangrok-sulap>

สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2568

Pangrok Sulap คือกลุ่มศิลปินและนักกิจกรรมจากรัฐซาบาห์ ประเทศมาเลเซีย ที่มีความโดดเด่นในการใช้เทคนิคการพิมพ์ไม้ (Woodcut Printmaking) เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดประเด็นทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสิทธิของชุมชนพื้นเมือง โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานและเกษตรกรในพื้นที่ภูเขา กลุ่มมีแนวทางศิลปะที่เชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวอย่างเช่นผลงาน Sabah Tanah Air-Ku ที่สะท้อนเสียงของคนชายขอบและการพัฒนาแบบไม่เท่าเทียม ศิลปินกลุ่มนี้ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและระดับนานาชาติในฐานะรูปแบบศิลปะที่ผสมผสานการสร้างสรรค์กับการต่อต้านเชิงวัฒนธรรมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ Pangrok Sulap ยังจัดเวิร์กช็อปและกิจกรรมศิลปะในพื้นที่ชนบท เพื่อเปิดพื้นที่ให้ชุมชนได้เล่าเรื่องราวของตนเองและวิพากษ์โครงสร้างอำนาจที่ส่งผลต่อชีวิตและทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น

2.2 พุนทางวัฒนธรรมมลายู

2.2.1 ความหมายของคำว่า มลายู (Melayu)

คำว่า Melayu เป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่มีรากฐานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในบริเวณคาบสมุทรมลายู อินโดนีเซียตอนตะวันตก บรูไน สิงคโปร์ และบางพื้นที่ของประเทศไทยตอนใต้ การใช้คำว่า Melayu นั้นไม่ได้สะท้อนเพียงกลุ่มภาษาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงระบบความเชื่อ ศาสนา องค์กรความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และขนบธรรมเนียมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์นี้ (Milner, 2008)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการกำหนดรูปแบบการเขียนคำว่า Melayu แต่ก็ยังปรากฏให้เห็นในบทความวิชาการและงานเขียนที่สะกดเป็น Malayu แทน ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการถ่ายเสียงตามสำเนียงท้องถิ่น การถอดอักษรโดยไม่อิงระบบมาตรฐาน ตลอดจนเมื่อภาษามลายูถูกใช้ชื่อว่า Malayu จึงเกิดความเข้าใจที่ผิดเป็นวงกว้าง ในเชิงภาษาศาสตร์การสะกดคำว่า Malayu ด้วยอักษรโรมัน (Rumi) ได้รับการจัดระเบียบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2467 ภายใต้ระบบ Za'aba Spelling System ซึ่งนำเสนอโดย Zainal Abidin Ahmad (Za'ba) เพื่อให้สะกดคำได้ใกล้เคียงกับเสียงของภาษาถิ่นยะโฮร์-เรียว (Johor-Riau) ที่ถือเป็นรากฐานของภาษามลายูมาตรฐานในมาเลเซียและบรูไน ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการพัฒนาเป็นระบบอักษรใหม่ (New Rumi Spelling) ซึ่งยังคงใช้คำว่า Malayu เป็นมาตรฐานการเขียน และไม่มีการบัญญัติคำว่า Malayu ไว้แต่อย่างใด (Dewan Bahasa dan Pustaka, 2020) ยิ่งไปกว่านั้น พจนานุกรมมาตรฐานของมาเลเซียอย่าง Kamus Dewan ซึ่งใช้เป็นแหล่งอ้างอิงทางภาษาหลักของชาติก็ระบุเฉพาะคำว่า Malayu และไม่มีคำว่า Malayu ปรากฏในฐานข้อมูลของสถาบัน ส่งผลให้การใช้คำว่า Malayu กลายเป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ ทั้งในด้านการศึกษา วรรณกรรม งานวิชาการ และการใช้งานในระดับราชการ (Dewan Bahasa dan Pustaka, 2015)

ดังนั้น ในงานวิจัยฉบับนี้จะใช้คำว่า Malayu เพือนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และทุนทางวัฒนธรรมของผู้คนในบริเวณชายแดนใต้ของประเทศไทย โดยยึดตามแนวทางการใช้ภาษาที่ถูกต้องในระดับสากลและเป็นทางการทางวิชาการ

2.2.2 คำนิยามของคนมลายู

กลุ่มชาติพันธุ์มลายูถือเป็นหนึ่งในเครือข่ายชาติพันธุ์ที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งทางภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ร่วมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในคาบสมุทรมลายู อินโดนีเซียตอนตะวันตก ฟิลิปปินส์ตอนใต้ และพื้นที่บางส่วนของประเทศไทย ลักษณะร่วมกันที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูเหล่านี้ คือ การใช้ภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน (Austronesian languages) และการรับอิทธิพลจากศาสนาอิสลาม ตลอดจนวัฒนธรรมจากอินเดียและโลกอาหรับ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมระบบความเชื่อ ประเพณี และโครงสร้างทางสังคมของชุมชนมลายูในแต่ละพื้นที่ (UNESCO, 2008)

กลุ่มคนมลายูมีรากฐานจากกลุ่มออสโตรนีเซียน และวิวัฒนาการมาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษา ศาสนาอิสลาม และขนบธรรมเนียมที่เป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของพวกเขาหลอมรวมความเชื่อพื้นบ้านเข้ากับศาสนาอิสลาม จนกลายเป็นระบบคุณค่าที่กำหนดอัตลักษณ์ของกลุ่ม (Andaya & Andaya, 2017)

“มลายู” คือชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีถิ่นฐานดั้งเดิมในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย ใช้ภาษามลายู และนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2565)

มลายูปาตานี หรือ ชาวมลายูในภาคใต้ของประเทศไทย คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษามลายูเป็นภาษาหลัก ใช้อักษรยาวี และนับถือศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีวัฒนธรรมเฉพาะตน และมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ร่วมกันในดินแดนที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรปัตตานีโบราณ อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์นี้สะท้อนให้เห็นผ่านภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม และวรรณกรรมท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการธำรงเอกลักษณ์ของชุมชนท่ามกลางบริบทความเปลี่ยนแปลงของรัฐไทย (นุรียัน สาแล๊ะ, 2559)

2.2.3 ความเป็นมาของมลายู

ชาวมลายู หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีถิ่นฐานดั้งเดิมในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย ใช้ภาษามลายู และนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก อาศัยอยู่ในประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน สิงคโปร์ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เช่น ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลา ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 16 ชาวมลายูในคาบสมุทรส่วนใหญ่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม อารยธรรมอินเดียที่รับผ่านชาวและสุมาตรา รวมทั้งความเชื่อในการนับถือผีบรรพบุรุษของอุษาคเนย์มาแต่เดิม สะท้อนให้เห็นในงานศิลปะต่าง ๆ เช่น ภาษา ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนสถาน การแต่งกาย และลวดลาย การเปลี่ยนความเชื่อเดิมมานับถือศาสนาอิสลามหลังคริสต์ศตวรรษที่ 16 ของชาวมลายูในคาบสมุทรส่งผลให้เกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนรูปแบบและนิยามความเชื่อใหม่แทนที่ความเชื่อเดิม การคลี่คลาย ต่อยอด และรังสรรค์รูปแบบศิลปะให้สอดคล้องกับความเชื่อใหม่ เป็นความท้าทายของศิลปินแต่ละแขนงที่จะต้องรังสรรค์งานเพื่อสอดคล้องความเชื่อและข้อห้ามของศาสนาอิสลามโดยไม่ปะทะความเชื่อเดิมที่ฝังลึกมานาน จนกลายเป็นศิลปะมลายูมุสลิมพื้นถิ่นที่แตกต่างจากลวดลายของศิลปะอิสลามในโลกอาหรับและตะวันตกอย่างเห็นได้ชัด (ณายิบ อาแวบือซา, 2564)

2.2.4 ทิวทางวัฒนธรรมมลายู

วัฒนธรรมมลายูมีพื้นฐานมาจากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีการวิวัฒนาการของคนในพื้นที่ที่เคยรับวัฒนธรรมของศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และเข้าสู่ยุคของการเข้ารับศาสนาอิสลามของคนในพื้นที่ (โชคชัย วงษ์ตานี, 2555) ก่อให้เกิดการผสมผสานความเชื่อ ความศรัทธา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมาจากรากเหง้าในอดีตและมีพัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (สุนิติ จุฑามาศ, 2564) วัฒนธรรมมลายูมุสลิมได้รับการเรียนรู้ สืบทอด และส่งต่อให้คนในพื้นที่ โดยมีที่มา

จากหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งหลักศรัทธาและหลักการปฏิบัติได้ครอบคลุมในทุกมิติ เริ่มตั้งแต่มนุษย์อยู่ในท้องแม่ การใช้ชีวิตในขณะที่มีชีวิตอยู่บนโลก จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้ วัฒนธรรมของชาวมลายูมุสลิมบางพื้นที่ยังยึดถือความเชื่อเก่า ๆ ที่สืบทอดตั้งแต่อดีต บางพื้นที่ยึดหลักการศาสนาอิสลามอย่างอย่างเหนียวแน่น (โชคชัย วงษ์ธานี, 2555) ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมในพื้นที่ปรับเปลี่ยนโดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อหลักการปฏิบัติ การอยู่ร่วมกัน การดำเนินวิถีชีวิต อาหาร การละเล่น ศิลปะขนบธรรมเนียมประเพณี และการปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ดำรงอยู่ด้วยการเคารพต่อความเชื่อและมีความหลากหลายทางสังคม ทั้งนี้ วัฒนธรรมมลายูในทางประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัว ความเป็นมลายูเริ่มมีบทบาทที่ชัดเจนขึ้นหลังมีการจัดจำแนกโดยชาติพันธุ์ตะวันตกด้วยระเบียบความรู้ใหม่ เพราะแนวคิดดังกล่าวในสมัยอดีตเป็นเพียงการยึดโยงแบบไม่ตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อีกทั้งมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมของรัฐโดยเฉพาะในคาบสมุทรมลายู (กรุณา กาญจนประภากุล, 2537) ลักษณะเฉพาะตัวของความเป็นวัฒนธรรมมลายูในแง่ประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวแม้วัฒนธรรมอาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาก็ตาม

การศึกษาศิลปวัฒนธรรมมลายู สามารถอธิบายอย่างละเอียดผ่านการพิจารณาประเด็นสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการแต่งกาย ด้านศิลปหัตถกรรม ด้านศิลปะการแสดง ด้านขนบธรรมเนียม ด้านภาษา ด้านวิถีชีวิตและความเชื่อ โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านการแต่งกาย

การแต่งกายของชาวมลายูในประเทศไทยใกล้เคียงกับการแต่งกายของชาวมลายูในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศบรูไน เป็นต้น ในอดีตมักนิยมผ้าโลง์ ปัจจุบันผ้าโลง์ยังเป็นที่นิยมและใช้ในหมู่ชาวมลายู ซึ่งไม่สามารถสรุปแน่ชัดว่าชาวมลายูในประเทศใดเป็นผู้ริเริ่มวัฒนธรรมการแต่งกายดังกล่าว พรเทพ บุญจันทร์เพชร (ม.ป.ป.) การแต่งกายดั้งเดิมของชาวมลายูก่อนการเข้ามาของศาสนาอิสลามไม่ได้มีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน แต่หลังจากที่ดินแดนแถบนี้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม และมีพ่อค้าอาหรับและเปอร์เซียเดินทางเข้ามาขายมากขึ้น หญิงชาวมลายูก็เริ่มรับเอาอาบาย่า (Abaya) ซึ่งเป็นชุดยาวกรอมเท้าที่มีแขนยาวปิดข้อมือของอาหรับมาปรับให้สั้นลง เพื่อให้เข้ากับท้องถิ่นที่ร้อนชื้นและมีฝนตกจนได้มาเป็นชุดกูรง (โชคชัย วงษ์ธานี, 2555)

เสื้อกูรงมีการดัดแปลงมาหลายครั้งนับตั้งแต่ได้มีการการริเริ่มทำเสื้อกูรงขึ้น เบื้องต้นเริ่มสวมใส่โดยชาวรัฐยะโฮร์และสิงคโปร์ มีชื่อว่าเสื้อตือโละบลาอ หรือเสื้อยะโฮร์ หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “เสื้อยะโฮร์” เป็นเครื่องแต่งกายดั้งเดิมของชายชาวมลายูมุสลิมในคาบสมุทรมลายูและภาคใต้ของประเทศไทย เช่น ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรม

ทางศาสนา สะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ชุดกูรง จะมีทั้งชุดสตรีและบุรุษ ชุดบุรุษเรียกว่า “ตะโละบลางา” ซึ่งเป็นชื่อเรียกของหมวกเกาหนึ่งใบในยะโฮร์ (ประเทศมาเลเซีย) ลักษณะของเสื้อประกอบด้วยคอกลมผ่าอกครึ่งตัว ติดกระดุมหนึ่งเม็ดไม่มีปก นิยมตัดเย็บจากผ้าฝ้ายหรือผ้าไหม และมักสวมคู่กับผ้าถุงซิมปินและหมวกซอกเกาห์ ซึ่งเหมาะสมกับหลักศาสนาอิสลาม เสื้อลักษณะนี้ได้รับความนิยมในช่วงศตวรรษที่ 19 โดยมีต้นกำเนิดในรัฐยะโฮร์ ภายใต้การส่งเสริมของสุลต่านอาบูบกาการ์ที่ต้องการแบบเสื้อที่เรียบง่าย สง่างาม และสอดคล้องกับจารีตอิสลาม (National Library Board Singapore, n.d.) ในบริบทชายแดนใต้ของไทย การสวมใส่เสื้อดีโละบลางาในงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นการสืบสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและศาสนาอิสลามของชาวมลายูอย่างต่อเนื่อง (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2560) ชุดสตรีเรียกว่า “บาจูกูรง” หรือ “ชุดกูรง” (Baju Kurung) ลักษณะเด่นของชุดกูรงเป็นชุด 2 ชิ้นที่ประกอบด้วย เสื้อยาวประมาณหัวเข่า คอกลม ติดกระดุม 1 เม็ด และกระโปรงยาวถึงเท้า ชุดกูรงจะมีโครงสร้างของสัดส่วนที่ลำตัวแตกต่างจากชุดทั่วไปคือ ประกอบด้วยชิ้นส่วนใต้รักแร้ เรียกว่า “แกเกะ” (kekek) และ ชิ้นส่วนข้างลำตัวทั้งสองข้าง เรียกว่า “แปสัค” (Pesak) ส่วนประกอบทั้งสองนี้จะมีอยู่ทั้งชุดบุรุษ และสตรี หลังจากนั้นได้มีการออกแบบเสื้อกูรงขึ้นมาอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกว่า เสื้อกูรงเจอเก๊ะมุสัง หรือเสื้อบายูวัน เพราะเหตุนี้ เสื้อกูรงดั้งเดิมของเมืองยะโฮร์แบ่งได้ 2 แบบ คือเสื้อกูรงดีโละบลางา (แบบคอกลม) และเสื้อกูรงเจอเก๊ะมุสัง (คอตั้ง) เสื้อกูรงทั้งสองแบบมักใส่คู่กับผ้าโสร่งป้ายข้างยาวกรอมเท้าจับจีบแบบกระแสดคลื่นทางด้านซ้ายหรือทางขวา สมัยก่อนจะมีผ้าโสร่งอีกผืนมีชื่อเรียกว่า “กาอินดากัง” เอามาคลุมศีรษะเพื่อป้องกันแสงแดดขณะออกนอกบ้าน เมื่อกลับเข้าบ้านเขาจะใช้ผ้านั้นมาผูกที่สะเอว

เสื้อเคบายา (Kebaya) เป็นเครื่องแต่งกายดั้งเดิมของหญิงชาวมลายูในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน และในบางพื้นที่ของภาคใต้ประเทศไทย โดยถือเป็นสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีรากฐานร่วมกันในระดับภูมิภาค เคบายามีรูปแบบที่เรียบง่าย สง่างาม และมักใช้ในโอกาสสำคัญทางวัฒนธรรมและประเพณีล่าสุด เสื้อเคบายาได้รับการเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก ร่วมกันโดยห้าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการธำรงรักษา และให้คุณค่าแก่เครื่องแต่งกายที่มีบทบาทต่ออัตลักษณ์ของผู้หญิงมลายูในบริบทร่วมสมัย

ทั้งนี้ชุดของชาวมลายูทำมาจากผาดังต่อไปนี้ (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, ม.ป.ป.)

1.1) ผ้าลิมาร์ เป็นผ้าทอสมัยก่อนโดยใช้เทคนิคมัดและย้อมผ้า ผ้าลิมาร์มี 2 แบบ คือ ผ้าโสร่งลิมาร์ และผ้าสไบลิมาร์ ในอดีตผ้านี้นิยมใช้กับผู้หญิงและผู้ชายที่มีฐานะ นิยมใช้ผ้าลิมาร์ทำเป็นผ้าซิมปัง (ผ้าโสร่งสั้น) ผูกที่สะเอวและโพกศีรษะ ผู้หญิงนิยมใช้ผ้าลิมาร์ลายดอกและลายดอกเล็ก สำหรับผู้ชายนิยมผ้าลิมาร์แบบลายนอนหรือลายยืน

1.2) ผ้าชนิดย เป็นผ้าที่ทอมาจากการใช้เทคนิคผูกเหมือนผ้าลิมา แต่ต่างกันที่ ลวดลาย แบบ และเทคนิคการผูกผ้าซึ่งได้แบบมาจากผ้าปาโตลา เป็นผ้าที่มาจากอินเดีย ทอขึ้นเพื่อใช้เป็นผ้าสำหรับทอด้วยไหม ในอดีตผ้าชนิดยมีความสวยและหาซื้อได้ยาก จึงเป็นที่บูชาและเชื่อถือว่าเป็นของขลัง ผ้าชนิดยมีสีแดงสด สีขาว และสีเหลือง ผ้าชนิดยสีเหลือง เรียกว่า ผ้าชนิดยกุนิง ส่วนมากคนสมัยนั้นใช้ผ้าชนิดยเป็นผ้าชะเลนต์ (ผ้าสไบ) และผ้าโสร่งสำหรับผู้หญิง ส่วนผู้ชายมักจะทำเป็นผ้ารัดสะเอวและตัดเย็บกางเกง

1.3) ผ้าของเกต เป็นผ้าที่ทอยกสอดด้นเงินทองหรือด้ายต่าง ๆ โดยมีลวดลายหลายแบบ เช่น ลายดอกเต็ม ลายเต็ม ลายเตอโละเบอร์รันตัย ลายดอกตรง ลายดอกนอน และอื่น ๆ ในอดีตผ้าของเกตใช้กับคนชั้นสูงและเชื้อพระวงศ์ในวังเท่านั้น แต่สมัยนี้ทุกคนสามารถใช้ได้ เช่น ในงานแต่งงาน งานแสดงวัฒนธรรมประเพณีของชาวมลายู

1.4) ผ้าลิมาของเกต เป็นผ้าที่ทอด้วยด้นทองเพื่อให้เกิดความสวยงามของผ้า โดยมีลวดลายที่ใช้ทอ เช่น ลายดอกโรย ลายตรง ลายที่ปรากฏจะอยู่ตามความยาวของผ้าและด้นผ้า ในอดีตนิยมใช้ในกลุ่มคนที่มีฐานะ เนื่องจากการทอมีความยากและลวดลายที่ทออาจจะเห็นเป็นสีทอง

1.5) ผ้าทอธรรมดา เป็นผ้าทอที่ไม่มีรูปแบบและลายเฉพาะ ลายนั้นจะเกิดขึ้นตามสีของด้ายที่ใช้ทอผ้า ถ้าใช้ด้ายสีเดียวทอ ผ้าที่ออกมาเป็นสีตามด้ายนั้น ถ้าใช้ด้ายหลายสีและกำหนดลายเองก็จะได้สีและลายตรงตามที่ต้องการ เช่น ลายตรง ลายนอน หรือสีเหลี่ยม ผ้าทอธรรมดามีความคงทนกว่าผ้าทอทั่ว ๆ ไป

1.6) ผ้าเตอริโปะ เป็นผ้าสมัยโบราณที่นำกระดาดของมาติดกับผ้าโดยใช้กาวยอาหรับ ลายผ้าทำตามแบบผ้าโสร่งของเกต มีหัวผ้าเป็นลายหน่อไม้ ลายคลื่นน้ำทะเลที่ริมผ้าตรงกลาง ผืนผ้าเป็นดอกโรยหรือดอกเต็ม ผ้าเตอริโปะเป็นผ้าที่ทอมาจากไหมมีพื้นสีทึบเพื่อจะให้เห็นสีทองของลายชัดเจน แบบที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่คือ ลายดอกบัว ภาษามลายูเรียกว่า เตอริโปะ ผ้าเตอริโปะเป็นที่ยอดนิยมของคนมีฐานะ ในสมัยก่อนใช้เป็นผ้าโสร่ง ผ้าซิ่นปิง เสื้อและอื่น ๆ นอกจากใช้กับผ้าทอแล้วกรรมวิธีการทำผ้าเตอริโปะ สามารถใช้กับผ้าปาเต๊ะได้เช่นกัน

1.7) ผ้าเกอรูส เบิงเกอรูส แปลว่า กรรมวิธีการทำผ้าให้เกิดความแวววาวและสวยงาม คำว่า “เบิงเกอรูส” มาจากชื่อหอยชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ซิฟูต บาดิก หรือซิฟูตเกอรูส กรรมวิธีนี้หากใช้กับผ้าไหมเรียกว่าผ้าเกอรูส หากใช้ทำกับผ้าปาเต๊ะหรือผ้าของเกตเรียกว่า ผ้าปาเต๊ะเกอรูส และผ้าของเกตเกอรูส ผ้าเกอรูสมียหลายสี เช่น สีแดง สีดำ สีม่วง สีนํ้าเงิน และสีเหลืองทอง

1.8) ผ้าบาดิก การทำผ้าบาดิกเป็นกรรมวิธีใหม่เปรียบได้กับการทอผ้า การเขียนผ้าบาดิกแบบมาเลเซีย เป็นที่นิยมแพร่หลาย ปัจจุบันการเขียนผ้าบาดิกได้พัฒนาสีเส้นและลวดลายของผ้าโดยเน้นความพึงพอใจของผู้ใช้เป็นสำคัญ

1.9) ผ้าปาเต๊ะ เป็นวัฒนธรรมร่วมของผู้คนในคาบสมุทรมลายู คำว่า ปาเต๊ะ หรือ บาติก (Batik) เดิมเป็นคำในภาษาชวาใช้เรียกผ้าที่มีลวดลายที่เป็นจุด คำว่า “ติก” มีความหมายว่า เล็กน้อย หรือจุดเล็ก ๆ ผ้าปาเต๊ะ หมายถึง ผ้าที่มีลวดลายเป็นจุด ๆ ต่าง ๆ ซึ่งมาจากวิธีการทำผ้าปาเต๊ะที่จะใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีและใช้วิธีการแต้ม ระบาย หรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสี ผ้าบาติกบางชิ้นอาจจะผ่านขั้นตอนการปิดเทียน แต้มสี ระบายสี และย้อมสีในผืนเดียวกัน ลวดลายของผ้าปาเต๊ะจะเป็นรูปที่มีต้นแบบมาจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ หรือรูปเลขาคณิตต่าง ๆ สำหรับผ้าปาเต๊ะในวัฒนธรรมเพอรานากันจะนิยมรูปสัญลักษณ์มงคลตามคติจีน เช่น รูปดอกท้อ ดอกโบตั๋น พัด ลายหงส์ หรือนกฟีนิกซ์ ถือเป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมความเป็นมลายูและจีน

1.10) ผ้าจวนปัตตานีหรือฝ้ายกตานี เป็นผ้าพื้นเมืองดั้งเดิมแบบหนึ่งของปัตตานี และจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์คือ มีล่องหรือลวดลายตามชายผ้าหรือที่ริมผ้า บางครั้งจึงเรียกว่า “ผ้าล่องจวน” ช่างทอผ้าชาวเมืองปัตตานีรุ่นเก่า ๆ เรียกผ้าดังกล่าวว่า “จวน” จวน หมายถึง ลวดลายที่ปรากฏอยู่บริเวณชายผ้าทั้งสองด้าน หากลวดลายวางเป็นแนวยาวในช่องขนานและมีลักษณะเป็นร่องริ้วก็เรียกว่า “ล่องจวน” ลายของจวนส่วนอื่นเป็นลายที่ใช้กรรมวิธีมัดหมี่ รูปแบบของลายจวนมีหลากหลายลักษณะ ผ้าที่เป็นลายจวนเต็มตลอดทั้งผืนเรียกว่า “ผ้าลิมา” จัดเป็นผ้าชั้นสูงต้องใช้ความประณีตและราคาแพงสำหรับกรณีที่เอาลายจวนไปทำเป็นลายผ้า

กล่าวได้ว่า วัฒนธรรมด้านการแต่งกายชาวมลายู มีชุดประจำชาติพันธุ์คือ ชุดกูรง หรือ เรียกว่า ชุดมลายู เป็นชุดที่ปรากฏในวิถีชีวิต งานวัฒนธรรมประเพณีต่างๆของชาวมลายู ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยแต่ยังคงเข้มแข็งในโครงสร้างดั้งเดิมของชุดกูรง จึงถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ที่เห็นได้ชัดเจนในด้านวัฒนธรรมการแต่งกายของคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนถึงปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) ด้านศิลปหัตถกรรม

งานศิลปหัตถกรรมเป็นผลงานทางศิลปะที่ชาวบ้านในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานโดยมุ่งประโยชน์ใช้สอยเป็นส่วนใหญ่ ผลงานที่ชาวบ้านได้สร้างขึ้นจะใช้มือเป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง นอกจากประโยชน์ใช้สอยที่ได้จากผลงานแล้ว ผลงานต่าง ๆ ที่ชาวบ้านเป็นผู้ผลิตขึ้นยังมีความงามทางด้านศิลปะแฝงอยู่ด้วย งานหัตถกรรมจัดเป็นศิลปะพื้นบ้านที่เกิดขึ้นควบคู่กับการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ความต้องการที่จะใช้สิ่งต่าง ๆ เป็นแรงผลักดันให้ชาวบ้านต้องสร้าง ผลงานเหล่านั้นขึ้น (ธิดิ พฤษ์อุดม, 2560) ทั้งนี้ คุณค่าของหัตถกรรมไม่ได้มีเฉพาะการใช้สอยในชีวิตประจำวันเท่านั้น ยังมีคุณค่าในด้านศิลปะที่มีความสวยงาม สะท้อนถึงความสามารถและฝีมือของผู้ทำและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นความมีคุณค่าทางศิลปะทำให้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแต่ละชิ้นเป็นสิ่งที่สูงค่า บ่งบอกถึงฐานะความเป็นอยู่ของผู้ใช้ (วรรณา ประยุกต์วงศ์ วิชัย นภาพงษ์ และคณะ, 2548) ตัวอย่างศิลปหัตถกรรมมลายู ได้แก่

2.1) กลองبانอ เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองที่สะท้อนเรื่องราววิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่มีประวัติความเป็นมาที่ร่ำรวยปี ในอดีตกลองبانออยู่คู่การดำเนิน ชีวิตของชาวมุสลิม โดยใช้ตีส่งสัญญาณให้ชาวบ้านในชุมชนละแวกใกล้เคียงได้รับรู้ถึงงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีเข้าสุนัต และพิธีมงคลอื่น ๆ คำว่า “บานอ” มาจากภาษามลายู “รือบานอ” เป็นกลองขนาดใหญ่ที่พัฒนามาจาก กลองเตาะตุ้ ได้รับอิทธิพลมาจากรัฐกลันตัน เดิมทีเด็กเลี้ยงวัวใช้ในการตีเพื่อนำวัวกลับบ้าน หรือนัดหมาย เรียกมารวมตัวกันที่หนึ่งใด ปัจจุบันได้วิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ จนเล่นเป็นรูปแบบและมีกติกาในการเล่นประชันเสียงเพื่อการแข่งขัน

2.2) เครื่องทองเหลืองปัตตานี หัตถกรรมช่างฝีมือประเภทเครื่องทองเหลืองของ เมืองปัตตานีมีชื่อเสียงเลื่องลือในด้านความประณีต ความสวยงาม และมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ที่เกิดจากการผสมผสานศิลปะของชาติต่าง ๆ เช่น จีน อาหรับ ยุโรป สยาม ผสมผสานเข้ากับศิลปะ แบบมลายูท้องถิ่น ทั้งนี้การทำเครื่องทองเหลืองจัดเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน

2.3) เรือกอและ เป็นเรือที่มีรูปร่างสวยงามและลวดลายมีสีสัน ลักษณะของเรือกอ และแตกต่างจากเรือประมงชนิดอื่น ๆ ลำเรือใหญ่และยาวกว่า แคมทั้งสองข้างต่อขึ้นไปสูงเพื่อให้ เหมาะกับการสู้คลื่นลมในทะเล ตรงหัวเรือและท้ายเรือใช้ไม้แผ่นใหญ่หนาวางตั้งขึ้นเป็นปีกสูง มีรูป คล้ายสี่เหลี่ยมคางหมู และเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้เรือกอและดูเด่น สวยงามเป็นพิเศษ โดยด้านที่ เป็นหัวและท้ายของแผ่นไม้เรียวแหลมประสานต่อขึ้นไปจากหัวเรือและท้ายเรือเป็นแนวโค้งงอนขึ้นไป จรดปลายแหลม เมื่อประกอบเข้ากับสีที่ทาตลอดลำเรือตัดกับสีของแผ่นไม้หัวเรือและท้ายเรือ ทำให้ เรือกอและมีความสวยงามมากขึ้น ลวดลายชนิด ต่าง ๆ ที่ปรากฏบนเรือกอและเป็นลวดลายที่เกิดขึ้น จากความคิดสร้างสรรค์ ลวดลายบนเรือกอและประกอบด้วยอิทธิพลศิลปะของ 4 ชาติ ได้แก่ ชาว ไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวจีน และชาวอินเดีย จึงนับว่าลวดลายบนเรือกอและคือผลของวัฒนธรรม สัมพันธ์ที่มีคุณค่า (อนุชา ลือแหมะ, 2557)

2.4) ว่าววงเดือนหรือว่าวบุหลัน เรียกเป็นภาษามลายูว่า “วาบูลแล” ซึ่งแปลว่า “ว่าวเดือน” นิยมเล่นในภาคใต้ตอนล่าง มีเอกลักษณ์เฉพาะที่การตกแต่งว่าวเป็นลวดลายสวยงาม คล้ายกับลายของเรือกอและ ส่วนบนของว่าวมีลักษณะคล้ายว่าวจุฬาแต่ในส่วนของหางจะเป็นรูปวง เดือน มักนิยมติดแอกหรือที่เรียกว่า สะนู หรือธนู ซึ่งทำให้เกิดเสียงเมื่อปะทะกับลม เป็นว่าวที่ขึ้นง่าย สูง นิ่ง และให้เสียงอ่อน นอกจากจะเป็นเครื่องประดับบ้านและเล่นเพื่อความสนุกสนานในท้องถิ่น แล้ว ยังนำการเล่นว่าวมาเชื่อมความสัมพันธ์กับมาเลเซีย ภายใต้ชื่อ “บุหลัน” วงเดือนแห่งฟากฟ้า เชื่อมความสัมพันธ์น้อง “ไทย-มาเลย์” (องค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสตา, 2565)

2.5) กริช (Kris หรือ Keris) คือ อาวุธมีดสั้นชนิดหนึ่งที่ถือกำเนิดขึ้นในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในบริเวณเกาะชวาและสุลาเวซีในช่วงศตวรรษที่ 9–14 (Solyom & Solyom, 1978) ใบมีดของกริชมีลักษณะเฉพาะ เช่น ปลายแหลม มีลอน (luk) หรือเป็น

เส้นตรง และมีลวดลายปามอร์ (Pamor) กริชเป็นของที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ใช้ในพิธีกรรมสำคัญ เช่น งานแต่งงาน พิธีสาบานตน พิธีศพ และแม้กระทั่งในบริบทการทูตของราชสำนัก (Andaya, 2001) ในบริบทของภาคใต้ประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กริชยังคงมีสถานะเป็นมรดกของชาวมลายูมุสลิม ใช้เป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญ ศักดิ์ศรี และความเป็นชาย และยังปรากฏในงานแสดงศิลปะ เช่น การร่ายรำสืบทอดที่รวมเอากริชเข้ามาเป็นองค์ประกอบ

2.6) หัตถกรรมจักสานกระจูด (Krajood Weaving) เป็นงานหัตถกรรมพื้นถิ่นที่มีรากฐานในวิถีชีวิตของชุมชนมลายูในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ชุ่มน้ำชายแดนใต้ กระจูดซึ่งเป็นพืชท้องถิ่นถูกนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เสื่อ กระเป๋า และภาชนะ ด้วยภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น การจักสานกระจูดจึงไม่เพียงเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า หากยังสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมลายูผ่านลวดลาย เทคนิค และกระบวนการผลิตที่ผสมผสานความเชื่อและค่านิยมในชุมชน เป็นทั้งทุนทางวัฒนธรรมและกลไกการอนุรักษ์อัตลักษณ์ท่ามกลางบริบทความเปลี่ยนแปลง (อรพรรณ แสงทอง, 2562)

3) ด้านภาษา

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มชน และภาษามลายูเป็นภาษาหลักของกลุ่มชนที่สืบเชื้อสายมลายู ซึ่งครอบคลุมหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษามลายู (Bahasa Melayu) คือ ภาษาที่ชาวมลายูใช้ในการติดต่อสื่อสารกันประเทศที่ใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสาร เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน สิงคโปร์ ไทย (จังหวัดในภาคใต้) และอื่น ๆ ภาษามลายูเป็นภาษาราชการของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย บรูไน และสิงคโปร์มีการเรียกว่า ภาษามลายู (Bahasa Melayu) แต่ที่อินโดนีเซียจะเรียกว่า ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) ประเทศไทยมีจังหวัดที่มีประชากรพูดภาษามลายูคือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส บางอำเภอของจังหวัดสงขลา บางอำเภอของจังหวัดสตูล และบางอำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช ภาษามลายูที่ใช้สื่อสารกันในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอของจังหวัดสงขลา เช่น อำเภอสะบ้าย้อย เทพา นาทวี จะนะ และสะเดา มักถูกเรียกว่า ภาษาญาวี แต่ที่ถูกต้องควรเรียกว่า ภาษามลายูถิ่นปัตตานีหรือภาษามลายูปัตตานี ส่วนภาษามลายูที่ใช้กันในบางอำเภอจังหวัดสตูลควรเรียกว่า ภาษามลายูถิ่นสตูล และภาษามลายูถิ่นนครศรีธรรมราช ของอำเภอท่าศาลาในจังหวัดนครศรีธรรมราช (วนิดา เต๊ะหลง, 2564) ปัจจุบันชาวมลายูมีตัวอักษรสำหรับใช้เขียนและจดบันทึก 2 รูปแบบ คือ อักษรยาวีและอักษรโรมัน

3.1) อักษรยาวี (Huruf Jawi) คือ อักษรที่คล้ายคลึงกับอักษรของภาษาอาหรับ เป็นอักษรที่ชาวมลายูได้รับอิทธิพลจากการเข้ามาของศาสนาอิสลาม มีการประยุกต์ตัวอักษรเพิ่มเติม

เพื่อให้เข้ากับเสียงของคนมลายู อักษรยาวี (حروف جاوي) เป็นอักษรอาหรับดัดแปลงสำหรับเขียนภาษามลายูภาษาชาวอาละฮ์ ภาษาบันจาร์ภาษามีนังกาเบาภาษาเตาซูกและภาษาอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ นักปราชญ์คนหนึ่งของปัตตานี ชื่อซัยค๊ะอะหมัด อัลฟะฎอนี (Syekh Ahmad al-Fathani) ได้วางกฎเกณฑ์การใช้อักษรยาวีให้เป็นมาตรฐานในการเขียนภาษามลายูในท้องถิ่นนี้ในอดีต โลกมลายูได้อักษรยาวีมาช้านาน ก่อนที่จะเปลี่ยนไปใช้อักษรรูมี อักษรยาวีซึ่งเป็นระบบการเขียนภาษามลายูที่พัฒนาจากอักษรอาหรับ ได้รับการดัดแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับเสียงเฉพาะของภาษามลายู โดยเพิ่มพยัญชนะใหม่ที่ไม่อยู่ในภาษาอาหรับ เช่น จ (ca), ڤ (pa), غ (nga), ن (nya), گ (ga) เพื่อถ่ายทอดเสียงท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง คำศัพท์จำนวนมากที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวมลายูจึงไม่ปรากฏในภาษาอาหรับ อาทิ ٧٧ (tolong) แปลว่า “ช่วย”, ساتاي (satai) อาหารย่างเสียบไม้, ڇ٧٧ (capati) ขนมปังแผ่น, ڇ٧٧ (gurau) หมายถึง “หยอกล้อ”, ڇ٧٧ (pong) เสียงหรือชื่อบุคคล, และ ڪاڇ٧٧ (kacapi) เครื่องดนตรีพื้นเมือง ซึ่งล้วนสะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูที่หลอมรวมกับภาษาศักดิ์สิทธิ์อย่างอาหรับผ่านการประยุกต์ใช้อักษรยาวี (Hassan, 2010)

3.2) การใช้อักษรรูมี (Huruf Rumi) หรืออักษรโรมันในการเขียนภาษามลายู เริ่มแพร่หลายในยุคที่อังกฤษเข้ามามีอิทธิพลในแถบมาเลเซีย โดยเฉพาะในช่วงยุคอาณานิคม เมื่อระบบการศึกษาเริ่มถูกจัดระเบียบตามแบบตะวันตก รัฐบาลอาณานิคมก็ส่งเสริมให้อักษรรูมีเป็นมาตรฐานของการเขียนภาษามลายูในโรงเรียน หนังสือราชการ และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ระบบภาษาเข้ากับโลกยุคใหม่และสะดวกต่อการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก ซึ่งต่อมา รัฐบาลมาเลเซียก็รับแนวทางนี้มาใช้และผลักดันผ่านนโยบายภาษาอย่างเป็นทางการ เพื่อให้เกิดความทันสมัยและสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของชาติที่เชื่อมโยงกับพัฒนาการของโลก (Coluzzi, 2017)

4) ด้านศิลปะการแสดง

4.1) ดิเกฮูลู (Dikir Hulu) เป็นรูปแบบหนึ่งของเพลงพื้นบ้านที่สำคัญของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีลักษณะเด่นคือการขับกลอนโต้ตอบระหว่างคณะนักร้องสองฝ่าย ประกอบจังหวะด้วยเครื่องดนตรีพื้นเมือง เช่น รำมะนา ข้อง โหม่ง และฉิ่ง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและยังทำหน้าที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในชุมชน และสามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้างสันติสุขผ่านศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ความขัดแย้ง (ยะพา เจะนิ, 2561)

4.2) หนังตะลุง หรือ Wayang Kulit เป็นศิลปะการแสดงเงาที่มีรากฐานร่วมในวัฒนธรรมมลายูและอุษาคเนย์ โดยแพร่หลายในหมู่ชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เช่น ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส หนังตะลุงจึงเป็นพื้นที่ของการเจรจาระหว่างประเพณี ศาสนา

และอัตลักษณ์ท้องถิ่นในเชิงหน้าที่ทางสังคม หนังสือทำหน้าที่ถ่ายทอดคุณธรรม การวิพากษ์สังคม และส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน (คมกฤษ รัตนบุรี, 2555)

4.3) รonggeng (Ronggeng) เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวมลายูในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะในการเต้นรำระหว่างชายหญิงคู่กัน โดยมีการขับร้องทำนองพื้นบ้านด้วยภาษามลายู และใช้เครื่องดนตรีพื้นถิ่นประกอบ เช่น กลองรำมะนา ไวโอลินพื้นเมือง และกีตาร์ การแสดงรonggengไม่เพียงเป็นการละเล่นเพื่อความบันเทิง หากยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวมลายูในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม โดยรonggengเคยเป็นกิจกรรมที่นิยมในชุมชนอย่างแพร่หลาย และแม้จะได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของสื่อสมัยใหม่และบริบททางศาสนา แต่ยังคงมีการฟื้นฟูในบางพื้นที่เพื่อธำรงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น (ประภาส ขวัญประดับ, 2540)

4.4) มะโย่ง (Mak Yong) เป็นนาฏกรรมพื้นบ้านของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผสมผสานการขับร้อง การเต้นรำ การละคร และพิธีกรรมเข้าด้วยกัน โดยมีรากฐานจากราชสำนักปัตตานีในอดีต (เจษฎา เนตรพลับ, 2559) เนื้อหาการแสดงมักเกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้านและการรักษาโรคทางจิตวิญญาณ สะท้อนความเชื่อในระบบจักรวาลและศาสนา โดยมีการสวดบทมนต์และการรำรำประกอบพิธีกรรม (นุรียัน สาเล๊ะ, 2540)

4.5) ปั่นจักลีลัต (Pencak Silat) เป็นศิลปะการต่อสู้พื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูที่มีบทบาททั้งในฐานะเครื่องมือป้องกันตัว การแสดงออกทางวัฒนธรรม และการธำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีรากฐานในภูมิภาคมลายู ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน สิงคโปร์ และพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย ลักษณะเฉพาะของปั่นจักลีลัตคือการผสมผสานท่วงท่าการต่อสู้เข้ากับจังหวะดนตรี ด้านจิตวิญญาณ และคุณธรรม ซึ่งสะท้อนมิติทางศิลปะ วินัย และความกลมกลืน ในบริบทของชุมชนมลายูภาคใต้ ปั่นจักลีลัตยังทำหน้าที่เป็นกลไกการถ่ายทอดค่านิยมและการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในปี พ.ศ. 2562 องค์การยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนปั่นจักลีลัตเป็น “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” ซึ่งสะท้อนถึงการยอมรับคุณค่าทางวัฒนธรรมของศิลปะการต่อสู้ในระดับนานาชาติ (UNESCO, 2019)

4.6) วายังกูลิต (Wayang Kulit) เป็นศิลปะการแสดงหุ่นเงาที่มีต้นกำเนิดจากชวา และได้รับการปรับปรุงยุคใหม่ในบริบทของวัฒนธรรมมลายู โดยเฉพาะในรัฐกลันตันของมาเลเซียและพื้นที่ชายแดนใต้ของไทย ลักษณะเด่นของการแสดงประกอบด้วยการเชิดหุ่นหนังบนฉากผ้าขาว โดยมีแสงส่องผ่านเพื่อฉายเงา พร้อมการพากย์และบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน เนื้อหาการแสดงมักดัดแปลงจาก Hikayat Seri Rama ซึ่งเป็นฉบับมลายูของมหากาพย์รามายณะ โดยผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมเข้ากับหลักคำสอนอิสลามในท้องถิ่น (Yousof, 2015) วายังกูลิตจึงเป็นทั้งศิลปะบันเทิงและเครื่องมือถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมลายู แม้ว่าปัจจุบันจะประสบ

ปัญหาการลดลงของผู้ชมและผู้สืบทอด แต่ก็ยังได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ โดยองค์การยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนวาทังกุลิตให้เป็น “มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” ในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของศิลปะการแสดงรูปแบบนี้ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ

5) ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ

5.1) การลงแขกเกี่ยวข้าว การลงแขกเกี่ยวข้าวในชุมชนมลายูภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส มีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่า ปากะแต (Pakatan) หรือ *Gotong Royong* ซึ่งหมายถึงการร่วมแรงร่วมใจในกิจกรรมโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการเกื้อกูลที่สะท้อนทุนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวมลายูในการอยู่ร่วมกันอย่างมีระบบและความสัมพันธ์ทางสังคมแน่นแฟ้น อย่างไรก็ตาม แนวปฏิบัตินี้เริ่มเลือนหายไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม เทคโนโลยีทางการเกษตร และแนวคิดเศรษฐกิจแบบปัจเจกนิยมที่ส่งผลให้ระบบความร่วมมือแบบดั้งเดิมลดบทบาทลง (นิอับลูรากีบ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.2) ประเพณีการเลี้ยงข้าวใหม่ หรือที่เรียกว่า “กินข้าวใหม่” เป็นพิธีกรรมสำคัญของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ซึ่งจัดขึ้นภายหลังฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระผู้เป็นเจ้า (อัลลอฮ์) ที่ประทานความอุดมสมบูรณ์แก่ชุมชน ผ่านการเฉลิมฉลองผลผลิตทางการเกษตรด้วยการปรุงและแบ่งปันอาหารที่ทำจากข้าวใหม่ให้แก่สมาชิกในครัวเรือนและเพื่อนบ้าน พิธีกรรมนี้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกและชุมชน โดยมีบทบาทในการธำรงอัตลักษณ์ของชาวมลายูในบริบทที่สังคมกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม (อับดุลเลาะ ดือราแม, 2556)

5.3) การลงแขกหามบ้าน หรือ “หามเร็น” เป็นประเพณีของชาวมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสะท้อนค่านิยมความสามัคคีและการช่วยเหลือกันในชุมชน โดยเฉพาะในอดีตที่นิยมสร้างบ้านแบบยกพื้น ทำให้สามารถเคลื่อนย้ายทั้งหลังได้โดยอาศัยแรงงานจากเพื่อนบ้าน แม้ในปัจจุบันจะมีบ้านถาวรมากขึ้น แต่บางพื้นที่ยังคงรักษาประเพณีนี้ไว้ การจัดเลี้ยงขนมหวานแก่ผู้มาช่วยเหลือ สะท้อนน้ำใจและทุนทางสังคมที่ยังดำรงอยู่ในวัฒนธรรมมลายูท้องถิ่น ประเพณีนี้จึงเป็นรูปธรรมของการธำรงอัตลักษณ์ร่วมในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (นิอับลูรากีบ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.4) การขึ้นบ้านใหม่ การขึ้นบ้านใหม่เป็นประเพณีสำคัญของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสิริมงคลแก่บ้านและผู้อยู่อาศัยผ่านพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม เช่น การอ่านอัลกุรอาน บทซูเราะฮ์ยาซีน และการขอ

ดูอา นอกจากนี้ยังมีการจัดเลี้ยงอาหารแก่ญาติมิตรและเพื่อนบ้าน ซึ่งสะท้อนค่านิยมแห่งความเอื้อเฟื้อและการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในชุมชน โดยอยู่บนฐานของวัฒนธรรม *Pakatan* หรือความร่วมมือร่วมใจของชาวมลายู (นิฮัดตุลรากิบ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.5) การดื่มน้ำชา โดยเฉพาะ “เตย์ตาเราะ” (Teh Tarik) หรือชาชัก ถือเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของชาวมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นว่าการรวมกลุ่มในวงน้ำชานั้น มีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ และมีบทบาทในการธำรงอัตลักษณ์ของชาวมลายูมุสลิม โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่ชายแดนใต้ที่เต็มไปด้วยความหลากหลายและพลวัตทางสังคม แม้ร้านน้ำชาจะเผชิญแรงกดดันจากวัฒนธรรมร้านกาแฟสมัยใหม่ แต่ “วงน้ำชา” ยังคงดำรงอยู่ในฐานะเวทีการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการที่ส่งเสริมความสามัคคี ความเข้าใจข้ามรุ่น และทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างมีนัยยะ (ปรีรินทร์ เรื่องหิรัญ, 2565)

5.6) การเผ่ากุโบร์หรือการเผ่าสุสานของคนไข้เสียชีวิตเมื่อคนในหมู่บ้านตัวอย่างเสียชีวิตลง ก็จะมีการปฏิบัติตามความเชื่อของแต่ละสำนักความคิด ถ้าเป็นคนที่อยู่ในกลุ่มแนวความคิดเก่า ก็จะมีการเผ่ากุโบร์เป็นระยะเวลา 3-7 วัน และการเลี้ยงทำบุญ 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน แต่ถ้าเป็นกลุ่มแนวความคิดใหม่ จะไม่มีการปฏิบัติในกิจกรรมนี้ เพราะถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีในแนวปฏิบัติของท่านศาสดามุฮัมมัด (คืออัลลอฮ์อยู่ด้วยฮะลาลัม) (นิฮัดตุลรากิบ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.7) พิธีการไกวเปลทารก หรือ ปูไว โนที่ภาษามลายูกลางเรียกว่า Buai Bayi ซึ่งเป็นพิธีกรรมของกลุ่มเชื้อเจ้าเก่ามลายูเก่าในชุมชนหมู่บ้านตัวอย่างที่มีชนชั้นสูงอาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันได้สูญหายไปจากหมู่บ้านตัวอย่างไปแล้ว เมื่อประมาณหกเจ็ดปีก่อน พิธีกรรมนี้ยังคงมีอยู่ แต่ต้องมีคนร้องเพลงการไกวเปลมาจากกลุ่มชนชั้นสูงที่อยู่ในต่างถิ่น ด้วยในชุมชนไม่มีผู้ใดที่สามารถร้องเพลงไกวเปลได้อีกแล้ว (นิฮัดตุลรากิบ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.8) การเข้าสู่สุนัตพิธีเข้าสู่สุนัต (Sunat หรือ Khitan) เป็นพิธีกรรมสำคัญของชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่และแสดงถึงการยอมรับความเป็นสมาชิกเต็มรูปแบบในชุมชนอิสลาม นอกจากมิติทางศาสนาและวัฒนธรรม พิธีนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาวะ เนื่องจากมีหลักฐานทางการแพทย์สนับสนุนว่าการเข้าสู่สุนัตสามารถลดความเสี่ยงของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2560b)

5.9) การแต่งงานพิธีแต่งงานของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะผสมผสานระหว่างหลักศาสนาอิสลามและขนบธรรมเนียมท้องถิ่น โดยมีพิธีนิกะห์ (Nikah) เป็นหัวใจหลัก ซึ่งฝ่ายชายต้องกล่าวคำเสนอ (ฮิญาบ) และฝ่ายหญิงตอบรับ (เกาะบูล) ต่อหน้าพยานพร้อมมออบมะฮัร (ของขวัญ) ให้แก่เจ้าสาว หลังพิธีทางศาสนา มีการจัดงานเลี้ยงที่เรียกว่า “มาแกปูโล๊ะ” เพื่อเฉลิมฉลองและประกาศต่อสาธารณะ โดยใช้โอกาสนี้ในการสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน

อีกองค์ประกอบสำคัญคือพิธีเบอร์ไน (Berinai) ซึ่งเป็นการทาเฮนาที่มีเจ้าสาวเพื่อความเป็นสิริมงคล และพิธีเบอร์ซันดิง (Bersanding) ที่บ่าวสาวนั่งบนเวทีต่อหน้าแขก เป็นสัญลักษณ์ของการประกาศสถานภาพการแต่งงานอย่างเป็นทางการ (นิอับลูราภิ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.10) กิจกรรมการกวนขนมอาซูรอเป็นพิธีกรรมประจำปีที่มีความสำคัญทั้งในด้านศาสนาและวัฒนธรรมของชาวมลายูมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 10 เดือนมุฮัรรอมตามปฏิทินอิสลาม เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญทางศาสนาอิสลาม พร้อมทั้งสะท้อนถึงความเชื่อเรื่องการให้และการอยู่ร่วมกันในสังคม กิจกรรมการกวนขนมอาซูรอจึงเป็นมากกว่าการทำขนม แต่เป็นพิธีกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคี ความร่วมมือ และความเชื่อทางวัฒนธรรมร่วมของสมาชิกในชุมชน (มุซอ สาแม, 2553)

5.11) ปูยอปาตา ปูยอปาตา (Puja Pantai) หรือพิธีบูชาชายหาด เป็นพิธีกรรมพื้นบ้านของชาวมลายูชายฝั่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยและบางพื้นที่ในมาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อบูชาผีทะเลหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าปกป้องรักษาทรัพยากรชายฝั่ง เพื่อขอความปลอดภัยและความอุดมสมบูรณ์ในการทำประมง (นิอับลูราภิ บินนิฮัสซัน, 2551) แม้พิธีกรรมปูยอปาตาจะลดบทบาทลงในพื้นที่ชายฝั่งของประเทศไทยอันเนื่องมาจากการตีความทางศาสนาอิสลามที่เข้มงวดมากขึ้น แต่ในบางพื้นที่ของรัฐกลันตันและตรังกานูในมาเลเซีย ยังคงมีการสืบสานพิธีกรรมนี้ในรูปแบบของเทศกาลชายหาด (Pesta Pantai) ซึ่งสะท้อนการผสมผสานความเชื่อพื้นบ้านกับวัฒนธรรมชายฝั่งทะเลที่ยังคงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนมลายูมุสลิมในภูมิภาค (สุชาติ เศรษฐมาลินี, 2558)

5.12) ขวัญข้าวพิธีขวัญข้าว หรือ สมangat ปาตี (Semangat Padi) เป็นพิธีกรรมของชาวมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สะท้อนความเชื่อเรื่อง “ขวัญของข้าว” อันเป็นพลังชีวิตของพืช ซึ่งต้องได้รับการบูชาเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิต พิธีเริ่มตั้งแต่การหว่านพันธุ์โดยผู้ประกอบพิธี ซึ่งมีสถานะทางจิตวิญญาณสูง และมีการกล่าวมนต์ขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เรงกือซา และศรีดางอมาลา โดยผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมกับหลักศาสนาอิสลาม แม้พิธีกรรมนี้จะลดบทบาทลงในสังคมปัจจุบัน แต่ยังคงดำรงอยู่ในบางพื้นที่ในฐานะมรดกวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์มลายูและวิถีเกษตรกรรมพื้นถิ่น (นิอับลูราภิ บินนิฮัสซัน, 2551)

5.13) ประเพณีแห่ขันหมากแบบโบราณของชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือที่เรียกกันในภาษาท้องถิ่นว่า “บุหงาซีรี๊ะ” (Bunga Sirih) นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของพิธีแต่งงานที่สะท้อนสถานภาพของฝ่ายเจ้าบ่าว และเป็นการประกาศความพร้อมของครอบครัวเจ้าบ่าวต่อชุมชน ขบวนแห่หมักประกอบด้วยพานข้าวเหนียวเหลือง ขนมพื้นบ้าน เสื้อผ้าและของใช้สำหรับเจ้าสาว โดยผู้ถือพานส่วนใหญ่เป็นหญิงสาวที่มีศักดิ์เป็นญาติฝ่ายชาย พร้อมด้วยเครื่อง

ดนตรีพื้นบ้าน เช่น กลองมลายูและปี่ชวา ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมแรงร่วมใจและความเป็นหนึ่งเดียวของสมาชิกในชุมชน

5.14) วัฒนธรรมด้านอาหารของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านวิถีชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในบริบทของครัวเรือน บทบาทของสตรีมีความโดดเด่นอย่างยิ่งในฐานะผู้สืบทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านอาหารที่ส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่น อาหารส่วนใหญ่ในสำหรับอาหารของชาวมลายู นอกจากนิยมนับประทานอาหารไทยทั่วไป เช่น แกงส้ม ซุป และผัดผักทั่วไป อาหารของชาวมลายูมุสลิมมักจะเน้นเนื้อสัตว์ ผัก เครื่องเทศ กะทิ และอาหารทะเลจำพวกปลา เช่น อีแก (ปลา) ปิจิ (น้ำบูดู) ชามออีแก ซอเลาะลาดอ อาแยกอและ (ไก่ย่างกอและ) ซาเตตามิง (สะเต๊ะเนื้อ) นาซิกาแปะ (ข้าวหับ) รอยะเยฮ ตาแป (ข้าวหมัก) อีกหลาย ๆ ชุมชนในท้องถิ่นที่ยังคงอนุรักษ์ประเพณีการกวนข้าวอาซุร (ข้าวกวนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในเดือนมุฮัรรอ ม เดือนแรกตามปฏิทินอาหรับ) ตูปะ (ข้าวเหนียวมัด) ที่นิยมทำกินในเทศกาลฮารีรายอหรือ วันตรุษอิดิลฟิตรี (สุภาภรณ์ สังข์ทอง, 2564)

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมมลายูได้รับอิทธิพลจากศาสนาอิสลามหลายประการ โดยมีความรู้ทางวัฒนธรรมที่มาจากความเชื่อของคนในท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักการในศาสนาอิสลาม ทั้งในส่วนของศาสนกิจและพิธีการที่เป็นการแสดงออกทางสังคม อีกทั้งยังมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในเรื่องปลีกย่อยของมุสลิมในแต่ละท้องถิ่น (โชคชัย วงษ์ธานี, 2555) แนวทางการดำเนินชีวิตสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวมลายูที่มีอิทธิพลทางความเชื่อแบบฮินดูนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ ตั้งแต่อดีตยังคงอยู่เพื่อยืนยันความเป็นอัตลักษณ์ทางวิถีชีวิตของชนชาติพันธุ์มลายู แต่บางวัฒนธรรมต้องสูญหายไปเนื่องจากความรู้และอิทธิพลของศาสนาอิสลามได้เข้ามามีบทบาทในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนวิถีในการใช้ชีวิตค่อนข้างมากโดยเฉพาะประเพณีต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนหรือละเว้นไปเพื่อเป็นไปตามหลักการอิสลาม ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชนชาติพันธุ์มลายู

2.3 ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา

รูปแบบศิลปะที่เกิดขึ้นในบริบทโลกปัจจุบัน โดยมีลักษณะเปิดกว้างทางสื่อ เทคนิค และแนวคิด ศิลปะประเภทนี้เน้นการสื่อสารกับประเด็นร่วมสมัย เช่น อัตลักษณ์ เพศ การเมือง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยมักเน้นการตั้งคำถามและวิพากษ์มากกว่าการถ่ายทอดความงามในเชิงสุนทรียะเพียงอย่างเดียว (Smith, 2009) ในระดับอุดมศึกษาศิลปะร่วมสมัยมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาแนวคิดเชิงวิพากษ์ สื่อสารประเด็นเชิงสังคมผ่านผลงานศิลปะ และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับโลกภายนอก ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะผู้สร้างความหมายใหม่ในสังคมร่วมสมัย

2.3.1 แนวคิดศิลปะร่วมสมัยในระบบอุดมศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับบทบาทใหม่ของศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของการเรียนรู้ศิลปะ ทั้งในด้านวิธีคิด เนื้อหา และเป้าหมายของการจัดการศึกษา แนวคิดเหล่านี้ได้วางรากฐานให้แก่การจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยสามารถพิจารณาได้จากแนวคิดของ Freedman, Gude และ Rolling ดังต่อไปนี้

Freedman (2011) การจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงจากการเน้นผลลัพธ์ของชิ้นงานหรือทักษะทางเทคนิค ไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการตั้งคำถาม การวิพากษ์ และการสร้างความหมายผ่านการเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ศิลปศึกษาจำเป็นในการศึกษาความเข้าใจต่อโลกาภิวัตน์ ไม่ใช่เพียงการสร้างสรรค์ผลงานที่สวยงามหรือเป็นไปตามกรอบความงามแบบดั้งเดิม ศิลปะควรกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามต่อสภาพในสังคม โดยเฉพาะในโลกที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ความสำคัญของการใช้สื่อใหม่ (New Media) และวัฒนธรรมร่วมสมัย (Contemporary Culture) เพื่อสร้างบรรยากาศของความคิดเชิงวิพากษ์ พร้อมทั้งเสนอให้ครูรับหน้าที่เป็นผู้ร่วม (Co-Investigator) ไม่ได้มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แต่ฝ่ายเดียว ซึ่งสะท้อนเป้าหมายของศิลปะในฐานะเครื่องมือในการเรียนรู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านกระบวนการวิพากษ์ ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในอุดมศึกษาในฐานะเครื่องมือที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างความเป็นพลเมืองเชิงสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียนในโลกยุคปัจจุบัน

Gude (2007) การจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษาควรมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากการเรียนรู้เชิงทักษะสู่กระบวนการที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ การตั้งคำถามต่อโลก และการสร้างความหมายที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน (Postmodern Principles of Art Education) การเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารและมีส่วนร่วมต่อสังคม โดยเน้นให้การเรียนรู้ศิลปะสู่บริบทจริง ผ่านสื่อและวัฒนธรรมร่วมสมัยที่มีบทบาทในชีวิตของผู้เรียน การเรียนรู้เชิงวิพากษ์เป็นการจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21 ที่เปรียบเสมือนเครื่องมือทางสังคมที่เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทของสังคม มีจิตสำนึกที่อยากจะแก้ไขปัญหาต่อสังคม และมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง สามารถนำเสนอต่อความคิดความเข้าใจ และมีส่วนร่วมกับโลกสมัยใหม่อย่างสร้างสรรค์

Rolling (2010) การจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษาปัจจุบันต้องเน้นที่กระบวนการ มากกว่าการประเมินจากผลงานหรือผลลัพธ์สุดท้ายของผู้เรียน โดยเฉพาะประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม ศิลปะร่วมสมัยควรถูกสอนใน

ลักษณะที่ขับเคลื่อนด้วยคำถาม การเล่าเรื่อง และการค้นหาความหมายของตนเอง (Inquiry-Based, Narrative-Driven, and Identity-Centered) โดยเน้นการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การตั้งคำถาม และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผู้เรียนจึงไม่ได้เป็นเพียงผู้ผลิตผลงาน หากแต่เป็นผู้เล่าเรื่องราวชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของตนเองผ่านการสร้างสรรค์งานศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนความจริงส่วนบุคคล และอัตลักษณ์เชิงพลวัตที่ยากจะวัดด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิม กระบวนการนี้เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามจากประสบการณ์ส่วนตัว สำรวจอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เพศ ศาสนา และชนชั้น พร้อมทั้งได้รับการยอมรับในฐานะผู้รู้ที่มีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในบริบทการเรียนรู้ ครูศิลปะจึงควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Producer) มากกว่าผู้ควบคุม และการประเมินควรให้คุณค่ากับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการตั้งคำถาม วิพากษ์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากอัตลักษณ์และประสบการณ์เฉพาะของผู้เรียน

ดังนั้น การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะร่วมกันคือให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างสรรค์มากกว่าผลลัพธ์ การตั้งคำถามต่อสถานการณ์ทางสังคม ส่งเสริมการนำเสนอเชิงวิพากษ์อัตลักษณ์ของผู้เรียนเอง ตลอดจนการใช้สื่อนวัตกรรมใหม่และบริบทร่วมสมัยในการเรียนรู้ สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของศิลปศึกษาให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ที่ซับซ้อน มีพลวัต และฝึกทักษะวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียนในฐานะพลเมืองร่วมสมัย

2.3.2 บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้

ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา ไม่ใช่เพียงผู้รับสารทางศิลปะ แต่คือ ผู้ที่สร้างองค์ความรู้ ผ่านการทดลอง การตั้งคำถาม และการวิพากษ์ ผู้เรียนควรได้รับอิสระในการแสดงออกความคิดของตนเองผ่านการใช้สื่อและบริบทที่มีความหมายต่อชีวิตจริง โดยไม่จำกัดเฉพาะรูปแบบดั้งเดิมทางศิลปะ แต่รวมถึงสื่อดิจิทัล วิดีโอ เกม สื่อโซเชียลมีเดีย ฯลฯ เพื่อสะท้อนประสบการณ์และความคิดเห็นต่อสถานการณ์โลก (Freedman, 2011) ผู้สอนทำหน้าที่แนะนำ มากกว่าการถ่ายทอดความรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนสามารถอภิปรายเสนอแนวคิดของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารและแนวคิดทฤษฎีทางศิลปะ เพื่อให้สามารถสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอได้อย่างมีคุณภาพ

1) โครงสร้างของกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยมีองค์ประกอบดังนี้ คือ

1.1) การตั้งคำถาม (Problem Posing) ผู้เรียนเริ่มต้นจากการตั้งคำถามจากบริบท ส่วนตนหรือประเด็นทางสังคม

1.2) การสำรวจ (Research and Contextual Study) การศึกษาทฤษฎีศิลปะร่วมสมัย และแนวคิดของศิลปิน

1.3) การทดลอง (Experimentation) การใช้วัสดุ เทคนิค รูปแบบ และสื่อที่หลากหลายเพื่อแสดงออกตามแนวคิดอย่างสร้างสรรค์

1.4) การสะท้อนคิด (Critical Reflection) การฝึกฝนกระบวนการคิดอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับบริบทประเด็นที่สนใจ หรือผลงานชิ้นหนึ่ง และไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง

1.5) การนำเสนอ (Presentation & Exhibition) การนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ โดยอาจใช้รูปแบบนิทรรศการหรือแพลตฟอร์มออนไลน์

2) การประเมินผลศิลปะร่วมสมัยในอุดมศึกษา

กระบวนการจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับโลกยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ผ่านการตั้งคำถาม การวิพากษ์ และการสร้างสรรค์อย่างมีจุดยืน กระบวนการเรียนรู้เช่นนี้ไม่เพียงพัฒนาทักษะทางศิลปะ แต่ยังหล่อหลอมผู้เรียนให้เป็นนักคิด นักสื่อสาร และพลเมืองทางวัฒนธรรมที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมสมัยได้อย่างมีความหมายและมีพลัง การประเมินผลงานสร้างสรรค์ (Creative Artifact Assessment) การประเมินผลลัพธ์เชิงกายภาพที่เกิดจากกระบวนการสร้างงานศิลปะ มักปรากฏในรูปของผลงานศิลปะชิ้นสุดท้ายไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรม สื่อผสม วิดีโออาร์ต ศิลปะจัดวาง หรือศิลปะการแสดง แนวทางการประเมินในผลงานศิลปะร่วมสมัยนี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ คุณภาพของผลงานตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมทั้งเชิงความคิดและความสามารถในการสื่อสาร ได้แก่

2.1) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความแปลกใหม่ของแนวคิด การหลีกเลี่ยงการทำซ้ำทางความคิด

2.2) ความซับซ้อนเชิงแนวคิด (Conceptual Sophistication) การตีความหรือสังเคราะห์ประเด็นเชิงสังคม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ หรือทฤษฎีร่วมสมัยเข้าสู่ผลงานอย่างมีนัยสำคัญ

2.3) การใช้สื่ออย่างมีความหมาย (Meaningful Use of Media) การเลือกเทคนิค วัสดุ และวิธีการนำเสนอที่สัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และไม่เป็นเพียงการตกแต่งผิวเผิน

2.4) ความเกี่ยวข้องกับบริบท (Contextual Relevance) การเชื่อมโยงผลงานเข้ากับบริบททางสังคม ปัจจุบันนิยม หรือวัฒนธรรมร่วมสมัย

ดังนั้นการประเมินผลงานศิลปะร่วมสมัย การตีความจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยผู้ประเมินจะไม่เพียงพิจารณาด้านความงามหรือทักษะเท่านั้น แต่ยังพิจารณาเจตจำนงของผู้เรียน การคิดเชิงวิพากษ์สามารถกระตุ้นการตีความที่หลากหลาย เปิดมุมมองให้กับผู้เรียนในการสร้างความหมายใหม่และผลงานที่สามารถอธิบายได้อย่างสร้างสรรค์

2.3.3 การวิเคราะห์ Deconstruction และ Visual Literacy ในบริบทของการจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัย

การจัดการเรียนรู้ศิลปะในปัจจุบันไม่ควรถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การฝึกทักษะทางเทคนิคหรือการจำแนกรูปแบบงานศิลปะ แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าใจและตีความความหมายของศิลปะในฐานะสื่อกลางของวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และอำนาจทางสังคม (Belsey, 2002) การบูรณาการแนวคิด Deconstruction เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถถอดรื้อความเชื่อ ความหมาย หรือค่านิยมที่เคยรับรู้ เช่น ความงามแบบตะวันตก หรือบทบาทเพศตามกรอบสังคม ซึ่งการถอดรื้อเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจโครงสร้างเชิงวัฒนธรรมและอำนาจที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังงานศิลปะได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Caputo, 1997) ในขณะเดียวกัน การบูรณาการ Visual Literacy เข้ากับการจัดการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาพอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนไม่ได้เพียงมองเห็น แต่สามารถตั้งคำถามกับสิ่งที่เห็น เช่น การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ สื่อแฝง และบริบททางวัฒนธรรม การตั้งคำถามเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจภาพหรือวัตถุทางศิลปะในระดับที่ลึกซึ้งและมองเห็นการใช้ภาพเป็นเครื่องมือในการผลิตความหมายทางสังคม (Powell, 2008) เมื่อนำ Deconstruction และ Visual Literacy มาใช้ร่วมกันในการเรียนศิลปะร่วมสมัย ผู้เรียนจะมีบทบาทสำคัญในการถอดรื้อและประกอบสร้างใหม่ ไม่ใช่ในเชิงความหมายของงานศิลปะเท่านั้น แต่รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งด้วย เช่น การวิเคราะห์สื่อร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ท้องถิ่น การตั้งคำถามต่อภาพจำทางวัฒนธรรม และการนำแนวคิดที่ได้ไปสร้างสรรค์งานศิลปะในรูปแบบใหม่ (Lather, 1991)

กล่าวโดยสรุป คือ การจัดการเรียนรู้จะไม่ใช่การถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนสู่ผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมที่ส่งเสริม การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking), ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Awareness), และ การสร้างสรรค์บนฐานของความเข้าใจ (Informed Creativity) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการศึกษาศิลปะเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (Freire, 1970)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชญาวัฒน์ ปัญญาเพชร (2558) ศึกษาการทำงานศิลปะร่วมสมัยของศิลปินไทยภายใต้พื้นฐานการศึกษาทฤษฎีหลังอาณานิคม โดยศึกษางานศิลปะของศิลปินไทย 3 ท่าน ได้แก่ ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล และสุธี คุณาวิชยานนท์ งานวิจัยนี้มีแนวคิดบางส่วนที่เป็นรูปแบบเชิงภาพรวมแนวคิดหลักของหลังอาณานิคมคือ 1. แนวคิดบูรพาคตินิยม ที่ว่าด้วยการสร้างตัวแทนตะวันออกในสายตาของตะวันตกจากพื้นฐานวิธีคิดแบบทวิลักษณ์ 2. แนวคิดลูกผสม ที่นำมาอธิบายลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมเพื่อใช้ต่อรองปรัชญาสารัตถนิยมที่แฝงอยู่ในความคิดอาณานิคม 3. แนวคิดชาติในยุคสมัยใหม่ที่เป็นผลพวงจากลัทธิ อาณานิคม ผลจากศึกษามีความหลากหลายในรูปแบบผลงานศิลปะและแนวคิด เช่น ศิลปะเชิงสัมพันธ์ วิดีโออาร์ต ศิลปะจัดวาง เป็นต้น โดยใช้กลวิธีการนำเสนอที่หลากหลายในรูปแบบ ผลงานศิลปะและความคิด ปฏิบัติการศิลปะเกี่ยวข้องกับ ฤกษ์ฤทธิ์: ใช้รูปแบบศิลปะร่วมสมัยโดยใช้อัตลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นต้นแบบที่ศิลปินไทยปรารถนา, นาวัน: นำเสนองานศิลปะที่กลายเป็นสินค้าผสมผสานอัตลักษณ์ไทย, สุธี: ใช้สัญลักษณ์ของชาติในเชิงการเมืองปฏิบัติการศิลปะสัญลักษณ์ของชาติ ศิลปินตอบสนองต่อความคิดชาตินิยม สัญลักษณ์ชาติ อัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ และเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์

โอม พัฒนโชติ (2563) ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ด้านศิลปกรรมท้องถิ่นของจังหวัดเชียงราย เพื่อออกแบบและพัฒนาผลงานประติมากรรมร่วมสมัยให้เป็นจุดสังเกตหรืออัตลักษณ์ภูมิทัศน์ของชุมชนบนพื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรมศิลปกรรมท้องถิ่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกับการผลิตงานสร้างสรรค์งานประติมากรรมสื่อผสมโดยมีแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับศิลปะล้านนาหรือเชียงแสน ทำการศึกษาและการพัฒนาประติมากรรมร่วมสมัย โดยบูรณาการร่วมระหว่างศิลปะจัดวาง (Installation) ดิจิทัลอาร์ต (Digital Art) และเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ ผลการศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะล้านนาหรือเชียงแสนเพื่อสร้างอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ของชุมชนผ่านกระบวนการนำเสนอผลงานประติมากรรมร่วมสมัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การออกแบบกระบวนการพัฒนาและการบริหารจัดการท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและยกระดับคุณภาพชีวิตของท้องถิ่น

วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร และคณะ (2560) ศึกษาการสร้างสรรคผลงานศิลปะในรูปแบบโครงการศิลปะเพื่อสาธารณะโดยการเลือกสรรพื้นที่โดยเฉพาะ (Site-specific) ให้เกิดสุนทรียในวิถีวัฒนธรรมชาวไทยด้วยการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นบนผืนนาที่เป็นโครงสร้างใหม่ในเวศน์สุนทรีย (Ecological Aesthetic) กระบวนการมีส่วนร่วม ได้บูรณาการเอาศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยสร้างความเหมาะสมใหม่แก่กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสุนทรียะเชิงสัมพันธ์ ศาสตร์ที่นำมาใช้ประกอบด้วย ศาสตร์ด้านการเกษตร ใช้ในการปลูกและดูแลข้าว ด้านศิลปะ ใช้ในการสร้างสรรค์รูปแบบนา การ

สร้างสื่อเพื่อตกแต่งนา ด้านวัฒนธรรม ใช้ในประเพณีลงแขก พิธีกรรมและสิ่งปลูกสร้าง ด้านนิเวศวิทยา ใช้ในการควบคุมสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ด้านสังคม ใช้ในการเก็บข้อมูลชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วม การใช้แนวคิดเชิงบูรณาการสร้างความกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ให้กับผลงานทั้งหมด ผลการศึกษาพบความหมายใหม่ของ “สุนทรียะเชิงสัมพันธ์” ที่เกิดจากพื้นที่เลือกสรร โดยเฉพาะในชุมชนชาวนาที่ถูกสร้างสรรค์ให้เป็นรูปแบบ “นาโนเวศ” จากพื้นที่ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่นี้แสดงให้เห็นถึงนิเวศสุนทรีย์ในวิถีวัฒนธรรมชาวนาไทย ด้วยการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมและกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยรูปแบบที่วิเคราะห์หรือสร้างเพื่อความเหมาะสมแบบใหม่

Kumjim (2018) ศึกษาจากศิลปินไทยร่วมสมัยจำนวน 7 คน ที่ได้รับเลือกให้อธิบายความกระจ่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ไทยที่เหมือนการประกอบความเป็นไทยในหลากหลายแง่มุมตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา เทศกาลศิลปะร่วมสมัยระดับนานาชาติที่สำคัญสองงานในปี 2018 ที่จะจัดขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก คืองาน Bangkok Art Biennale ในเดือนตุลาคม 2561 และงาน Thailand Biennale ที่กระบี่จะจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 2561 โดยมีกระบวนการใช้ศิลปะ เช่น วิดีโอ (Video) เดินแบบ (Street Fashion) ศิลปะจัดวางด้วยวิดีโอและเสียง (Installation with Video and Sound) โดยนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นไทย จากการศึกษาเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความแสดงจุดยืนของศิลปินไทยร่วมสมัยต่อการก้าวสู่ประชากรศิลปินโลก ในศตวรรษที่ 21 โดยไม่ต้องคำนึงการใช้พื้นที่เฉพาะและเปิดมุมมองกว้างในการเป็นสมาชิกศิลปินของโลกจากแนวคิดและอุดมคติที่เสนอความชัดเจนต่อสังคมไทยเพื่อนำเสนอต่อเวทีโลกและที่ทันต่อการเคลื่อนไหวของศิลปะร่วมสมัยรวมถึงปลูกฝังความสนใจในศิลปะร่วมสมัย

Guptabutra (2018) ศึกษาบทบาทของวัฒนธรรมในศิลปะร่วมสมัยของไทยและนำวัฒนธรรมไทยไปประยุกต์ใช้ในศิลปะร่วมสมัยของไทยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมไทยในศิลปะร่วมสมัยไทยและการสร้างสรรค์ศิลปะภาพที่ตอบสนองต่อประเด็นที่ศึกษา ทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างศิลปะและงานฝีมือ รูปแบบและเนื้อหาของวัฒนธรรมที่ไม่มีตัวตนและความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและสากล ผู้วิจัยได้สร้างชุดของศิลปะสื่อผสมที่แสดงถึงความหมายทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงประสบการณ์ทางศิลปะ การรับรู้ และการตีความของวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ วิธีการที่ใช้คือ การทบทวนเอกสาร การทำงานภาคสนาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก การฝึกอบรมในสตูดิโอ และการวิเคราะห์ผลลัพธ์ประกอบด้วยศิลปะสื่อผสม 3 ชิ้น เพื่อสร้างสื่อศิลปะและการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้ที่ปรากฏในงานศิลปะของอิทธิพล ตั้งโณลก และพดัยศ พุทธเจริญ ที่ใช้กระบวนการทางศิลปะ เช่น สื่อผสม ศิลปะจัดวาง ภาพถ่าย เสียง และพื้นที่ ผลการศึกษาการวิเคราะห์มุ่งเน้นในการสร้างสรรค์ศิลปะและความหมายของวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามทัศนคติ ศิลปะสื่อผสมและการรับรู้และการตีความเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ไม่มีตัวตน

จรรยาภรณ์ กิตติกุลคุณานนท์ และคณะ (2561) ศึกษาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยของศิลปินไทยและการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับความเป็นอัตลักษณ์ในบริบทของกระแสสังคมบริโภค โดยการศึกษาข้อมูลและการพรรณนาวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินจิตรกรรมร่วมสมัยไทยจำนวน 5 คน จากแหล่งข้อมูล วารสาร หนังสือ บทความ สื่อบิต นิทรรศการผลงาน และบทสัมภาษณ์ของศิลปินจากสื่อออนไลน์ โดยจิตรกรรมร่วมสมัยของศิลปินทั้ง 5 คน ได้นำเสนออัตลักษณ์ในผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยและได้ให้ความหมายใหม่ต่อสังคมวัฒนธรรมผ่านผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยของศิลปินไทยที่ได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากเรื่องราวสังคม มาสร้างสรรค์และให้ความหมายต่อสังคมวัฒนธรรมปัจจุบันในวัฒนธรรมสมัยนิยม (Pop Culture) วัฒนธรรมสมัยนิยม ศิลปินได้นำรูปแบบศิลปะ (Art style) แบบศิลปะเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) ที่นิยมเพิ่มเติมทัศนคติมุมมองของศิลปินสร้างภาพอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมบริโภคนิยม โดยเป็นการประกอบสร้างภาพอัตลักษณ์ที่กลายเป็นส่วนสำคัญในวัฒนธรรมบริโภคนิยม ทั้งนี้เมื่อรากฐานของสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไป สังคมวัฒนธรรมในปัจจุบันจะมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยและศิลปินร่วมสมัยต่อไป

Garcia (2011) วิจัยเชิงสำรวจงานออกแบบผลิตภัณฑ์ของเมืองมะละกาประเทศสเปน การผลิตงานหัตถกรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และเทคนิคเป็นกระบวนการอุตสาหกรรมทำมือซึ่งมีการแข่งขันสูงตามแนวคิดศิลปะร่วมสมัย พบว่างานออกแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ได้ใช้แนวคิดและแรงบันดาลใจจากสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่ในพิพิธภัณฑ์ที่สอดแทรกความงามของวัฒนธรรมท้องถิ่น

Lisovets (2020) ศึกษาผลกระทบจากการใช้พื้นที่ของศิลปะร่วมสมัยในเมืองหลวงที่เป็นการนำศิลปวัฒนธรรมเชิงรุกของศิลปินร่วมสมัย โดยศึกษาจากความหลากหลายของศิลปินร่วมสมัยใช้พื้นที่ในเมืองหลวงในการแสดงออกเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น การใช้ศิลปะการแสดงสด (Performance Art) ศิลปะจัดวาง (Installation Art) ผลการวิจัยพบว่าเมืองหลวง Yekaterinburg มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตที่มีความคิดก้าวหน้าทันสมัยกว่าแหล่งอื่น เป็นผลจากการเข้าใจปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่เข้าแทรกซึมคนในพื้นที่เป็นเวลานานจากการถ่ายทอดศิลปะร่วมสมัยของศิลปิน

Springga (2016) ศึกษาทางอารมณ์ที่ขัดขวางความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ โดยศึกษาศิลปะร่วมสมัยของศิลปินชาวแคนาดา Diane Borsato มีการใช้กระบวนการศิลปะเชิงนิเวศน์ (Ecology art) ซึ่งศิลปินต้องการเปรียบเทียบความรู้สึกระหว่างสิ่งมีชีวิตที่นอกเหนือจากมนุษย์ โดยใช้คนเลี้ยงผึ้ง 100 คน ในรัฐ Ontario ใช้ธรรมชาติจากการเลี้ยงผึ้ง และใช้อารมณ์ความรู้สึก จำลองการเคลื่อนไหวระหว่างผึ้ง และคนเลี้ยงผึ้ง โดยทดลองให้คนเลี้ยงผึ้งสวมชุดเลี้ยงผึ้ง

แล้วฟังเสียงธรรมชาติจากเสียงผึ้งเมื่ออยู่ในแกเลอรี และใช้องค์ประกอบอื่น ๆ ในธรรมชาติ แลกเปลี่ยนระหว่างคน สัตว์ และ ธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกระบวนการศิลปะเชิงนิเวศน์ เกิดผลกระทบการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ และเข้าใจสุนทรียภาพของธรรมชาติ

Veal (2014) ศึกษาการใช้พื้นที่มูลนิธิต้องนาของศิลปินร่วมสมัยแนวหน้าของไทย ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช และคามิน เลิศชัยประเสริฐ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด และ ความจริงในการใช้พื้นที่ที่ไม่พึ่งพาสังคมทุนนิยมภายนอก เป็นการใช้กระบวนการศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ระหว่าง ศิลปิน ผู้ร่วมงาน และ สิ่งแวดล้อม จากการทำโปรเจกต์ของศิลปินฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช และคามิน เลิศชัยประเสริฐ เช่น โปรเจกต์นาข้าว โปรเจกต์วีปัสสนา รวมถึงการสร้างบ้านในอุดมคติของศิลปิน มีการสอดแทรกเรื่องการเมือง และอำนาจทุนนิยม ผลการศึกษาการนำเสนอโปรเจกต์ที่หลากหลายโดยใช้อัตลักษณ์ความเป็นไทยสร้างสรรค์งานศิลปะเชิงสัมพันธ์ กระบวนการของศิลปินที่ใช้มูลนิธิต้องนา ที่นำเสนอแนวคิดไม่ยึดติดทุนนิยม มีผลต่อสังคมในวงแคบเป็นเฉพาะกลุ่มที่สนใจและกลุ่มร่วมงานที่เป็นเครือข่ายของศิลปิน โดยวิเคราะห์ผ่านงานศิลปะเชิงสัมพันธ์ศิลปินกับสิ่งแวดล้อมกระบวนการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นไทยและมีแนวคิดการสอดแทรกเรื่องสังคมการเมือง

Venäläinen (2012) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ศิลปะร่วมสมัยเป็นสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดของศิลปะเชิงสัมพันธ์ของ Nicolas Bourriaud กับข้อมูลที่รวบรวมมาจากครูผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะร่วมสมัยที่เข้าร่วมการอบรมการใช้ศิลปะร่วมสมัยเป็นสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ศิลปะเชิงสัมพันธ์ 36 แพลตฟอร์ม การถอดแบบของศิลปินที่มีแนวคิดด้านสังคม รวมกับการอภิปรายผ่านการเรียนรู้ พบว่าการใช้ศิลปะเชิงสัมพันธ์ ในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายนั้นทำให้เกิดกระบวนการทางปัญญาได้ไม่ต่างจากการเรียนรู้อื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาด้านทักษะทางสังคม โดยการใช้ศิลปะร่วมสมัยเป็นสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้สามารถทำได้ด้วยการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยไม่ว่าจะเป็นการแสดง หรือการสร้างผลงาน

Pringle (2009) นำเสนอกรอบความคิด MMG หรือ Meaning Making in the Gallery โดยพัฒนาจากแนวคิดจากโมเดลการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ โดยมีสื่อศิลปะร่วมสมัย การทดลองนี้ได้จัดขึ้นที่ Tate Modern โดยกระบวนการ MMG มีด้วยกัน 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการตั้งคำถาม การเล่าประสบการณ์ เป็นการแลกเปลี่ยนเชิงสนทนา ระยะที่สอง มีการแลกเปลี่ยนผ่านการพูดคุย การฟัง และการสัมผัสบ้างเป็นส่วนน้อย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้ MMG แสดงให้เห็นถึงศาสตร์ในการสอนที่มีอยู่ในแกเลอรี กรอบแนวคิดนี้จะสามารถดึงความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ และแนวคิดนี้ยังแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงบวกในการนำไปใช้ในการเรียนการสอน

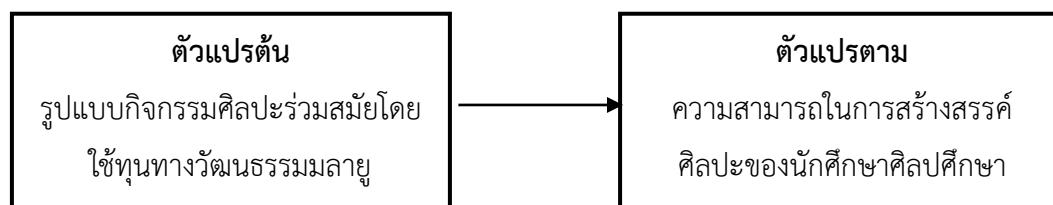
Arriba et al. (2019) ได้ทำการศึกษาการนำศิลปะร่วมสมัยไปใช้ในชั้นเรียนที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกับศิลปะ โดยในงานวิจัยนี้เป็นชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกงาน ศิลปะที่นักเรียนคิดว่าเกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์การเมือง แล้วให้นำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นเวลาสิบ นาที จากนั้นให้ส่งสรุปและสำเนางานศิลปะ ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำศิลปะร่วมสมัยไป ใช้แสดงให้เห็นว่า การใช้งานศิลปะในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนออกมา ทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดการฝึกและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนอีกด้วย โดยผู้เรียนยังเผยให้เห็นถึง การเชื่อมโยงที่สร้างสรรค์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้

Jove and Farrero (2018) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ศิลปะร่วมสมัยในการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการสอน ใช้เสียงสะท้อนของนักเรียนทำออกมา เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้น โดยให้ผู้เรียนสร้างผลงานศิลปะที่ชื่นชอบจากงานศิลปะร่วมสมัย ของศิลปิน และเลือกงานศิลปะจากนิทรรศการมาอภิปรายกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสอน ผ่านกระบวนการใช้โมเดลศิลปะร่วมสมัยโดยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนความคิด ทำให้นักเรียนสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การตระหนักถึงตัวตน และช่วยให้ครูมีเนื้อหาและรูปแบบ การสอนที่หลากหลาย

Illeris (2012) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแนวทางทฤษฎีทางธรรมชาติเพื่อใช้แนวทาง ทฤษฎีทางธรรมชาติใช้สำหรับการสอนศิลปะร่วมสมัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อใช้ในการ อภิปรายประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น 4 หลักการสำคัญ ได้แก่ หลักการแรก ศิลปศึกษาเชิงวิพากษ์ (Critical Art Education) ซึ่งเป็นหลักการที่อิงมาจากการปฏิบัติตามแนวคิด มาร์กซิส ที่ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการวิพากษ์และวิเคราะห์ หลักการที่ 2 กลยุทธ์หลังโครงสร้างนิยม (Poststructuralist Strategy) ซึ่งเป็นหลักการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านชีวิตจริง โดยผู้เรียนจะมีการปรับเปลี่ยนบทบาทกัน หลักการที่ 3 การสอนวัฒนธรรมภาพ (Visual Culture Pedagogy) เป็น หลักการที่ใช้เพื่อปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างของภาพกับการให้ ความหมาย และเพื่อสร้างความหมายใหม่ผ่านการสร้างรูปแบบ และหลักการสุดท้ายคือ การปฏิบัติ เชิงชุมชน (Community-oriented Visual Practices) ซึ่งเป็นหลักการที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การ ทำงานทางจริยธรรมและการเมืองการปกครอง

Donoghue (2015) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดประสบการณ์ในศิลปะร่วมสมัย และ ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของการเปิดประสบการณ์ในการคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษาอย่างแตกต่าง ศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบของประสบการณ์ โดยเฉพาะในแง่ของการนำมาใช้ในทางหลักการและทฤษฎีทาง ศิลปะร่วมสมัยมาใช้ในการสอน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเปิดประสบการณ์ในศิลปะร่วมสมัย เป็นอีกวิธีที่ได้ผลในศิลปศึกษา เนื่องจากการเปิดโลกให้เป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความอยากรู้และ ความเป็นไปได้ และพิจารณาถึงแนวทางที่ประยุกต์หรือปรับด้วยสิ่งแวดล้อมและการใช้ชีวิตกว้างขึ้น

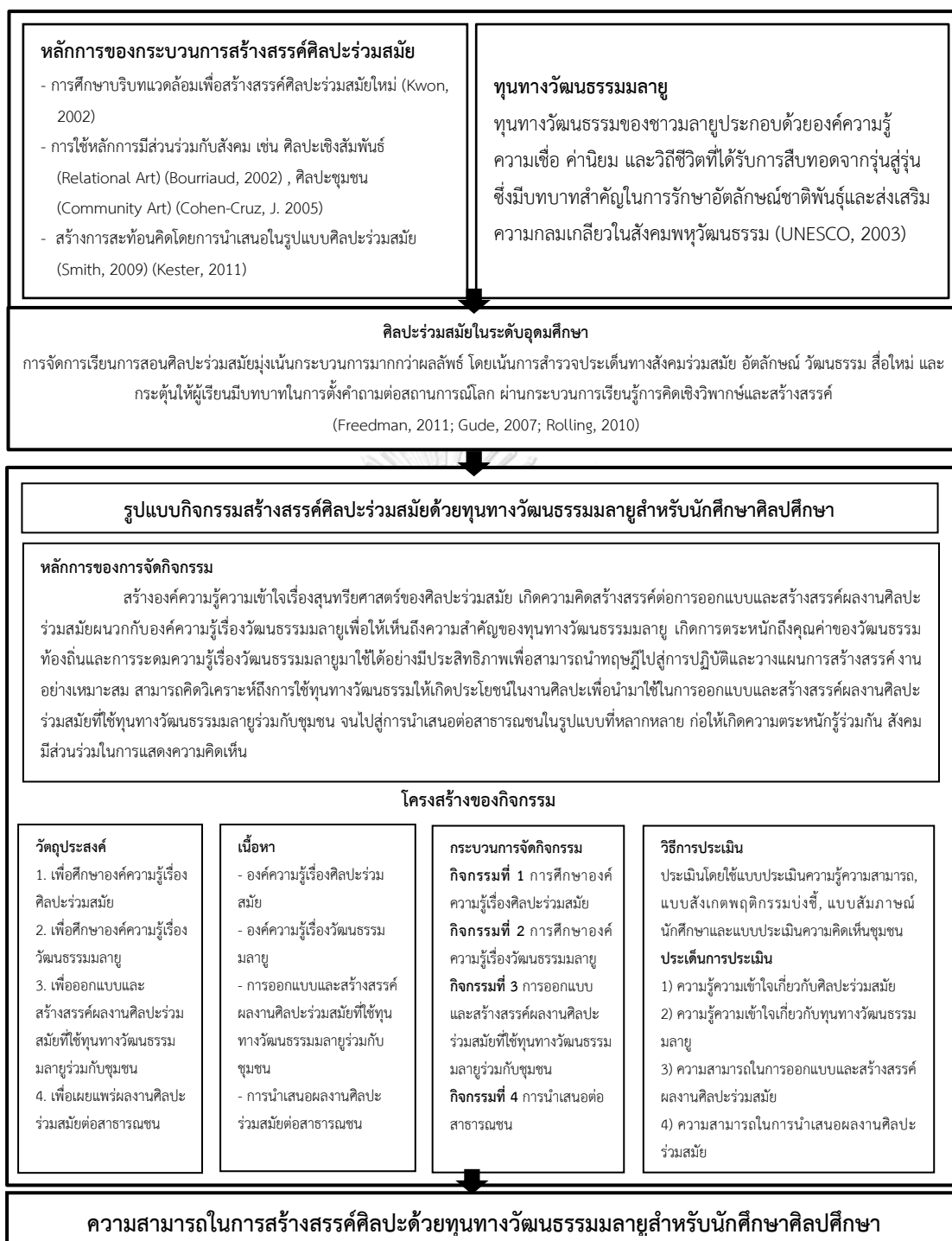
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดทฤษฎี

จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยเล็งเห็นในกระบวนการเรียนรู้และสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา แนวคิดหลักที่ถูกนำมาใช้คือการมองศิลปะไม่ใช่เพียงผลงานปลายทาง แต่เป็นการปฏิบัติการทางความคิดที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของผู้เรียนและชุมชน ศิลปินเข้าใจรากฐานของท้องถิ่น ขณะที่แนวคิดเรื่องศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) และศิลปะชุมชน (Community Art) เปิดพื้นที่ให้ศิลปะกลายเป็นกระบวนการสื่อสารและมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งให้เห็นว่าศิลปะร่วมสมัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นการสะท้อนคิดต่อโลกและตนเอง ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่เน้นการคิดเชิงวิพากษ์ความสร้างสรรค์และการเรียนรู้ข้ามศาสตร์

ทั้งนี้กระบวนการศิลปะร่วมสมัยทำให้สะท้อนทิศทางการเรียนการสอนศิลปศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุก ด้วยการคิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ แทนที่จะจำกัดกรอบแนวคิดการเรียนรู้แบบเดิมเพียงการตอบสนองต่อโจทย์หรือคำถามที่ผู้อื่นกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการนำมาสู่การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ศิลปินร่วมสมัยของไทย และนานาชาติได้หยิบยกมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดเป็นหลักการในการสะท้อนคิดต่อสังคมอย่างวงกว้างนั้น ผู้วิจัยจึงนำทุนทางวัฒนธรรมมลายูในภาคใต้ของไทย ได้แก่ ความเชื่อ วิถีชีวิต ค่านิยม และองค์ความรู้พื้นถิ่น สามารถกลายเป็นเครื่องมือทางศิลปะที่ใช้พัฒนาผู้เรียนด้วยการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีได้ ดังนี้

ภาพที่ 10 กรอบแนวคิดทฤษฎี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู และศึกษาผลการทดลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้วางแนวทางการออกแบบงานวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ

การวิจัยระยะที่ 1 ระยะศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนาแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ (R1)

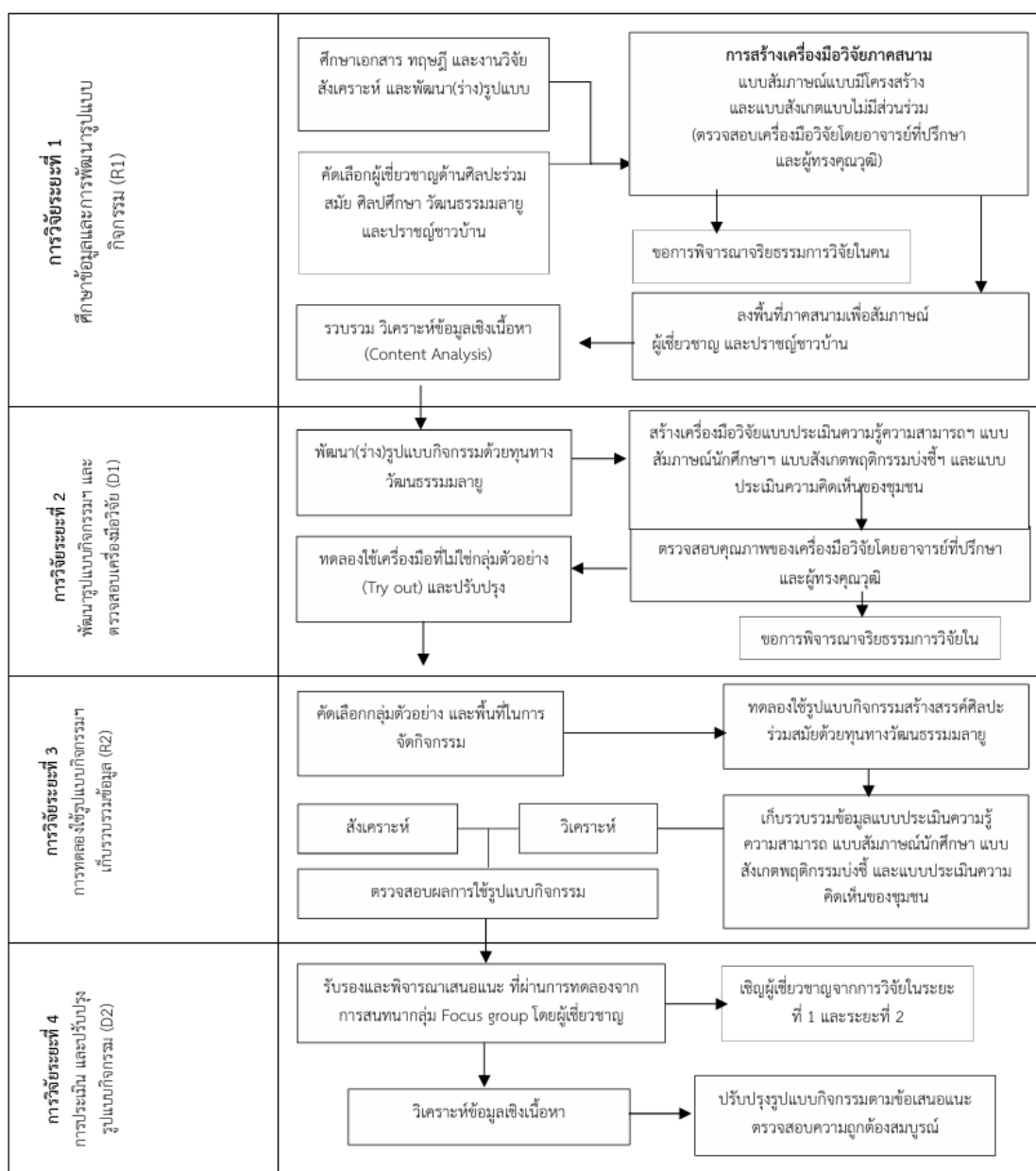
การวิจัยระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม (D1)

การวิจัยระยะที่ 3 ระยะการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูล (R2)

การวิจัยระยะที่ 4 ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ (D2)

โดยสรุปมาเป็นแผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 11 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ

3.1 การวิจัยระยะที่ 1 ระยะศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ (R1)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือการวิจัยภาคสนาม 3) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยระยะนี้ได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน โครงการวิจัยที่ 670163 COA No.253/67 ระยะที่ 1 จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับรองวันที่ 5 มิถุนายน 2567 หมดอายุ 4 มิถุนายน 2568 ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ ป้องกันความเสี่ยง และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.1.1 การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) **การวิจัยเอกสาร** เป็นการศึกษางานวิจัยจากหนังสือ วารสาร บทความวิจัย เอกสารทางวิชาการ และบทความวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเชื่อมโยงประเด็นปัญหาของการวิจัย วัตถุประสงค์ ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยกับนักศึกษาศิลปศึกษา ความก้าวหน้าของศิลปะร่วมสมัย ศิลปะร่วมสมัยที่สร้างสรรค์ด้วยทุนทางวัฒนธรรม การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างสรรค์ผลงานของนักศึกษารวมถึงองค์ความรู้ทุนทางศิลปวัฒนธรรมมลายู เพื่อใช้ในการวางกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) **การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร** โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน หรือหลักการจัดการกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

3.1.2 สร้างเครื่องมือการวิจัยภาคสนาม

เป็นการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับการดำเนินการวิจัยภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัยสำหรับการดำเนินการวิจัยภาคสนาม มี 2 แบบดังนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และ แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยมีเครื่องมือวิจัยทั้งหมด จำนวน 6 ชุด ได้แก่

- 1.1) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
- 1.2) แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
- 1.3) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมลาย
- 1.4) แบบสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน
- 1.5) แบบสังเกตผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
- 1.6) แบบสังเกตสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

2) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยเพื่อส่งตรวจสอบตามขั้นตอนดังนี้

2.1) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่พัฒนาฉบับร่าง ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ให้ครอบคลุมประเด็นคำถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

2.2) ส่งเครื่องมือวิจัยภาคสนาม เพื่อตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็น อาจารย์สอนศิลปะสังกัดสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ เอกชน รวมถึงสมาคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปศึกษา ที่มีความรู้ และ/หรือมีประสบการณ์ และ/หรือเขียนผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสอน ศิลปะร่วมสมัย จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนี IOC พบว่าค่าดัชนีที่คำนวณได้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.8-1.0 ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม เครื่องมือวิจัยสามารถใช้ได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

2.3) ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนการวิจัย ระยะนี้ได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน โครงการวิจัยที่ 670163 COA No.253/67 ระยะที่ 1 จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับรองวันที่ 5 มิถุนายน 2567 หมดอายุ 4 มิถุนายน 2568 ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิ์ ป้องกันความเสี่ยง และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัด

3.1.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1) การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์มีทั้งสิ้นจำนวน 15 ท่าน โดยเลือกแบบเจาะจง เป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกตามความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อวิเคราะห์และหาจุดร่วมในการสร้างสรรค์กิจกรรมร่วมสมัยด้านทุนทางวัฒนธรรมโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1.1) ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยของไทยและต่างประเทศ จำนวน 5 ท่าน เป็นศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยที่ได้รับการยอมรับในนานาชาติที่อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมมลายูในประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย โดยมีประวัติการแสดงผลงานอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 10 ปีย้อนหลัง และมีผลงานศิลปะที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการสร้างสรรค์อย่างชัดเจน

1.2) ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูของไทยและต่างประเทศจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูที่อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมมลายูในประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย มีประวัติการเป็นวิทยากรในสายวิชาการด้านวัฒนธรรมมลายูเป็นที่ยอมรับและมีการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมลายูอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 10 ปีย้อนหลัง และหรือเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยที่มีการสอนเกี่ยวกับรายวิชา วัฒนธรรมมลายูและ วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น และหรือได้รับการยอมรับให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูจากองค์กรต่างๆ ในระดับรัฐและเอกชน เช่น ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เอกชนส่วนบุคคล ผู้จัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

1.3) อาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยจำนวน 3 ท่าน เป็นอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย เป็นอาจารย์สอนศิลปศึกษาที่อยู่ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ เอกชน รวมถึงสมาคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา ที่มีความรู้ และ/หรือมีประสบการณ์ และ/หรือเขียนผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะร่วมสมัย

1.4) ผู้เชี่ยวชาญด้านปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 2 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูที่อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมมลายูในประเทศไทย และหรือเป็นช่างศิลป์ท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน และหรือเป็นช่างศิลป์ในสังกัดของรัฐแต่งตั้ง

2) ลงพื้นที่วิจัยภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกทั้งหมดจำนวน 15 ท่าน ส่งจดหมายเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นทางการ ทำการนัดหมายสัมภาษณ์ พร้อมแนบเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการขออนุญาตจัดบันทึกเก็บไฟล์เสียงและภาพถ่ายภาพเคลื่อนไหว โดยมีรายละเอียดการพิทักษ์สิทธิ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ดังนี้

2.1) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ

2.2) ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียง และจะดำเนินการทำลายภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย 1 ปี โดยลบข้อมูลที่เป็นไฟล์เสียงดิจิทัล เว้นแต่ที่ปรากฏในงานวิจัยที่เป็นคำพูดของผู้ให้ข้อมูลและการอ้างอิงชื่อ เท่านั้น

2.3) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์มีลักษณะในเชิงวิชาการ ไม่มีข้อความใด ๆ แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ท่านอาจรู้สึกอึดอัด หรืออาจรู้สึกไม่สบายใจอยู่บ้างกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

2.4) ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของท่านจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนเท่านั้น

2.5) การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และผู้วิจัยยินดีที่จะมอบของที่ระลึกให้เพื่อเป็นค่าตอบแทน

2.6) หากท่านมีข้อสงสัยใดๆ โปรดสอบถามเพิ่มเติม โดยติดต่อกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว

2.7) หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยภาคสนามโดยสัมภาษณ์เจาะลึก ด้วยเครื่องมือวิจัย 2 แบบ เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และ แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยทั้งหมด มีจำนวน 6 ชุด ได้แก่

- 3.1) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
- 3.2) แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
- 3.3) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายู
- 3.4) แบบสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน
- 3.5) แบบสังเกตผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
- 3.6) แบบสังเกตสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

4) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่เป็นประเด็นข้อคำถามสำคัญ โดยหาความถี่ที่ให้ความเห็นเหมือนกันของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2 การวิจัยระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม (D1)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 2 คือ พัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู สำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้ 1) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ และเครื่องมือวิจัย 2) ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมฯที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงแก้ไข

3.2.1 พัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ และเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 จากกรอบแนวคิด หลักการของกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย ทุนทางวัฒนธรรมมลายู ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา และจากการร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ และเครื่องมือวิจัยดังนี้

1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ

รูปแบบกิจกรรมฯ มุ่งเน้นวัตถุประสงค์ 2 ด้าน คือ 1) สร้างความเข้าใจองค์ความรู้ของศิลปะร่วมสมัยและองค์ความรู้ของทุนทางวัฒนธรรมมลายู 2) การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะร่วม

สมัยจนนำไปสู่การนำเสนอต่อสาธารณชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา มีจำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เป็นกิจกรรมที่เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย

กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่

กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process เป็นกิจกรรมที่ร่วมกันออกแบบและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน

กิจกรรมที่ 4. The Melayu Present to the Public เป็นกิจกรรมนำเสนอผลงานต่อสาธารณชนร่วมกับชุมชน

2) เครื่องมือการวิจัย

สร้างเครื่องมือวิจัย มี 4 แบบ คือ

2.1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่กับชุมชน

2.2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่กับชุมชน

2.3) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่กับชุมชน

2.4) แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

3) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยเพื่อส่งตรวจสอบตามขั้นตอนดังนี้

3.1) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่พัฒนาฉบับร่าง ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบแก้ไขให้ครอบคลุมประเด็นคำถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

3.2) ผู้วิจัยได้ส่ง รูปแบบกิจกรรมฯ และเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์สอนศิลปะสังกัดสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ เอกชน รวมถึงสมาคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา ที่มีความรู้ และ/หรือมีประสบการณ์ และ/หรือเขียนผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะร่วมสมัย จำนวน 5 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนี IOC พบว่าค่าดัชนีที่คำนวณได้ มี

ค่าอยู่ระหว่าง 0.8-1.0 ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม เครื่องมือวิจัยสามารถใช้ได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3) ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนการวิจัยระยะนี้ได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน โครงการวิจัยที่ 670163 COA No.539/67 ระยะที่ 1 จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับรองวันที่ 20 ธันวาคม 2567 หมดอายุ 19 ธันวาคม 2568 ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิ์ ป้องกันความเสี่ยง และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัด

3.2.2 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากการใช้รูปแบบกิจกรรมฯ โดยการทดลอง 2 กิจกรรมได้แก่ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เป็นกิจกรรมที่เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย และกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมลายู และใช้แบบประเมินความรู้ความสามารถฯ แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ฯ

1) นักศึกษาศิลปศึกษา

ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามดุลยพินิจอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้วิจัย (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) ดังนั้น ผู้วิจัยกำหนดการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1.1) นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในรายวิชา ศิลปะคาบสมุทรภาคใต้ โดยมีจำนวนนักศึกษา 26 คน

1.2) กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมเสริมของรายวิชา

2) เครื่องมือวิจัย

ประกอบด้วย

2.1) แบบประเมินความรู้ความสามารถ

2.2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากการใช้รูปแบบกิจกรรมฯ โดยการทดลอง 2 กิจกรรมได้แก่ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เป็นกิจกรรมที่เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย และกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมลายู และใช้แบบประเมินความรู้ความสามารถฯ แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ฯ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรม ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย

4.2) แบบประเมินความรู้ความสามารถ ในรูปแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยให้คะแนนระดับทักษะแต่ละข้อตามอัตราการประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยระดับทักษะเท่ากับค่าเฉลี่ยของการประเมิน ดังนี้

ระดับทักษะ	5	หมายถึง	ระดับสมบูรณ์
ระดับทักษะ	4	หมายถึง	ระดับเริ่มสมบูรณ์
ระดับทักษะ	3	หมายถึง	ระดับพัฒนา
ระดับทักษะ	2	หมายถึง	เริ่มพัฒนา
ระดับทักษะ	1	หมายถึง	ระดับเริ่มต้น

โดยประเมินระดับองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัยกิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยระดับทักษะ ดังนี้

ระดับทักษะ 5 หมายถึง สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิด วัสดุ และวิธีการ สร้างสรรค์ ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 4 หมายถึง สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดและวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 3 หมายถึง สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 2 หมายถึง สามารถวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 1 หมายถึง สามารถอธิบายแนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายูในท้องถิ่นได้

โดยประเมินระดับองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายูกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยระดับทักษะ ดังนี้

ระดับทักษะ 5 หมายถึง สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในผลงานศิลปะร่วมสมัยได้

ระดับทักษะ 4 หมายถึง สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ และสามารถนำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 3 หมายถึง สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน และสามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 2 หมายถึง สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ และบอกประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 1 หมายถึง สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้

จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

4.3) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยได้ และกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ แบ่งประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ ในรูปแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรม ดังนี้

ระดับมากที่สุด หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ

ระดับมาก หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่

ระดับปานกลาง หมายถึง ปฏิบัติบ้าง แต่ไม่บ่อยครั้ง

ระดับน้อย หมายถึง ปฏิบัติบ้าง เป็นนานๆครั้ง

ระดับน้อยสุด หมายถึง ไม่ปฏิบัติเลย หรือไม่เคยปฏิบัติเลย

จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.3 การวิจัยระยะที่ 3 ระยะการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูล (R2)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยระยะนี้ได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน โครงการวิจัยที่ 670163 COA No.539/67 ระยะที่ 1 จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับรองวันที่ 20 ธันวาคม 2567 หมดอายุ 19 ธันวาคม 2568 ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ ป้องกันความเสี่ยง และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.3.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำกิจกรรมฯ มี 2 กลุ่มคือ 1) นักศึกษาศิลปศึกษา 2) กลุ่มอาสาสมัครชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีรายละเอียดในการคัดเลือกดังนี้

1) นักศึกษาศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามดุลยพินิจอย่างมีวิจารณญาณของผู้วิจัย (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) ดังนั้นผู้วิจัยกำหนดการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1.1) นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีที่อาศัยในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมมลายูโดยผู้เรียนกำลังศึกษาในรายวิชาเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น, ศิลปะร่วมสมัย, ศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น ผู้เรียนจะต้องผ่านรายวิชาพื้นฐานและกำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป

1.2) กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมเสริมของรายวิชา

1.3) นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในรายวิชา การจัดนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ โดยมีจำนวนนักศึกษา 20 คน

2) กลุ่มอาสาสมัครชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process ผู้วิจัยได้ติดต่อผ่านผู้นำชุมชนโดยเข้าไปชี้แจงรายละเอียดก่อนเริ่มทำกิจกรรม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ จำนวนอาสาสมัครที่รับในแต่ละพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 PATANI ART SPACE จังหวัดปัตตานี จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 SAIBURI LOOKER จังหวัดปัตตานี จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 3 ศูนย์การเรียนรู้บ้านหะยีสุหลง จังหวัดปัตตานี จำนวน 10 คน

3.3.2 เกณฑ์ในการคัดออกของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย

เกณฑ์ในการคัดออกของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย คือ จากโครงการวิจัยหากนักศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมเกิน 3 ครั้ง และ รวมถึงมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

3.3.3 การพิทักษ์สิทธิ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานกับนักศึกษา และอาสาสมัครชุมชน โดยชี้แจงรายละเอียดงานวิจัย พร้อมแนบเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการขออนุญาตจัดบันทึกเก็บไฟล์เสียงและภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว โดยมีรายละเอียดการพิทักษ์สิทธิ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

- 1) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ
- 2) ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียง และจะดำเนินการทำลายภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย 1 ปี โดยลบข้อมูลที่เป็นไฟล์เสียงดิจิทัล เว้นแต่ที่ปรากฏในงานวิจัยที่เป็นคำพูดของผู้ให้ข้อมูลและการอ้างอิงชื่อ เท่านั้น
- 3) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์มีลักษณะในเชิงวิชาการ ไม่มีข้อความใดๆ แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ท่านอาจรู้สึกอึดอัด หรืออาจรู้สึกไม่สบายใจอยู่บ้างกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด
- 4) ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของท่านจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนเท่านั้น
- 5) การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และผู้วิจัยยินดีที่จะมอบของที่ระลึกให้เพื่อเป็นค่าตอบแทน

6) หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ โปรดสอบถามเพิ่มเติม โดยติดต่อกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว

7) หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

3.3.4 ใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

1) กิจกรรมตามหัวข้อหลัก

กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เป็นกิจกรรมที่เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย

กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมลาย

กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process เป็นกิจกรรมที่ร่วมกันออกแบบและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน

กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public เป็นกิจกรรมนำเสนอผลงานต่อสาธารณชนร่วมกับชุมชน

2) คัดเลือกพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรม

เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก เพื่อให้สอดคล้องกับแหล่งที่มีศิลปวัฒนธรรมลายที่ชัดเจนในด้านต่างๆ ทั้งในแง่ของการอนุรักษ์และมีความเป็นอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของศิลปวัฒนธรรมในแต่ละด้าน มีประวัติความเป็นมา มีความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนและเป็นที่ยอมรับการเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้กิจกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพและได้รับการเอื้อเฟื้อสถานที่และข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยซึ่งแหล่งการเรียนรู้ทางทุนทางวัฒนธรรมมีลักษณะ ดังนี้

2.1) เป็นสถานที่ที่มีความโดดเด่นในเรื่องศิลปวัฒนธรรม มีความสำคัญในระดับสากล ไม่ว่าจะเป็นในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือสถาปัตยกรรมที่เป็นที่อนุรักษ์สถานของคนในพื้นที่

2.2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการยอมรับระดับข้างฝีมือ ตั้งแต่ระดับจังหวัด และเคยมีการแนะนำความรู้ของศิลปวัฒนธรรมให้กับสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์และมีความสำคัญกับคนในพื้นที่ ซึ่งได้รายละเอียดในการเลือกพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art สถานที่จัดกิจกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya สถานที่จัดกิจกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทัศนศึกษา พิพิธภัณฑ์อัลกรูอันและแหล่งเรียนรู้ศิลปะชายแดนใต้, เดอลาแปแกลอรี, ศูนย์การเรียนรู้ช่างศิลป์วาวเบอฮัมมัส, ศูนย์การเรียนรู้การเขียนอักษรอาหรับ ,พิพิธภัณฑ์ขุนละหาร

กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process สถานที่จัดกิจกรรม มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์

กลุ่มที่ 1 PATANI ART SPACE จังหวัดปัตตานี

กลุ่มที่ 2 SAIBURI LOOKER จังหวัดปัตตานี

กลุ่มที่ 3 ศูนย์การเรียนรู้บ้านหะยีสุหลง จังหวัดปัตตานี

กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public สถานที่จัดกิจกรรม สภากาแฟฟรีเมียม จังหวัดปัตตานี

3) เครื่องมือวิจัย

ประกอบด้วย

3.1) แบบประเมินความรู้ความสามารถ

3.2) แบบสัมภาษณ์นักศึกษา

3.3) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้

3.4) แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะร่วมสมัยที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มาประเมินความรู้ความสามารถฯ สังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ฯ และสัมภาษณ์นักศึกษา ในส่วนแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชนและสัมภาษณ์อาสาสมัครชุมชนผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรม ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย

5.2) แบบประเมินความรู้ความสามารถ ในรูปแบบมาตราส่วนค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยให้คะแนนระดับทักษะแต่ละข้อตามอัตราการประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยระดับทักษะเท่ากับค่าเฉลี่ยของการประเมิน ดังนี้

ระดับทักษะ	5	หมายถึง	ระดับสมบูรณ์
ระดับทักษะ	4	หมายถึง	ระดับเริ่มสมบูรณ์
ระดับทักษะ	3	หมายถึง	ระดับพัฒนา
ระดับทักษะ	2	หมายถึง	เริ่มพัฒนา
ระดับทักษะ	1	หมายถึง	ระดับเริ่มต้น

ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีการอธิบายระดับทักษะที่แตกต่างตามลักษณะของทั้ง 4 กิจกรรม โดยมีรายละเอียด กำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยระดับทักษะเท่ากับค่าเฉลี่ยของการประเมิน ดังนี้

5.2.1) กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art (องค์ความรู้เรื่อง ศิลปะร่วมสมัย)

ระดับทักษะ 1 หมายถึง สามารถอธิบายแนวคิดจาก ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย ที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 2 หมายถึง สามารถวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 3 หมายถึง สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 4 หมายถึง สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดและวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 5 หมายถึง สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดวัสดุและวิธีการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

5.2.2) กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

ระดับทักษะ 1 หมายถึง สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญของทุน ทางวัฒนธรรมมาอยู่ได้

ระดับทักษะ 2 หมายถึง สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญและบอกประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ได้

ระดับทักษะ 3 หมายถึง สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญ บอก ประเภทในแต่ละด้าน และสามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรม มลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 4 หมายถึง สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้และสามารถนำเสนอแนวคิดของ ศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้

ระดับทักษะ 5 หมายถึง สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในผลงานศิลปะ ร่วมสมัยได้

5.2.3) กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process

ระดับทักษะ 1 หมายถึง สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ สนใจและ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน และสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ร่วมสมัยร่วมกับชุมชนได้

ระดับทักษะ 2 หมายถึง สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ สนใจ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน และระดมความคิดในการออกแบบ ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย และสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับ ชุมชนได้

ระดับทักษะ 3 หมายถึง สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ สนใจ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน และระดมความคิดในการออกแบบ ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยกำหนดขอบเขตจำนวนผู้เข้าร่วมและสามารถ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนได้

ระดับทักษะ 4 หมายถึง สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ สนใจ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน ระดมความคิดในการออกแบบขั้นตอนการ สร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขตจำนวนผู้เข้าร่วม ลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อตกลง และ สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนได้

ระดับทักษะ 5 หมายถึง สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ สนใจ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน ระดมความคิดในการออกแบบขั้นตอนการ สร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขตจำนวนผู้เข้าร่วม ลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อตกลง และ สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ได้

5.2.4) กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public

ระดับทักษะ 1 หมายถึง สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนได้

ระดับทักษะ 2 หมายถึง สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลายร่วมกับชุมชนได้

ระดับทักษะ 3 หมายถึง สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

ระดับทักษะ 4 หมายถึง สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้ชมในชุมชนได้

ระดับทักษะ 5 หมายถึง สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เข้าถึงผู้ชมในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้

5.3) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน ในรูปแบบมาตรฐานค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดการแสดงผลทางพฤติกรรม ดังนี้

ระดับมากที่สุด	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ
ระดับมาก	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ปฏิบัติบ้าง แต่ไม่บ่อยครั้ง
ระดับน้อย	หมายถึง	ปฏิบัติบ้าง เป็นนานๆครั้ง
ระดับน้อยสุด	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติเลย หรือไม่เคยปฏิบัติเลย

โดยเกณฑ์สำหรับแปลผลการประเมินด้วยระดับคะแนนเท่ากับค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติตามระดับทักษะ ดังนี้

คะแนน	16 - 20 หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	13 - 15 หมายถึง	ดี
คะแนน	11 - 12 หมายถึง	พอใช้
คะแนน	0 - 10 หมายถึง	ต้องปรับปรุง

5.4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.5) แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน ในรูปแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรม ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ	4	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ	3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ระดับ	2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.4 การวิจัยระยะที่ 4 ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ (D2)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ ดำเนินการเพื่อต่อบัณฑิตปฏิบัติงานวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา เป็นการรับรองและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ ของรูปแบบกิจกรรมฯ ที่ผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษาศิลปศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม Focus group โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1) การสนทนากลุ่ม Focus group ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกทั้งหมดจำนวน 6 ท่าน ที่ผ่านการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูลสำคัญจากการวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ได้ส่งจดหมายเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นทางการ ทำการนัดหมายพร้อมแนบเอกสาร 2 ฉบับคือ รูปแบบกิจกรรมฯ และผลการจัดกิจกรรมที่ผ่านการทดลองของนักศึกษาศิลปศึกษา และผู้วิจัยได้มีการขออนุญาตฉบับที่เก็บไฟล์เสียงและภาพ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการรับรองพิจารณาเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม Focus group เอกสาร 2 ฉบับคือ รูปแบบกิจกรรมฯ และผลการจัดกิจกรรมที่ผ่านการทดลองของนักศึกษาศิลปศึกษา

3) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่เป็นประเด็นสำคัญ โดยหาความถี่ที่ให้ความเห็นเหมือนกันของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4) ปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมฯ ตามข้อเสนอแนะของรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่สำหรับนักศึกษาให้ถูกต้องสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา 2) พัฒนาแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา และ 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

โดยผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลในการพัฒนาแบบกิจกรรม ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน เพื่อพัฒนาแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

ตอนที่ 3 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

ตอนที่ 4 ผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูจากกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 5 ผลของการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมฯ ให้สมบูรณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.1 ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1) แนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย

การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในบริบทสากลเน้นการศึกษาบริบทแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และพื้นที่ เพื่อให้การสร้างงานศิลปะมีความสัมพันธ์กับโลกจริง (Kwon, 2002) โดยเฉพาะการใช้แนวคิดศิลปะที่เน้นการมีส่วนร่วมศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับงานศิลปะในฐานะพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ (Bourriaud, 2002) และศิลปะชุมชน (Community Art) ที่ชุมชนมีบทบาทร่วมในการสร้างผลงาน (Cohen-Cruz, 2005) นอกจากนี้ การศึกษาการสะท้อนคิดผ่านการสร้างสรรค์งานศิลปะ การตั้งคำถามต่อสังคมของงานศิลปะร่วมสมัย โดยเน้นการศึกษาการวิพากษ์และการสร้างความหมายใหม่ในงานศิลปะ (Smith, 2009; Kester, 2011)

2) ทูทางวัฒนธรรมลายในการสร้างสรรค์

ทูทางวัฒนธรรมของชาวมลายู ประกอบด้วยองค์ความรู้ท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยม ภาษา และวิถีชีวิตที่สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งยังเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม (UNESCO, 2003) การนำทูทางวัฒนธรรมมาใช้ในงานศิลปะต้องอาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เพื่อเข้าใจความหมายของทูทางวัฒนธรรมที่ศึกษาควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ใหม่ในบริบทปัจจุบัน

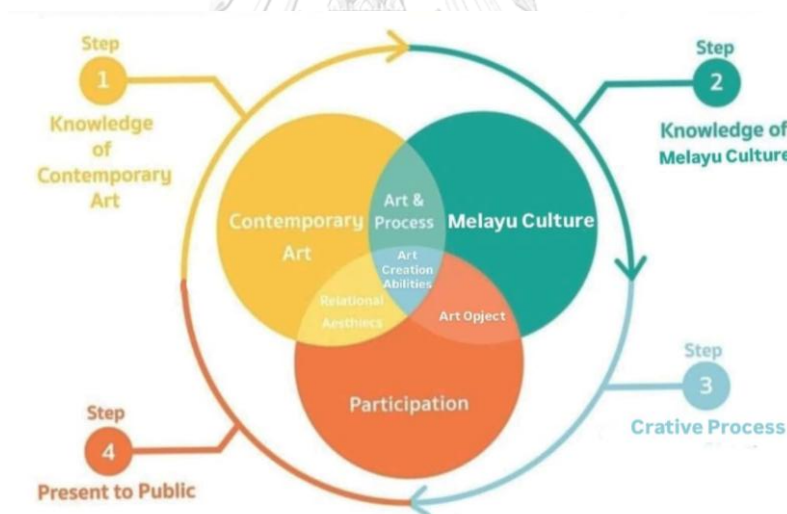
3) แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา

การเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ (Process-Based) โดยเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะการถอดโครงสร้างของทูทางวัฒนธรรม และสะท้อนอัตลักษณ์ผ่านประเด็นร่วมสมัย เช่น วัฒนธรรม สื่อใหม่ และบทบาทของศิลปะในสังคม (Freedman, 2011; Gude, 2007; Rolling, 2010) แนวทางดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ การตีความ และการสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับบริบทจริง

4) หลักการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา

การสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเรื่องสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัย เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยผนวกกับองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายูเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายู เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและการระดมความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายูมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและวางแผนการสร้างสรรค์งานอย่างเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน จนไปสู่การนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมฯ ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถร่างรูปแบบโมเดลแสดงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา ได้ดังนี้

ภาพที่ 12 แผนภาพร่างโมเดลแสดงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรมฯ
(ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

จากแผนภาพข้างต้น เป็นกระบวนการของกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ 1) องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย (Knowledge of Contemporary) 2) องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู (Knowledge of Melayu culture) 3) การออกแบบและสร้างสรรค์ (Design & Creative) 4) การนำเสนอต่อสาธารณชน (Present to the Public) และแสดงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้น เพื่อ

สนับสนุนการพัฒนาแบบจัดกิจกรรมฯ โดยมีองค์ความรู้หลัก 3 ส่วนคือ 1) องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย 2) องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู 3) องค์ความรู้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย (Knowledge of Contemporary) ศิลปะร่วมสมัยเริ่มจากการศึกษาบริบทแวดล้อมในพื้นที่อย่างลึกซึ้งทั้งในเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ บริบทจากหลายมิติ และความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในพื้นที่ เพื่อผลิตงานศิลปะที่สนับสนุนในการวางแผนและออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของศิลปิน ผนวกกับการนำองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัยมาใช้สร้างสรรค์ ทั้งกระบวนการและวิธีการนำเสนอที่ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม เข้าใจวิธีการถ่ายทอดของศิลปินและรู้ถึงเป้าหมายของกระบวนการนำไปสู่การเกิดสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) การหยิบยกประเด็นทุนทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัยตามเป้าหมายของศิลปิน จะเป็นหนึ่งในพื้นฐานที่สำคัญในการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมให้สังคมเกิดการรับรู้และเห็นคุณค่า

2) องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู (Knowledge of Melayu culture) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมมลายู มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำจุดเด่นของวัฒนธรรมมลายู การเชื่อมโยงวัฒนธรรมมลายูสู่การสร้างคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศ และกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบใหม่ที่ถ่ายทอดสอดคล้องกับบริบทของสังคมและห้วงเวลาของปัจจุบัน การถ่ายทอดนี้สามารถรับรู้สู่ชุมชนโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมและต่อคนภายนอกพื้นที่โดยการนำเสนอคุณค่าของวัฒนธรรมผ่านการจัดนิทรรศการและนำเสนอสู่สาธารณะ ฉะนั้นศิลปะร่วมสมัยการใช้กระบวนการทางศิลปะชุมชน (Community Art) สามารถสร้างกระบวนการที่ยกระดับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ครอบคลุมการสร้างคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิทรัพย์ของคนในชุมชนเชื่อมโยงกับการสร้างความซาบซึ้งถึงงามของวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยวิธีการทางศิลปะของตัวศิลปินจนเกิดเป็นศิลปวัตถุ และกระบวนการทางศิลปะที่ไม่เพียงแต่คนในชุมชนได้รับประโยชน์ยังส่งต่อการรับรู้คุณค่าต่อสังคมอีกด้วย

3) องค์ความรู้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญของศิลปะร่วมสมัย ของคนในพื้นที่นั้นจะมีส่วนร่วมบางส่วน หรือทุกขั้นตอนของศิลปะ ถือว่าได้เข้าสู่กระบวนการที่ศิลปินได้วางแผน ซึ่งการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นศิลปินต้องใช้ทักษะในการนำเสนออย่างครอบคลุมและควบคุมได้ ศิลปินจึงต้องมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ทำกิจกรรมสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม การเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการใช้ศิลปะร่วมสมัยหรือการใช้กระบวนการทางศิลปะชุมชน (Community Art) ทำให้เกิดความภาคภูมิใจสู่การสร้างคุณค่าด้วยสิ่งที่มีตนเองทำให้เกิดความสะท้อนคิด และในขณะเดียวกันก็เกิดสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ในกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยแก่น

ความคิดหลักในการสร้างงานของศิลปะเชิงสัมพันธ์ คือ การมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ผ่าน การร่วมมือร่วมกันระหว่างศิลปินกับผู้ชมหรืออาสาสมัคร เพื่อให้การสร้างปฏิบัติการทางศิลปะให้ไปสู่ เป้าหมายที่ศิลปินได้วางไว้ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมักจะผันแปรไปตามสถานการณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยใน เรื่องของเวลาและสถานที่ที่นำเสนอผลงาน

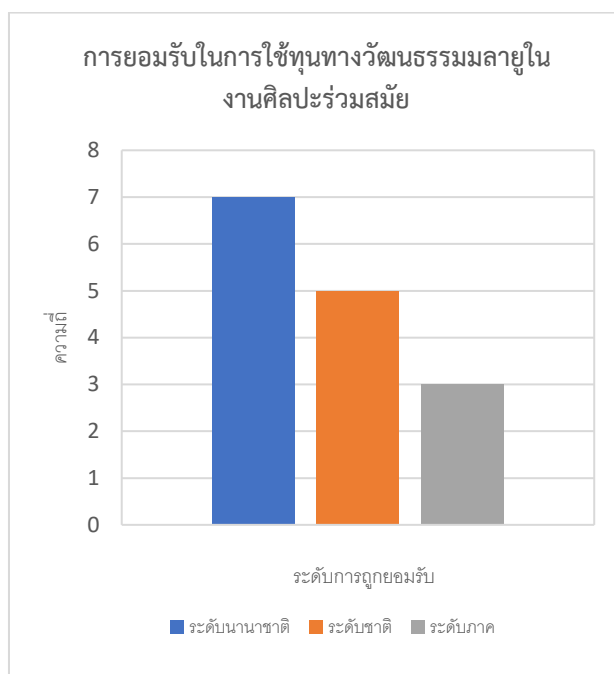
4.2 ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วม สมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน

เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ ร่วมสมัย ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายู ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา และปราชญ์ชาวบ้าน ผู้วิจัย นำเสนอกราฟแสดงค่าความถี่ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน โดยมีประเด็นจากข้อคำถามในการ สัมภาษณ์ 8 ประเด็น ดังนี้ 1. การยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในงานศิลปะร่วมสมัย 2. ทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย 3. ทุนทางวัฒนธรรม มลายูที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย 4. แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรม มลายู 5. ชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน 6. ขั้นตอนของการ ออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู 7. วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชน 8. ข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับ ชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัย

ภาพที่ 13 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัย

จากภาพที่ 13 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัยถูกยอมรับในระดับสากล จำนวน 7 ท่าน ถูกยอมรับในระดับชาติ จำนวน 5 ท่าน และถูกยอมรับในระดับภาค จำนวน 3 ท่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย พบว่า วัฒนธรรมลายได้รับการยอมรับมากขึ้นในเวทีศิลปะร่วมสมัยระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในงาน Documenta15 ซึ่งศิลปินกลุ่มจากอินโดนีเซียได้รับบทบาทเป็นคิวเรเตอร์ นับเป็นครั้งแรกที่ศิลปินจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับโอกาสในระดับนี้ แนวคิด “Lumbong” หรือยุงข้าว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการแบ่งปันในวิถีชีวิตชาวมลายู ถูกใช้เป็นธีมหลักของงาน แสดงถึงความพยายามในการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่นกับแนวคิดร่วมสมัยในระดับโลก การนำเสนอในครั้งนี้ไม่เพียงเป็นการเปิดพื้นที่ให้วัฒนธรรมลาย แต่ยังสะท้อนถึงศักยภาพของศิลปะร่วมสมัยในการเชื่อมโยงคนต่างวัฒนธรรมเข้าด้วยกันผ่านแนวคิดที่มีรากฐานจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิต

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับของวัฒนธรรมมลายูในระดับสากลว่า

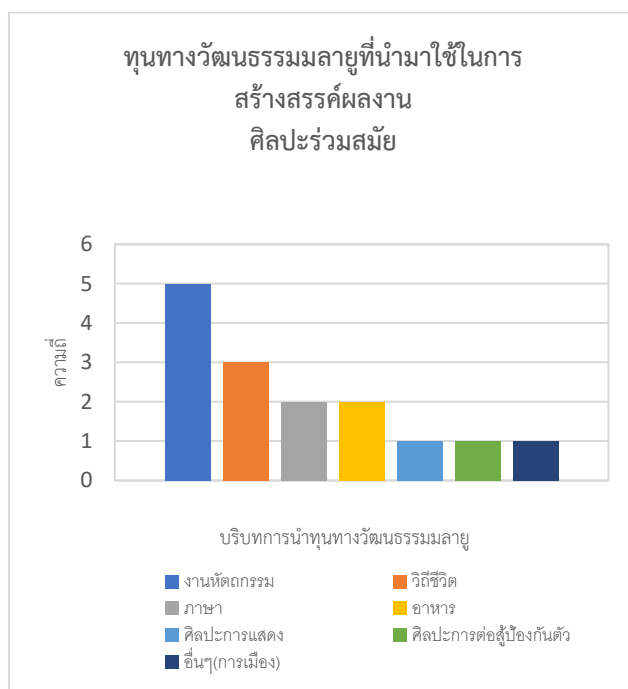
“Documenta15 มันเป็นโพรเจกต์ใหญ่ คือไม่ได้มองว่าเป็นเยอรมัน คิดว่ามีกระบวนการที่เลิศ เพราะจัด 5 ปีต่อ 1 ครั้ง คิดว่าศิลปะไม่ใช่เรื่องเล่นแล้ว คนที่จะมาจัดการเป็นกุญแจสำคัญที่จะดึงศิลปินดังทั่วโลก แล้วแต่ละคนมีกระบวนการทำและมีที่มาที่ไปในธีมนี้ ก็คิดว่าเวิร์ค เริ่มเปิดโอกาสให้คนถูกพูดถึงและลิงก์กับความเป็นมลายู”

เช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการยอมรับของวัฒนธรรมมลายูในระดับสากลว่า

“UNESCO ยอมรับแล้วว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ เช่น บาติก กริช UNESCO ก็ยอมรับว่าเป็นมรดกโลก”

ทั้งนี้ Patani Art Space เป็นพื้นที่ศิลปะร่วมสมัยสำคัญในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แสดงออกถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูอย่างชัดเจน โดยได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศิลปะร่วมสมัยกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง การจัดตั้งโดยอาจารย์เจ๊ะอับดุลเลาะ เจ๊ะสอเฮาะ สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนศิลปะจากฐานรากของชุมชน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบข้อขัดแย้งว่า แม้พื้นที่นี้จะมีบทบาทเด่นในระดับท้องถิ่นและได้รับความสนใจจากเอกชน แต่กลับยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในระดับประเทศ สะท้อนถึงช่องว่างของการรับรู้ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนวัฒนธรรมมลายูในบริบทไทย

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมลายุที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย

ภาพที่ 14 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของการนำทุนทางวัฒนธรรมลายุมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย

จากภาพที่ 14 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของการนำทุนทางวัฒนธรรมลายุมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบททางด้านงานหัตถกรรม จำนวน 5 ท่าน บริบททางด้านวิถีชีวิต จำนวน 3 ท่าน บริบททางด้านภาษา จำนวน 2 ท่าน บริบททางด้านอาหาร 2 ท่าน บริบททางด้านศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว 1 ท่าน บริบททางด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 ท่าน และบริบททางด้านอื่น ๆ (การเมือง) จำนวน 1 ท่าน

การนำทุนทางวัฒนธรรมลายุไปใช้ในงานศิลปะร่วมสมัย ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นที่หลากหลายและต่างมุมมอง การถอดบทเรียนจากผลงานของศิลปินร่วมสมัยที่มีการใช้ทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป แต่การนำประเด็นมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยนั้นค่อนข้างจะมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างหลายประเด็น มีทั้งบริบททางประวัติศาสตร์ บริบททางการเมือง บริบททางศิลปหัตถกรรม บริบททางภาษาและบริบทของวิถีชีวิตในพื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรมลายุ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ประเด็นทางประวัติศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม การศึกษารากเหง้าของทุนทางวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ก่อนที่จะสร้างสรรค์ผลงานเป็นสิ่งที่

ต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญเพราะประวัติศาสตร์จะทำให้ทราบถึงเรื่องราวและการเดินทางของวัฒนธรรมดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ในการพูดถึงวัฒนธรรมมลายูว่า

“เราต้องย้อนดูประวัติศาสตร์ เริ่มมาจากการทำธุรกิจ ผมไม่ได้พูดเรื่องสิบปีที่แล้ว แต่พูดถึงเรื่อง 200-300 ปีที่แล้ว หมายถึงประวัติศาสตร์มลายู ก็ไม่แปลกถ้าอนาคตจะไปได้ไกลเพราะมีประวัติศาสตร์”

ยังมีประเด็นทางด้านภาษาที่กลุ่มศิลปินอินโดนีเซีย ได้นำภาษามลายูมาเป็นโปรเจกต์ที่ทำร่วมกับศิลปินมาเลเซีย มีการให้ความสำคัญกับความผูกพันทางการใช้ภาษาที่พ้องกันแต่มีความหมายต่างกัน บ่งบอกถึงความเชื่อมโยงและการใช้วัฒนธรรมร่วมกันได้อย่างดีกับชนชาติพันธุ์ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่เกี่ยวกับภาษาไว้ว่า

“โปรเจกต์แรกที่พวกเราได้ร่วมทำกับเขาคือเรื่องภาษาหรือภาษา (Bahasa) เพราะภาษามลายูกับภาษาอินโดนีเซียนั้นบางครั้งก็มีความพ้องกันแต่ให้ความหมายต่างกัน เขาก็จะยกตัวอย่างคำที่พ้องกันแต่ให้ความหมายต่างกัน”

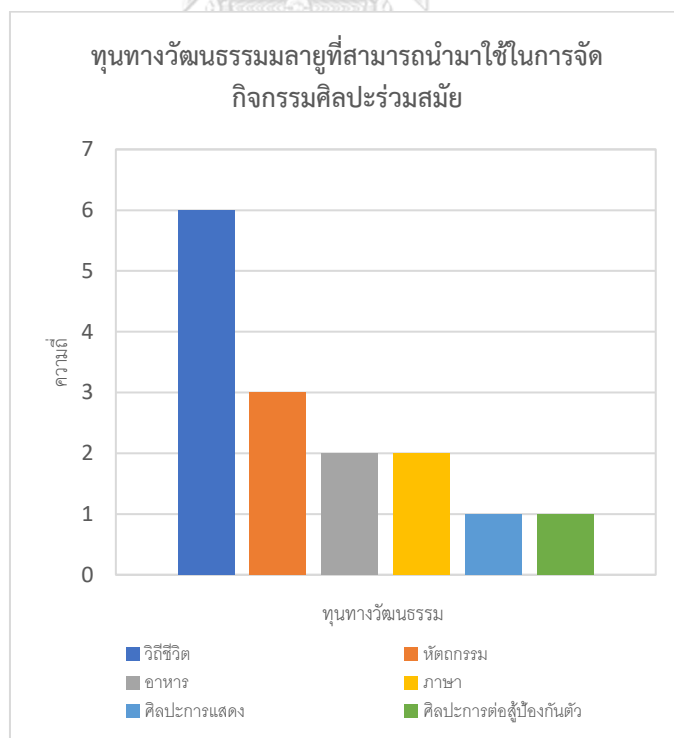
ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริบททางการเมืองมาใช้ในงานศิลปะร่วมสมัยและเชื่อมวัฒนธรรมมลายูในงานศิลปะด้วยว่า

“Pattani Art Space จะเป็นงาน Kenduri ที่คิดว่าสามารถทัดเทียมกับนานาชาติได้ นี่คือการดีศรีของเราเลย เช่น งานของวิรุณ เป็นเรื่องของประเด็นทางการเมือง เกี่ยวกับความขัดแย้งที่คนศาสนาพุทธที่เขาถูกกระทำ เรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงต่าง ๆ ก็น่าสนใจ ประเด็นความขัดแย้งของศาสนาพุทธได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเกี่ยวกับอาหารว่า

“นอกจากวาดรูปแล้ว Art work ของผมก็คือ การทำอาหาร ผมทำอาหารที่คนมลายูโบราณเขาเคยทำและอาหารเหล่านั้นผมออกแบบทำ Art work คนลัทธิศิลปะ คนปาดานี กลั่นต้นสมัยก่อนเขาจะไม่เขียนแผนที่ที่ชัดเจน ไม่เหมือนคนญี่ปุ่นกับคนฝรั่งที่ชอบวาดบันทึกแผนที่ต่างๆ เพราะพวกเราทำเรื่องของอาหาร และไม่ได้วาดแผนที่เหล่านั้นบนกระดาษหรือหนังสือแต่ทำบนอาหารการกิน ตรงนี้ผมมองว่าเป็นงานศิลปะ ดังนั้น งานศิลปะร่วมสมัยของผมก็คือการทำอาหารแบบโบราณ ที่ Asia Pacific Finale ร่วมกับเพื่อน ๆ ของผมที่ออสเตรเลีย แล้วก็ทำที่ สิงคโปร์ใกล้กับ Istana kampung gelam และที่ Ilham gallery แล้วก็ที่ Epoh Kota baru ก็คือ อาหารเหล่านั้นเป็นอาหารที่เขาทำเมื่อ 300-500 ปีที่แล้ว สมัยราชวงศ์ปาดานี ผมมองว่าเรื่องนี้มันไปถึงนานาชาติได้เพราะคนที่มาชิมในงานนั้นมาจากหลายประเทศทั่วโลก”

ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย

ภาพที่ 15 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย

จากภาพที่ 15 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมด้านวิถีชีวิต จำนวน 6 ท่าน ทุนทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรม จำนวน 3 ท่าน ทุนทางวัฒนธรรมด้านภาษา จำนวน 2 ท่าน ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหาร จำนวน 2 ท่าน ทุนทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 ท่านและทุนทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว จำนวน 1 ท่าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูเป็นลำดับแรก ตามด้วยประเด็นด้านหัตถกรรม ลวดลาย และการแต่งกาย วิถีชีวิตถูกมองว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนเอกภาพทางวัฒนธรรมของภูมิภาคมลายูที่เชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้นทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค โดยเฉพาะประเด็นความเป็นชนชาติพันธุ์ที่ครอบคลุมในหลายประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งมีภูมิศาสตร์แบบหมู่เกาะและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคม ผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มศิลปินร่วมสมัยแบบ Collective ชี้ให้เห็นว่าความหลากหลายนี้ส่งผลให้การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยต้องเปิดรับและเคารพความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นรากฐานของการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

“ผมคิดว่าถ้าเราพูดถึงจากรัตน์ จะเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาก และมันรวมอยู่ด้วยกัน ตั้งแต่ในเมืองหรือแม้กระทั่งชนบท และชาวเมือง และตัวเมืองเองก็ค่อนข้างจะประปราย เพราะว่าเราไม่มีศูนย์กลาง ถึงแม้เราอาจจะมีแต่ผู้คนก็ได้ไปศูนย์กลางตรงนั้นอยู่ดี เพราะฉะนั้นมันจึงค่อนข้างประปราย โดยส่วนมากในงานอาร์ตเวิร์กของเรา จะเป็นการอยู่ร่วมกันกับผู้คนที่หลากหลายพื้นเพ เป็นวิสัยทัศน์ของเราที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น ในจากรัตน์ พวกเราให้เกียรติและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมอื่นด้วย และแน่นอนวัฒนธรรมมลายูก็เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมนั้นครับ”

การยอมรับความหลากหลายของชนเผ่าหรือชนชาติพันธุ์เป็นอีกหนึ่งสำคัญของการทำงานศิลปะร่วมสมัย เนื่องจากเป็นแนวคิดหลักของศิลปะร่วมสมัยที่มีการเปิดรับคนชายขอบได้ทำงานและให้ความสำคัญต่อความแตกต่าง อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ การนำทุนทางวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“พูดถึงวัฒนธรรมมันรวมทุกอย่างของวิถีชีวิตของคนชาติพันธุ์มลายูสามารถหยิบได้หมดเลย คำว่าวิถีชีวิตของคนมลายูมีอะไรบ้าง ซึ่งเอาได้หมดเลย แม้กระทั่งรูปลักษณ์ ความเป็นเขา วิถีชีวิตของเขา ความเชื่อของเขา อยู่ที่ตัวศิลปินจะโยงประเด็นกับตัวเองรู้สึกอย่างไร”

วิถีชีวิตเชื่อมโยงงานฝีมือ อีกหนึ่งใจความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่เชื่อมความสัมพันธ์กันเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของผู้คนมลายู ปรaxyชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นนี้ว่า

“องค์ประกอบก็คือ วิถีชีวิต เพราะมันเชื่อมโยงตั้งแต่งานคราฟต์ อาหารการกิน เราต้องทำงานคราฟต์ขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์อาหารการกินของเรา มันเลยเกิดนวัตกรรมตลอดเวลาเพื่ออำนวยความสะดวกให้วิถีชีวิต เราปลูกข้าวถึงเวลาเราก็ทำเคียวเกี่ยวข้าว เรามีไม้แบบนี้เราอยากผลิตด้วยวิธีของเราแบบนี้ ผมมองว่าคราฟต์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อวิถีมันยังอยู่ ถ้าไม่มีวิถีเมื่อไรมันก็จะไม่มีคราฟต์”

การถอดแบบความเป็นมลายูต้องอาศัยความใส่ใจและความเข้าถึงเข้าใจความเป็นวิถีชีวิตและความสวยงามของวัตถุดิบทางธรรมชาติ เข้าถึงความงามของทรัพยากร ความเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในวัตถุดิบ ทั้งนี้ ปรaxyชาวบ้านได้ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรพื้นถิ่นและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ตั้งจิตวิญญาณของพื้นเพความเป็นมลายูว่า

“ศิลปะมลายูหรือความเป็นมลายูหรืออะไรก็ได้แต่มันไม่ได้ดูแค่ทางวัฒนธรรมหรือแค่กายภาพแบบนั้นแต่ผมมองถึงวิถีของมัน ความประณีตของมัน ทุกวันนี้ถ้าสังเกตดูงานของผมนะไม่ใช่งานประณีตมาก ๆ แต่ผมทิ้งความหยาบไว้ ทั้งความมีชีวิตอยู่ในงานคราฟต์แต่ละอย่าง เราพยายามจะให้เห็นว่าเรานำเสนอความสมัยใหม่ผ่านกลืนอะไรแบบนี้ ถ้าผมจะทำงานมันต้องแสดงความเป็นตัวคนอย่างเชรามิกของผมทุกชิ้นต้องโชว์เนื้อดิน เพราะถ้าไม่โชว์เนื้อดินคุณจะไม่รู้เลยว่ามันเป็นดินมาจากที่ไหน การทิ้งความหยาบไว้มันไม่ใช่ความไม่เพอร์เฟกต์แต่เป็นเรื่องของรากที่เราต้องทิ้งให้คนเห็น อย่างศิลปะมลายูบางอย่างที่ผมสังเกต ผมจะเห็นจิตของคนทำอยู่ในนั้นตลอดเวลา มันจะมีความหมายมันจะมีนัยยะ”

การสร้างสรรค์งานศิลปะให้ความสำคัญกับวิถีชีวิต ชนชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่มีประเด็นการสร้างสรรคงานศิลปะร่วมสมัยที่เกี่ยวกับผู้คนในแต่ละช่วงสมัยได้มีวัฒนธรรมที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของความเชื่อและการเคารพบูชา เนื่องจากวัฒนธรรมมลายูมีพื้นฐานของวัฒนธรรมฮินดูลังกาสุกะ วัฒนธรรมบางอย่างจึงถูกยกเลิกไปหรือค่อย ๆ หายไป จากข้อจำกัดและปัจจัยต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้คนไว้ว่า

“จะเลือกเป็นส่วนของคน เพราะคนมีส่วนมากที่สุด ถ้าเราเข้าใจคนที่นี่ เข้าใจการเป็นอยู่ของคนที่นี่ ก็จะต่อเนื่องถึงเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่น่าสนใจ พยายามขับเคลื่อนเมืองในแต่ละยุค จะถูกดีไชน์ขึ้นมาจากช่วงเวลานั้น เคยมีประเพณีไหนเป็นอะไรบางอย่างในยุคนั้น”

ความน่าสนใจของการเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรมมลายูในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านปราชญ์ชาวบ้าน ได้หยิบยกประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของคนมลายูสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมไทยว่า

“อิทธิพลทางวัฒนธรรมศิลปะอื่นอย่างศิลปะไทย เราอยู่ในประเทศไทยศิลปะไทยมันซึมซับเข้ามาเยอะ ดังนั้น เราจะเห็นลวดลายจากไทยเข้ามาแทรกซึมในหลายผลผลิตของศิลปะมลายู เช่น บนลายเสื้อผ้า เรือนไม้ เป็นต้น เหมือนบางลายที่เราเห็นว่ามันสวยดีแต่จริง ๆ แล้วมันเป็นลายกนก ซึ่งลายกนกจริง ๆ แล้วมันสวยนะแต่มันคือลายไทยมันจะต่างกับลายยอดหน่อไม้ ลายวงช้าง ลายแสงอาทิตย์ที่เป็นลายของมลายูดั้งเดิม ซึ่งมันถูกมาแทนที่ เพราะลายไทยมีสถาบัน เมืองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาอัตลักษณ์ศิลปะไทยอยู่อย่างชัดเจน แต่วัฒนธรรมมลายูยังไม่มี”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะวิถีชีวิตซึ่งได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด เนื่องจากสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู รองลงมา ได้แก่ หัตถกรรม การแต่งกาย ลวดลาย ภาษา อาหาร ศาสนา ความเชื่อ และพหุวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้ความสนใจแตกต่างกันไปตามบริบทความถนัด ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยมักมีความยึดหยุ่นในการเลือกใช้ทุนทางวัฒนธรรมตามประเด็นที่ต้องการสื่อสารในงานศิลปะ โดยผ่านกระบวนการเก็บข้อมูลภาคสนามและการแปลงองค์ความรู้เป็นงานสร้างสรรค์ที่มีลักษณะเฉพาะตน ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการเป็นเครื่องมือทางศิลปะที่มีพลวัตและร่วมสมัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้านให้ความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูตามลำดับ ดังนี้

ด้านการแต่งกายรวมถึงลวดลายที่ปรากฏ เป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสนใจมากที่สุดและมีความแตกต่างกันไปในส่วนของการหยิบทุนทางวัฒนธรรมนี้มาใช้ การแต่งกายเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจนถึงความเป็นอัตลักษณ์ ความเป็นมลายู แสดงความเป็นมลายูผ่านการออกแบบรูปทรงเสื้อผ้า รวมถึงลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องแต่งกายที่สามารถบ่งบอกถึงความหมายและปรัชญาในการนำมาใช้อย่างสร้างสรรค์บนอาภรณ์ของชนชาติพันธุ์มลายู

ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการแต่งกายว่า

“วิถีชีวิตการแต่งกาย ผมให้มลายูที่ 1 คนมลายูให้ความสำคัญกับการแต่งกายมาก มากกว่าที่อยู่อาศัยอีก บ้านสร้างไม่เสร็จไม่เป็นไร แต่เวลาเราออกจากบ้านเราต้องแต่งกายดีเสมอ”

เช่นเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูอีกท่านที่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญท่านแรกว่า

“ปกติแล้วคนมลายูจำเป็นต้องรู้ด้านคราฟต์ทอผ้าสอแกะ ที่ไหนมีผ้าสอแกะแปลว่า นั้นมาจาก การผลิตของชาวมลายู ไม่ว่าจะเป็นที่ประเทศไทย มาเลเซีย บรูไน หรืออินโดนีเซีย ถ้าพูดถึงสอแกะ ส่วนใหญ่แล้วคือคนมลายู เพราะฉะนั้นฉันจึงรู้สึกว่าการทอผ้าสอแกะนี้แหละที่สื่อถึงวัฒนธรรมของ ชาวมลายูที่ทรงพลัง”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูท่านหนึ่งให้ความคิดเห็นต่อการหยิบยกการแต่ง กายที่ชาวมลายูสามจังหวัดชายแดนใต้ยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมการแต่งกายที่จะมีเรื่องการแบ่งปรัชญา ในการออกแบบการแต่งกาย ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นส่วนนี้ว่า

“เสื้อกูรงปรัชญาคือกูรงแปลว่าคุม คุมความประพฤติของผู้หญิงให้ความเป็นสตรีออกมา คุมความประพฤติของผู้หญิงให้อยู่ในกรอบ จริง ๆ เสื้อกูรงมันมีปรัชญาของมัน แต่บ้านเราย่ำว่าแต่ ปรัชญาเลย ก็เหมือนกันในวันฮารีรายอใส่เสื้อมลายูแต่กระดุมสี่ตัว ซึ่งตามหลักปรัชญาจริง ๆ แล้วไม่ มี พอพูดถึงปรัชญากลับไม่รู้ ซึ่งตามหลักจริง ๆ งามีกระดุม 1 หรือ 3 หรือ 5 เม็ดก็แล้วแต่ 5 ก็คือ รุกนอิสลาม มันมีความหมายของมัน แต่ทำไมบ้านเราไม่มี ดังนั้น สำหรับผมมันจึงสำคัญทั้งหมด อย่างเอกสารโบราณบางทีมันมีเยอะ มันสำคัญเพราะมันสื่อถึงอัตลักษณ์”

ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านด้านวัฒนธรรมมลายูได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องในเรื่องการแบ่ง ปรัชญาในงานหัตถศิลป์เป็นลวดลายบนเครื่องแต่งกายมลายู และงานคราฟต์ต่าง ๆ ว่าแสดงถึงความ ประณีตและละเอียดอ่อนด้านการออกแบบอันเนื่องมาจากปรัชญาและความเชื่อที่สามารถบอกผ่าน ลวดลายทั้งหมดในส่วนของลวดลายมลายู ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“ถ้าพูดถึง Charecteristic ในมลายูนี้มันมีเยอะไม่ใช่แค่ผ้าสอแกะ ในงานคราฟต์อื่น ๆ ก็มี ใน งานไม้ก็มี ในผ้าบาติก ผ้าสอแกะ ถ้า Charecteristic ในผ้าสอแกะนี้ส่วนใหญ่จะมาจาก motive มลายู เช่น Pucok Rebon , lau raya pucok rebon ,lau itik ทั้งหมดนี้คือ Motive Melayu บางครั้งในงานไม้ก็มี เช่น Tapok mangis , Buah Mangis มันมีความหมายของมัน มันคำแต่เนื้อ ข้างในมันสีขาว หมายความว่า เราเห็นคนมลายูถึงแม้ว่ารูปลักษณ์จะไม่สวยแต่ข้างในนั้นสะอาด เพราะเหตุนี้เราจึงเอา Tapok mangis มาใช้ ทุกอย่างมันมีความหมาย ไม่ใช่แค่เอามาใช้อย่างเดียว ก็เหมือน Bunga Cengkeh อันนี้คือ Motive dalam Songkek ,Bunga Bintang ทั้งหมดนี้มันมี ความหมาย แต่ของโมเดิร์นปัจจุบันอาจจะไม่ใช่แบบนี้เพราะส่วนใหญ่จะใช้ดอกไม้แบบใหม่ ๆ กัน”

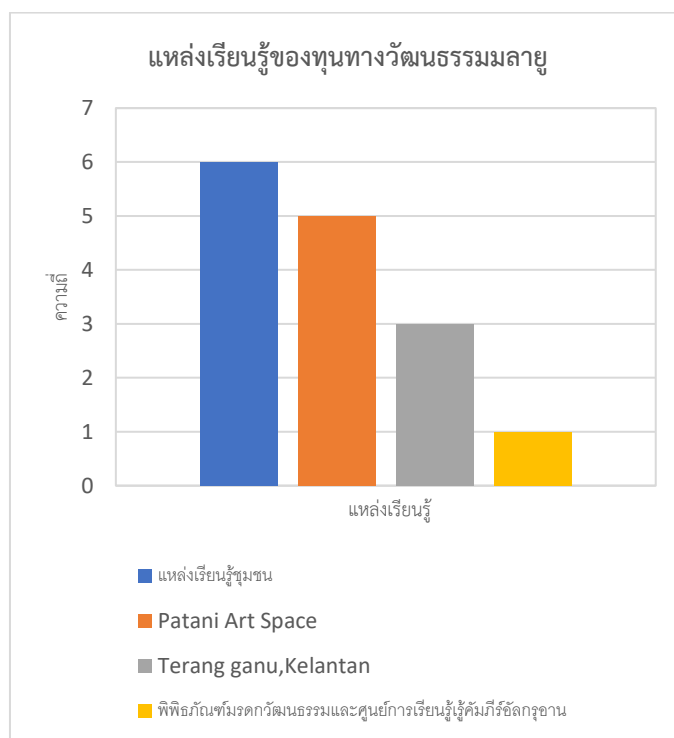
ทั้งนี้ ประเด็นการใช้สัญลักษณ์และอิทธิพลเรื่องลวดลายในศิลปะหัตถกรรมมลายูยังมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้ในงานศิลปะร่วมสมัย ดังเช่นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยท่านหนึ่ง อูทิศตนเพื่อศึกษาลวดลายตามงานสถาปัตยกรรมมลายูในกลุ่มประเทศมลายู และได้รวบรวมองค์ความรู้เรื่อง Motif ลวดลาย จนเป็นผู้เชี่ยวชาญและใช้ลวดลายที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ในงานศิลปะร่วมสมัยผ่านผลงานศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยท่านนี้ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในผลงานศิลปะร่วมสมัยว่า

“ผมใช้แรงจูงใจเพราะผมเชี่ยวชาญทางด้านนี้ เรียกได้ว่า Motive Study ในวัฒนธรรมมลายูนี้ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกาย อาหารการกิน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทั้งหมดนี้คือ Culture สรุปที่ผมเลือกก็คือ 1. Symbolism 2. Motive แต่ผมเอา specific ที่สามารถทำให้งานศิลปะร่วมสมัยนี้มีแรงจูงใจ แรงจูงใจก็คือดอกไม้ ซึ่งตั้งให้เป็นคาแรกเตอร์”

และเช่นเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยอีกท่านที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลวดลายในงานสถาปัตยกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานศิลปะร่วมสมัย จากการศึกษาและเก็บรวบรวมองค์ความรู้เรื่องความสำคัญต่อลวดลายที่ปรากฏขึ้นในงานสถาปัตยกรรมมลายูไว้ว่า

“คิดว่าลวดลายสำคัญมาก ความเป็นมลายูที่เหลืออยู่ที่สามารถสืบทอดได้ ชอบทางสถาปัตยกรรมมาก ๆ เอามาทำเป็นผลงาน ว่าสมัยนั้นมันเกิดอะไรขึ้น เราสามารถที่จะเอาลวดลายของเดิมมาวิเคราะห์ต่อได้ ว่ามันเป็นมลายูแบบไหนบ้าง ตอนนั้นทำเรื่องลวดลาย เป็นเรื่องการกลืนกิน หรือการเปลี่ยนถ่าน การคงอยู่ให้ได้ในสถานะปัจจุบันของความเป็นมลายู ซึ่งจะพูดถึงเรื่องการแต่งกาย เรื่องภาษา พูดถึงเรื่องวัฒนธรรม วิถีประเพณี แต่ไปศึกษาจากลวดลายของสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ คิดว่าคงอยู่ยาวนานมากกว่า ก็เลยคิดว่าจะหยิบลวดลายทั้งหมดรวมถึงภาษาด้วย”

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมลาย

ภาพที่ 16 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมลาย

จากภาพที่ 16 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมลาย โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ชุมชน จำนวน 6 ท่าน Patani Art Space จำนวน 5 ท่าน Terang ganu, Kelantan จำนวน 3 ท่าน และพิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ผู้คุ้มกันวิถีฮาลาล จำนวน 1 ท่าน

แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมลายที่สามารถเป็นแหล่ง ข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยได้ ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ แหล่งการเรียนรู้ชุมชนที่ต้องศึกษาเฉพาะ ให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยเป็นหลักในการพัฒนาต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ เพราะชุมชนสามารถให้ข้อมูลและสัมผัสถึงวัฒนธรรมโดยตรง ซึ่งมีแนวทางต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“ถ้าเป็นแหล่งเรียนรู้ ต้องไปอยู่ในชุมชนที่ใช้งานจริง ชุมชนต้องการอะไร ชาดอะไร เช่นที่ผมทำ อีฐ แดง อีฐแดง 1 ก้อน 1.5 กิโล ใช้เวลาก็เดือนถึงจะทำเสร็จ ใช้พลังงานเท่าไร ใช้พื้นที่เท่าไร ต้องตัดดิน จากทุ่งนาบ้านเราเป็นหลุมเป็นบ่อเท่าไรเพื่อจะได้มา ถามว่าสวยไหม สวยแต่เวลาไปใช้ก็ลำบากนูนเรียบ หายหมดเลย แล้วมูลค่ามันต่อก่อนไม่ถึงบาท อย่างผมเอาอีฐ 1 ก้อนมาแบ่งเป็น 4 ชิ้น เผาทำเป็นแก้ว ได้ 4 ใบ ขายแก้วละ 200 กว่าบาท กระบวนการเหล่านี้แหละที่มันต้อง คิดออกแบบให้มันมีคุณค่า มากขึ้น”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ ทางทุนทางวัฒนธรรมหลายที่เป็นแหล่งสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยรองลงมา คือ Patani Art Space โดยให้ความคิดเห็นตรงกันว่า เป็นสถานที่แสดงงานศิลปะที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมหลายร่วม สมัยได้ดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็นแกลอรี, นิทรรศการ รวมไปถึงเทศกาลศิลปะที่ทาง Patani Art Space ได้ จัดขึ้น เช่น เทศกาลศิลปะ Kenduri Seni Melayu เป็นสถานที่รวบรวมผลงานของศิลปินในพื้นที่และ ศิลปินประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ กัมพูชา และอีกหลายประเทศ จัดแสดง งานที่ศิลปินได้พำนักอาศัยที่สามจังหวัดชายแดนใต้เพื่อรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมและปัญหาสังคม ในพื้นที่ และร่วมกันถ่ายทอดผ่านผลงานศิลปะร่วมสมัย และแหล่งการเรียนรู้

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทุน ทางวัฒนธรรมหลายที่เห็นได้ชัดจาก Patani Art Space ไว้ว่า

“ในฐานะที่เราเป็นคนมลายู กิจกรรมที่เราจะทำนั้นจำเป็นต้องมีความร่วมมือกัน อย่างงานของ พวกผมเอง ส่วนมากจะดึงความร่วมมือจากทุกคน อย่างโมเดลที่สามารถสะท้อนความเป็นชาติพันธุ์ มลายูก็คือการทำด้วยความร่วมมือกัน ถ้าเราดูที่ Patani Art Space สังคมของศิลปินนั้นมีความร่วม มิร่วมมือกัน มีการดึงความร่วมมือจากชุมชน เหมือนกันในซาบาห์พวกผมก็คิดว่าจะทำยังไงให้มันมี ประโยชน์ต่อชุมชน การดึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมาเป็นงานศิลปะ สำหรับพวกผมแล้วนี่ คือการต่อสู้ของศิลปะที่สามารถสะท้อนความเป็นมลายูได้อย่างดี และไม่ใช่ว่าของศิลปินแต่มันคือ ของพวกเราทั้งหมด ถ้าศิลปินไม่ได้เข้าหาชุมชนเขาจะไม่สามารถเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับชุมชนได้ และการทำงานร่วมกันนั้นจะทำให้สามารถยกระดับสังคมขึ้นมาได้อย่างที่เราหวังไว้”

นอกเหนือจาก Patani Art Space ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้อื่นๆที่สำคัญ ของทุนทางวัฒนธรรมมลายู เช่น พิพิธภัณฑ์ ชุมชน รวมไปถึงภูมิภาคในแต่ละประเทศ เช่น มาเลเซีย ในรัฐ กลันตัน ตรังกานู ประเทศอินโดนีเซีย Yogyakarta, Riau, เกาะสุมาตราตะวันตก เป็นต้น

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทุนทาง วัฒนธรรมมลายูที่เข้มแข็งที่สุดในประเทศมาเลเซีย คือ รัฐตรังกานู เนื่องจากเป็นรัฐที่ให้ความสำคัญ

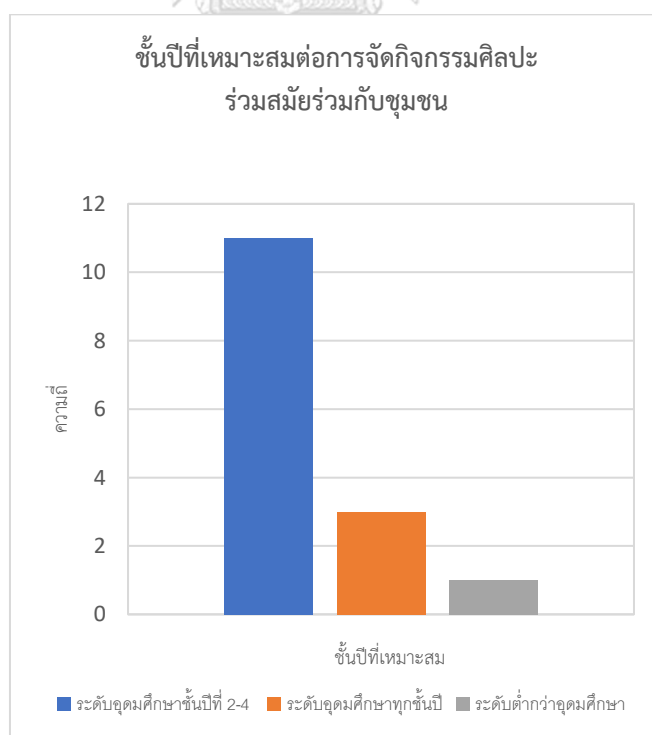
กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมมลายูแบบเป็นเอกภาพมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบเมือง งานสถาปัตยกรรมบ้านเรือน พิพิธภัณฑสถาน ที่แสดงงานของเอกชนต่างๆ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่าสำคัญและเหมาะสมต่อการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายู กล่าวว่า

“ตึกรังการู ก็เป็นหนึ่งในนั้นมีความโดดเด่นด้าน ช่างไม้ และแกะสลัก ซึ่งชาวเรือมีความเกี่ยวข้องกับช่างไม้แน่นอน”

เช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูอีกท่านที่ให้ความคิดเห็นว่า

“ในความคิดของฉัน ในมาเลเซียคือที่ดีที่สุดสำหรับการศึกษา เช่น กลิ่นดิน, ตึกรังการู และส่วนหนึ่งของป่ายัง ก็คือผ้าสอแกะ”

ประเด็นที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน

ภาพที่ 17 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน

จากภาพที่ 17 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน คือ ระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 11 ท่าน ระดับอุดมศึกษาทุกชั้นปี จำนวน 3 ท่าน และระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน

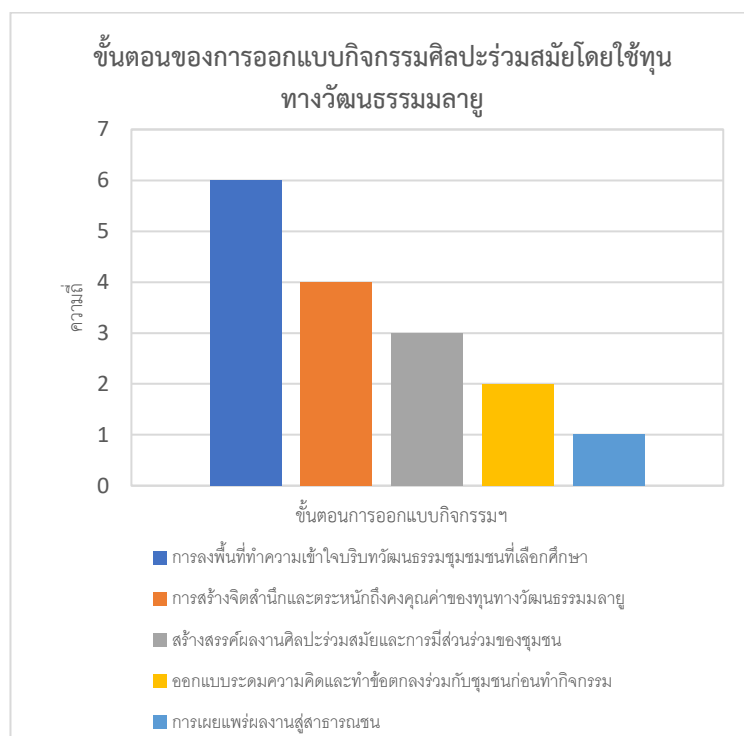
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเหมาะสมกับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สามารถเชื่อมโยงความหมาย สื่อสารความเข้าใจ และแปลงทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดคุณค่าทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งผู้เรียนยังมีความสามารถด้านเทคโนโลยี ซึ่งสามารถนำมาเสริมกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้จึงควรเชื่อมโยงกับหลักสูตร โดยเน้นให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักถิ่นฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษายังเสนอว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมควรเริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ 2-4 เนื่องจากปีแรกนักศึกษาควรมีพื้นฐานด้านวิชาชีพครูอย่างเพียงพอก่อนการลงพื้นที่จริง

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ความคิดเห็นสำหรับช่วงชั้นที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมชุมชนว่า

“จะเห็นว่าคนเป็นครูโดยอาชีพแล้ว เขามีความจำเป็นในการเชื่อมโยง มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องเข้าใจบริบทชุมชน ต้องจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เพื่อนในโรงเรียน และในจังหวัดด้วย ในระดับจังหวัดจะเห็นภาพชัดเจนว่าครูมีบทบาทที่ต้องเชื่อมโยงกับองค์กรระดับจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางวัฒนธรรม องค์กรทางการศึกษาท้องถิ่น ดังนั้น การเรียนรู้ในสิ่งเหล่านี้มันอาจจะไม่ได้เชื่อมโยงเฉพาะกับในโรงเรียนอย่างเดียว อาจจะมีผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง”

ประเด็นที่ 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขั้นตอนของการออกแบบ
กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย

ภาพที่ 18 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนของการออกแบบ
กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย

จากภาพที่ 18 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงพื้นที่ทำความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมชุมชนที่ศึกษา จำนวน 6 ท่าน เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและการตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมลาย จำนวน 4 ท่าน เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ท่าน เกี่ยวกับการออกแบบระดมความคิดและทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนก่อนทำกิจกรรม จำนวน 2 ท่าน และเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน จำนวน 1 ท่าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นพ้องว่าการพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาควรมุ่งเน้นการเข้าถึงและเข้าใจบริบทของชุมชนตนเอง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้รับการยกย่องว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาเป็น Soft Power ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในรายวิชาที่เชื่อมโยงศิลปศึกษากับชุมชน ซึ่งช่วยให้นักศึกษาเห็นถึงคุณค่าและอัตลักษณ์ของพื้นที่ตนเอง

ขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ส่งเสริมแนวทางนี้ในการออกแบบการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างผู้เรียนที่ตระหนักถึงความสำคัญของท้องถิ่นในกระบวนการศึกษา ศิลปะร่วมสมัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของศิลปศึกษาที่ชุมชนมีส่วนร่วมและพูดถึงความจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ศิลปะกับชุมชนไว้ว่า

“ผมคิดว่าน่าจะมีหลายพื้นที่ที่พูดถึงประเด็นนี้ เพราะประเด็นนี้มันสำคัญ เราจะพบว่าเรื่องการพัฒนาที่เอาตัวภูมิปัญญาด้านศิลปะ ถือว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรม เป็น Soft Power อย่างหนึ่งที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งอีกมุมคือ การสร้างมูลค่าเพิ่ม จุดสำคัญคือการทำให้คนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนตัวเอง”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของศิลปศึกษาที่มีส่วนร่วมกับชุมชนและพูดถึงความจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ศิลปะกับชุมชนไว้ว่า

“จะถอดบทเรียนกับตัวเขา แนนอนแหละเป้าหมายเขามาเรียนเพื่อเป็นครูศิลปะ เขาไม่เรียนเพื่อทำศิลปะร่วมกับชุมชน และเขาสามารถจะประยุกต์จากศิลปะร่วมกับชุมชนมาใช้กับนักเรียนที่เขาสอนได้ เขาไม่ต้องลงในชุมชน เพราะว่าชุมชนเล็ก ๆ ของเขาคือห้องเรียน เขาสามารถบูรณาการองค์ความรู้ไปใช้กับนักเรียนในห้องเรียนได้”

จากการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้านเห็นพ้องกันว่า การเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาควรเริ่มจากการสร้างแรงบันดาลใจและการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้แนวคิด Soft Power และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีรากฐานจากวัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการจุดประกายให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของทุนวัฒนธรรมในพื้นที่ของตน ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นฐานความรู้และกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นแนวทางการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีความหมายในบริบทปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาในส่วนนี้ว่า

“ประเด็นคือเราจะเห็นคุณค่าของมันไหม ถ้าตัวเราที่เป็นเจ้าของบ้านเรายังไม่รู้ว่ามันสำคัญแล้ว จะดึงให้คนอื่นเขามาดูได้อย่างไร ดังนั้น เรื่องนี้บางที่เราพูดไป อย่างอาจารย์มีวุฒิภาวะก็โอเค แต่ถ้าเด็กมันอาจจะน่าเบื่อสำหรับเขา คือเบื้องต้นผมจะต้องสร้างแรงบันดาลใจในการสอน ทำให้เขาเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของความสำเร็จ อินไปด้วยกัน ถ้าเราสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยนทำให้เขาเข้มแข็งขึ้น มีองค์ความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับศิลปะในพื้นที่ของเขา ซึ่งเท่าที่ผมทำมาก็ได้ผลพอสมควร”

เช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา
นักศึกษาไว้ว่า

“เขาอาจจะคิดว่ามันไม่น่าสนใจอีกต่อไป โดยเฉพาะเด็กยุค Gen Z ความตระหนักและ
สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันต่อความเชื่อมโยงก็ด้วย พวกเขาไม่เข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทางด้าน
ประวัติศาสตร์เลยครับ ยิ่งเด็กยุคปัจจุบันพวกเขารับรู้ข้อมูลมากเกินไป เราจำเป็นต้องเจาะจงในเรื่อง
ของความเชื่อมโยงนั้น ๆ ด้วยครับ”

ความสามารถต่อการจัดการเรียนรู้ในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้สำหรับนักศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึกและสร้างคุณค่าแล้วนั้น ผู้เชี่ยวชาญได้ให้
ความสำคัญในการเข้าถึงชุมชน การปฏิบัติในการเข้าหาชุมชนและวิธีการนำทุนทางวัฒนธรรมมา
ประยุกต์ใช้ในงานศิลปะร่วมสมัย ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยส่วนใหญ่ได้เห็นในประเด็นของการ
เข้าหาชุมชนและท้องถิ่นของตนเป็นสิ่งสำคัญมาก การสร้างความใกล้ชิดกับชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่
ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริม

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความเห็นต่อประเด็นการเข้าหาชุมชนว่า

“นักศึกษาควรเรียนรู้จากชุมชนเพราะชุมชนคือแหล่งกำเนิดของความรู้ไม่แค่ในมหาวิทยาลัย ถ้า
เราสามารถเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เราสามารถฟื้นฟูวัฒนธรรมเหล่านั้นกลับมาใหม่ได้
อย่างที่บอกไปว่าเราต้องเชื่อมโยงกับชุมชนเพราะชุมชนคือแหล่งให้ความรู้ด้านศิลปะได้ดี เราต้องทำให้
นักศึกษารู้และเข้าใจว่าศิลปะวัฒนธรรมของตัวเองให้พื้นที่นั้นมีพลังและน่าหลงใหลเพื่อที่เขาสามารถ
นำมาปรับใช้กับงานศิลปะร่วมสมัยและไปสู่ระดับโลกได้”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยอีกท่านได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันต่อประเด็นการเข้าหาชุมชนว่า

“การที่เขาแลกด้วยวัตถุโดยการซื้อกระดานดำใหม่ และเอากระดานดำที่ผู้พ่วงมาทำงานศิลปะ เหมือนกรณีกิจกรรมนี้ตาดีกาก็ได้ประโยชน์ด้วย และศิลปินกำลังสื่อถึงตาดีกาไม่ถูกดูแลจากรัฐ เขาเลยใช้วิธีการซื้อกระดานดำใหม่มาให้ นอกจากตาดีกาจะได้กระดานใหม่แล้ว ตาดีกาก็ถูกศิลปินนี้ไปต่อสู่ว่า ตาดีกาไม่ถูกดูแล และไม่มีสวัสดิการจากรัฐ ซึ่งตาดีกาได้ประโยชน์อีกด้วย ได้ทั้งกระดานใหม่ในการเรียนและเสียงที่ถูกศิลปินส่งเสริมให้เขาอีกด้วย”

และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ความเห็นต่อประเด็นการเข้าหาชุมชนว่า

“ส่วนมากจะทำในนามสาขา ไปกับนิสิตแล้วไปทำบางอย่างให้กับชุมชนเช่น เพนต์กำแพง ซึ่งเป็นภาพวาดที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นๆ ถ้าคนในชุมชนมีความสามารถก็มาทำร่วมกันได้”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องตระหนักและให้ความสำคัญที่แตกต่างและหลากหลาย เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการลงพื้นที่ หลังจากให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยและการสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโอกาสให้เขาใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นและเปิดโอกาสให้ไปศึกษาในพื้นที่จริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการในการลงพื้นที่เพื่อเข้าถึงชุมชนไว้ว่า ผู้เรียนต้องเข้าใจวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้เลือกลงพื้นที่ที่ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูได้ให้ความคิดเห็นในการตระหนักถึงความหมายของวัฒนธรรมมลายู เช่น อาหาร, เครื่องแต่งกาย, ศิลปะการแสดง เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของทุนทางวัฒนธรรมนั้น

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาว่า

“นักศึกษาจะได้รู้สึอะไรที่คนเก่าแก่เขาเคยทำด้วยกับสิ่งที่เราทำ เช่น นักศึกษาหลายสิบคนจากมหาวิทยาลัยในกัวลาลัมเปอร์มาช่วยผมในเรื่องการทำอาหาร เริ่มตั้งแต่ การเตรียมวัตถุดิบ การปรุงอาหาร ทำให้เขารู้ถึงขั้นตอนการทำอาหารของคนสมัยก่อน ซึ่งมันมาจากการทำงานศิลปะร่วมสมัยให้พวกเขาได้มีส่วนร่วม”

และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมลายได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจใน
ทางวัฒนธรรมลายสำหรับนักศึกษาว่า

“คุณสอนนักศึกษา คุณสามารถสอน Traditional Art ทำให้เขาเข้าใจว่าอะไรคือวัฒนธรรมลาย
ผ้าสอแกะ และพวกเขาสามารถเอาสิ่งเหล่านั้นมาปรับใช้ได้”

ผู้เชี่ยวชาญทั้งสี่ด้านให้ความคิดเห็นในส่วนการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยน รอม
มาจากทำความเข้าใจและความรู้สึกร่วมในทุนทางวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาให้ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการให้นักศึกษาร่วมกันสังเคราะห์เป็นโจทย์ในการทำงานหลังจากการศึกษาข้อมูลและ
ถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องความถนัดของนักศึกษาและให้ความสำคัญกับการระดมความคิด วิจารณ์
ผลงาน

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมความคิดและสามารถ
สังเคราะห์เป็นโจทย์ในการออกแบบกิจกรรมว่า

“พยายามให้เขาศึกษาข้อมูลก่อน เกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยแล้วมาร่วมกันคิดว่าเขาได้สังเคราะห์เป็น
โจทย์อะไรบ้าง ให้เขาได้ถ่ายทอดตามความถนัดของเขาเองแล้วมาวิพากษ์วิจารณ์กันตอนหลังว่าเขาได้
ใช้แนวคิดอะไรบ้าง แนวคิดนั้นส่งผลต่อความคิดเขาอย่างไร และที่สำคัญที่พยายามอยากให้เขาได้
อธิบายผลงานตัวเองพร้อมกับให้เพื่อน ๆ วิจารณ์งานของเขา เป็นการ Sharing ในห้องเรียน”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องเกี่ยวกับการระดม
ความคิดไว้ว่า

“พวกเราชาวอินโดนีเซียใช้ระบบมุซาวเราะห์ (Musyawarah) ซึ่งมันคือการพบปะประชุมกันเพื่อ
ตัดสินใจ และมีการพูดคุยกันอย่างทั่วถึง ซึ่งระบบนี้มาจากวัฒนธรรมลาย เป็นระบบที่มีอิทธิพลมาก
เราใช้ในการอภิปราย การทำประชามติ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจมากที่มันก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม
มลายู และเราสามารถหาหรือในรูปแบบของการร่วมกันทำ”

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพูดคุยและการระดมความคิดเห็นว่า หาก
ขาดการ Sharing หรือการระดมความคิด เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ดีความไปเองนั้นจะสร้าง
ความคลุมเครือและหยาบประเด็นสำคัญของชุมชนผิดไปตามที่ผู้เชี่ยวชาญศิลปศึกษาได้ให้ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการพูดคุยและการระดมความคิดไว้ว่า

“บางอย่างที่เรามองว่าเป็นปัญหาก็กลับไม่ใช่ปัญหา แต่บางอย่างที่เรามองว่าเป็นไม่เป็นปัญหามันกลับกลายเป็นประเด็นที่น่าจะถูกหยิบยกขึ้นมา”

“มองในเรื่องยุคสมัย เมื่อไหร่ที่เราพูดคำว่าร่วมสมัย คือการทำงานจากฐานสู่ฐาน ไม่ใช่การทำงานแบบແຂ່ງແຂ່ງ ที่เดิมเป็นอย่างไรเราก็พยายามจะทำตลอดเวลา ที่จริงแล้วเอาทุนเดิมมาพัฒนาต่อให้เข้ากับยุคสมัยของเรา ในระดับอุดมศึกษาควรจะต้องใส่ใจในเรื่องนี้ อย่างน้อยก็มองว่าภายใน 50 ปีข้างหน้า เราจะกลับมามองในยุคของเราที่มองได้ชัดว่าในยุคของเรามันถูกประดิษฐ์ขึ้นมา ไม่ใช่แค่การยืมของเดิมมา และสุดท้ายเรากลายเป็นคน Copy จะบอกว่าเราเป็นผู้บุกเบิก หรือผู้ทำงานที่อยู่ในสมัยยุคของเราอย่างชัดเจนขึ้นพยายามทำอะไรที่เป็นตัวแทนเราในยุคอนาคต”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การระดมความคิดเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการออกแบบกิจกรรมของนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องว่าการประยุกต์ใช้และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมมาสู่ควรสอดคล้องกับบริบทของยุคสมัย เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมถูกແຂ່ງແຂ່ງไว้ในอดีต แต่สามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าใหม่ในรูปแบบที่ร่วมสมัยและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมาสู่ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมอย่างมีชีวิตและต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมาสู่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งใหม่สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมาสู่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นประโยชน์มากกว่าการถูกແຂ່ງແຂ່ງของวัฒนธรรมว่า

“ความสามารถในการหยิบต้นทุนในสังคม นำมาต่อยอดได้อย่างฉลาดไม่ได้บอกว่าให้ทำงานซ้ำ ปกติเราจะพูดถึงวัฒนธรรมจำนวนมากจะทำงานซ้ำ โคลนนิ่งมาเลย อดีตเคยทำแบบนี้เราก็โคลนนิ่งเป๊ะ ซึ่งไม่ควร ตัวที่จับต้องได้โดดเด่น คือการแต่งกายและอาหาร สองอย่างนี้จะโดดเด่น การแต่งกายก็ควรประยุกต์ได้ อาหารก็เช่นกัน”

ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมาสู่บางท่านได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับเรื่องการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมว่า

“พัฒนาความคิดเป็นหลัก ส่วนตัวผมให้เป็นเรื่องวิธีคิดเป็นอันดับแรก มาปรับให้เป็น Mindset ที่คนคิดของแต่ละคน トラバได้วิธีคิดยังสะเปะสะปะมันจะพัฒนาต่อไม่ได้”

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์พบว่าประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการคิดต่างในสังคมที่มีปัญหาวัฒนธรรมในการหยิบยกเรื่องทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย เป็นสิ่งที่จะต้องตระหนักในเรื่องของความเชื่อ และเรื่องศาสนา โดยจะต้องคำนึงถึงการเล่าเรื่องผ่านศิลปะที่ใช้ความคิด การอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรมที่จะไม่ก่อให้เกิดการเข้าใจผิดต่อการนำเสนอผ่านงานศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมหลายได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า

และผู้เชี่ยวชาญด้านปราชญ์ชาวบ้านเรื่องวัฒนธรรมหลายได้ให้ประเด็นที่ควรตระหนักของการเป็นนักศึกษาที่จะใช้ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ว่า

“ต้องดูว่าผู้เรียนเป็นคนที่ไหน ถ้าเป็นคนที่นี้ก็มีความสามารถที่จะกลับไปหารากของตนเอง ว่าตัวเองสามารถจะหยิบยกมาพัฒนาต่อยอดได้ บางทีเป็นเรื่องใกล้ตัวมากๆ และเราแทบจะรู้สึกว่าไม่ได้สำคัญ แต่ถ้าเป็นผู้ที่มาจากที่อื่นมาเห็นทุนต่าง ๆ ในพื้นที่นี้ ก็เชื่อว่าเขาจะตื่นเต้น มีอะไรที่ให้อะไรแบบไม่ธรรมดา แต่ของที่ไม่ธรรมดาของทุนวัฒนธรรมที่มันเยอะ จะพูดถึงการแสดงต่าง ๆ นานา ถ้ามองลึกออกไปมันก็มีที่มาที่ไปค่อนข้างจะซับซ้อนมาก อย่างเช่นเราเป็นโลกมุสลิม พอเราคิดถึงการแสดงบางอย่างคือมันไม่ใช่แล้วเราจะหยิบมาเล่าด้วยสถานการณ์ปัจจุบันเราจะเล่าแบบไหนให้ไม่เกิดความปะทะเรื่องความเชื่อบางอย่าง ซึ่งเกิดจากศาสนาพราหมณ์ ฮินดู พุทธ เราจะสื่อสารออกมาแบบไหนบางคนสื่อสารแบบตรง ๆ ก็ต้องยอมรับความโดนปะทะของเรื่องความคิดต่าง จะหยิบเรื่องนี้ให้สามารถสื่อสารง่ายขึ้น มันคือการถอดรหัส ย่อยจากข้อมูลให้เป็นภาพและพัฒนาต่อให้เป็นศิลปะ”

“ปัญญาชนต้องคิดแบบกว้างบนหลักการและเหตุผล ไม่มีอคติ เมื่อเข้าใจในความเป็นอัตลักษณ์มากขึ้น คุณก็จะเข้าใจความสัมพันธ์ของมนุษย์มากขึ้น ผมว่าตรงนี้นั้นสำคัญเพราะนักศึกษาเป็นปัญญาชนเป็นกระบอกเสียง”

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยพบว่าการเข้าถึงชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยจำเป็นต้องเริ่มจากการศึกษาภูมิหลัง ปัญหา และบริบทของชุมชนอย่างลึกซึ้ง ผู้เชี่ยวชาญเน้นการให้ความสำคัญต่อการพูดคุยกับผู้นำและสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและข้อตกลงของกิจกรรม โดยเน้นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นหลากหลายมุมมองดังนี้

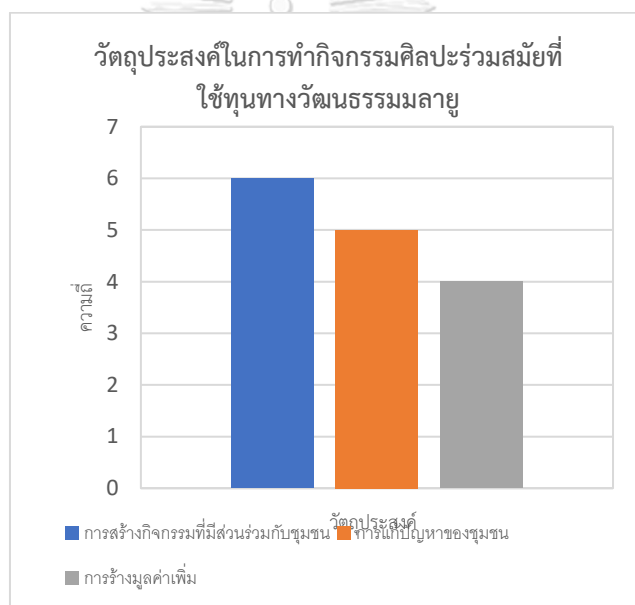
ปราชญ์ชาวบ้านได้ให้ความเห็นต่อการร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชนไว้ว่า

“นักศึกษาควรจะไปหาชุมชนเพราะแต่ละชุมชนจะมีทรัพยากรที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น งานคราฟต์ที่ออกมาจะแตกต่างกัน ขึ้นตอนก็คือว่า อย่างแรกต้องเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนก่อน แล้วถ้าถามความต้องการของชุมชนว่าเขาต้องการไหม เขามีปัญหาไหม ถ้าไม่มีเราก็ไม่ต้องไปยึดเยื้อดให้เขา แต่ถ้าทำแล้วจะทำให้ชีวิตเขาดีขึ้น เรื่องความปลอดภัยและการใช้อุปกรณ์ที่สะอาดเพื่อให้ชิ้นงานดูมีค่ามากขึ้น อันนี้ได้ เพราะงานคราฟต์ในอดีตส่วนใหญ่มันตอบโจทย์ความต้องการของเขา”

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมลายูได้ให้ความเห็นต่อการร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชนไว้ว่า

“พยายามคุยกับคนในชุมชนเป็นหลัก และจะคุยกับหน่วยงานเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรม คนที่ได้ประโยชน์คือชาวบ้านทุกคนจะมีคุณค่าของตนเอง แต่บางอย่างเขาไม่กล้าขับเคลื่อนเอง ถูกระบบครอบงำ”

ประเด็นที่ 7 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในชุมชน

ภาพที่ 19 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมมลายูในชุมชน

จากภาพที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชน จำนวน 6 ท่าน เกี่ยวกับการปัญหาของชุมชน จำนวน 5 ท่าน และเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม จำนวน 4 ท่าน

การทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยของผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านมีความแตกต่างกันไปแต่ละบริบท แต่มีสิ่งที่น่าสนใจต่อกระบวนการและเป้าหมายของผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย ด้านวัฒนธรรมมลายู และด้านศิลปศึกษา ที่มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันต่อการจัดกิจกรรมทางศิลปะกับ

ชุมชน เพื่อมีเป้าหมายทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน โดยการศึกษาจาก วัตถุประสงค์ของชุมชนและต้นทุน ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น สามารถมีมูลค่าที่ สูงขึ้นจากเดิม โดยใช้หลักการทางศิลปะร่วมสมัยที่ถูกพัฒนาจากรูปแบบงานศิลปะร่วมสมัย โทนสี เท รนค์ และจากไอเดียความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินที่พยายามนำสิ่งที่มีมาประยุกต์เป็นสิ่งใหม่แต่ยังคง มี อัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ในชุมชนอยู่ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ ผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้ว่า

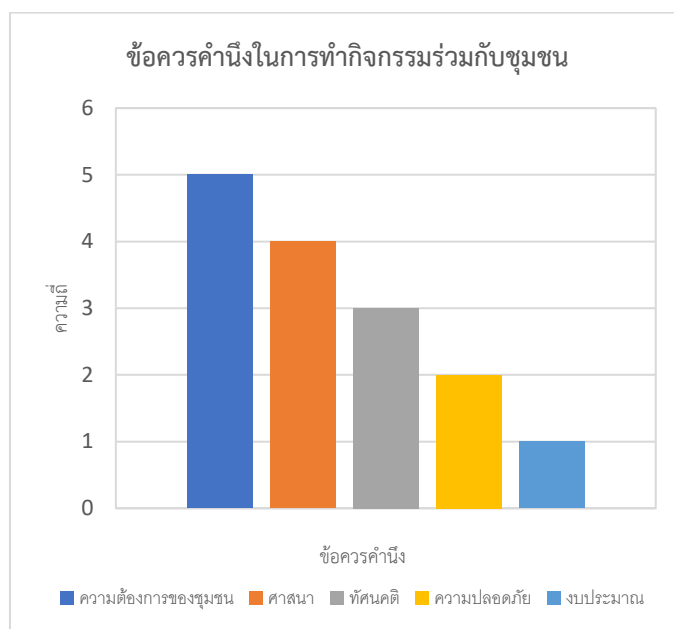
“มีศิลปินคนหนึ่งที่เขาไปทำงานร่วมกับชุมชนแห่งนี้เพื่อทอเสื่อ แต่ทำเป็นเสื่อร่วมสมัยและสามารถขายใน ราคาที่สูงได้ รายได้ที่ได้จากการขายนั้นเขาก็คืนกลับไปยังชุมชน”

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ชุมชนไว้ว่า

“ศิลปะร่วมสมัยมันอยู่รอบตัว และสามารถที่จะเอามาเพิ่มมูลค่าถ้ารู้หลักการใช้แม่ทที่เรียลจริง ๆ เราไม่ได้สอนแต่เราเป็นโค้ชในการที่จะให้โจทย์ที่เขาและเราต้องการทำ อีกทางหนึ่งที่ผมมองว่าสำคัญ ก็ คือเข้าไปทางช่องทางอาชีพว่าถ้าคุณดีใจหทัยแตก รู้จักการตลาด รู้จักการหาเครือข่าย คุณยอมเป็น ผู้สร้างมูลค่าเพิ่มและเห็นคุณค่าของชุมชน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเด็นที่ 8 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

ภาพที่ 20 แผนภูมิแสดงความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

จากภาพที่ 20 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นด้านความต้องการของชุมชน จำนวน 5 ท่าน ด้านศาสนา จำนวน 4 ท่าน ด้านทักษะคน จำนวน 3 ท่าน ด้านความปลอดภัย จำนวน 2 ท่าน และด้านงบประมาณ จำนวน 1 ท่าน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาปรับใช้ในผลงานศิลปะร่วมสมัย จึงได้รวบรวมข้อค้นพบในส่วนของการคำนึงถึงการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้เพื่อความปลอดภัยต่อผู้นำเสนอและต่อสังคมมลายู ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นที่สำคัญว่า

“คำนึงถึงกาลเทศะ วัฒนธรรม ความเชื่อความศรัทธาที่จะไปกระทบต่อระบบของมิติศาสนา และควรคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตด้วย”

ทั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาได้ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับมุมมองข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมของนักศึกษา ร่วมกับชุมชนกล่าวว่า

“ถ้าเรามองเรื่องข้อจำกัดของมหาวิทยาลัยรัฐมันจะมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ชุมชนก็ไม่ได้มีงบประมาณให้มหาวิทยาลัย มันก็จะเป็นการขอความร่วมมือกันไปมา เรามีคนทำ มีไอเดียแต่เราก็ไม่ได้มีความสามารถในเรื่องของอุปกรณ์ ชุมชนก็ไม่ได้มีความสามารถที่จะซัพพอร์ตวัสดุอุปกรณ์ เพราะฉะนั้นงานที่ออกมามันก็จะไม่เหมือนกับที่คิดไว้ 100% เพราะสิ่งที่คิดมันไม่ได้มีข้อจำกัดเรื่องอุปกรณ์ แต่พอเอาเข้าจริงขนาดพื้นที่, อุปกรณ์ที่จะทำ, สถานที่ หรือภูมิอากาศ มันทำให้ผลงานที่ออกมามันไม่ได้ดีขนาดนั้น ส่วนตัวเลยมองว่ามันไม่ได้สำเร็จขนาดนั้น”

ผู้วิจัยได้รวบรวมหมวดหมู่ความถี่ในประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมลาย ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา และปราชญ์ชาวบ้าน และสามารถสรุปเป็นตารางแสดงค่าความถี่ในประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน โดยมีประเด็นจากข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 8 ประเด็น ดังนี้ 1. การยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัย 2. ทุนทางวัฒนธรรมลายวัฒนธรรมลายที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย 3. องค์ประกอบสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมลาย 4. แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมลาย 5. ขั้นตอนที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน 6. ขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย 7. วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชน 8. ข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าความถี่ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันกับประเด็นในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย

ประเด็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน	ความถี่ 15 ท่าน
1. การยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัย	
1.1 ระดับนานาชาติ	7
1.2 ระดับชาติ	5
1.3 ระดับภาค	3

ประเด็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน	ความถี่ 15 ท่าน
2. ทุนทางวัฒนธรรมลายุที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย	
2.1 ภาษา	2
2.2 ศิลปะการแสดง	1
2.3 วิถีชีวิต	3
2.4 อาหาร	2
2.5 งานหัตถกรรม	5
2.6 ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว	1
2.7 อื่นๆ (การเมือง)	1
3. ทุนทางวัฒนธรรมลายุที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	
3.1 ภาษา	2
3.2 ศิลปะการแสดง	1
3.3 วิถีชีวิต	6
3.4 อาหาร	2
3.5 งานหัตถกรรม	3
3.6 ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว	1
4. แหล่งเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมลายุ	
4.1 Patani Art Space	5
4.2 Terangganu และ Kelantan	3
4.3 แหล่งเรียนรู้ชุมชน	6
4.4 พิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้คัมภีร์อัลกรุอาน	1
5. ชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน	
5.1 ระดับอุดมศึกษาทุกชั้นปี	3
5.2 ระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 2-4	11
5.3 ระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา	1

ประเด็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน	ความถี่ 15 ท่าน
6. ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	
6.1 การสร้างจิตสำนึกและการตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมมลายู	4
6.2 การลงพื้นที่ทำความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมมลายูที่เลือกศึกษา	6
6.3 ออกแบบระดมความคิดและทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนก่อนทำกิจกรรม	2
6.4 สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน	3
6.5 การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน	1
7. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชน	
7.1 การสร้างมูลค่าเพิ่ม	4
7.2 การแก้ปัญหาของชุมชน	5
7.3 สร้างกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชน	6
8. ข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน	
8.1 ด้านศาสนา	4
8.2 ด้านความปลอดภัย	2
8.3 ด้านงบประมาณ	1
8.4 ความต้องการของชุมชน	5
8.5 ทักษะคน	3

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปแนวทางพัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษาดังนี้

1) การยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในงานศิลปะร่วมสมัย ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง การเชื่อมโยงแนวคิดของบริบทสังคมอื่นจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น การศึกษาผลงานศิลปะร่วมสมัยจากศิลปินที่ถูกยอมรับใน

ระดับสากลจะส่งผลต่อความเข้าใจในการทำกิจกรรมศิลปะมีแนวคิดสร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับของวงการศิลปะร่วมสมัย

2) ทูทางวัฒนธรรมมลายูนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ต้องศึกษาองค์ความรู้ในงานศิลปะร่วมสมัยที่หยิบเรื่องทุนทางวัฒนธรรมมลายูมาใช้ เนื่องจากการเลือกทุนทางวัฒนธรรมศิลปินได้ใช้เวลาในการศึกษาหาข้อมูลจนได้แนวคิดสร้างสรรค์ศิลปะการศึกษาจากกรณีศึกษาจะทำให้เข้าใจและทราบถึงกระบวนการถ่ายทอดได้ดี สามารถนำมาศึกษาและต่อยอดทางความคิดเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้นวัตกรรมกับทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจ ซึ่งจากการวิจัยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในงานหัตถกรรมที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบจะมีความสำคัญมากที่สุด และด้านอื่น ๆ ตามความถนัด เช่น งานหัตถกรรมต่างๆ เครื่องแต่งกายหรือลวดลายมลายูที่ปรากฏตามสิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น และทุนทางวัฒนธรรมที่นำมาใช้ด้านอื่น ๆ เช่น ภาษาศิลปะการแสดง วิถีชีวิต อาหาร งานหัตถกรรม และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

3) ทูทางวัฒนธรรมมลายูที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย ต้องศึกษาองค์ประกอบสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายูโดยครอบคลุมทุกด้านเพื่อสร้างจิตสำนึกการเห็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมมลายู และสามารถเลือกที่เป็นกรณีศึกษาด้านที่สนใจทั้ง 6 ด้าน (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2559) 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว 7) อื่นๆ

4) แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ต้องไปลงพื้นที่ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมที่เลือกตามความสนใจ แหล่งเรียนรู้ทางทุนวัฒนธรรมมลายูที่เป็นที่ยอมรับในสังคม ต้องเป็นสถานที่ที่สามารถให้ข้อมูลและมีอาสาสมัครที่จะร่วมระดมความคิดเห็นและออกแบบกิจกรรมทางศิลปะร่วมกัน ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ได้จากการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น Patani Art Space, Terangganu, Kelantan, แหล่งเรียนรู้ชุมชน และ พิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้คัมภีร์อัลกรุอัน

5) ชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน จะต้องเป็นนักศึกษาที่ผ่านรายวิชาพื้นฐานทางศิลปะ ดังนั้น ชั้นปีที่ 2 - 4 เป็นชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน

6) ขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู มี 5 ขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1) กิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่ทำความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมชุมชนที่ศึกษา 2) สร้างจิตสำนึกและการตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรม

มลายู 3) สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) การออกแบบประติมากรรม ความคิดและทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนก่อนทำกิจกรรม 5) การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน

7) วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู เพื่อให้เกิดการซาบซึ้งถึงคุณค่าของวัฒนธรรมมลายู มีองค์ความรู้ที่สามารถออกแบบโดยใช้ กระบวนการศิลปะร่วมสมัยเป็นตัวส่งผ่านสู่สังคม และสามารถถ่ายทอดรูปแบบกิจกรรมที่มี ส่วนร่วมกับชุมชน และรับฟังความคิดเห็นต่อปัญหาของชุมชน แสดงให้เห็นถึงการสร้าง มูลค่าเพิ่มต่อทุนทางวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ได้

8) ข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยกับชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน ความต้องการของชุมชน 2) ด้านศาสนา 3) ด้านทัศนคติ 4) ด้านความปลอดภัย และ 5) ด้าน งบประมาณ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้เชี่ยวชาญใน 2 ประเด็น คือ 1) ประเด็นด้านปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นแรกคือ ประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ ต้องมีการลงพื้นที่พูดคุยถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนก่อนที่จะออกแบบกิจกรรมศิลปะ ร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู การที่ผู้วิจัยได้ต้องการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชนนั้น ย่อมเป็นกิจกรรมที่จะสามารถสร้างผลกระทบในเชิง บวกให้กับนักศึกษาและกลุ่มคนในชุมชน ทำให้เกิดการพูดคุยทำความเข้าใจกันระหว่าง นักศึกษาและชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทาง วัฒนธรรมมลายูและพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมมลายูในชุมชนต่อไป และ 2) ประเด็นด้าน งบประมาณที่เป็นข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมนั้น ควรมีการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับ งบประมาณ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

นำข้อมูลจากการศึกษาและสรุปประเด็นของการสัมภาษณ์ทั้ง 8 ประเด็น นำมา เชื่อมโยงจะได้องค์ความรู้ในการพัฒนารูปแบบของกิจกรรม คือ 1) องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย (Knowledge of Contemporary) 2) องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู (Knowledge of Melayu culture) 3) กระบวนการสร้างสรรค์ (Creative Process) 4) การนำเสนอต่อสาธารณชน (Present to the Public)

1) องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย (Knowledge of Contemporary)

ชื่อกิจกรรมที่ 1 “The Melayu Contemporary Art”

กำหนดให้มีเนื้อหาและจุดประสงค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เรื่องสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัย การเชื่อมโยงแนวคิดของบริบทสังคมเกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย การศึกษาผลงานศิลปะร่วมสมัยจากศิลปินที่ถูกละเลยในระดับสากลจะส่งผลต่อความเข้าใจในการทำกิจกรรมศิลปะมีแนวคิดสร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับของวงการศิลปะร่วมสมัย และการศึกษาจากกรณีศึกษาจะทำให้เข้าใจและทราบถึงกระบวนการถ่ายทอดได้ดี สามารถนำมาศึกษาและต่อยอดทางความคิดเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้นวัตกรรมกับทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการถ่ายทอดของศิลปินและรู้ถึงเป้าหมายของกระบวนการศิลปะร่วมสมัย ตลอดจนมีองค์ความรู้ในการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ผนวกกับการนำองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัยมาใช้สร้างสรรค์ สามารถสร้างคุณค่าของวัฒนธรรมส่งต่อไปยังสังคม

2) องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู (Knowledge of Melayu culture)

ชื่อกิจกรรมที่ 2 “The Melayu Budaya”

กำหนดให้มีเนื้อหาและจุดประสงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมมลายู เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำจุดเด่นของวัฒนธรรมมลายู ศึกษาองค์ประกอบสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายูโดยครอบคลุมทุกด้านเพื่อสร้างจิตสำนึกการเห็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมมลายู และสามารถเลือกที่เป็นกรณีศึกษาด้านที่สนใจทั้ง 6 ด้าน (กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ได้แก่ 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว 7) อื่น ๆ เข้าใจ และสามารถนำข้อมูลองค์ความรู้มาออกแบบโดยใช้กระบวนการเป็นศิลปะร่วมสมัยเป็นตัวส่งผ่านสู่สังคม ตระหนักถึงความสำคัญและโอกาสในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมมลายูสู่การสร้างคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศ เกิดองค์ความรู้ในการยกระดับของศิลปวัฒนธรรมมลายูที่สามารถเป็นตัวแปรในการสะท้อนคิดให้สังคมเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่เป็นมรดกท้องถิ่น และมีการลงพื้นที่ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมที่เลือกตามความสนใจ แหล่งเรียนรู้ทางทุนวัฒนธรรมมลายูที่เป็นที่ยอมรับในสังคมเป็นสถานที่ที่สามารถให้ข้อมูลและมีอาสาสมัครที่จะร่วมระดมความคิดเห็นและออกแบบกิจกรรมทางศิลปะร่วมกัน

3) กระบวนการสร้างสรรค์ (Creative Process)

ชื่อกิจกรรมที่ 3 “The Melayu Creative Process”

นักศึกษาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมควรผ่านรายวิชาพื้นฐานทางศิลปะ ดังนั้น
ชั้นปีที่ 2 – 4 เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมนี้ กำหนดให้มีขั้นตอนการออกแบบกิจกรรม 1) การลง
พื้นที่ทำความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมชุมชนที่ศึกษา 2) สร้างจิตสำนึกและการตระหนักถึงคุณค่าของ
ทุนทางวัฒนธรรมมลายู 3) การออกแบบระดมความคิดและทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนก่อนจัดกิจกรรม
ศิลปะร่วมสมัย 4) สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน 5) การเผยแพร่
ผลงานสู่สาธารณชน

4) การนำเสนอต่อสาธารณชน (Present to the Public)

ชื่อกิจกรรมที่ 4 “The Melayu Present to the Public”

นักศึกษาเข้าใจวิธีการนำเสนอผลงานตามรูปแบบของศิลปะร่วมสมัย โดยร่วมกัน
จัดการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับอาสาสมัครใน
ชุมชน

รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับ
นักศึกษาศิลปศึกษา ที่สังเคราะห์เป็นรูปแบบกิจกรรมประกอบด้วย หลักการของการจัดกิจกรรม
โครงสร้างของกิจกรรม วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรม และวิธีการประเมิน ตามภาพที่
ปรากฏดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

หลักการของการจัดกิจกรรม

สร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเรื่องสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัย เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบ และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยผนวกกับองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายูเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายู เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและการระดมความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายูมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและวางแผนการสร้างสรรค์งานอย่างเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน จนไปสู่การนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

โครงสร้างของกิจกรรม

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กระบวนการจัดกิจกรรม	วิธีการประเมิน
1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย 2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู 3. เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน 4. เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปะร่วมสมัยต่อสาธารณชน	- องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย - องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู - การออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - การนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยต่อสาธารณชน	กระบวนการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย กิจกรรมที่ 2 การศึกษาองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 3 การออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 4 การนำเสนอต่อสาธารณชน	วิธีการประเมิน ประเมินโดยใช้แบบประเมินความรู้ ความสามารถ, แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้, แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นนักศึกษาและแบบสัมภาษณ์ชุมชน ประเด็นการประเมิน 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู 3) ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย 4) ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

ภาพที่ 21 องค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

จากรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาสู่สำหรับ นักศึกษาศิลปศึกษา ผู้วิจัยสามารถสร้างโมเดลกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ 1) The Melayu Contemporary Art 2) The Melayu Budaya 3) The Melayu Creative Process 4) The Melayu Present to the Public ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 22 โมเดลรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ ด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาสู่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

(The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA)

โมเดลของรูปแบบกิจกรรมอธิบายให้เห็นถึงผลของแต่ละกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ดังต่อไปนี้ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art ส่งผลให้เกิด 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับ กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Knowledge of Contemporary Art) 2) ความรู้ความเข้าใจ ต่อทุนทางวัฒนธรรมมาสู่ที่ปรากฏอยู่ในผลงานศิลปะร่วมสมัย (Melayu Culture in Contemporary Art) กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ส่งผลให้เกิด 1) องค์ความรู้ของทุนทาง วัฒนธรรมมาสู่ (Knowledge of Melayu Culture) 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของทุน ทางวัฒนธรรมมาสู่ (Types of Melayu Culture) 3) ได้รู้ถึงแหล่งเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมมาสู่ใน พื้นที่ (Cultural learning Resources) กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process ส่งผลให้เกิด 1) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาสู่ (Creative Process of Melayu Contemporary Art) 2) ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน (Community Participation of Creative Art Works) 3) เกิดสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) และ กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public ส่งผลให้เกิด 1) การเห็นคุณค่าของทุนทาง

วัฒนธรรมมลายู (Creating Cultural Value) 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ดังนั้นเมื่อนักศึกษาได้ทำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม จึงเกิดเป็นผลสูงสุดของรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู คือ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูของนักศึกษาศิลปศึกษา (Art Creation Abilities of Melayu Contemporary Art)

จากรายละเอียดขององค์ประกอบโมเดลรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA) ผู้วิจัยสรุปแผนการจัดกิจกรรมโดยมีรายละเอียดทั้ง 4 กิจกรรม คือ 1) The Melayu Contemporary Art 2) The Melayu Budaya 3) The Melayu Creative Process 4) The Melayu Present to the Public ซึ่งแสดงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมฯ ตามรูปแบบกิจกรรม ดังนี้

รูปแบบแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูลำหรับนักศึกษาศิลปะศึกษา

ชื่อกิจกรรม	หลักการ/กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้/ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีการประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการจัดกิจกรรม	
กิจกรรมที่ 1 “The Melayu Contemporary Art”	หลักการ/กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้/ทุนทางวัฒนธรรมมลายู - หลักการของกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย - การศึกษาบริบทแวดล้อม - การใช้หลักการมีส่วนร่วมกับสังคม เช่น ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) (Bourriaud, 2002) - การใช้ทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ - สร้างการสะท้อนคิดโดยการนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยใหม่	วัตถุประสงค์ - เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่องสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมลายู - เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมลายู	เนื้อหา - แนวคิดของผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมลายูทั้งศิลปินไทยและนานาชาติ เช่น Relational Art, Community Art, Ecology Art, Art Participation etc. - รูปแบบการนำเสนอศิลปะ เช่น Interdisciplinary Art, Performance Art, Interactive Art, Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, shot Films, Sound Art, Printing, Painting etc.	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม - รับฟังวิทยากรศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมลายูในการสร้างสรรค์งานศิลปะ - ร่วมอภิปรายกระบวนการสร้างสรรค์และวิเคราะห์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมลายู - ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop การวิเคราะห์แนวคิดของศิลปิน ด้วยวิธีการระดมสมอง (Brainstorming) - ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง	ผลของการจัดกิจกรรม - เกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของศิลปะร่วมสมัย - เกิดความรู้ความเข้าใจต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ปรากฏอยู่ในผลงานศิลปะร่วมสมัย	วิธีการประเมิน - ประเมินจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิดจากผลงาน - กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูโดยใช้แบบประเมินความรู้ ความสามารถ, แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงศิลปะและแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น

ชื่อกิจกรรม	หลักการกิจกรรมศิลปะร่วม สมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม มลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการ จัดกิจกรรม	
กิจกรรมที่ 2 “The Melayu Budaya” (Culture)	เข้าใจถึงความสำคัญและประเภท ของทุนทางวัฒนธรรมมลายู ข้อจำกัดของการนำทุนทาง วัฒนธรรมมาใช้	- เพื่อให้เกิดความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของ ทุนทางวัฒนธรรมมลายู - เพื่อให้เกิดการตระหนักถึง คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น และการระดมความรู้เรื่อง วัฒนธรรมมลายูมาใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	- ความสำคัญและความหมาย ของประเภทวัฒนธรรมมลายู 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน และภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬา พื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ ป้องกันตัว -ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทาง ทุนวัฒนธรรมมลายู	- ร่วมกันอภิปรายความสำคัญ ของทุน ทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นของตน - ทัศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ด้านทุน ทางวัฒนธรรมมลายู - ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop ประเภท ทุนทางวัฒนธรรมมลายู ด้วยวิธีการ ระดมสมอง (Brainstorming) โดย การแบ่งกลุ่มทำงาน -ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง และทัศน ศึกษาแหล่งการเรียนรู้ 1 วัน	- เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของ ศิลปวัฒนธรรมมลายู - เกิดการตระหนักถึงคุณค่า ของวัฒนธรรมมลายู	- ประเมินจากการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ และสามารถแบ่งประเภทในแต่ละ ด้าน และสามารถบอก แหล่งเรียนรู้ของทุนทาง วัฒนธรรมมลายูได้อย่างมีแบบ ประณีตมีความรู้ ความสามารถ, แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้และ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น นักศึกษา

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				ผลของการจัดการกิจกรรม	วิธีประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม		
กิจกรรมที่ 3 “The Melayu Creative Process”	การจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัย การเรียนรู้จากองค์ความรู้ศิลปะร่วมสมัยที่สามารถนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนการสร้างสรรค์งานอย่างเหมาะสมสามารถคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกับชุมชน และสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion เพื่อให้ได้ข้อตกลงในการกำหนดด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและเลือกแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมลายู เรียนรู้ทางทุนวัฒนธรรมมลายูได้ ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - เพื่อสามารถออกแบบกิจกรรมและการกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู มีขั้นตอน กำหนดขอบเขตของการจัดกิจกรรมด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย - เพื่อลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนให้ได้อข้อตกลงในการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - เพื่อสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - เพื่อสามารถเก็บข้อมูล บันทึกการทำงาน	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion ทุนทางวัฒนธรรมครบทั้ง 6 ด้าน และแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมลายู ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - การออกแบบกิจกรรมและขั้นตอน กำหนดขอบเขตของการจัดกิจกรรมด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัยที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรม ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - เพื่อสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - เพื่อสามารถเก็บข้อมูล บันทึกการทำงาน	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion - แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-10 คน โดยกำหนดให้ทุนทางวัฒนธรรมครบทั้ง 6 ด้าน โดยแต่ละกลุ่มเลือกรับทางวัฒนธรรมที่สนใจและสอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการป้องกันตัว - เลือกพื้นที่ที่ตรงกับหัวข้อของแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - ร่วมกับระดมความคิดในการออกแบบและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขต และจำนวนผู้เข้าร่วม - ลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อตกลงในการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - ออกแบบและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขต และจำนวนผู้เข้าร่วม - ลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อตกลงในการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู และร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกันกับอาสาสมัครชุมชน - เก็บข้อมูล บันทึกการทำงาน - ระยะเวลาที่ใช้ 6 ชั่วโมง	-ได้แผนการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู -ได้ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู -เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ เกิดประสบการณ์ ในการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับชุมชน -เกิดการยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี -เกิดสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ Relational Aesthetics -เกิดประโยชน์ต่อสังคม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion - ประเมินจากภาคการปฎิยร่วมแลกเปลี่ยนข้อตกลงในการกำหนดด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและเลือกแหล่งการเรียนรู้ทางทุนวัฒนธรรมมลายูได้ ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - ประเมินจากแผนผังความคิด การออกแบบและขั้นตอนโดยกำหนดขอบเขตและวางแผนกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - ประเมินความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน โดยทั้ง 3 ขั้นตอน ประเมินจากแบบประเมินความรู้ ความสามารถ, แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้, แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นนักศึกษและแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน	

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการจัดกิจกรรม	
กิจกรรมที่ 4 “The Melayu Present to the Public”	การนำเสนอต่อสาธารณชน (Present to the Public) ผู้เรียนเข้าใจวิธีการนำเสนอก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	- เพื่อสามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	-รูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยต่อสาธารณชน เช่น - Interdisciplinary Art - Performance Art - Interactive Art - Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, Shot Films, Sound Art, Printing, Painting, etc.	- ร่วมกันนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับอาสาสมัครในชุมชน -ระยะเวลาที่ใช้ 6 ชั่วโมง	- เกิดการเห็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมมลายู -เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนจากผลงานสร้างสรรค์	- ประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้คนในชุมชน จากแบบประเมินความรู้ ความสามารถ, แบบสังเกต พฤติกรรมเชิงชี้, แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นที่นักศึกษาและแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

4.3 ตอนที่ 3 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

4.3.1 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยจากการใช้รูปแบบกิจกรรมฯ โดยการทดลอง 2 กิจกรรมได้แก่ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เป็นกิจกรรมที่เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย และกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมมลายู โดยใช้แบบประเมินความรู้ความสามารถ และ แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้

นักศึกษาศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามดุลยพินิจอย่างมีวิจารณญาณของผู้วิจัย (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) ดังนั้น ผู้วิจัยกำหนดการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้ นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในรายวิชา ศิลปะคาบสมุทรภาคใต้ โดยมีจำนวนนักศึกษา 26 คน

4.3.1.1 ผลจากการประเมินความรู้ความสามารถ และแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้

กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย

1) ผลการทำกิจกรรม The Melayu Contemporary Art

นักศึกษาแบ่งกลุ่มจำนวน 3 กลุ่ม เมื่อได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรเรื่อง ศิลปะร่วมสมัยและทำการค้นคว้าสู่การทำเวิร์กช็อปการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัย นักศึกษาได้เลือกกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย และเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรมเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย และนำเสนอแนวคิดเกี่ยวศิลปะร่วมสมัยเพื่อนำความรู้ไปผนวกกับกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

2) ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

เพื่อประเมินการทำกิจกรรมเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัยในการวิเคราะห์ทฤษฎีแนวคิด วัสดุและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01				√	
2	Student 02				√	
3	Student 03				√	
4	Student 04				√	
5	Student 05					√
6	Student 06				√	
7	Student 07				√	
8	Student 08					√
9	Student 09					√
10	Student 10				√	
11	Student 11				√	
12	Student 12					√
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15				√	
16	Student 16					√
17	Student 17				√	
18	Student 18					√
19	Student 19					√
20	Student 20					√
21	Student 21				√	
22	Student 22				√	
23	Student 23					√
24	Student 24					√
25	Student 25					√
26	Student 26					√
จำนวน		0	0	0	14	12
ร้อยละ		0	0	0	53.84	46.15

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 26 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุด คือ ระดับที่ 4 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิด และวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับเริ่มสมบูรณ์ รองลงมา ระดับ 5 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิด วัสดุและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับสมบูรณ์

3) ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

โดยมีประเด็นการสังเกต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) และมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยได้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01				✓	
2	Student 02				✓	
3	Student 03				✓	
4	Student 04				✓	
5	Student 05					✓
6	Student 06					✓
7	Student 07					✓
8	Student 08					✓
9	Student 09					✓
10	Student 10					✓
11	Student 11					✓

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
12	Student 12					√
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15				√	
16	Student 16				√	
17	Student 17				√	
18	Student 18					√
19	Student 19					√
20	Student 20					√
21	Student 21				√	
22	Student 22				√	
23	Student 23				√	
24	Student 24				√	
25	Student 25				√	
26	Student 26				√	
จำนวน		0	0	0	15	11
ร้อยละ		0	0	0	57.69	42.3

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art จำนวน 26 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุด ระดับ 4 คือ ปฏิบัติบ่อยครั้ง เป็นส่วนใหญ่จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 57.69 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยในระดับมาก รองลงมาในระดับที่ 5 ปฏิบัติทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยในระดับมากที่สุด

4.3.1.2 ผลจากการประเมินความรู้ความสามารถ และแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมลาย

1) ผลการทำกิจกรรม The Melayu Budaya

เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมลายนักศึกษาแบ่งกลุ่มจำนวน 3 กลุ่ม เมื่อได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรเรื่องทุนทางวัฒนธรรมลายและทำการค้นคว้าสู่การทำเวิร์กช็อปการถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction) ของวัฒนธรรมที่เลือก นักศึกษาได้เลือกกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย และเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรมเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย และนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยเพื่อนำความรู้ไปผนวกกับกิจกรรมที่ 2

2) ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมลาย

เพื่อประเมินองค์ความรู้เรื่องทุนทางวัฒนธรรมลาย สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในผลงานศิลปะร่วมสมัยได้

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องทุนทางวัฒนธรรมลาย กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01					✓
2	Student 02					✓
3	Student 03					✓
4	Student 04					✓
5	Student 05				✓	
6	Student 06					✓
7	Student 07					✓
8	Student 08					✓

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
9	Student 09					√
10	Student 10					√
11	Student 11					√
12	Student 12					√
13	Student 13					√
14	Student 14					√
15	Student 15				√	
16	Student 16				√	
17	Student 17				√	
18	Student 18					√
19	Student 19					√
20	Student 20					√
21	Student 21				√	
22	Student 22				√	
23	Student 23				√	
24	Student 24				√	
25	Student 25				√	
26	Student 26				√	
จำนวน		0	0	0	10	16
ร้อยละ		0	0	0	38.46	61.53

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 26 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดคือ ระดับที่ 5 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 61.53 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในผลงานศิลปะร่วมสมัยได้ในระดับสมบูรณ์ รองลงมาคือ ระดับ 4 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถ

อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ และสามารถนำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้ในระดับเริ่มสมบูรณ์

3) ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา

โดยมีประเด็นการสังเกต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมาและมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และแบ่งประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมา

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01					✓
2	Student 02					✓
3	Student 03					✓
4	Student 04					✓
5	Student 05				✓	
6	Student 06				✓	
7	Student 07				✓	
8	Student 08				✓	
9	Student 09				✓	
10	Student 10					✓
11	Student 11					✓
12	Student 12					✓
13	Student 13					✓
14	Student 14					✓
15	Student 15				✓	
16	Student 16				✓	
17	Student 17				✓	

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
18	Student 18					✓
19	Student 19					✓
20	Student 20					✓
21	Student 21					✓
22	Student 22					✓
23	Student 23					✓
24	Student 24					✓
25	Student 25					✓
26	Student 26					✓
จำนวน		0	0	0	8	14
ร้อยละ		0	0	0	30.76	53.84

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 26 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุด ระดับที่ 5 คือ ปฏิบัติ ทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับที่ 4 ปฏิบัติ บ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 30.76 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูในระดับมาก

การดำเนินการทดลองนำร่องในครั้งนี้ได้เลือกดำเนินการเฉพาะกิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art และกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ภายใต้บริบทของการจัดการ เรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) ลำดับขั้นของกระบวนการเรียนรู้และความพร้อมของผู้เรียน กิจกรรมที่ 1 และ กิจกรรมที่ 2 ทำหน้าที่เป็นกิจกรรมเบื้องต้นที่มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจ พื้นฐานเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยและทุนทางวัฒนธรรมมลายู ซึ่งเป็นฐานสำคัญที่จำเป็นก่อนเข้าสู่ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานและการนำเสนอในพื้นที่สาธารณะในขั้นตอนต่อไป

2) ข้อจำกัดด้านเวลาและบริบทของรายวิชา การดำเนินกิจกรรมอยู่ภายใต้กรอบของ ภาควิชาการศึกษาในรายวิชาศิลปะคาบสมุทรภาคใต้ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาเรียนการสอนและ

กระบวนการประเมินผล จึงไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 รายการได้อย่างครบถ้วนภายในช่วงเวลาที่กำหนด

3) การทดสอบและประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัย การทดลองนำร่องในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การประเมินความชัดเจน ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัย 2 ประเภท ได้แก่ 1. แบบประเมินความรู้ความสามารถ และ 2. แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ ทั้งสองเครื่องมือจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนนำไปใช้ในกิจกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในลำดับถัดไป

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตจากการทดลองนำร่อง 3 ประเด็น คือ 1) การเตรียมข้อมูลขององค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยควรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยเนื่องจากสามารถถ่ายทอดความรู้และนำเสนอกิจกรรมเสริมที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่ครอบคลุม และทันสมัย 2) การยกตัวอย่างของการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในผลงานศิลปะร่วมสมัยควรเป็นศิลปินที่ได้รับการยอมรับในวงการศิลปะระดับสากลเพื่อการหาข้อมูลและช่วยในการถอดบทเรียนจากศิลปินได้ดียิ่งขึ้น 3) การใช้ห้องเพื่อทำกิจกรรมควรเตรียมอุปกรณ์ในการนำเสนอของแต่ละกลุ่มที่พร้อมใช้งานและสามารถจัดการห้องเรียนที่แบบแบ่งกลุ่มได้ ดังนั้นการทดลองนำร่องและจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล มีความเป็นไปได้ในการใช้งานจริง และมีศักยภาพที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดในการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในขั้นตอนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถต่อยอดสู่กิจกรรมในขั้นตอนถัดไปได้ด้วยมีศักยภาพ

4.4 ตอนที่ 4 ผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาจากกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการนำรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู (The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA) ไปทดลองใช้กับนักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในรายวิชาการจัดนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ โดยมีจำนวนนักศึกษา 20 คน จำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้

4.4.1 กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

เป็นกิจกรรมที่เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู

4.4.2 กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

เป็นกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมลาย โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมลาย

4.4.3 กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process

เป็นกิจกรรมที่ร่วมกันออกแบบและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน

4.4.4 กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public

เป็นกิจกรรมนำเสนอผลงานต่อสาธารณชนร่วมกับชุมชน โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายร่วมกับชุมชน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายร่วมกับชุมชนและ 3) แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

4.4.5 ผลของการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม

โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายร่วมกับชุมชน โดยวิเคราะห์เป็นรายกลุ่ม ซึ่งมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม Ketupat 2) กลุ่ม Wau Melayu 3) กลุ่ม Tulisan Jawi

4.4.6 ผลของการประเมินความคิดเห็นของชุมชน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน 2) คำถามสัมภาษณ์สำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ โดยวิเคราะห์เป็นรายกลุ่ม ซึ่งมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม Ketupat 2) กลุ่ม Wau Melayu 3) กลุ่ม Tulisan Jawi

การวิเคราะห์ข้อมูล 4 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ศิลปะร่วมสมัย โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่

4.4.1.1 ผลจากการประเมินความรู้ความสามารถ และแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้

กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art เสริมองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย

1) ผลการทำกิจกรรม The Melayu Contemporary Art

กลุ่มที่ 1 “Ketupat” “ตูปะ” (ข้าวต้มมัด)

นักศึกษามีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 7 คน เมื่อได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรเรื่องศิลปะร่วมสมัยและทำการค้นคว้าสู่การทำเวิร์กช็อปการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัย นักศึกษาได้เลือกกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัยคือ ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art), ศิลปะจัดวาง (Installation Art) อ้างอิงศิลปิน ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช, Roslisham Ismail และ Amanda Heng และเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรมด้านอาหารเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย เพื่อนำความรู้ไปผนวกกับกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

กลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi” อักษรยาวี

นักศึกษามีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 7 คน เมื่อได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรเรื่องศิลปะร่วมสมัย และสู่การทำเวิร์กช็อปการค้นคว้าการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัย นักศึกษาได้เลือกกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัยคือ วิดีโออาร์ต (Video Art) และ ศิลปะจัดวาง (Installation) ได้อ้างอิงศิลปิน Arahmaiani และ Irwan Ahmet and Tita Salina และเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรมด้านวรรณกรรม ภาษาเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย เพื่อนำความรู้ไปผนวกกับกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

กลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “ว่าวมลายู”

นักศึกษามีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 6 คน เมื่อได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรเรื่องศิลปะร่วมสมัย และสู่การทำเวิร์กช็อปการค้นคว้าการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัย นักศึกษาได้เลือกกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัยคือ ไฟต์ติ้งอาร์ต (Lighting Art) และ ศิลปะจัดวาง (Installation) ได้ อ้างอิงศิลปิน Xu Bing, James Tyrell และเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรมด้าน

หัตถกรรม เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย เพื่อนำความรู้ไปผนวกกับกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

ภาพที่ 23 การรับฟังการบรรยายจากวิทยากรเรื่องศิลปะร่วมสมัย

ภาพที่ 24 เว็กร์ซื้อการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัยและเลือกประเด็นเรื่องวัฒนธรรม

2) ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา

เพื่อประเมินการทำกิจกรรมเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัยในการวิเคราะห์ทฤษฎีแนวคิด วิสตุและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01			√		
2	Student 02			√		
3	Student 03			√		

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
4	Student 04				√	
5	Student 05			√		
6	Student 06				√	
7	Student 07				√	
8	Student 08		√			
9	Student 09			√		
10	Student 10				√	
11	Student 11				√	
12	Student 12		√			
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15				√	
16	Student 16			√		
17	Student 17				√	
18	Student 18			√		
19	Student 19			√		
20	Student 20			√		
จำนวน		0	2	9	9	0
ร้อยละ		0	10	45	45	0

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดเท่ากัน 2 ระดับ คือ ระดับ 4 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดและวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับเริ่มสมบูรณ์ และระดับ 3 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับพัฒนา รองลงมาคือระดับ 2 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

สามารถวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้ในเริ่มพัฒนา ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยได้มากขึ้น ทั้งในเรื่องของประวัติศาสตร์ความเป็นมา และการนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย

3) ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา

โดยมีประเด็นการสังเกต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) และมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยได้

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01			√		
2	Student 02			√		
3	Student 03			√		
4	Student 04				√	
5	Student 05			√		
6	Student 06				√	
7	Student 07				√	
8	Student 08		√			
9	Student 09			√		
10	Student 10				√	
11	Student 11				√	
12	Student 12		√			
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15				√	

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
16	Student 16			√		
17	Student 17				√	
18	Student 18			√		
19	Student 19			√		
20	Student 20			√		
จำนวน		0	2	9	9	0
ร้อยละ		0	10	45	45	0

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดเท่ากัน 2 ระดับ คือ ระดับที่ 4 ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยในระดับมาก และระดับที่ 3 ปฏิบัติบ้างแต่ไม่บ่อยครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับ 2 ปฏิบัติบ้างเป็นนาน ๆ ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยในระดับน้อย ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยได้มากขึ้น ทั้งในเรื่องของประวัติศาสตร์ความเป็นมา และการนำทุนทางวัฒนธรรมมลายูมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย

4.4.2 กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู

4.4.2.1 ผลจากการประเมินความรู้ความสามารถ และแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya เสริมความรู้ด้านทุนทางวัฒนธรรมมลายู

1) ผลการทำกิจกรรม The Melayu Budaya

กลุ่มที่ 1 “Ketupat” “ตูปะ” (ข้าวต้มมัด)

จากกิจกรรมที่ 1 นักศึกษาได้เลือกประเด็นทุนทางวัฒนธรรมมลายูด้านวรรณกรรม เมื่อรับฟังการบรรยายองค์ความรู้เรื่องทุนทางวัฒนธรรมมลายู นักศึกษาได้เลือกประเด็นทุนทางวัฒนธรรมมลายูด้านอาหารเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย คือ “ketupat” “ตูปะ” หรือ ข้าวต้มมัด และเข้าสู่การทำเวิร์กช็อปการถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction) ของตูปะ ทำการค้นคว้าด้านความเป็นมา ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านความเชื่อ วิธีการทำ และลักษณะของรูปแบบตูปะของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำความรู้ไปออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในกิจกรรมที่ 3 ต่อไป

กลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi” อักษรยาวี

เมื่อนักศึกษารับฟังการบรรยายจากวิทยากร องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย และถอดบทเรียนกระบวนการทำงานของศิลปินร่วมสมัยจากกิจกรรมที่ 1 นักศึกษาได้เลือกประเด็นทุนทางวัฒนธรรมมลายูด้านวรรณกรรม เมื่อรับฟังการบรรยายองค์ความรู้เรื่องทุนทางวัฒนธรรมมลายูนักศึกษาได้เลือกทุนทางวัฒนธรรม คือ อักษรยาวี เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย อักษรยาวีเป็นอักษรที่มาจากอักษรอาหรับ มีการแปลงการเขียนให้อ่านเป็นภาษามลายู และมีอักษรที่เกินมาจากอักษรอาหรับ 6 ตัว และนักศึกษได้ทำเวิร์กช็อปการถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction) ของอักษรยาวี ทำการค้นคว้าด้านความเป็นมา คำที่พบจากการใช้อักษร ความหมาย รวมถึงการเขียนในรูปแบบคอตรูปแบบต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในกิจกรรมที่ 3 ต่อไป

กลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “วาวมลายู”

เมื่อนักศึกษารับฟังการบรรยายจากวิทยากร องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย และถอดบทเรียนกระบวนการทำงานของศิลปินร่วมสมัยจากกิจกรรมที่ 1 นักศึกษาได้เลือกประเด็นทุนทางวัฒนธรรมมลายูด้านหัตถกรรม เมื่อรับฟังการบรรยายองค์ความรู้เรื่องทุนทาง

วัฒนธรรมลายูนักศึกษาได้เลือกทุนทางวัฒนธรรม คือ ว่าวมลายู (Wau Melayu) เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย การทำว่าวมลายูเป็นการฉลุกระดาษที่มีความประณีต และมีความโดดเด่นเรื่องลวดลายมลายูที่ปรากฏบนว่าว และนักศึกษาได้ทำเวิร์กช็อปการถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction) ของว่าวมลายู ความเป็นมา ด้านความเชื่อ กรรมวิธีในการทำ และลักษณะกายภาพเพื่อนำความรู้ไปออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยในกิจกรรมที่ 3 ต่อไป

ทั้งนี้เมื่อทั้ง 3 กลุ่มเสร็จสิ้นการได้รับองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมลายู นักศึกษาได้ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมลายูในพื้นที่

ภาพที่ 25 รับฟังการบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมลายู

ภาพที่ 26 นักศึกษาได้ทำเวิร์กช็อปการถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction)

ทุนทางวัฒนธรรมที่เลือก

ภาพที่ 27 ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมลายูในพื้นที่

2) ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู

เพื่อประเมินองค์ความรู้เรื่องทุนทางวัฒนธรรมมลายู สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในผลงานศิลปะร่วมสมัยได้

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01				√	
2	Student 02					√
3	Student 03				√	
4	Student 04					√
5	Student 05					√
6	Student 06					√
7	Student 07				√	
8	Student 08			√		
9	Student 09				√	
10	Student 10					√
11	Student 11				√	
12	Student 12			√		
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15				√	
16	Student 16				√	
17	Student 17				√	
18	Student 18				√	
19	Student 19			√		

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
20	Student 20			√		
รวม		0	0	2	11	5
ค่าเฉลี่ย		0	0	10	55	25

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดคือ ระดับที่ 4 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดและวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับเริ่มสมบูรณ์ รองลงมา คือ ระดับ 5 จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 25 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิด วัสดุและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับสมบูรณ์ รองลงมา คือ ระดับ 3 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถวิเคราะห์และอภิปราย แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่นได้ในระดับพัฒนา ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่มากขึ้น ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการหยิบใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้

3) ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

โดยมีประเด็นการสังเกต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูและมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และแบ่งประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะ
ร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01			√		
2	Student 02				√	
3	Student 03					√
4	Student 04		√			
5	Student 05				√	
6	Student 06				√	
7	Student 07					√
8	Student 08		√			
9	Student 09			√		
10	Student 10			√		
11	Student 11			√		
12	Student 12		√			
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15				√	
16	Student 16					√
17	Student 17					√
18	Student 18					√
19	Student 19				√	
20	Student 20		√			
จำนวน		0	4	4	7	5
ร้อยละ		0	20	20	35	25

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุด คือ ระดับที่ 4 ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 โดยพิจารณามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูในระดับมาก รองลงมาคะแนนเท่ากัน 2 ระดับ คือ ระดับที่ 3 ปฏิบัติบ้างแต่ไม่บ่อยครั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูในระดับปานกลาง และระดับ 2 ปฏิบัติบ้างเป็นนานๆครั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูในระดับน้อย ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่มากขึ้น ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการหยิบใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้

4.4.3 กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process

เป็นกิจกรรมที่ร่วมกันออกแบบและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน

4.4.3.1 ผลจากการประเมินความรู้ความสามารถ และแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน

1) ผลการทำกิจกรรม The Melayu Creative Process

กลุ่มที่ 1 “Ketupat” “ตุป๊ะ” (ข้าวต้มมัด)

ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion

นักศึกษาได้เลือกพื้นที่ PATANI ART SPACE เพราะเป็นพื้นที่ชุมชนทำนา และเป็นชุมชนที่มีผู้ชำนาญในการทำตุป๊ะ สภาพแวดล้อมมีทุ่งนาล้อมรอบได้บรรยากาศในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับนาข้าว และมีการติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่ของ PATANI ART SPACE เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและเปิดรับอาสาสมัครชุมชน จากนั้นนักศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับอาสาสมัครชุมชน แลกเปลี่ยนมุมมองของวัฒนธรรมการกินตุป๊ะ ความเชื่อ รูปทรงของการห่อ และความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่มีต่อการกินตุป๊ะ ซึ่งได้ข้อมูลจากการพูดคุย 3 ประเด็น

- 1) ประเด็นด้านความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี
- 2) ประเด็นด้านกรรมวิธีการทำ และรูปแบบการมัด
- 3) ประเด็นมุมมองและการให้ความหมายของแต่ละบุคคลต่อการกินตูปะ
ได้ข้อสรุปและนำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัยใน

ขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 28 นักศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับอาสาสมัครชุมชนแลกเปลี่ยนมุมมองของวัฒนธรรม
การกินตูปะ

ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope

จากขั้นตอน Melayu Discussion พบปะพูดคุยกับอาสาสมัครชุมชน ได้
ข้อสรุปและนำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัย ดังนี้

- 1) ประเด็นด้านความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ใช้วิธีการนำเสนอ
โดยกระบวนการศิลปะจัดวาง (Installation Art) นำเครื่องเคียงของแต่ละความเชื่อมาจัดวางตามที่
ออกแบบในการร่วมรับประทานตูปะแบบสำหรับสี่เหลี่ยมผืนผ้า
- 2) ประเด็นด้านกรรมวิธีการทำ และรูปแบบการมัด จะใช้กระบวนการ
ศิลปะปฏิสัมพันธ์ (Interactive Art) ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้การมัดตูปะของแต่ละพื้นที่
- 3) ประเด็นมุมมองและการให้ความหมายของแต่ละบุคคลต่อการกินตูปะ
เลือกกระบวนการศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art) พูดคุยผ่านการเขียนลงบนใบลาน

ภาพที่ 29 นำข้อสรุปสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย

ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action

กระบวนการนี้มี 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 เรียนรู้วิธีการทำตุ้ปะจากวิทยากรทุกขั้นตอน และการมัดห่อตุ้ปะด้วยใบลานร่วมกับชุมชน

ขั้นที่ 2 เตรียมเครื่องเคียงเพื่อจัดวางสำหรับอาหารในรูปแบบศิลปะจัดวาง (Installation Art) โดยออกแบบการจัดวางในรูปแบบแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ขั้นที่ 3 การใช้แนวคิดของศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art) นักศึกษาและอาสาสมัครชุมชนร่วมกันกินตุ้ปะที่มีเครื่องเคียงหลากหลายทางความเชื่อในพื้นที่ เช่น แกงมัสมั่น เนื้อ สมันกึ่ง สมันปลา ขนมลา ขนมเจาะหู สะตอดอง นมชั้นหวาน น้ำตาลทราย จากนั้นเขียนความรู้สึกที่มีเมื่อได้กินตุ้ปะส่งต่อคนที่ร่วมสำหรับ และเขียนตอบลงบนใบลานที่ได้รับข้อความเพื่อส่งต่อให้คนที่ร่วมประทานในวงสำหรับ (บันทึกวิดีโอ และบันทึกภาพเพื่อเตรียมแสดงนิทรรศการ)

ภาพที่ 30 ขั้นที่ 1 เรียนรู้วิธีการทำตุ้ปะทุกขั้นตอน และการมัดห่อตุ้ปะด้วยใบลานร่วมกับชุมชน

ภาพที่ 31 ชั้นที่ 2 เตรียมเครื่องเคียงเพื่อจัดวางสำหรับอาหารในรูปแบบศิลปะจัดวาง (Installation Art) โดยออกแบบการจัดวางในรูปแบบแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ภาพที่ 32 ชั้นที่ 3 การใช้แนวคิดของศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art) นักศึกษาและอาสาสมัคร ชุมชนร่วมกันกินดูปะที่มีเครื่องเคียงหลากหลายทางความเชื่อในพื้นที่

CHULALONGKORN UNIVERSITY

กลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi” อักษรยาวี

ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discusstion

นักศึกษาได้เลือกพื้นที่ Saiburi looker เป็นพื้นที่สำหรับนักกิจกรรมในพื้นที่ได้ร่วมตัวทำกิจกรรมด้านต่างๆ และมีการติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่ของ Saiburi looker เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมเปิดรับอาสาสมัครชุมชนที่สนใจเรื่องการเขียนคือต จากนั้นลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ชำนาญการเขียนคอตและอาสาสมัครชุมชน แลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเขียนอักษรยาวี คำที่ใช้ วิธีการเขียน ร่วมกันเสนอคำจากการเขียนยาวี อักษรยาวี มี 6 ตัวอักษร คำที่เขียนสามารถเขียนใน 2 รูปแบบ คือ ค็อตริกอะห์ (Riq'ah) และ ค็อตนาซัค (Naskh)

ซึ่งได้ข้อมูลจากการพูดคุย 2 ประเด็น

1) ประเด็นด้านความหมายของคำที่ใช้เขียนด้วยอักษรยาวี

2) ประเด็นด้านรูปแบบของอักษรที่เขียนอักษรยาวี

นำได้ข้อสรุปและนำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยใน

ขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 33 พบปะพูดคุยกับผู้ชำนาญการเขียนคอตและอาสาสมัครชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope

จากขั้นตอน Melayu Discussion พบปะพูดคุยกับอาสาสมัครชุมชน ได้ข้อสรุปและนำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยดังนี้

1) ประเด็นด้านความหมายของคำที่ใช้เขียนด้วยอักษรยาวี (Jawi Calligraphy) ใช้วิธีการนำเสนอโดยกระบวนการวิดีโออาร์ต (Video Art) การเสนอคำจากอักษรยาวี 6 อักษร และรวบรวมคำศัพท์เพื่อเลือกคำในการนำเสนอ คัดลอกอักษรลงบนแผ่นใสเพื่อจะนำแผ่นใสที่มีคำเหล่านั้นมองผ่านภาพด้านหลังเพื่อบันทึกเป็นวิดีโอภาพเคลื่อนไหว จากสถานที่ สิ่งของต่าง ๆ ที่สามารถให้ความหมายต่อ คำที่เขียนได้ และสะท้อนความคิดให้ผู้ชมจากคำที่ปรากฏ

2) ประเด็นด้านรูปแบบของอักษรที่เขียนอักษรยาวี (Jawi Calligraphy) ศิลปะจัดวาง (Installation) ฝึกเขียนจากการเขียนคอต (khad) (การเขียนคอตคือ อักษรอาหรับในรูปแบบต่างๆ) 2 แบบ คือ คอตริกอะห์ (Riq'ah) และ คอตนาซัค (Naskh) เพื่อนำคำที่เขียนลงกระดาษไปจัดแสดงบนฝาผนังในห้องแสดงนิทรรศการ

ภาพที่ 34 นำข้อสรุปสู่การออกแบบสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของอักษรยาวี

ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action

กระบวนการนี้มี 4 ขั้นตอน

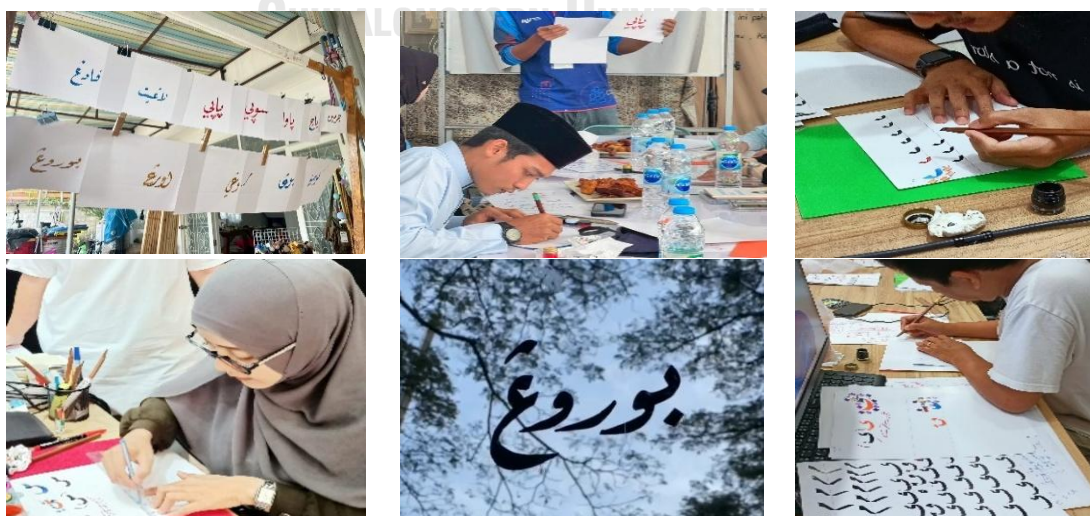
ขั้นที่ 1 เรียนรู้วิธีการเขียนอักษรยาวีทุกขั้นตอน นักศึกษาและอาสาสมัคร
ชุมชนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะได้ตัวอักษร 2 ตัวอักษร จากอักษรยาวีจำนวน 6 ตัวอักษร และ
คิดคำที่ปรากฏด้วยอักษรยาวีที่ได้ของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 2 คัดเลือกคำแต่ละกลุ่มเหลือเพียง 5 คำ แล้วเขียนคำที่ได้ลง
กระดาษด้วยการเขียนคอต 2 แบบ คือตริกอะห์ (Riq'ah) และ คีตนาซัค (Naskh)

ขั้นที่ 3 คัดลอกอักษรยาวีลงบนแผ่นใสเพื่อนำแผ่นใสไปยังสถานที่ หรือ
สิ่งต่าง ๆ ที่สามารถให้ความหมายต่อคำที่เขียนได้เพื่อบันทึกเป็นวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว ร่วมกับชุมชน

ขั้นที่ 4 รวบรวมวิดีโอ และตัดต่อให้มีความต่อเนื่อง โดยใช้ดนตรีมา
ประกอบเพื่อเพิ่มบรรยากาศในการชมวิดีโอ และนำคำที่เขียนลงกระดาษไปจัดแสดงร่วมกับฉายวิดีโอ
บนฝาผนังในห้องแสดงนิทรรศการต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 35 ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยของอักษรยาวีร่วมกับชุมชน

กลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “ว่าวมลายู”

ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discusstion

นักศึกษาได้เลือกพื้นที่ ศูนย์การเรียนรู้หะยีสุหลง จังหวัดปัตตานี เนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดให้ชุมชนทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยมีการติดต่อผ่านผู้ชำนาญการทำว่าวมลายูเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและเปิดรับอาสาสมัครชุมชน จากนั้นลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับวิทยากรและอาสาสมัครชุมชน แลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับวัฒนธรรมการทำว่าวมลายู รูปแบบของว่าวมลายู ความเชื่อ และความหมายของแต่ละบุคคลที่มองผ่านความเป็นว่าวมลายู ซึ่งได้ข้อมูลจากการพูดคุย 2 ประเด็น

- 1) ประเด็นด้านการทำว่าวมลายู รูปแบบของว่าวมลายู
- 2) ประเด็นด้านความเชื่อ และความหมายของแต่ละบุคคลที่มองผ่าน

ความเป็นว่าวมลายู

ภาพที่ 36 พบปะพูดคุยกับวิทยากรและอาสาสมัครชุมชนรับฟังการบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับวัฒนธรรมการทำว่าวมลายู

ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope

จากขั้นตอน Melayu Discusstion พบปะพูดคุยกับอาสาสมัครชุมชน ได้ข้อสรุปและนำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยดังนี้

- 1) ประเด็นด้านการทำว่าวมลายู รูปแบบของว่าวมลายู ใช้วิธีการนำเสนอโดยกระบวนการศิลปะจัดวาง (Installation Art) กระดาษสาโปร่งแสงสามารถทำให้เกิดแสงทะลุผ่านได้ด้วยกรรมวิธีในการทำว่าวมลายู มีส่วนของโครงสร้างจากไม้ไผ่ สามารถนำมาทำโครงสร้างการจัดวางได้
- 2) ประเด็นด้านความเชื่อ และความหมายของแต่ละบุคคลที่มองผ่านความเป็นว่าวมลายู ใช้วิธีการนำเสนอโดยกระบวนการศิลปะจัดวางด้วยแสง (Lighting Art) การแกะฉลุกระดาษทับซ้อนของกระดาษสีที่มีสีสันทัน สามารถนำรูปภาพโปร่งแสงที่สื่อความหมายเมื่อเปรียบชีวิตของตนเอง และให้ความหมายผ่านช่องฉลุที่ตนเองได้ทำ

ภาพที่ 37 นำข้อมูลสู่การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยว่ามลายู

ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action

กระบวนการนี้มี 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 นักศึกษา และอาสาสมัครชุมชนได้เรียนรู้วิธีการถอดกระดาดลายว่ามลายู

ขั้นที่ 2 เลือกรูปภาพที่เป็นตัวแทนที่สื่อถึงความหมายของตนเอง แล้วพิมพ์ภาพลงบนกระดาดไซ (โปร่งแสง) นำมาติดบนกระดาดสีดำที่ฉลุว่ามลายู ทำให้มองเห็นรูปภาพที่โปร่งแสงจากช่องฉลุว่ามลายูว่า

ขั้นที่ 3 นำโครงไม้ไผ่สร้างเป็นโคมไฟขนาดใหญ่พอที่จะติดว่ามของนักศึกษาและอาสาสมัครชุมชนได้ เพื่อนำไปติดตั้งในการจัดนิทรรศการต่อไป

ภาพที่ 38 ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยว่ามลายูร่วมกับอาสาสมัครชุมชน

2) ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน

เพื่อประเมินความรู้ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมลายที่สนใจ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน ระดมความคิดในการออกแบบขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขตจำนวนผู้เข้าร่วม และลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชน

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน
กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01				√	
2	Student 02				√	
3	Student 03				√	
4	Student 04					√
5	Student 05				√	
6	Student 06					√
7	Student 07				√	
8	Student 08			√		
9	Student 09					√
10	Student 10					√
11	Student 11				√	
12	Student 12					√
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15					√
16	Student 16				√	
17	Student 17				√	
18	Student 18				√	
19	Student 19				√	

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
20	Student 20				√	
จำนวน		0	0	1	13	6
ร้อยละ		0	0	5	65	30

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดคือ ระดับที่ 4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถเลือกทุนทางวัฒนธรรมลายที่สนใจ สอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน ระดมความคิดในการออกแบบขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขตจำนวนผู้เข้าร่วม ลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อมูล และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนได้ในระดับเริ่มสมบูรณ์ รองลงมาคือ ระดับ 5 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน สามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายในผลงานศิลปะร่วมสมัยได้ในระดับสมบูรณ์ รองลงมาคือ ระดับ 3 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน และสามารถบอกแหล่งการเรียนรู้ของทุนทางวัฒนธรรมลายในท้องถิ่นได้ในระดับเริ่มต้น

3) ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้

ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน

โดยมีประเด็นการสังเกต ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนและมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนได้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการ
สร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01				√	
2	Student 02				√	
3	Student 03				√	
4	Student 04					√
5	Student 05				√	
6	Student 06					√
7	Student 07				√	
8	Student 08				√	
9	Student 09					√
10	Student 10					√
11	Student 11				√	
12	Student 12					√
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15					√
16	Student 16					√
17	Student 17				√	
18	Student 18					√
19	Student 19				√	
20	Student 20			√		
จำนวน		0	0	1	11	8
ร้อยละ		0	0	5	55	40

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุด คือ ระดับ 4 ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 7 คน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความสามารถในออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับ 5 ปฏิบัติทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความสามารถในออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ระดับ 3 ปฏิบัติบ้าง แต่ไม่บ่อยครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความสามารถในออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนในระดับปานกลาง ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้ สามารถหยิบใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้อย่างหลากหลายและสามารถต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่เพื่อให้เข้าถึง

4.4.4 กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public

เป็นกิจกรรมนำเสนอผลงานต่อสาธารณชนร่วมกับชุมชน โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน 3) แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

4.4.4.1 ผลจากการประเมินความรู้ความสามารถ และแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน

1) ผลการทำกิจกรรม The Melayu Present to The Public

กลุ่มที่ 1 “Ketupat” “ตูปะ” (ข้าวต้มมัด)

ร่วมกันนำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art) คือ ให้ผู้ชมนิทรรศการเขียนตอบจากข้อความที่เห็นในใบลาน และ ศิลปะจัดวาง (Installation Art) คือ การนำใบลานที่ใช้ในการสนทนาผ่านคำที่เขียนมาจัดแสดงบนโต๊ะอาหารแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้าในห้องนิทรรศการอีกครั้ง

ภาพที่ 39 นำเสนอผลงานกลุ่มที่ 1 “Ketupat” “ตุปะ” (ข้าวต้มมัด)

กลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi” อักษรยาวี

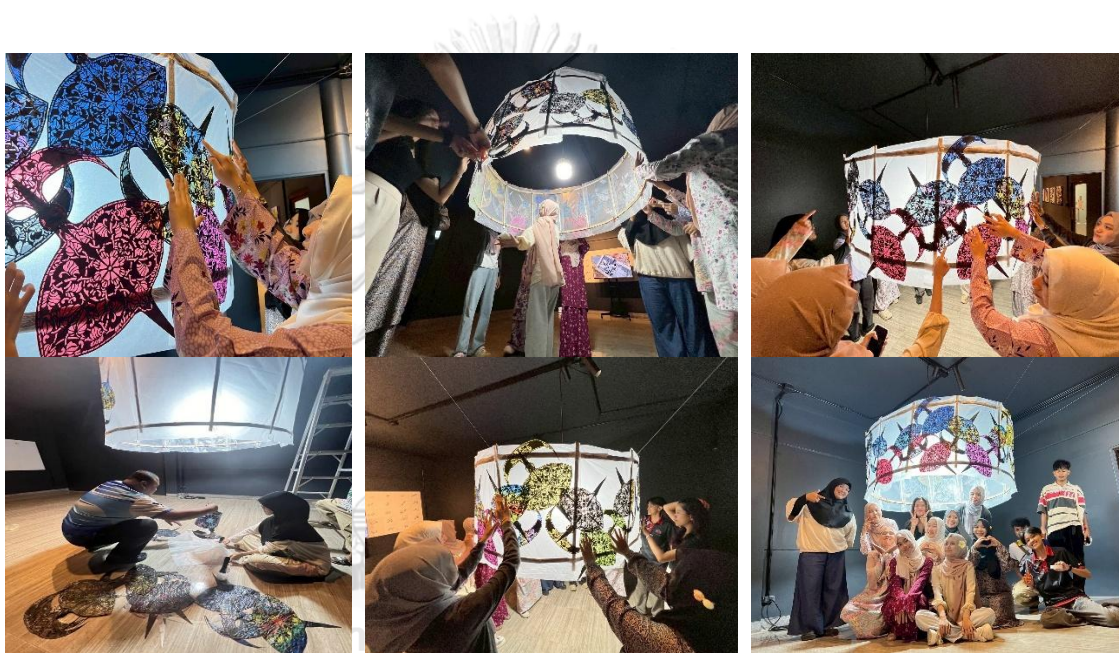
ร่วมกันนำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน กระบวนการวิดีโออาร์ต (Video Art) คือ ให้ผู้มาชมนิทรรศการรับชมวิดีโอเห็นคำจากอักษรยาวีที่เขียน และสะท้อนความคิดจากฉากหลังแผ่นใสที่ปรากฏ และ ศิลปะจัดวาง (Installation Art) คือ การนำคำอักษรยาวีที่เขียนลงกระดาษจากการเขียนคือต 2 แบบ คือตริกอะห์ (Riq'ah) และ คือตนาซัค (Naskh) ไปจัดวางบนผนังห้องนิทรรศการ

ภาพที่ 40 นำเสนอผลงานกลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi” อักษรยาวี

กลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “ว่าวมลายู”

ร่วมกันนำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน ใช้กระบวนการศิลปะจัดวางด้วยแสง (Lighting Art) คือ ให้ผู้ชมนิทรรศการสามารถรับชมโคมไฟขนาดใหญ่ที่ทำด้วยโครงสร้างไม้ไผ่ที่ห่อหุ้มด้วยกระดาษสาสีขาว และมีว่าวมลายูที่นักศึกษาและอาสาสมัครชุมชนฉลุลงลายกระดาษสีดำติดรอบโคมไฟ โดยว่าวมที่ฉลุใช้รูปภาพโป่งแสงที่สื่อความหมายเมื่อเปรียบชีวิตของตนเอง โดยให้ความหมายผ่านช่องฉลุของว่าวมลายู และศิลปะจัดวาง (Installation Art) คือ นำโครงไม้ไผ่สร้างเป็นโคมไฟขนาดใหญ่ติดด้วยว่าวมลายูฉลุด้วยกระดาษสีดำ นำไปติดตั้งในห้องมืดที่จัดแสดงนิทรรศการ

ภาพที่ 41 นำเสนอผลงานกลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “ว่าวมลายู”

2) ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน

เพื่อประเมินความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลายร่วมกับชุมชน เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เข้าถึงผู้ชมในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอ
ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 4 The Melayu
Present to The Public

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01				√	
2	Student 02				√	
3	Student 03				√	
4	Student 04					√
5	Student 05				√	
6	Student 06					√
7	Student 07				√	
8	Student 08			√		
9	Student 09					√
10	Student 10					√
11	Student 11				√	
12	Student 12					√
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15					√
16	Student 16				√	
17	Student 17				√	
18	Student 18				√	
19	Student 19				√	
20	Student 20				√	
จำนวน		0	0	1	13	6
ร้อยละ		0	0	5	65	30

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดคือ ระดับที่ 4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้ชมในชุมชนได้ในระดับเริ่มสมบูรณ์ รองลงมาคือ ระดับ 5 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลายร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เข้าถึงผู้ชมในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ในระดับสมบูรณ์ รองลงมาคือ ระดับ 3 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ในระดับพัฒนา ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้สามารถนำเสนอทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้อย่างหลากหลายและสามารถต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่เพื่อให้เข้าถึงผู้คนได้กว้างขึ้น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ได้อย่างสร้างสรรค์

3) ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน

โดยมีประเด็นการสังเกต ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชนและมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้ชมในชุมชน

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
1	Student 01					√
2	Student 02				√	
3	Student 03				√	

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับ				
		1	2	3	4	5
4	Student 04					√
5	Student 05				√	
6	Student 06					√
7	Student 07				√	
8	Student 08				√	
9	Student 09					√
10	Student 10					√
11	Student 11				√	
12	Student 12					√
13	Student 13				√	
14	Student 14				√	
15	Student 15					√
16	Student 16					√
17	Student 17				√	
18	Student 18					√
19	Student 19				√	
20	Student 20			√		
จำนวน		0	0	1	10	9
ร้อยละ		0	0	5	50	45

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม มลายูร่วมกับชุมชน กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public จำนวน 20 คน พบว่า มีคะแนนสูงสุดคือ คือ ระดับ 4 ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชนในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับ 5 ปฏิบัติทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชนในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ระดับ 3 ปฏิบัติบ้างแต่ไม่บ่อยครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 โดยพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

มีความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชนในระดับปานกลาง ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ทำให้สามารถนำเสนอทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้อย่างหลากหลายและสามารถต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่เพื่อให้เข้าถึงผู้คนได้กว้างขึ้น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ได้อย่างสร้างสรรค์

4.4.4.2 สรุปผลจากการประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะ ร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชนทั้ง 4 กิจกรรม

สรุปผลจากการประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะ ร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชนทั้ง 4 กิจกรรม เพื่อประเมินองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย ความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย การระดมความรู้เรื่องวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและวางแผนการสร้างสรรค์งานอย่างเหมาะสม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน และการนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู พง 4
กิจกรรม

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ระดับทักษะ	ประเด็นการสังเกต															รวม คะแนน	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
		องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกับชุมชน									
		ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน																			
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
1	Student 01			✓						✓						✓	15	3.75	75	0.5	ดี
2	Student 02			✓							✓					✓	16	4	80	0.81	ดี
3	Student 03			✓						✓						✓	15	3.75	75	0.5	ดี
4	Student 04					✓					✓					✓	19	4.75	95	0.5	ดีมาก
5	Student 05			✓							✓					✓	16	4	80	0.81	ดี
6	Student 06					✓					✓					✓	19	4.75	95	0.5	ดีมาก
7	Student 07					✓				✓						✓	16	4	80	0	ดี
8	Student 08		✓						✓				✓			✓	11	2.75	55	0.5	พอใช้
9	Student 09			✓						✓						✓	17	4.25	85	0.95	ดี
10	Student 10					✓					✓					✓	19	4.75	95	0.5	ดีมาก
11	Student 11					✓					✓					✓	16	4	80	0	ดี
12	Student 12		✓						✓							✓	15	3.75	75	1.5	ดี
13	Student 13					✓					✓					✓	16	4	80	0	ดี
14	Student 14					✓					✓					✓	16	4	80	0	ดี

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ระดับ ทักษะ	ประเด็นการสังเกต																				ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล		
		องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกับชุมชน					ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน									
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
15	Student 15				✓											✓						18	4.5	90	0.57	ดี
16	Student 16			✓												✓						15	3.75	75	0.5	ดี
17	Student 17				✓												✓					16	4	80	0	ดี
18	Student 18			✓													✓					15	3.75	75	0.5	ดี
19	Student 19			✓													✓					14	3.5	70	0.57	ดี
20	Student 20			✓													✓					14	3.5	70	0.57	ดี

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์จากการประเมินความรู้ความสามารถของ นักศึกษาในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาจาก กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม พบว่า นักศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ คือ ระดับดี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา คือระดับดีมาก จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 15 และระดับพอใช้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 โดยสรุป นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและกระบวนการของศิลปะร่วมสมัย มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และออกแบบผลงานที่เชื่อมโยงกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้ง สามารถถ่ายทอดผลงานต่อสาธารณชนผ่านรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษานำทุนวัฒนธรรมมาใช้เป็นฐานในการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม

4.4.4.3 สรุปผลจากการผลจากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ระดับทักษะ	ประเด็นการสังเกต															รวมคะแนน	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล									
		องค์ความรู้เรื่องศิลปะ ร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่อง วัฒนธรรมลาย					ความสามารถในการ ออกแบบและสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะร่วมกับ ชุมชน										ความสามารถในการ นำเสนอต่อสาธารณชน								
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5						1	2	3	4	5				
1	Student 01			✓			✓								✓							✓	15	3.75	75	0.95	มาก			
2	Student 02			✓				✓							✓								✓	15	3.75	75	0.5	มาก		
3	Student 03			✓						✓					✓								✓	16	4	80	0.81	มาก		
4	Student 04				✓				✓										✓					✓	16	4	80	1.41	มาก	
5	Student 05			✓							✓							✓						✓	15	3.75	75	0.5	มาก	
6	Student 06				✓							✓							✓					✓	18	4.5	90	0.57	มาก	
7	Student 07				✓								✓						✓					✓	17	4.25	85	0.5	มาก	
8	Student 08		✓																	✓					✓	12	3	60	1.15	ปานกลาง

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ ระดับทักษะ	ประเด็นการสังเกต																				รวมคะแนน	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล										
		องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย										องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกับชุมชน										ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน									
		องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกับชุมชน					ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน																			
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5															
10	Student 09				✓			✓							✓						✓	17	4.25	85	0.95	มาก										
11	Student 10				✓			✓							✓				✓			15	3.75	75	0.5	มาก										
12	Student 11		✓						✓							✓					✓	14	3.5	70	1.73	ปานกลาง										
13	Student 12				✓							✓							✓			16	4	80	0	มาก										
14	Student 13				✓							✓							✓			16	4	80	0	มาก										
15	Student 14				✓							✓									✓	18	4.5	90	0.57	มาก										
16	Student 15			✓										✓							✓	18	4.5	90	1	มาก										
17	Student 16				✓										✓					✓		17	4.25	85	0.5	มาก										
18	Student 17			✓																	✓	18	4.5	90	1	มาก										

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ ระดับทักษะ	ประเด็นการสังเกต															รวมคะแนน	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล						
		องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกับชุมชน										ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน					
												ชุมชน															
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5											
19	Student 19			✓					✓				✓						✓				15	3.75	75	0.5	มาก
20	Student 20			✓				✓					✓							✓			11	2.75	55	0.5	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 20 คน พบว่า โดยส่วนใหญ่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85 แสดงพฤติกรรมปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสะท้อนความสนใจต่อกิจกรรมในระดับมาก แสดงถึงความตั้งใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ ขณะที่นักศึกษาอีก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 แสดงพฤติกรรมปฏิบัติบ้างแต่ไม่บ่อยครั้ง ซึ่งสะท้อนความสนใจต่อกิจกรรมในระดับปานกลาง โดยยังขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม

โดยสรุป ผลการสังเกตชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถปรับใช้ความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัยร่วมกับทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างเหมาะสม ผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม และสะท้อนถึงพัฒนาการทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในบริบทของศิลปะร่วมสมัยและทุนทางวัฒนธรรม

4.4.5 ผลของการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาเป็นเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ โดยวิเคราะห์เป็นรายกลุ่ม ซึ่งมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม Ketupat 2) กลุ่ม Wau Melayu 3) กลุ่ม Tulisan Jawi โดยมีประเด็นจากข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 6 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 18 สรุปผลที่ได้จากประเด็นการสัมภาษณ์นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม

ประเด็น	กลุ่ม Ketupat	กลุ่ม Wau Melayu	กลุ่ม Tulisan Jawi
1.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยและทุนทางวัฒนธรรม	เข้าใจศิลปะร่วมสมัยว่าไม่ใช่แค่ของเก่าทำใหม่ แต่คือศิลปะรอบตัวใช้ดูปะเป็นทุนทางวัฒนธรรมด้านความรู้และแนวปฏิบัติ	เปลี่ยนความเข้าใจจากเดิมมาเห็นว่าศิลปะร่วมสมัยคือสิ่งรอบตัวใช้ว่าวมลายูเป็นทุนทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรม	เข้าใจศิลปะร่วมสมัยเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ใช้อักษรยาวีเป็นทุนด้านภาษาและวรรณกรรม

ประเด็น	กลุ่ม Ketupat	กลุ่ม Wau Melayu	กลุ่ม Tulisan Jawi
2. กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในการสร้างสรรค์	เรียนรู้จากการระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนในกลุ่มและรับรองความรู้จากวิทยากร	เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนในกลุ่มและการได้รับความรู้จากวิทยากร	เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังจากวิทยากร
3. ความเข้าใจประเภทและข้อควรคำนึงของทุนวัฒนธรรม	ตระหนักถึงความหลากหลายของขนบธรรมเนียมโดยเฉพาะความเชื่อและวิธีห่อที่ถูกต้อง	เข้าใจมิติของว่าวมลายูและข้อควรระวังเรื่องลวดลายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา	ความรู้ความเข้าใจในคำยาวีโดยเฉพาะการเขียนที่ถูกต้องและข้อควรคำนึงด้านศาสนา
4. หลักการ/ทฤษฎีศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ในการสร้างสรรค์	ใช้แนวคิด Food Art, Interactive Art และ Installation Art โดยใช้ใบลานและเรื่องเล่าเป็นสื่อ	ประยุกต์ใช้ Lighting Art และ Installation Art จากการสะท้อนคิดแต่ละบุคคลผ่านลวดลายฉลุบนว่าว	ใช้แนวคิด Video Art โดยระดมความคิดในกลุ่มสร้างสรรค์ผ่านคำยาวีเก็บภาพตามบริบทของคำตามสถานที่ต่างๆ
5. วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	ร่วมมือกับชุมชนตั้งแต่การออกแบบถึงการนำเสนอผลงาน	ร่วมมือกับชุมชนตั้งแต่การออกแบบถึงการนำเสนอผลงาน	ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบจนถึงการนำเสนอ
6. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมและการต่อยอด	อุปสรรคคือการทำตุ๊ปะต้องใช้เวลาเรียนรู้เพราะไม่มีประสบการณ์แต่เห็นว่า เป็นกิจกรรมที่ต่อยอดได้	อุปสรรคคือการแกะลวดลายต้องใช้ความประณีตและเวลา แต่สามารถต่อยอดได้	อุปสรรคคือการเขียนคือต้องใช้เวลาฝึกฝน ประณีตและเวลาฝึกฝน แต่สามารถต่อยอดได้

จากตารางที่ 18 สามารถสรุปผลที่ได้จากประเด็นการสัมภาษณ์นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยมีประเด็นจากข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยและทุนทางวัฒนธรรม นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีพัฒนาการด้านความเข้าใจศิลปะร่วมสมัย จากเดิมที่มีความเข้าใจแบบจำกัดมาสู่การตระหนักว่าเป็นศิลปะที่สัมพันธ์กับชีวิตและบริบทรอบตัว โดยสามารถเลือกใช้ทุนทางวัฒนธรรม

มลายูที่แตกต่างกันตามกลุ่ม เช่น อาหารพื้นถิ่น (ตูปะ), อักษรยาวิ และหัตถกรรมว่าวมลายูมาเป็นฐานในการออกแบบงานศิลปะ

ประเด็นที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการสร้างสรรค์นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เรียนรู้ผ่านการระดมความคิดภายในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการรับรองความรู้จากวิทยากร ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับหลักการของศิลปะร่วมสมัย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงานได้จริง

ประเด็นที่ 3 ความเข้าใจประเภทและข้อควรคำนึงของทุนวัฒนธรรมนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เข้าใจลักษณะเฉพาะและข้อควรระวังของทุนทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรสชาติและการห่ออาหารของตูปะ การใช้ลวดลายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของว่าวมลายู หรือการออกแบบตัวอักษรที่มีความหมายทางวัฒนธรรมของอักษรยาวิ ซึ่งนักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทุนอย่างระมัดระวังและคำนึงถึงข้อห้ามและความเชื่อทางวัฒนธรรม

ประเด็นที่ 4 หลักการหรือทฤษฎีศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ในการสร้างสรรค์นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ได้นำแนวคิดศิลปะร่วมสมัยหลากหลายมาใช้ในการออกแบบผลงาน เช่น Food Art, Interactive Art, Installation Art, Lighting Art และ Video Art โดยนักศึกษาสามารถเลือกและประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมและแนวคิดของกลุ่มอย่างมีอิสระและสร้างสรรค์

ประเด็นที่ 5 วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วม นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทตั้งแต่การออกแบบ การพัฒนา ไปจนถึงการนำเสนอผลงาน ส่งผลให้กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะมีความเชื่อมโยงกับบริบทจริง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับชุมชน

ประเด็นที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และการต่อยอด นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม พบอุปสรรคด้านทักษะเฉพาะ เช่น การทำตูปะ การแกะลวดลายมลายู หรือการเขียน “ค็อด” ซึ่งต้องอาศัยเวลาและความประณีต แต่โดยรวมแล้ว นักศึกษาทุกกลุ่มมีความพึงพอใจ และเห็นว่าองค์ความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนางานศิลปะในอนาคตได้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 6 ประเด็น พบว่านักศึกษาศิลปศึกษาได้พัฒนาความเข้าใจศิลปะร่วมสมัยอย่างลึกซึ้ง โดยสามารถเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่หลากหลายทั้งในรูปแบบอาหาร อักษร และหัตถกรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการรับรองความรู้จากชุมชนและวิทยากร นักศึกษาเข้าใจข้อควรระวังในการใช้ทุนวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อและข้อห้ามทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งสามารถประยุกต์แนวคิดศิลปะร่วมสมัยให้เหมาะสมกับบริบทที่เลือกได้อย่างสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนช่วยเสริมความสัมพันธ์และคุณค่าร่วมระหว่างผู้เรียนและชุมชน แม้จะพบอุปสรรคด้านทักษะเฉพาะ แต่ประสบการณ์ที่ได้รับสามารถต่อยอดสู่การพัฒนางานศิลปะในอนาคตได้อย่างมีศักยภาพ

4.4.6 ผลของการประเมินความคิดเห็นของชุมชน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน 2) คำถามสัมภาษณ์ สำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ โดยวิเคราะห์เป็นรายกลุ่ม ซึ่งมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม Ketupat 2) กลุ่ม Wau Melayu 3) กลุ่ม Tulisan Jawi

1) ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน

กลุ่มที่ 1 กลุ่ม Ketupat

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย 2) ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์ 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านผู้เข้าร่วม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยระดับคะแนนเท่ากับค่าเฉลี่ยของการประเมินความคิดเห็น ดังนี้

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 1 กลุ่ม Ketupat

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
1. ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย										
ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย สามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ชัดเจน	8	2				10	4.8	96	4.24	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นทำให้ท่านเห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น	6	3	1			10	4.5	90	2.51	เห็นด้วย
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	2	7	1			10	4.1	82	3.21	เห็นด้วย
รวม						10	4.46	89.33	3.32	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
2. ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์										
อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	6	3	1			10	4.5	90	2.51	เห็นด้วย
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม	7	3				10	4.7	94	2.82	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูมากขึ้น	6	4				10	4.6	92	1.41	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม						10	4.6	92	2.25	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ด้านสถานที่										
สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	7	3				10	4.7	94	2.82	เห็นด้วย
สถานที่สามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้	7	2	1			10	4.6	92	3.21	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สถานที่จัดกิจกรรมมีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก	9	1				10	4.9	98	5.65	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม						10	4.73	94.67	3.89	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
4. ด้านผู้เข้าร่วม										
จำนวนผู้เข้าร่วมเหมาะสมกับ กิจกรรมครั้งนี้	8	1	1			10	4.7	94	4.04	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ท่านมีความกระตือรือร้น อยาก เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย ครั้งนี้	2	8				10	4.2	84	4.24	เห็นด้วย
ท่านได้ให้ความร่วมมือกับ วิทยากรและนักศึกษาในทุก กิจกรรมโดยไม่รู้สึกอึดอัด	8	2				10	4.8	96	4.24	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม						10	4.56	91.33	4.17	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ภาพรวมกลุ่ม 1						10	4.59	91.83	3.41	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

จากตารางที่ 19 การประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 1 กลุ่ม Ketupat จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 91.83 พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ **ด้านสถานที่ (M=4.73)** สถานที่ที่มีความเหมาะสมกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู มีสิ่งอำนวยความสะดวก และเป็นสถานที่ที่ชุมชนเข้าถึงได้ **ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์ (M=4.6)** อุปกรณ์สำหรับสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเหมาะสม สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูมากขึ้น **ด้านผู้เข้าร่วม (M=4.56)** จำนวนผู้เข้าร่วมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม มีการให้ความร่วมมือต่อวิทยากรอย่างดี **ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (M=4.46)** ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ชัดเจนและทำให้เห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การหยิบเอาதுปะมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบ Food Art และ Interactive Art ถือเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีความน่าสนใจอย่างมาก ทำให้ ทุกคนสามารถเข้าใจถึงรูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่หลากหลาย และทำให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนสามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ต่อไปได้

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 2 กลุ่ม Wau Melayu

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
1. ด้านการสร้างสรรคผลงานศิลปะร่วมสมัย										
ผลงานสร้างสรรคศิลปะร่วม สมัย สามารถสื่อถึงทุนทาง วัฒนธรรมมลายูได้ชัดเจน	9	1				10	4.9	98	5.65	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นทำให้ ท่านเห็นถึงคุณค่าของทุนทาง วัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น	8	1	1			10	4.7	94	4.04	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมี ความเหมาะสม	1	7	2			10	3.9	78	3.21	เห็นด้วย
รวม						10	4.5	90	4.30	เห็นด้วย
2. ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์										
อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมศิลปะ ร่วมสมัยมีความสอดคล้องกับ กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุน ทางวัฒนธรรมมลายู	4	5	1			10	4.3	86	2.08	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค ผลงานมีความพร้อมและ เพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม	4	3	3			10	4.1	82	0.57	เห็นด้วย
สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัด กิจกรรมทำให้เห็นถึง ความสำคัญต่อทุนทาง วัฒนธรรมมลายูมากขึ้น	7	3				10	4.7	94	2.82	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม						10	4.36	87.33	1.82	เห็นด้วย
3. ด้านสถานที่										
สถานที่ในการจัดกิจกรรมมี ความสะดวก เอื้อต่อการจัด กิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	3	6	1			10	4.2	84	2.51	เห็นด้วย
สถานที่สามารถให้คนในชุมชน ที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วม ในกิจกรรมได้	5	5				10	4.5	90	0	เห็นด้วย
สถานที่จัดกิจกรรมมีความ ปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก	7	1	2			10	4.5	90	3.21	เห็นด้วย
รวม						10	4.4	88	1.91	เห็นด้วย

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
4. ด้านผู้เข้าร่วม										
จำนวนผู้เข้าร่วมเหมาะสมกับ กิจกรรมครั้งนี้	3	5	2			10	4.1	82	1.52	เห็นด้วย
ท่านมีความกระตือรือร้น อยากเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ร่วมสมัยครั้งนี้	6	4				10	4.6	92	1.41	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ท่านได้ให้ความร่วมมือกับ วิทยากรและนักศึกษาในทุก กิจกรรมโดยไม่รู้สึกอึดอัด	6	4				10	4.6	92	1.41	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม						10	4.43	88.66	1.45	เห็นด้วย
ภาพรวมกลุ่ม 2						10	4.42	88.5	2.37	เห็นด้วย

จากตารางที่ 20 การประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 2 กลุ่ม Wau Melayu จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมเห็นด้วย 4 ประเด็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ **ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (M=4.5)** ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ได้ชัดเจนและทำให้เห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น รองลงมาคือ **ด้านผู้เข้าร่วม (M=4.43)** จำนวนผู้เข้าร่วมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม มีการให้ความร่วมมือต่อวิทยากรอย่างดีรองลงมาคือ **ด้านสถานที่ (M=4.4)** สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย มีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก และสามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้และ **ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์ (M=4.36)** อุปกรณ์สำหรับสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเหมาะสม สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่มากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การหยิบเอาวามลายูมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบ Lighting Art และ Installation Art ถือเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีความน่าสนใจอย่างมาก ทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจถึงรูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่หลากหลาย และทำให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนสามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ต่อไปได้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 3 กลุ่ม Tulisan Jawi

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
1. ด้านการสร้างสรรคผลงานศิลปะร่วมสมัย										
ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย สามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมลายได้ชัดเจน	3	7				10	4.3	86	2.82	เห็นด้วย
ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นทำให้ท่านเห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น	4	5	1			10	4.3	86	2.08	เห็นด้วย
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	3	3	3	1		10	3.8	76	1	เห็นด้วย
รวม						10	4.13	82.66	1.97	เห็นด้วย
2. ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์										
อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย	4	6				10	4.4	88	1.41	เห็นด้วย
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม	4	2	3	1		10	3.9	78	1.29	เห็นด้วย
สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมลายมากขึ้น	2	7	1			10	4.1	82	3.21	เห็นด้วย
รวม						10	4.13	82.66	1.97	เห็นด้วย
3. ด้านสถานที่										
สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	3	7				10	4.3	86	2.82	เห็นด้วย
สถานที่สามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้	3	3	4			10	3.9	78	0.57	เห็นด้วย
สถานที่จัดกิจกรรมมีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	1	1		10	4.2	84	1.91	เห็นด้วย
รวม						10	4.13	82.66	1.77	เห็นด้วย

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
4. ด้านผู้เข้าร่วม										
จำนวนผู้เข้าร่วมเหมาะสมกับกิจกรรมครั้งนี้	2	6	2			10	4	80	2.30	เห็นด้วย
ท่านมีความกระตือรือร้น อยากเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยครั้งนี้	5	4	1			10	4.4	88	2.08	เห็นด้วย
ท่านได้ให้ความร่วมมือกับวิทยากรและนักศึกษาในทุกกิจกรรมโดยไม่รู้สึกอึดอัด	6	3	1			10	4.5	90	2.51	เห็นด้วย
รวม						10	4.3	86	2.30	เห็นด้วย
ภาพรวมกลุ่ม 2						10	4.17	83.5	2.00	เห็นด้วย

จากตารางที่ 21 การประเมินความคิดเห็นชุมชน กลุ่มที่ 3 กลุ่ม Tulisan Jawi จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.5 พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมเห็นด้วย 4 ประเด็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ **ด้านผู้เข้าร่วม (M=4.3)** จำนวนผู้เข้าร่วมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม มีการให้ความร่วมมือต่อวิทยากรอย่างดี รองลงมาคือ **ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (M=4.13)** ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมลายูได้ชัดเจนและทำให้เห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น รองลงมาคือ **ด้านสถานที่ (M=4.13)** สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย มีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก และสามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้ และ **ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์ (M=4.13)** อุปกรณ์สำหรับสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเหมาะสม สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมลายูมากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การหยิบเอาการเขียนยาวี มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบ Video Art ถือเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่น่าสนใจอย่างมาก ทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจถึงรูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่หลากหลาย และทำให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนสามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ต่อไปได้

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมแบบประเมินความคิดเห็นชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
1. ด้านการสร้างสรรคผลงานศิลปะร่วมสมัย										
ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย สามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ชัดเจน	20	10				30	4.66	93.33	7.07	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นทำให้ท่านเห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น	18	9	3			30	4.5	90	7.54	เห็นด้วย
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	6	17	6	1		30	3.93	78.66	6.75	เห็นด้วย
ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นทำให้ท่านเห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น	18	9	3			30	4.5	90	7.54	เห็นด้วย
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	6	17	6	1		30	3.93	78.66	6.75	เห็นด้วย
รวม						30	4.36	87.33	7.12	เห็นด้วย
2. ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์										
อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู	14	14	2			30	4.4	88	6.92	เห็นด้วย
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม	15	8	6	1		30	4.23	84.66	5.80	เห็นด้วย
สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูมากขึ้น	15	14	1			30	4.66	89.33	7.81	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม						30	4.36	87.33	6.84	เห็นด้วย

รายการประเมิน	ระดับ					จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (M)	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ประเมิน
	5	4	3	2	1					
3. ด้านสถานที่										
สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	13	16	1			30	4.4	88	7.93	เห็นด้วย
สถานที่สามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้	15	10	5			30	4.33	86.66	5	เห็นด้วย
สถานที่จัดกิจกรรมมีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก	21	5	3	1		30	4.53	90.66	9.14	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม						30	4.42	88.44	7.36	เห็นด้วย
4. ด้านผู้เข้าร่วม										
จำนวนผู้เข้าร่วมเหมาะสมกับกิจกรรมครั้งนี้	13	12	5			30	4.26	85.33	4.35	เห็นด้วย
ท่านมีความกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยครั้งนี้	13	16		1		30	4.36	87.33	7.93	เห็นด้วย
ท่านได้ให้ความร่วมมือกับวิทยากรและนักศึกษาในทุกกิจกรรมโดยไม่รู้สึกอึดอัด	20	9	1			30	4.63	92.66	9.53	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม						30	4.42	88.44	7.27	เห็นด้วย
ภาพรวมทั้ง 3 กลุ่ม						30	4.39	87.88	7.15	เห็นด้วย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 22 การประเมินภาพรวมแบบประเมินความคิดเห็นชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 87.88 พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมเห็นด้วย 4 ประเด็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ **ด้านผู้เข้าร่วม (M=4.42)** จำนวนผู้เข้าร่วมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม มีการให้ความร่วมมือต่อวิทยากรอย่างดี รองลงมาคือ **ด้านสถานที่ (M=4.42)** สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย มีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก และสามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้ รองลงมาคือ **ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (M=4.36)** ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ชัดเจนและทำให้เห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น และ **ด้านสื่อ/**

เครื่องมือ/อุปกรณ์ (M=4.36) อุปกรณ์สำหรับสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเหมาะสม สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การหยิบเอาทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบที่หลากหลายถือเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีความน่าสนใจอย่างมาก ทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจถึงรูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่หลากหลาย และทำให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนสามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ต่อไปได้

2) ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชน

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชนเป็นเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมฯ โดยวิเคราะห์เป็นรายกลุ่ม ซึ่งมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม Ketupat 2) กลุ่ม Wau Melayu 3) กลุ่ม Tulisan Jawi โดยมีประเด็นจากข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 4 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์จากประเด็นข้อคำถามจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชน 4 ประเด็น

ประเด็น	กลุ่ม Ketupat	กลุ่ม Wau Melayu	กลุ่ม Tulisan Jawi
1. ความสนใจและความเข้าใจต่อกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย	กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยทำให้เกิดความแปลกใหม่ในการมองดูปะเทศน์ความสำคัญของทุนวัฒนธรรมในวิถีชีวิต	กิจกรรมช่วยเปิดมุมมองใหม่ให้เห็นว่า วาว สื่อถึงอัตลักษณ์มลายู และสามารถถ่ายทอดผ่านศิลปะร่วมสมัยได้	กิจกรรมกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์การเขียนคืดและสร้างความเข้าใจในภาษามลายู
2. ความเหมาะสมและประโยชน์ของการใช้ทุนทางวัฒนธรรม	การใช้โบราณและดูปะเป็นทุนวัฒนธรรมช่วยให้เห็นคุณค่าและสามารถต่อยอดในชุมชนได้	การทำวาวช่วยให้ได้ทดลองสิ่งใหม่ เช่น การฉลุสลวดลาย และตระหนักว่าศิลปะท้องถิ่นใกล้ตัวและทรงคุณค่า	การฟื้นฟูการเขียนคืดช่วยให้ชุมชนกลับมาตระหนักถึงรากวัฒนธรรมที่กำลังเลือนหาย

ประเด็น	กลุ่ม Ketupat	กลุ่ม Wau Melayu	กลุ่ม Tulisan Jawi
3. การมีส่วนร่วมและความเหมาะสมต่อชุมชน	ชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการทำตุปะและสภาพแวดล้อมในชุมชนเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	มีส่วนร่วมตั้งแต่ศึกษาปฏิบัติจริง และจัดแสดงในพื้นที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม	ชุมชนช่วยกันคิด ประโยคอักษรยาวี ออกแบบวิถีโอร่วมกับนักศึกษา สถานที่ที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมในอนาคต	เสนอให้มีขนมพื้นบ้านหลากหลายขึ้น และเปิดโอกาสให้คนต่างวัยเข้าร่วม เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยน	เสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความลุ่มลึก และมีเวลาสรุปประเด็นมากขึ้น	เสนอให้จัดในพื้นที่ปิดเพื่อสมาธิ และส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์จากประเด็นข้อคำถามจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชน 4 ประเด็น ของทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ Ketupat, Wau Melayu และ Tulisan Jawi ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความสนใจและความเข้าใจต่อกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ ผู้เข้าร่วมจากทั้งสามกลุ่มแสดงความสนใจในกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย โดยให้ความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่และสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าที่เคยรับรู้ โดยเฉพาะการนำทุนทางวัฒนธรรมพื้นถิ่น เช่น อาหาร ตุปะ หัตถกรรมว่าวมลายู และอักษรยาวี มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย ช่วยให้เห็นมิติใหม่ของศิลปะที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ประเด็นที่ 2 ความเหมาะสมและประโยชน์ของการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในการสร้างสรรค์ผลงานทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่าทุนทางวัฒนธรรมเป็นแนวทางที่เหมาะสมและมีคุณค่า เพราะช่วยให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ทั้งในเชิงอนุรักษ์ เช่น การเขียนคือนที่กำลังเลือนหาย และสามารถต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าใหม่ในเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง

ประเด็นที่ 3 การมีส่วนร่วมและความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน ทุกกลุ่มชุมชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด ออกแบบ ไปจนถึงการนำเสนอผลงาน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักศึกษา

ประเด็นที่ 4 จากข้อเสนอแนะของทั้งสามกลุ่มสำหรับการจัดกิจกรรมในอนาคต ข้อเสนอแนะจากทั้งสามกลุ่มเสนอให้เพิ่มความหลากหลายของเนื้อหา เช่น ขนมหัตถ์บ้าน เปิดโอกาสให้คนต่างวัยร่วมกิจกรรม เพิ่มระยะเวลาเพื่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมในสถานที่เหมาะสม เช่น ห้องปิดสำหรับกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิ พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อสืบต่อวัฒนธรรมต่อไป

ดังนั้น กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้รับความสนใจอย่างมาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่และเข้าถึงง่าย โดยมีการนำทุนทางวัฒนธรรมพื้นถิ่น เช่น อาหาร หัตถกรรม และภาษา มาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ ชุมชนมองว่าการใช้ทุนทางวัฒนธรรมที่นำมาทำกิจกรรมเป็นแนวทางที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์และต่อยอดวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรม ขณะเดียวกันยังเสนอให้เพิ่มความหลากหลายของเนื้อหา ขยายช่วงอายุของผู้เข้าร่วม และปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

4.5 ตอนที่ 5 ผลของการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมฯ ให้สมบูรณ์

ผลของการประเมินการรับรองและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ ของรูปแบบกิจกรรมที่ผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษาศิลปศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม Focus group ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่านได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมฯ จำนวน 4 ประเด็นหลัก 1) ประเด็นด้านโครงสร้างของรูปแบบกิจกรรม 2) ประเด็นการเชื่อมโยงกับแนวคิดทางวิชาการ 3) ประเด็นด้านการวัดและประเมินผล และ 4) ข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.5.1 ประเด็นด้านโครงสร้างของรูปแบบกิจกรรม

1) การวางแผนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงพื้นที่พบปะชุมชนต้องมีขั้นตอนและระบุรายละเอียดให้ชัดเจนก่อนเริ่มดำเนินการลงพื้นที่ เพิ่มความเป็นระบบและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) โครงสร้างของกิจกรรมควรมีลักษณะที่แบ่งแยกเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เช่น ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 เป็นต้น เพื่อให้สามารถมองเห็นกระบวนการได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกรณีกิจกรรมที่ 3 “The Melayu Creative Process” ซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างที่มีการนำเสนอขั้นตอนกระบวนการได้อย่างชัดเจน

3) ควรเพิ่มการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง โดยอาจใช้แผนภาพหรือบทสรุปประกอบการนำเสนอ

4) ควรพิจารณาการปรับชื่อกิจกรรมให้สะท้อนกระบวนการมากกว่าผลผลิต เช่น เปลี่ยนจาก “The Melayu Contemporary Art” เป็น “Designing Melayu-Inspired Contemporary Art” เพื่อเพิ่มความชัดเจนในด้านเป้าหมายและลักษณะกิจกรรม

4.5.2 ประเด็นการเชื่อมโยงกับแนวคิดทางวิชาการ

1) ควรมีการแทรกแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิด Public Art Theory, Participatory Art หรือทฤษฎีอื่นที่เหมาะสม โดยเฉพาะในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างฐานความรู้ทางวิชาการให้มีความมั่นคงและรอบด้านมากขึ้น

2) การอ้างอิงทฤษฎีประกอบควรมีการอธิบายแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างกระชับ เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจของผู้อ่านต่อเนื้อหาในเอกสาร เช่น แนวคิด CBPR (Community-Based Participatory) ซึ่งล้วนเป็นกรอบแนวคิดที่สามารถช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับโครงการได้อย่างมีนัยสำคัญ

4.5.3 ประเด็นด้านการวัดและประเมินผล

1) การประเมินผลควรครอบคลุมทั้งในส่วนของผลลัพธ์ที่เกิดกับนักศึกษาและชุมชน รวมถึงกระบวนการดำเนินงาน โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ 1 ซึ่งควรพิจารณาทั้งจุดเด่น จุดอ่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรืออุปสรรคของกิจกรรม

2) การประเมินควรมีความชัดเจนและรอบด้าน โดยพิจารณาทั้งด้านเนื้อหา วิธีการดำเนินงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันมีการประเมินผลในหลายรูปแบบ เช่น การสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์ความคิดเห็น เช่น การใช้แบบประเมิน RUBRIC (Rubric) ที่สามารถระบุระดับความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หรือการใช้แบบประเมินเชิงพฤติกรรม ซึ่งช่วยเพิ่มความหลากหลายของวิธีการประเมิน

3) กิจกรรมควรมีตัวอย่างคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ทั้งนักศึกษา และชุมชนในการออกแบบแบบประเมิน

4) ควรพิจารณาการแบ่งประเภทของการประเมินให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น Behavioral Checklist สำหรับกิจกรรมที่เน้นการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน Product Evaluation สำหรับกิจกรรมที่เน้นผลลัพธ์ของงานสร้างสรรค์ Community Participation Evaluation สำหรับกิจกรรมที่มีการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้

5) การระบุสัดส่วนของการประเมิน ในแต่ละประเภทควรแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กิจกรรมแต่ละรายการมีการประเมินในรูปแบบใดมากน้อยเพียงใด (เป็นร้อยละ) เพื่อให้สามารถออกแบบเครื่องมือประเมินและวิเคราะห์ผลได้อย่างเป็นระบบ มีความแม่นยำ

6) ควรมีการประเมินการนำกิจกรรมเข้าสู่รายวิชาอย่างเป็นทางการ และสามารถดำเนินการจริงในชั้นเรียนตามระยะเวลาของภาคการศึกษา ซึ่งจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพของการเรียนรู้ให้มีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

7) การนำข้อมูลจากกิจกรรมและผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนากิจกรรมในลำดับถัดไป ถือเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับกระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยให้เกิดความต่อเนื่อง

4.5.4 ข้อเสนอแนะ

1) ควรกำหนดผลลัพธ์ของโครงการให้ชัดเจน โดยเน้นการประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะศึกษา เช่น รายวิชาศิลปะภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สามารถนำกิจกรรมไปต่อยอดเชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) องค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมยังสามารถนำไปพัฒนาในหลายระดับ ทั้งในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน การทำงานร่วมกับชุมชน และการส่งเสริมบทบาทของนักศึกษาในฐานะศิลปินและนักพัฒนา อีกทั้งยังเน้นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเพื่อเชื่อมโยงความรู้จากห้องเรียนสู่ชุมชน

3) ควรส่งเสริมการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในกระบวนการสร้างสรรค์ โดยประยุกต์ใช้วัสดุพื้นบ้านหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีใหม่ เช่น การใช้แสง สี และวัสดุสมัยใหม่ ร่วมกับแนวคิดสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างกลมกลืน

4) ควรมีการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นระบบระเบียบถูกต้องตามมาตรฐานวิชาการ เพื่อให้สามารถใช้เป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาเอกสารวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

5) การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เช่น เว็บไซต์ชุมชนหรือกิจกรรม ควรชี้แจงรายละเอียดให้ชัดเจนว่า กลุ่มผู้นำเสนอคือใคร กลุ่มผู้รับประโยชน์คือกลุ่มใด และผลตอบรับมีลักษณะอย่างไร เพื่อสะท้อนมิติของ Public Engagement อย่างเป็นรูปธรรม

6) วิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มนักศึกษา (จำนวน 3 กลุ่ม) ว่ามีลักษณะร่วมและแตกต่างกันอย่างไร ทั้งด้านวิธีการแก้ปัญหาและรูปแบบการสร้างสรรค์ พร้อมระบุข้อดีข้อจำกัด

ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน รูปแบบการจัดกิจกรรมฯ พบว่า มีประเด็นที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางจัดกิจกรรมในหลายมิติอย่างเป็นระบบ รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ของนักศึกษาศิลปะศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญให้

ความสำคัญกับการออกแบบโครงสร้างกิจกรรมที่มีความเป็นระบบ ชัดเจน และสามารถประยุกต์ใช้กับบริบทต่าง ๆ ได้อย่างยืดหยุ่น พร้อมเน้นย้ำการเชื่อมโยงกิจกรรมกับแนวคิดทางวิชาการเพื่อเสริมความแข็งแกร่งทางทฤษฎี กระบวนการเรียนรู้ควรเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ และส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีความหมาย นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการประเมินผลที่รอบด้าน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงทั้งต่อนักศึกษาและชุมชน ดังนั้น รูปแบบกิจกรรมนี้จึงถือเป็นแนวทางสำคัญในการนำไปพัฒนานักศึกษา ศิลปศึกษาที่ใช้กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่อย่างมีทิศทาง มีความเชื่อมโยงทั้งในเชิงเนื้อหา ทฤษฎี และบริบทการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักศึกษาศิลปศึกษา

ข้อเสนอแนะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การประเมินกิจกรรมมีความชัดเจน เป็นระบบ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรม และผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบกิจกรรมตามประเด็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดตารางที่ 24 ดังนี้ประเด็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดตารางที่ 24 ดังนี้

ตารางที่ 24 รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ชื่อกิจกรรม	หลักการกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการจัดกิจกรรม	
กิจกรรมที่ 1 “The Melayu Contemporary Art”	หลักการของกระบวนการร่วมสมัย - การศึกษาริบบิ้นแวดล้อม - การใช้หลักการมีส่วนร่วมกับสังคม เช่น ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) (Bourriaud, 2002) - การใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายู - การสร้างสรรค์ร่วมกันโดย - สร้างการสะท้อนคิดโดย การนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยใหม่	เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เรื่องสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายู - เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายู	แนวคิดของผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมลายูทั้งศิลปะป็นไทยและนานาชาติ เช่น Relational Art, Community Art, Public Art Theory, Participatory Art, Interdisciplinary Art, etc. รูปแบบการนำเสนอศิลปะ เช่น Performance Art, Interactive Art, Production Art, Installaion Art, Process Art, Video Art, shot Films, Sound Art, Printing, Painting etc.	ขั้นตอน 1 รับประทานอาหารศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายูในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ขั้นตอน 2 ร่วมอภิปรายกระบวนการสร้างสรรค์และวิเคราะห์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายูของไทยและนานาชาติ ขั้นตอน 3 ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop การวิเคราะห์แนวคิดของศิลปะป็น ด้วยวิธีการระดมสมอง (Brainstorming) ขั้นตอน 4 ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง หมายเหตุ** ข้อมูลการทำเวิร์กช็อปนำไปต่อยอดสู่กิจกรรมที่ 2 ต่อไป	- เกิดความรู้ความเข้าใจของกระบวนการร่วมสมัย - เกิดความรู้ความเข้าใจต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่ปรากฏอยู่ในผลงานศิลปะร่วมสมัย	ประเมินจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูโดยใช้แบบประเมินความรู้ความสามารถ, แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นนักศึกษา

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดกิจกรรม ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ ทุนทางวัฒนธรรม มลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีการประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการ จัดกิจกรรม	
กิจกรรมที่ 2 “The Melayu Budaya” (Culture)	เข้าใจถึงความสำคัญ และประเภทของทุนทาง วัฒนธรรมมลายู ข้อจำกัดของการนำทุน ทางวัฒนธรรมมาใช้	- เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของทุนทาง วัฒนธรรมมลายู - เพื่อให้ได้เกิดการตระหนักถึงคุณค่า ของวัฒนธรรมท้องถิ่น - เพื่อการศึกษาการระดมความรู้ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ การถอด รื้อโครงสร้าง(Deconstruction) ของวัฒนธรรมมลายูมาใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	ความสำคัญและความหมาย ของประเภทของทุนทาง วัฒนธรรมมลายู 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน และภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและ เทศกาล 4) ด้านความรู้และ การปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติ และจักรวาล 5) ด้านงาน ช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬา พื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ ป้องกันตัว - ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทาง ทุนวัฒนธรรมมลายู	ขั้นตอน 1 ร่วมกันอภิปราย ความสำคัญ และแหล่งการเรียนรู้ ของศิลปวัฒนธรรมมลายูในท้องถิ่น ของตน ขั้นตอน 2 ทัศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ ด้านทุนทางวัฒนธรรมมลายู การระดมความรู้ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ การถอดรื้อโครงสร้าง (Deconstruction) เพื่อศึกษาบริบท ของวัฒนธรรมที่นำมาใช้ ด้วยวิธีการ ระดมสมอง (Brainstorming) โดย การแบ่งกลุ่มทำงาน (ขั้นตอน 1 และขั้นตอน 2 ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง) ขั้นตอน 3 ทัศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ ด้านทุนทางวัฒนธรรมมลายู 1 วัน หมายเหตุ** ข้อมูลการทำเวิร์กช็อป นำไปต่อยอดสู่กิจกรรมที่ 3 ต่อไป	- เกิดความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับ ความสำคัญบริบทและ ประเภทของทุนทาง วัฒนธรรมมลายู - ได้รู้ถึงแหล่งเรียนรู้ทาง วัฒนธรรมมลายูใน พื้นที่	- ประเมินจากการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญและสามารถ แบ่งประเภทในแต่ละด้าน และสามารถบอกแหล่ง เรียนรู้ของทุนทาง วัฒนธรรมมลายูได้ โดยใช้ แบบประเมินความรู้ ความสามารถ, แบบสังเกต พฤติกรรมการตั้งข้อสงสัยและแบบ สัมภาษณ์ความคิดเห็น นักศึกษา

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดกิจกรรม ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมา	โครงสร้างของกิจกรรม				ผลของการจัดกิจกรรม	วิธีประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ขั้นตอนที่ 1 Melayu		
กิจกรรมที่ 3 “The Melayu Creative Process”	การจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัย การเรียนรู้จากองค์ความรู้ศิลปะร่วมสมัยที่สามารถนำพาไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนการสร้างสรรค์งานอย่างเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมและสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion เพื่อให้ได้ข้อถกเถียงในการกำหนดด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและเลือกแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - เพื่อสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - เพื่อลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนและนำเสนอผลงานที่สามารถนำเสนอมูลงงานในรูปแบบที่หลากหลาย	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion ทุนทางวัฒนธรรมครบทั้ง 6 ด้าน และแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope การออกแบบผลงานสร้างสรรค์และขั้นตอนกำหนดขอบเขตของการจัดกิจกรรมด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัยที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรม	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-10 คน โดยกำหนดให้ทุนทางวัฒนธรรมครบทั้ง 6 ด้าน โดยแต่ละกลุ่มเลือกทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและสอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคมพิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว เลือกพื้นที่ที่ตรงกับหัวข้อของแต่ละกลุ่ม	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion - ได้แผนการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม - ได้ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม - เกิดความคิดสร้างสรรค์ทักษะ เกิดประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับชุมชน Scope - เกิดการยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี - เกิดสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ Relational Aesthetics - เกิดการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม (Society Engagement)	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion - ประเมินจากการอภิปรายร่วมแลกเปลี่ยนข้อถกเถียงในการกำหนดด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและเลือกแหล่งการเรียนรู้ทางทุนวัฒนธรรมมาอย่างเหมาะสม - เกิดความคิดสร้างสรรค์ทักษะ เกิดประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับชุมชน Scope - ประเมินจากแผนผังความคิด การออกแบบและขั้นตอนโดยกำหนดขอบเขตและวางแผนกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์	

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดกิจกรรมศิลปะ ร่วมสมัยโดยใช้แนวทาง วัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการ จัดกิจกรรม	
		ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - เพื่อสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - เพื่อสามารถเก็บข้อมูลบันทึกการทำงาน		ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการออกแบบและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขต และจำนวนผู้เข้าร่วม และลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อตกลงในการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน เก็บข้อมูล และบันทึกการทำงาน ระยะเวลาที่ใช้ 6-7 ชั่วโมง หมายเหตุ** ข้อมูลการทำกิจกรรมนำไปต่อยอดสู่กิจกรรมที่ 4 ต่อไป	- เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับชุมชน - Community Participation Evaluation - โดยทั้ง 3 ขั้นตอนประเมินจากแบบประเมินความรู้ความสามารถ, แบบสังเกตพฤติกรรมปั่งซี, แบบสัมภาษณ์ความคิด เห็นนักศึกษาและแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน	ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - ประเมินความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดกิจกรรมศิลปะ ร่วมสมัยโดยใช้แนวทาง วัฒนธรรมลาย	โครงสร้างของกิจกรรม				วิธีการประเมิน
		วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	ผลของการ จัดกิจกรรม	
กิจกรรมที่ 4 “The Melayu Present to the Public”	การนำเสนอต่อสาธารณชน (Present to the Public) ผู้เรียนเข้าใจวิธีการนำเสนอ ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น	เพื่อสามารถนำเสนอผลงาน ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทาง วัฒนธรรมลาย ก่อให้เกิด ความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น	แนวคิดของผลงานศิลปะร่วม สมัยที่ใช้วัฒนธรรมลายทั้ง ศิลปะไทยและนานาชาติ เช่น Relational Art, Community Art, Interdisciplinary Art, Public Art Theory, Participatory Art etc. และ รูปแบบการนำเสนอผลงาน ศิลปะร่วมสมัยต่อสาธารณชน เช่น - Interdisciplinary Art - Performance Art - Interactive Art - Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, Shot Films, Sound Art, Printing, Painting, etc.	ขั้นตอน 1 ร่วมกันนำเสนอผลงาน สร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการ นำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับ ชุมชน ขั้นตอน 2 ระยะเวลาที่ใช้ 6 ชั่วโมง	- เกิดการเห็นคุณค่าของ ทุนทางวัฒนธรรมลาย - เกิดการมีส่วนร่วมของ ชุมชนจากผลงาน สร้างสรรค์ - เกิดการมีส่วนร่วม กิจกรรมทางสังคม (Society Engagement)	ประเมินการนำเสนอ ผลงานศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสม กับบริบทของพื้นที่และ เข้าถึงผู้ชมในชุมชน จาก แบบประเมินความรู้ ความสามารถ, แบบ สังเกตพฤติกรรมบ่งชี้, แบบสัมภาษณ์ความคิด เห็นนั้การศึกษาและแบบ ประเมินความคิดเห็นของ ชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา 2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา และ 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ

การวิจัยระยะที่ 1 ระยะศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ (R1)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาข้อมูลเชิงลึกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน 15 ท่าน

การวิจัยระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม (D1)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 2 คือ พัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้ 1) การพัฒนารูปแบบกิจกรรม และเครื่องมือวิจัย 2) ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงแก้ไข

การวิจัยระยะที่ 3 ระยะการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูล (R2) (The Melayu Contemporary Art to Promote Art Creation Abilities Model: MCA)

การศึกษาวิจัยในระยะนี้ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยระยะที่ 4 ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ (D2)

การวิจัยระยะนี้เป็นการรับรองและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ ของรูปแบบกิจกรรมที่ผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษาศิลปศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม Focus group จำนวน 6 ท่าน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การวิจัยระยะที่ 1 ระยะศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ (R1)

1) สรุปแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย โดยเฉพาะในบริบทของทุนทางวัฒนธรรมมลายู ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นของการจัดกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเชิงลึก ทั้งด้านเนื้อหาเชิงศิลปวัฒนธรรม และกระบวนการมีส่วนร่วม การจัดทำโมเดลความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ จึงเป็นผลผลิตทางวิชาการที่สะท้อนให้เห็นการบูรณาการความรู้ในลักษณะสหวิทยาการ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่มีพลวัตและสัมพันธ์กับชุมชน

โครงสร้างของโมเดลกิจกรรมที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การทำความเข้าใจศิลปะร่วมสมัย การเรียนรู้วัฒนธรรมมลายู การออกแบบและสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานสู่สาธารณะ ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมถือเป็นกลไกที่มีความเป็นระบบและสะท้อนหลักการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในบริบทจริงได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงองค์ความรู้หลัก 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย วัฒนธรรมมลายู และกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งร่วมกันสร้างพื้นที่การเรียนรู้ ที่หลอมรวมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไว้ในกระบวนการสร้างพื้นที่การเรียนรู้

องค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยที่เน้นการศึกษาบริบทเป็นฐาน เป็นการย้ำให้เห็นถึงบทบาทของศิลปะในฐานะเครื่องมือทางสังคม มากกว่าจะเป็นเพียงการแสดงออกทางความงาม แนวคิดเรื่อง สุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ซึ่งมองว่าศิลปะคือพื้นที่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน สอดรับกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งคำถาม สื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ชม ซึ่งสามารถขยายความหมายไปถึงชุมชนท้องถิ่นในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกระบวนการ

ด้านขององค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมลายู เป็นการเน้นย้ำให้เห็นคุณค่าขององค์ประกอบทางวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น ภาษา ประเพณี หรือภูมิปัญญา ผ่านการประยุกต์ในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย ด้วยการส่งเสริมอนุรักษ์และการต่อยอดเชิงสร้างสรรค์ในกระบวนการเดียวกัน ยิ่งเมื่อชุมชนได้กลายเป็นเจ้าของความรู้ที่สามารถถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง และแปลงความรู้ของตนเองให้กลายเป็นงานศิลปะร่วมสมัยเสริมทักษะการสังเคราะห์ความรู้แบบข้ามสาขา (Interdisciplinary) ได้อย่างมีนัยสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมเดิม

ประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการเรียนรู้ผ่านศิลปะ คือกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งมีไม่เพียงการเข้าร่วมในเชิงกายภาพ แต่รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ การรับรู้ และการให้ความหมายร่วมกันในบริบทการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ผลงาน กระบวนการมีส่วนร่วมเช่นนี้มีลักษณะที่ไม่ตายตัว และต้องอาศัยความสามารถของศิลปินในการออกแบบพื้นที่การสื่อสารที่ยืดหยุ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนรู้

โดยสรุป รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในงานวิจัยนี้ มิใช่เพียงแค่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นการเปิดพื้นที่ให้เกิดการสร้างความหมายใหม่ ด้วยการตั้งคำถาม สื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษา ชุมชน และศิลปะที่สะท้อนถึงคุณค่าขององค์ประกอบทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ในลักษณะของการเรียนรู้ผลงานศิลปะที่มีชีวิตบนรากฐานจากบริบทท้องถิ่นและวัฒนธรรมมลายู

2) ศึกษาข้อมูลเชิงลึกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน 15 ท่าน

ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา ดังนี้

(1) การยอมรับในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในงานศิลปะร่วมสมัย ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง การเชื่อมโยงแนวคิดของบริบทสังคมอื่นจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น การศึกษาผลงานศิลปะร่วมสมัยจากศิลปินที่ถูกยอมรับในระดับ

สากลจะส่งผลต่อความเข้าใจในการทำกิจกรรมศิลปะมีแนวคิดสร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับของวงการศิลปะร่วมสมัย

(2) พันททางวัฒนธรรมมลายูนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ต้องศึกษาองค์ความรู้ในงานศิลปะร่วมสมัยที่หยิบเรื่องพันททางวัฒนธรรมมลายูมาใช้ เนื่องจากการเลือกพันททางวัฒนธรรมศิลปินได้ใช้เวลาในการศึกษาหาข้อมูลจนได้แนวคิดสร้างสรรค์ศิลปะ การศึกษาจากกรณีศึกษาจะทำให้เข้าใจและทราบถึงกระบวนการถ่ายทอดได้ดี สามารถนำมาศึกษาและต่อยอดทางความคิดเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้นแนวคิดกับพันททางวัฒนธรรมที่สนใจ ซึ่งจากการวิจัยการใช้พันททางวัฒนธรรมในงานหัตถกรรมที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบจะมีความสำคัญมากที่สุด และด้านอื่น ๆ ตามความถนัด

(3) พันททางวัฒนธรรมมลายูที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย ต้องศึกษาองค์ประกอบสำคัญของพันททางวัฒนธรรมมลายูโดยครอบคลุมทุกด้านเพื่อสร้างจิตสำนึกการเห็นคุณค่าของพันททางวัฒนธรรมมลายู และสามารถเลือกที่เป็นกรณีศึกษาด้านที่สนใจทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว 7) อื่น ๆ

(4) แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับพันททางวัฒนธรรมมลายู เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ต้องไปลงพื้นที่ที่สอดคล้องกับพันททางวัฒนธรรมที่เลือกตามความสนใจ แหล่งเรียนรู้ทางพันททางวัฒนธรรมมลายูที่เป็นที่ยอมรับในสังคม ต้องเป็นสถานที่ที่สามารถให้ข้อมูลและมีอาสาสมัครที่จะร่วมระดมความคิดเห็นและออกแบบกิจกรรมทางศิลปะร่วมกัน

(5) ชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน จะต้องเป็นนักศึกษาที่ผ่านรายวิชาพื้นฐานทางศิลปะ ดังนั้น ชั้นปีที่ 2 - 4 เป็นชั้นปีที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน

(6) ขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้พันททางวัฒนธรรมมลายู มี 5 ขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1) กิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่ทำความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมชุมชนที่ศึกษา 2) สร้างจิตสำนึกและการตระหนักถึงคุณค่าของพันททางวัฒนธรรมมลายู 3) สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) การออกแบบระดมความคิดเห็นและทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนก่อนทำกิจกรรม 5) การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน

(7) วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้พันททางวัฒนธรรมมลายู เพื่อให้เกิดการซาบซึ้งถึงคุณค่าของวัฒนธรรมมลายู มีองค์ความรู้ที่สามารถออกแบบโดยใช้กระบวนการศิลปะร่วมสมัยเป็นตัวส่งผ่านสู่สังคม และสามารถถ่ายทอดรูปแบบกิจกรรมที่มี

ส่วนร่วมกับชุมชน และรับฟังความคิดเห็นต่อปัญหาของชุมชน แสดงให้เห็นถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อทุนทางวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ได้

(8) ข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยกับชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความต้องการของชุมชน 2) ด้านศาสนา 3) ด้านทัศนคติ 4) ด้านความปลอดภัย และ 5) ด้านงบประมาณ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบความคิดเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจของผู้เชี่ยวชาญใน 2 ประเด็น คือ 1) ประเด็นด้านปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นแรกคือ ประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ที่ต้องมีการลงพื้นที่พูดคุยถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนก่อนที่จะออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วย การที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยร่วมกับชุมชนนั้น ย่อมเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างผลกระทบในเชิงบวกให้กับนักศึกษาและกลุ่มคนในชุมชน ทำให้เกิดการพูดคุยทำความเข้าใจกันระหว่างนักศึกษาและชุมชน เพื่อสร้างความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และ 2) ประเด็นด้านงบประมาณ ที่เป็นข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมนั้น ควรมีการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับงบประมาณ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.1.2 การวิจัยระยะที่ 2 ระยะการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม (D1)

5.1.2.1 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยในงานวิจัยนี้สะท้อนกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งทางด้านศิลปะร่วมสมัยและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยโครงสร้างของกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในเชิงเนื้อหา แต่ยังสื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ชุมชน และบริบทวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่จริงได้อย่างลึกซึ้ง

กิจกรรมที่ 1 “The Melayu Contemporary Art” มุ่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัย โดยใช้กรณีศึกษาจากศิลปินที่มีผลงานในระดับสากลมาเป็นต้นแบบของการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ และทฤษฎีอ้างอิงที่ศิลปินได้ใช้เป็นแนวคิดในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย ทั้งยังส่งเสริมให้นักศึกษาได้เห็นภาพการประยุกต์แนวคิดศิลปะสมัยใหม่เข้ากับทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการปลูกฝังทักษะการสังเคราะห์ความรู้แบบข้ามสาขา (Interdisciplinary) ได้อย่างมีนัยสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย โดย

มีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมิน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่

กิจกรรมที่ 2 “The Melayu Budaya” ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจรากฐานของวัฒนธรรมมาอยู่ในภาคใต้ ไม่เพียงในเชิงภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่านั้น หากยังเชื่อมโยงกับมิติด้านภาษา พิธีกรรม ประเพณี และศิลปะการแสดง ทั้งนี้ กิจกรรมยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกรณีศึกษาจากประเภทของทุนวัฒนธรรมที่หลากหลายตามการจัดหมวดหมู่ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559) ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติทางกายภาพและนามธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะพื้นที่ โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมิน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่

กิจกรรมที่ 3 “The Melayu Creative Process” กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยได้รับการออกแบบให้เชื่อมโยงกับพื้นที่จริง ผ่านการลงพื้นที่ การระดมความคิดเห็นกับชุมชน และการออกแบบกิจกรรมโดยยึดโยงกับทุนวัฒนธรรมที่ศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแนวคิดสู่ผลงานที่มีรากทางวัฒนธรรมและความหมายร่วมกับชุมชนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน กระบวนการดังกล่าวยังส่งเสริมแนวคิดเรื่องสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างศิลปิน ผู้ชม และบริบททางสังคมเป็นหัวใจของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมิน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน

กิจกรรมที่ 4 “The Melayu Present to the Public” มุ่งเน้นการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ต่อสาธารณชน โดยนักศึกษาและชุมชนร่วมกันจัดแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัยในลักษณะเปิดเผย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงการแปรความรู้จากเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติสู่การสื่อสารทางสังคม และทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปะในฐานะกลไกทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยและเข้าใจได้ในวงกว้าง โดยมีเครื่องมือวิจัยสำหรับการประเมิน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน 3) แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษา

โดยสรุปแล้ว โมเดลกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม สามารถพัฒนาให้นักศึกษา ศิลปศึกษามีความเข้าใจและสามารถออกแบบงานศิลปะที่สามารถสื่อถึงความเชื่อมโยงระหว่างผู้ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและชุมชน ภายใต้บริบทวัฒนธรรมมลายูที่มีอยู่ในพื้นที่จริงได้อย่างมี คุณค่า อันเป็นผลลัพธ์เชิงคุณภาพที่สะท้อนความเข้าใจเชิงลึกด้วยการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติในการ สื่อสารและถ่ายทอดผลงานศิลปะ และที่สำคัญคือการตระหนักรู้ต่อคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัย ในบริบทพื้นที่ชายแดนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.2 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเสริมรายวิชา โดยมี นักศึกษา ศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 26 คน เข้าร่วมกิจกรรมเสริมของรายวิชา ศิลปะคาบสมุทรภาคใต้ โดยทดลองใช้รูปแบบกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) The Melayu Contemporary Art เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย 2) The Melayu Budaya เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านทุนทางวัฒนธรรมมลายู และใช้เครื่องมือ 2 แบบ ได้แก่ 1) แบบประเมินความรู้ความสามารถ 2) สังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย ระดับเริ่มสมบูรณ์ คือ สามารถวิเคราะห์และ อภิปรายแนวคิด วัสดุและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูใน ท้องถิ่นได้ และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจด้านทุนทางวัฒนธรรมมลายู ระดับสมบูรณ์ คือ นักศึกษาสามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญ บอกประเภทในแต่ละด้าน บอกแหล่งเรียนรู้ นำเสนอแนวคิดของศิลปินที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ ส่วนผลจากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมบ่งชี้ในการทำกิจกรรมระดับมากที่สุด คือ เกิดพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถ อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ วิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยได้ และสามารถแบ่ง ประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ารูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมตาม ขั้นตอนและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่จะนำไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

5.1.3 การวิจัยระยะที่ 3 ระยะการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูล (R2) (The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA)

การวิจัยระยะที่ 3 มุ่งเน้นการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรม The Melayu Contemporary Art to Promote Art Creation Abilities Model (MCA Model) กับ กลุ่ม นักศึกษาศิลปศึกษา จำนวน 20 คน และอาสาสมัครชุมชน จำนวน 30 คน โดยดำเนินกิจกรรม 4 ชั้น ได้แก่ (1) การเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัย (2) การเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู (3) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน และ (4) การนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ กิจกรรมนี้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม Ketupat, Tulisan Jawi และ Wau Melayu โดยมีรายละเอียดผลการทดลองดังนี้

5.1.3.1 การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

1) กลุ่ม Ketupat เลือกทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้าน โดยเฉพาะ “ตูปะ” หรือข้าวต้มมัด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนมลายู นักศึกษาได้เริ่มต้นจากการ ถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัย ได้แก่ ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช (ศิลปะเชิงสัมพันธ์), Roslisham Ismail (Food Art), และ Amanda Heng (สื่อสารผ่านวัตถุในชีวิตประจำวัน) เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับทุนวัฒนธรรมของอาหารท้องถิ่น จากนั้นนักศึกษาได้ดำเนินการ ถอดรื้อ โครงสร้างของตูปะ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม วิธีการห่อ และพิธีกรรมเกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชนในรูปแบบศิลปะจัดวาง (Installation Art) และศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Interactive Art) กิจกรรมสุดท้ายเป็นการจัดวาง รับประทานตูปะกับชุมชนโดยมีโบนัสนี้ใช้แลกเปลี่ยนความรู้สึก ซึ่งถูกนำไปจัดแสดงในนิทรรศการ ร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ

2) กลุ่ม Tulisan Jawi มุ่งเน้นการใช้ อักษรยาวี ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมด้าน ภาษาที่มีบทบาทในการกำหนดอัตลักษณ์ของชาวมลายู โดยนักศึกษาได้เริ่มต้นจากการ ถอดบทเรียน จากศิลปิน เช่น Arahmaiani , Irwan Ahmett และ Tita Salina (การเชื่อมโยงอัตลักษณ์กับสื่อร่วม สมัย) เพื่อนำแนวคิดมาออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ การถอดรื้อโครงสร้างทางวัฒนธรรมของ อักษรยาวี และการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร รูปแบบการเขียน (คอตริกอะห์ และคอตนาซัค) ความหมายของคำ และบริบทของการใช้คำในชุมชน โดยนักศึกษาร่วมกับอาสาสมัครได้เลือกคำ สำคัญ มองหาความสัมพันธ์กับพื้นที่ และสร้างผลงานศิลปะในรูปแบบ Video Art และ Installation Art โดยการถ่ายภาพเคลื่อนไหวคำยาวีที่เขียนผ่านแผ่นใส ฉายทับกับฉากหลังที่สะท้อนบริบทของคำ ผลงานถูกจัดแสดงร่วมกับตัวอย่างการเขียนคอตที่ถูกจัดวางบนผนังนิทรรศการ

3) กลุ่ม Wau Melayu เลือก ว่าวมลายู ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมที่สะท้อนลวดลาย ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวมลายู โดยการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัย เช่น Xu Bing (การใช้สื่อท้องถิ่นในศิลปะ), James Turrell (แสงและสุนทรีภาพในศิลปะ) ได้แนวคิดและนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เชื่อมโยงการใช้แสงและความเชื่อของแต่ละบุคคล การถอดรื้อโครงสร้างทางวัฒนธรรมของว่าวมลายู การศึกษาโครงสร้าง การถอดรื้อ ลวดลาย และคติความเชื่อที่สอดแทรกอยู่ในการทำว่าว โดยนักศึกษาและชุมชนใช้กระดาษสีดำร่วมกันแกะลวดลายว่าว เลือกรูปภาพโป่งแสงที่มีความหมายเฉพาะบุคคลเป็นพื้นหลังของว่าวที่ถูกลวดลายมลายู แล้วนำมาติดตั้งรอบโครงไม้ไผ่เพื่อสร้างเป็นโคมไฟขนาดใหญ่ในนิทรรศการ โดยใช้ศิลปะจัดวาง (Installation Art) ร่วมกับศิลปะแสง (Lighting Art) ในห้องมืด

สรุปผล ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมทั้งสามกลุ่มชี้ให้เห็นว่า การถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัยควบคู่กับการถอดรื้อโครงสร้างของทุนทางวัฒนธรรมเพื่อจับประเด็นสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย เป็นกลไกสำคัญในการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงศิลปะร่วมสมัยกับบริบทท้องถิ่น การมีส่วนร่วมกับชุมชนไม่เพียงเป็นแหล่งข้อมูลเชิงวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมที่เน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ กระบวนการทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการสร้างศิลปะร่วมสมัยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรม สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

5.1.3.2 สรุปผลของการจัดกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม

ผู้วิจัยได้สรุปผลของการจัดกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ของรูปแบบกิจกรรม The Melayu Contemporary Art to Promote Art Creation Abilities Model (MCA) ซึ่งวิเคราะห์จากทั้ง 3 กลุ่มนักศึกษา ได้แก่ Ketupat, Tulisan Jawi และ Wau Melayu โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art (องค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย) เข้าใจแนวคิดศิลปะร่วมสมัย ทั้งในระดับสากลและระดับภูมิภาค ผ่านการถอดบทเรียนจากศิลปินร่วมสมัยที่หลากหลายพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และตีความศิลปะ โดยเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่ม ได้แก่ อาหาร วรรณกรรม และหัตถกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม ผ่านการเลือกใช้รูปแบบศิลปะที่เหมาะสม เช่น Installation Art, Video Art และ Lighting Art ตระหนักในอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมมองเห็นศักยภาพของวัฒนธรรมในการพัฒนาศิลปะร่วมสมัยเรียนรู้การประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมกับกระบวนการศิลปะร่วมสมัย เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหมายและสื่อสารกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya (องค์ความรู้เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู) 1) กลุ่ม Ketupat (ตูปะ) ได้เรียนรู้ความหมายเชิงวัฒนธรรมของอาหารท้องถิ่น เข้าใจสัญลักษณ์ที่แฝงในรูปแบบและความแตกต่างของความเชื่อ สามารถต่อยอดสู่งานศิลปะที่สะท้อนอัตลักษณ์และความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่น 2) กลุ่ม Tulisan Jawi (อักษรยาวี) ได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาและอักษรมลายู เรียนรู้การใช้ภาษายาวีเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่เชื่อมโยงภาษาและบริบทชุมชน 3) กลุ่ม Wau Melayu (ว่าวมลายู) ตระหนักถึงคุณค่าของหัตถกรรมดั้งเดิมเข้าใจลวดลาย รูปทรง และความเชื่อในว่าวมลายู สามารถนำองค์ประกอบทางวัฒนธรรมไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบศิลปะร่วมสมัยอย่างสร้างสรรค์

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสามกลุ่มช่วยให้นักศึกษาเข้าใจทุนทางวัฒนธรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง เกิดการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การออกแบบ และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีรากฐานจากอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายู

3) กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process (กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน) นักศึกษาเข้าใจแนวคิดศิลปะร่วมสมัยจากการถอดบทเรียนวิเคราะห์แนวคิดของศิลปินร่วมสมัยทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ พร้อมประยุกต์ใช้กับทุนทางวัฒนธรรม ที่ถอดรื้อโครงสร้างการตีความทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม ได้ศึกษาลึกซึ้งถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรม ด้านอาหาร อักษร และหัตถกรรมว่าว สามารถถ่ายทอดคุณค่าออกมาในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย นักศึกษาได้ทดลองใช้รูปแบบศิลปะที่หลากหลาย เช่น Installation Art, Interactive Art, Video Art และ Lighting Art โดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของกลุ่ม เรียนรู้การทำงานร่วมกับชุมชน กระบวนการทั้งหมดส่งเสริมให้นักศึกษาเปิดพื้นที่สื่อสาร แลกเปลี่ยน และสร้างผลงานร่วมกับชุมชนจริง เสริมสร้างความเข้าใจเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์มลายูได้ตระหนักถึงคุณค่าของรากเหง้าทางวัฒนธรรม และเรียนรู้ที่จะนำทุนวัฒนธรรมมาพัฒนาและสื่อสารในรูปแบบร่วมสมัยอย่างมีความหมาย

4) กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public (การนำเสนอต่อสาธารณะ) นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการจัดแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบนิทรรศการ ในการออกแบบพื้นที่จัดแสดงทุกกลุ่มสามารถถ่ายทอดทุนทางวัฒนธรรมผ่านวัตถุศิลป์ที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่าน โบราณ อักษรยาวี และว่าวมลายู ให้กลายเป็นผลงานร่วมสมัยที่มีการเล่าเรื่องและเชื่อมโยงกับผู้ชม การเปิดรับความคิดเห็นจากผู้ชมผ่านการเขียนตอบหรือปฏิสัมพันธ์กับงาน ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้การสื่อสารเข้าใจมุมมองของสาธารณชนและการนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย ได้ฝึกการจัดการกระบวนการตั้งแต่วางแนวคิด ผลิตผลงาน จัดแสดง และรับความคิดเห็น การนำเสนอผลงานต่อสาธารณะช่วยให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของรากของทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และเกิดความมั่นใจในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงกับศิลปะร่วมสมัย

โดยสรุปทั้ง 4 กิจกรรมมีความต่อเนื่องเชิงระบบตั้งแต่การเสริมองค์ความรู้ การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรม การร่วมสร้างสรรค์ผลงาน และการสื่อสารสู่สาธารณะ ส่งผลให้นักศึกษามีทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับบริบททางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ และเป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยเชิงปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทวัฒนธรรม

5.1.3.3 สรุปวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะ ร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชนทั้ง 4 กิจกรรม

จากการประเมินผลกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ The Melayu Contemporary, The Melayu Budaya, The Melayu Creative Process และ The Melayu Present to the Public พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 20 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ คือ ระดับดี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้แนวคิดศิลปะร่วมสมัยร่วมกับทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่อย่างเหมาะสม นักศึกษาสามารถออกแบบและถ่ายทอดผลงานศิลปะร่วมสมัยที่สะท้อนบริบทท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ดีความ และนำเสนอผลงานผ่านรูปแบบหลากหลาย ผลลัพธ์จากกิจกรรมทั้ง 4 สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของรูปแบบกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจในกระบวนการศิลปะร่วมสมัยที่ยึดโยงกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างมีความหมายและเกิดประโยชน์ต่อสังคม

ผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่เป็นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสมและมีความหมายในบริบทของตนเองและสังคม

5.1.3.4 สรุปวิเคราะห์ข้อมูลจากการผลจากการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน ทั้ง 4 กิจกรรม

ผลการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความตั้งใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในขั้นตอนของการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับชุมชน ซึ่งสะท้อนผ่านพฤติกรรมการปฏิบัติที่สม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่สังเกตได้ยังบ่งชี้ถึงการปรับใช้ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยและทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านแนวคิด การออกแบบ และการนำเสนอผลงาน โดยเฉพาะใน

การประสานองค์ความรู้ร่วมสมัยกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม มีนักศึกษาบางส่วนที่แสดงความสนใจในระดับปานกลาง โดยยังขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจส่งผลต่อการพัฒนาการเชิงทักษะและเจตคติในระยะยาว เมื่อพิจารณาในประเด็นการสังเกตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรม มลายู ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับชุมชน และความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน นักศึกษาส่วนใหญ่มีพัฒนาการในเชิงบูรณาการ โดยสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ในบริบทของศิลปะร่วมสมัย โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูอย่างชัดเจน

1) สรุปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์นักศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาศิลปศึกษาจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม Ketupat, Wau Melayu และ Tulisan Jawi พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่บูรณาการทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน ส่งผลให้นักศึกษาเกิดพัฒนาการทางด้านความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมกับหลักการออกแบบในบริบทร่วมสมัย กระบวนการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมกับชุมชน วิทยากร และสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับนิยามของศิลปะร่วมสมัย จากการเข้าใจในเชิงรูปแบบ ไปสู่การตระหนักถึงมิติของบริบท ประสบการณ์ และการสื่อสารผ่านการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู เช่น ตูปะ วาวมลายู และตัวอักษรยาวี ไม่ได้ถูกนำมาใช้แค่องค์ประกอบทางเนื้อหาแต่ทำหน้าที่เป็นภาษาสื่อสารทางศิลปะที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ นักศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ทุนวัฒนธรรมเข้ากับสื่อศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ Installation Art, Lighting Art, Food Art และ Video Art ได้อย่างมีความหมาย ขณะเดียวกันอุปสรรคด้านทักษะและข้อจำกัดด้านความรู้ เช่น การเรียนรู้ภูมิปัญญาชุมชนหรือกระบวนการผลิตวัตถุทางวัฒนธรรม กลับกลายเป็นโอกาสของการเรียนรู้เชิงลึกและการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ กล่าวโดยสรุปคือ กิจกรรมดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะเชิงวิชาชีพศิลปศึกษา ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยกับทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการสร้างพื้นที่ทางศิลปะที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน อันเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านศิลปศึกษาในบริบทของสังคมร่วมสมัย

2) สรุปวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

ผลสรุปข้อมูลแบบประเมินความคิดเห็นชุมชน มี 2 ส่วนดังนี้

2.1) สรุปวิเคราะห์จากแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

จากผลการประเมินความคิดเห็นของชุมชนจำนวน 30 คน พบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ โดยประเด็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสะท้อนถึงความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าร่วมและความร่วมมือที่ตระหว่างชุมชนกับวิทยากร ถัดมาคือด้านสถานที่จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความปลอดภัย และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนทั่วไปเข้าร่วมได้อย่างสะดวก ในขณะที่ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยและด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์ก็ได้รับการประเมินในระดับดี แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถถ่ายทอดคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการ และทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงาน

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การหยิบเอาทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบที่หลากหลายถือเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีความน่าสนใจอย่างมาก ทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจถึงรูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่หลากหลาย และทำให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนสามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ต่อไปได้

2.2) สรุปวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของสมาชิก

ชุมชน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกชุมชนในกลุ่ม Ketupat, Wau Melayu และ Tulisan Jawi พบว่า ชุมชนมีทัศนคติเชิงบวกและสนับสนุนกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ โดยเห็นว่ากิจกรรมสามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่นได้อย่างมีความหมาย ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และกระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างรุ่นชุมชนมองว่ากิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ร่วมสมัยโดยไม่ละทิ้งอัตลักษณ์ดั้งเดิม อีกทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการอย่างแท้จริง ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมออกแบบวางแผน ไปจนถึงการสื่อสารต่อสาธารณะข้อเสนอแนะจากชุมชนเน้นย้ำถึงความต้องการให้กิจกรรมมีความต่อเนื่อง ขยายเวลาการดำเนินงาน และเพิ่มการมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุมมากขึ้น ทั้งหมดนี้สะท้อนว่า กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ตั้งอยู่บนฐานทุนทางวัฒนธรรมและความร่วมมือกับชุมชน เป็นแนวทางที่ส่งเสริมศิลปะในบริบทพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

5.1.4 การวิจัยระยะที่ 4 ระยะการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ (D2)

การวิจัยระยะนี้เป็นการรับรองและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ ของรูปแบบกิจกรรมฯที่ผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษาศิลปศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม Focus group จำนวน 6 ท่าน ได้ข้อสรุป 4 ประเด็นสำคัญคือ 1) **ด้านโครงสร้างกิจกรรมและการประเมินผล** กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน แต่ยังคงปรับปรุงโครงสร้างให้เป็นระบบ มีความต่อเนื่องระหว่างกิจกรรม และจัดทำแผนภาพกระบวนการที่ชัดเจน รวมถึงปรับชื่อกิจกรรมให้สะท้อนกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ 2) **ด้านการเชื่อมโยงแนวคิดทางวิชาการ** ควรอ้างอิงแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เช่น Public Art และ Community-Based Participatory Research เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์และเสริมความน่าเชื่อถือของกิจกรรม 3) **ด้านการวัดและประเมินผล** แม้มีการใช้วิธีประเมินหลากหลายแต่ยังขาดระบบที่ชัดเจน ควรจำแนกประเภทการประเมินพร้อมระบุสัดส่วน เช่น Rubric หรือการประเมินการมีส่วนร่วม และควรบูรณาการเข้าสู่รายวิชาเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน 4) **ด้านผลลัพธ์และการบูรณาการ** ควรกำหนดผลลัพธ์ที่ชัดเจนเพื่อใช้ในรายวิชาศิลปศึกษา และส่งเสริมการเชื่อมโยงกิจกรรมกับชุมชนจริง โดยผสมผสานวัสดุท้องถิ่นกับเทคโนโลยีร่วมสมัย พร้อมวิเคราะห์ความหลากหลายของนักศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในอนาคต กล่าวโดยสรุปคือ รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูจะมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น หากสามารถกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน เชื่อมโยงกับแนวคิดทางวิชาการ และมีระบบประเมินผลที่สะท้อนผลลัพธ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมให้กิจกรรมกลายเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในระบบการศึกษาอย่างแท้จริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยแบ่งเป็นประเด็นของการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ดังต่อไปนี้

1) จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู ผู้วิจัยได้แยกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง พบว่าแม้จะมีการบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัยไว้ในรายวิชาบังคับหรือวิชาเลือกบ้างแล้ว แต่เนื้อหาดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมแนวคิดหลักของศิลปะร่วมสมัยที่มุ่งเน้นการวิพากษ์สังคม การมีส่วนร่วม การตั้งคำถามต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม และการใช้สื่อใหม่ในการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัย (Gude, 2007) รายวิชาศิลปะร่วมสมัยมักถูกจัดวางไว้ในลักษณะของหัวข้อย่อยหรือเป็นเพียงรายวิชาเลือก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แนวคิดศิลปะร่วมสมัยยังไม่ถูกยกระดับให้เป็นแกนกลางของ

การเรียนรู้ศิลปะในระบบการศึกษา วิธีการสอนในรายวิชาศิลปศึกษาส่วนใหญ่ยังคงยึดแนวทางแบบ การถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียน ในลักษณะอิงตำรา ขาดการตั้งคำถาม การสร้างพื้นที่วิพากษ์ หรือ การเชื่อมโยงศิลปะกับประเด็นชีวิตจริงของผู้เรียน เน้นการผลิตผลงานตามกรอบความงามแบบแผน มากกว่าการส่งเสริมการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือทางสังคมหรือสื่อกลางในการแสดงออกอย่างอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการที่หลักสูตรศิลปศึกษาส่วนใหญ่ยังคงยึดติดอยู่กับแนวคิดแบบ Discipline-Based Art Education (DBAE) ซึ่งแม้จะเป็นระบบที่ช่วยจัดระเบียบการเรียนรู้ศิลปะให้ครอบคลุมทั้ง ด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ การวิจารณ์ และการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัย (Dobbs, 1998) การนำมาใช้โดยปราศจากการปรับให้เหมาะสมกับบริบทร่วมสมัย ก็อาจทำให้ศิลปศึกษา กลายเป็นระบบที่แยกส่วน ขาดความยืดหยุ่น และไม่สามารถตอบสนองต่อบริบททางสังคมในปัจจุบัน ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การวิจัยนี้มุ่งเน้นกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่มีบทบาทสำคัญในการเติมเต็ม ช่องว่างของหลักสูตร โดยเฉพาะในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเชิงกระบวนการ มากกว่าการมุ่งผลิตผลงานสำเร็จรูปเพียงอย่างเดียว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นในงานวิจัยนี้ เช่น การให้ผู้เรียนสำรวจทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นและนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ผ่านการทำงานกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน และการสะท้อนผลรายบุคคล ช่วยให้ผู้เรียน สามารถจำแนก วิเคราะห์ และอธิบายกระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะของตนเองได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะในอนาคต

ประเด็นที่ 2 การจัดการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยในระดับอุดมศึกษา ทุกองค์กรทั้งระดับโลก ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ต่างเห็นความสำคัญในการสนับสนุนเรื่องการศึกษา องค์การ สหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ 2030 (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อที่ 4 ว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาที่เท่าเทียม และ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยการพัฒนา ของเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และด้านคุณภาพ ชีวิต เพราะทุกอย่างถูกพัฒนาไม่หยุดนิ่ง ประชากรโลกจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อเป็นหนึ่งใน พลเมืองที่จะสามารถแก้ไขปัญหาของสังคมได้ และสอดรับความเป็นพลเมืองโลกที่ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงในทุกมิติ เช่นเดียวกันกับการนำเสนอศิลปะของศิลปินทั่วโลกที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพ ของความก้าวหน้าทางศิลปะด้วย การศึกษาศิลปะจำเป็นต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับเหตุการณ์ที่กำลัง เกิดขึ้นในโลก สถาบันการศึกษาศิลปะจำเป็นต้องรู้ว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเพียงพอกับความเป็น พลเมืองโลกแห่งศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อตอบประเด็นเรื่องทักษะความรู้ จะ เพียงพอต่อการเรียนในยุคของโลกศิลปะก้าวหน้าไปมากหรือไม่ การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมี ความคิดสร้างสรรค์ สามารถจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนควบคุมและอำนวยความสะดวก นั้น เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การเปิดโลกทัศน์รับรู้ต่อเหตุการณ์ในสังคมและ

เพื่อพัฒนาท้องถิ่นถือว่าเป็นเรื่องสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาพึงมี เพื่อสร้างผู้เรียนที่ตระหนักถึงการเป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของสังคม การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ที่เน้นการใช้กระบวนการสอนศิลปะร่วมสมัย โดยผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากแนวคิดของศิลปินเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับ Burnard and Hennessy (2006) ความจำเป็นด้านการศึกษาคือการขยายพรมแดนของความเป็นมืออาชีพระหว่างครูกับศิลปิน เพื่อผู้เรียนได้ประโยชน์และเข้าใจอย่างถ่องแท้ สอดคล้องกับ Susan and Zoya (2016) ผู้เรียนมีการแสดงออกเชิงความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นประชาคมโลกที่ทันต่อกระแสสังคม ดังนั้น บทบาทของศิลปะร่วมสมัยด้วยการใช้ทุนทางวัฒนธรรม เป็นแนวทางที่เชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิต พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถสะท้อนสังคมและการแสดงออกอย่างทรงพลังเป็นการพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่อย่างยิ่ง

ประเด็นที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนให้ยั่งยืนด้วยการใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดคุณค่า และเกิดความสมดุลต่อการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรท้องถิ่น เนื่องจากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสมบัติของประเทศชาติและเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจที่สามารถต่อยอดได้หลายมิติ การปกป้องรักษาวัฒนธรรมไว้นั้นเป็นหน้าที่คนในชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thani, W. (2020) การใช้ศิลปะร่วมสมัยที่เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจที่สามารถต่อยอดได้ในหลายมิติ เช่น การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ศิลปะร่วมสมัยเป็นวิธีหนึ่งที่มีพลังต่อการสื่อสาร ผ่านประสบการณ์ทางศิลปะที่สถานการณ์ศิลปะในปัจจุบัน จนนำมาสู่วิถีคิดที่เริ่มจากการศึกษาบริบทแวดล้อมจากสิ่งที่ต้องการสื่อสารให้ผู้คนในสังคมได้คิดสะท้อนตามสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสังคม เป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้ของศิลปินที่กระทำต่อชุมชนโดยใช้กระบวนการ วิธีการนำเสนอ ตลอดจนการเผยแพร่ ที่สามารถเห็นถึงความงามและเกิดความซาบซึ้งห่วงหวนต่อคนในชุมชนเองและผู้คนภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sabri, Mokhtar and Mahamood (2019) การปกป้องรักษาวัฒนธรรมไว้จึงไม่ใช่หน้าที่ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว หากแต่ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเผยแพร่ทุนวัฒนธรรมเหล่านี้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะร่วมสมัย ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารที่ทรงพลังผ่านประสบการณ์ทางศิลปะที่ตอบสนองกับสถานการณ์ร่วมสมัย จนนำมาสู่วิถีคิดที่เริ่มจากการศึกษาบริบทแวดล้อม ไปจนถึงการสังเคราะห์สู่การสะท้อนคิดในสังคม ผู้วิจัยได้ใช้ความโดดเด่นของวัฒนธรรมมาอยู่ในฐานะตัวแทนอัตลักษณ์ของชุมชน ที่แสดงออกผ่านการแต่งกาย ศิลปหัตถกรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อ โดยเรื่องราวทางวัฒนธรรมเหล่านี้มักปรากฏอยู่ในงานศิลปะอย่างแนบเนียน แม้ว่าวัฒนธรรมจะมีพลวัตและเปลี่ยนแปลงตามเวลา รวมถึงรับอิทธิพลจากภายนอก แต่ความเป็นมาอยู่ก็ยังคงดำรงอยู่ในฐานะอัตลักษณ์ร่วมของภูมิภาคอาเซียน การก่อตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียนจึงเป็นกลไกหนึ่ง

ที่สนับสนุนให้ศิลปวัฒนธรรมมลายูได้รับการเผยแพร่และยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมไม่ใช่เพียงการรักษาความดั้งเดิมไว้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการต่อยอดและแสดงอัตลักษณ์ผ่านกลไกทางสังคมในยุคสมัยใหม่ บริบทของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนใต้ที่วัฒนธรรมมลายูฝังรากลึกในวิถีชีวิตของผู้คน สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าการส่งเสริมการสร้างสรรคงานศิลปะโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูจึงไม่เพียงเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ แต่ยังเป็นการเสริมสร้างความหวงแหนในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และสร้างสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมในเชิงเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในระยะยาว การผลักดันให้ทุนทางวัฒนธรรมกลายเป็นพลังขับเคลื่อนในการสร้างมูลค่าใหม่ เป็นพันธกิจร่วมของคนในชุมชน ศิลปิน และผู้มีบทบาทในวงการศิลปะร่วมสมัย

ประเด็นที่ 4 แนวคิดศิลปะร่วมสมัย ศิลปะร่วมสมัยในบริบทของทุนทางวัฒนธรรมมลายูนั้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจบริบทเชิงลึกของพื้นที่ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และความรู้สึกนึกคิดของผู้คน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของกระบวนการสร้างสรรคงานศิลปะร่วมสมัยในลักษณะที่มีความหมายและสามารถสื่อสารได้จริงในพื้นที่เฉพาะ การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang et al. (2024) การทำงานศิลปะร่วมสมัยที่สังเคราะห์องค์ความรู้ของศิลปิน โดยใช้กระบวนการสร้างสรรค วิธีการนำเสนอ และการเผยแพร่ ที่ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงคุณค่าความงามของวัฒนธรรมและเกิดความซาบซึ้งหวงแหนต่อสิ่งเหล่านี้ ทั้งในชุมชนและผู้ชมจากภายนอก ศิลปะไม่ได้จำกัดอยู่แค่การผลิตผลงานเชิงรูปธรรม แต่ยังรวมถึงวิถีคิด วิธีการถ่ายทอด และการเชื่อมโยงเป้าหมายของศิลปินเข้ากับผู้ชมและชุมชน แนวทางศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบัน คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน มากกว่าการเน้นรูปแบบหรือสื่อที่ใช้เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหยิบยก ทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นประเด็นหลักในกระบวนการศิลปะร่วมสมัย ถือเป็นการส่งเสริมการมองวัฒนธรรมในฐานะทรัพยากรที่มีคุณค่าไม่ใช่เพียงสิ่งที่ควรอนุรักษ์ แต่ยังสามารถต่อยอดสื่อสาร และเปิดพื้นที่ให้สังคมได้เห็นความหลากหลายทางอัตลักษณ์ผ่านการตีความเชิงสร้างสรรค์ การผลิตซ้ำทุนวัฒนธรรมในรูปแบบศิลปะที่ร่วมสมัยยังช่วยให้ผู้คนในชุมชนได้มองเห็นตนเองในมุมใหม่ สร้างความภาคภูมิใจ และเชื่อมโยงกับคุณค่าในเชิงสังคมได้อย่างลึกซึ้ง สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bishop (2012) ถือเป็นหัวใจของศิลปะร่วมสมัยในแนวทางที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในบางขั้นตอนหรือทุกระบวนการ ก็ล้วนเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนบทบาทของผู้ชมจากผู้รับสารไปสู่ผู้สร้างสรรค สอดคล้องกับงานวิจัยของ Burrough & Walgren (2021) กระบวนการนี้เกิดทักษะเฉพาะตัวของศิลปินในฐานะผู้ออกแบบกระบวนการมากกว่าผู้ควบคุมงานเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งต้องอาศัยความยืดหยุ่น ความเข้าใจบริบท และความสามารถในการเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงศิลปะกับศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการใช้แนวคิดศิลปะชุมชน (Community Art)

หรือศิลปะเชิงปฏิบัติการ (Art as Social Practice) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kester (2011) เป็น การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับรากฐาน ที่ผู้เข้าร่วมไม่ได้เพียงเป็นผู้เรียนรู้ศิลปะ แต่ได้ใช้ ศิลปะเป็นเครื่องมือในการสะท้อนตัวตน แสดงอัตลักษณ์ และสร้างบทสนทนาใหม่ในพื้นที่ของตนเอง การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงเทคนิคหรือวิธีการ แต่เป็นโครงสร้างสำคัญของการเรียนรู้ และการสร้างความหมายร่วมผ่านศิลปะ ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนวัฒนธรรมและเน้นการมีส่วนร่วม ไม่ เพียงเป็นกลไกทางสุนทรียะแต่เป็นวิถีคิดในการสร้างระบบนิเวศของการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ชุมชน และ ศิลปิน ต่างมีบทบาทเท่าเทียมกันในการขับเคลื่อนคุณค่าและความเข้าใจต่อวัฒนธรรมของตนเองและ ผู้อื่นอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การทำความเข้าใจศิลปะ ร่วมสมัย การเรียนรู้วัฒนธรรมมลายู การออกแบบสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานสู่สาธารณะ ถือ เป็นกลไกการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เชื่อมโยงศิลปะ ทุนวัฒนธรรม และกระบวนการมีส่วนร่วมได้ อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ยังเน้นย้ำถึงขั้นตอนสำคัญของกิจกรรมตั้งแต่การลงพื้นที่เกิดการสร้างจิตสำนึก ร่วมกับชุมชน การร่วมออกแบบการสร้างสรรค์ผลงาน ไปจนถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยต้อง คำนึงถึง ความปลอดภัย ศาสนา และทัศนคติของชุมชนอย่างรอบด้าน ในภาพรวมงานวิจัยระยะนี้ได้ ชี้ให้เห็นถึงแนวทางใหม่ของการเรียนรู้ในศิลปศึกษา ที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือเนื้อหา วิชาการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับชุมชนผ่านการใช้ศิลปะเป็นสื่อกลาง การสร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมที่ เชื่อมโยงศิลปะร่วมสมัยกับทุนทางวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้จากบริบทจริงอย่างแท้จริง

2) จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

แสดงให้เห็นถึงกระบวนการออกแบบเชิงระบบที่มีรากฐานจากการบูรณาการองค์ความรู้ จาก 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ศิลปะร่วมสมัย และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนทางวัฒนธรรม มลายู ซึ่งถือเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย งานวิจัยใน ระยะนี้ จึงได้พัฒนากิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art, กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya, กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process และ กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public โดยมีกลยุทธ์หลักคือการ บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทผ่าน การเรียนรู้จากแหล่งวัฒนธรรมจริง การลงพื้นที่ และการแลกเปลี่ยนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Lave & Wenger (1991) ที่มองว่าการเรียนรู้ควรเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และมีความสัมพันธ์กับผู้รู้ในบริบททางสังคมที่แท้จริง โดยมีรายละเอียดทั้ง 4 กิจกรรมต่อไปนี้

2.1) กิจกรรม The Melayu Contemporary Art เป็นการส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบศิลปะร่วมสมัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจกรอบแนวคิดของศิลปะร่วมสมัย ทั้งจากมิติของทฤษฎีศิลปะสมัยใหม่และกรณีศึกษาจริง ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานของการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ที่เป็นหัวใจของการสร้างสรรค์งานศิลปะในยุคปัจจุบัน โดยผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งข้อมูลหลายมิติ และแปรรูปออกมาเป็นแนวคิดในการออกแบบงาน ซึ่งตรงกับแนวคิด Interdisciplinary Art Education Marshall (2005) ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์ต่างๆ เพื่อสร้างผลงานที่มีความหมายในบริบทร่วมสมัย

2.2) กิจกรรม The Melayu Budaya เป็นการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมมลายู สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วมและการเลือกศึกษากรณีตัวอย่างที่หลากหลาย โดยการใช้หมวดหมู่ทุนทางวัฒนธรรมจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559) ถือเป็นการใช้เครื่องมือทางวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีกรอบคิดในการสำรวจและเข้าใจวัฒนธรรมในมิติที่ลึกซึ้ง ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรมในการศึกษาศิลปะ ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเข้าใจและตีความวัฒนธรรมท้องถิ่น ผนวกกับความเหมาะสมต่อการใช้ศิลปะร่วมสมัยในการสร้างสรรค์และการนำเสนอ ในการดำเนินกิจกรรมนี้ โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับแนวคิด Deconstruction พบว่า ผู้เรียนสามารถถอดรื้อภาพจำและความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เคยยึดถือ และเปิดรับการสร้างความหมายใหม่จากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chung (2005) ที่พบว่าการใช้แนวคิด Deconstruction ในการเรียนศิลปะช่วยลบล้างอคติและเปิดพื้นที่สำหรับการแสดงออกทางอัตลักษณ์การถอดรื้อ (Deconstruction) ช่วยให้ผู้เรียนตั้งคำถามและคลี่คลายโครงสร้างความหมายที่เคยถูกมองว่าเป็นกลาง แต่เปิดทางให้ผู้เรียนสามารถสร้างความหมายใหม่ที่ตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและพลวัตของสังคมร่วมสมัย

ทั้งนี้การเรียนรู้เชิงทัศน์ หรือ Visual Literacy เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาทักษะในการตีความและวิเคราะห์ภาพอย่างมีวิจารณญาณ ไม่ใช่เพียงการมองเห็นหรือเข้าใจความหมายเบื้องต้น แต่รวมถึงการตีความหมายของสัญลักษณ์ ทำความเข้าใจเจตนาของผู้สร้างสรรค์ ตลอดจนการตั้งคำถามต่อสิ่งที่เห็นอย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้มีความสำคัญในโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยข้อมูลภาพจำนวนมาก โดยช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงเป็นผู้รับสารอย่างมีวิจารณญาณ แต่ยังสามารถสร้างความหมายใหม่จากสิ่งที่พบเห็นผ่านการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Powell, 2008)

ดังนั้น แนวคิด Deconstruction และ Visual Literacy มีลักษณะคล้ายกันตรงที่ทั้งสองเน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในผู้เรียน โดย Deconstruction ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามและถอดรื้อความหมายหรือค่านิยมเดิมที่ฝังแน่น ขณะที่ Visual Literacy ส่งเสริมให้ผู้เรียน

วิเคราะห์และตีความภาพหรือสื่ออย่างลึกซึ้งและมีวิจารณ์ญาณ ทั้งสองแนวคิดจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความหมายใหม่จากประสบการณ์ของตนเอง และเข้าใจโลกผ่านมุมมองที่หลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของศิลปะที่เชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมมา การสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจึงมิใช่เพียงการนำเสนอวัฒนธรรม แต่เป็นการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และต่อรองความหมายของวัฒนธรรมนั้นในแบบที่ร่วมสมัยและสร้างสรรค์

2.3) กิจกรรม The Melayu Creative Process การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ที่ใช้กระบวนการเป็นสำคัญในการแปรรูปข้อมูลเชิงวัฒนธรรมไปสู่การออกแบบผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย ซึ่งมีลักษณะของ Participatory Creative Practice สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilson et al. (2020) การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้คนเป็นศูนย์กลาง โดยมองว่างานศิลปะไม่ได้เป็นเพียงวัตถุทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็น “พื้นที่ทางสังคม” สำหรับการแลกเปลี่ยนบทสนทนา และการสร้างความสัมพันธ์ ที่ผู้เรียนไม่เพียงแต่สร้างสรรค์งานด้วยตนเอง แต่ต้องผ่านการระดมความคิดกับชุมชน และรับฟังมุมมองที่หลากหลาย การเน้นบริบทจริงนี้ตรงกับแนวคิด Community Art และ Participatory Art ที่เห็นว่าการศิลปะไม่ได้เป็นเพียงวัตถุ แต่เป็นพื้นที่ของการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม และเป็นกระบวนการที่มีชีวิตสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anggadwita et al. (2022) ซึ่งผู้เรียนไม่เพียงแต่ผลิตผลงานด้วยตนเองเท่านั้น หากแต่ต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การระดมความคิดกับชุมชน และการรับฟังมุมมองที่หลากหลาย

2.4) กิจกรรม “The Melayu Present to the Public” การนำเสนอผลงานสู่สาธารณะ ไม่เพียงแต่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารศิลปะในพื้นที่สาธารณะ แต่ยังเป็นเวทีสะท้อนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง (Experiential Learning) โดยมีทั้งการประเมินจากตนเอง ชุมชน และผู้ชมผลที่ตามมาคือผู้เรียนมีความตระหนักถึงพลังของศิลปะในการสื่อสารที่สามารถสะท้อนและต่อรองกับบริบทวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์

ดังนั้น จากรูปแบบกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยงระหว่างภาคทฤษฎี และการปฏิบัติได้อย่างกลมกลืน โดยกิจกรรมไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะทางศิลปะของผู้เรียน แต่ยังสร้างความตระหนักรู้ต่อคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในระดับชุมชนและสังคมอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Scherer and Jackson (2021) ที่เสนอว่า ศิลปะเป็นกระบวนการที่มีชีวิต ซึ่งเปิดพื้นที่ให้กับการตีความและการมีส่วนร่วมของผู้ชมในทุกระดับ ตั้งแต่แนวคิดการออกแบบ ไปจนถึงการสร้างสรรค์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการศิลปะร่วมสมัย ไม่เพียงส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนศิลปศึกษา ให้มีความสามารถในการถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ด้านศิลปะอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของตนให้ลึกซึ้งพร้อมทั้งสร้างทักษะในการสื่อสารและถ่ายทอดเนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นครูศิลปะในอนาคต เพราะครูไม่เพียงทำหน้าที่

สอนทักษะทางศิลปะ แต่ยังคงออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์อย่างมีความหมาย การฝึกฝนให้ผู้เรียนศิลปศึกษาเข้าใจและถ่ายทอด กระบวนการได้อย่างชัดเจน จึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของครูศิลปะ ที่สามารถ บูรณาการองค์ความรู้ศิลปะเข้ากับบริบทของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ยั่งยืน

3) จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษา ศิลปศึกษา (The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA)

จากผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมฯ ในกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาศิลปศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 20 คน กิจกรรมที่ 3 และกิจกรรมที่ 4 มีอาสาสมัครชุมชนเข้าร่วมกลุ่มละ 10 คนจำนวน 30 คน พบว่ากิจกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art, กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya, กิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process และ กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to the Public สามารถอภิปรายผลดังนี้

3.1) ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการบูรณาการทุน ทางวัฒนธรรมมลายูกับการออกแบบผลงานศิลปะร่วมสมัย ผลการประเมินทั้งเชิงปริมาณ และเชิง คุณภาพสอดคล้องกันว่า นักศึกษาเกิดพัฒนาการทั้งในระดับ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมของ Rolling, (2010) ที่เน้นการสร้างการเรียนรู้ แบบ Inquiry-based และ Narrative-Centered โดยนักศึกษาไม่ได้เพียงแค่เรียนรู้ข้อมูลทางวิชาการ แต่ยังสามารถสร้างความเชื่อมโยงกับบริบทจริงในชุมชน การเรียนรู้ผ่านศิลปะในลักษณะนี้ส่งเสริมให้เกิด การสังเคราะห์ความรู้ข้ามศาสตร์ (Interdisciplinary) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Marshall (2014) โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลากหลายศาสตร์ เช่น ศิลปะ ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา วัฒนธรรมศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ออกแบบ และ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีมิติทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ไม่เพียงแค่พัฒนาทักษะ ทางศิลปะเท่านั้น แต่ยังหล่อหลอมวิธีคิดแบบองค์รวมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนเพิ่ม ศักยภาพในการสร้างงานศิลปะที่มีบริบทเฉพาะเจาะจงและความหมายต่อผู้เรียนและชุมชน กระตุ้น ให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นทั้งผู้สังเกต ผู้ร่วมสร้างสรรค์ และผู้สื่อสารวัฒนธรรมผ่านงานศิลปะ

3.2) การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมมีการออกแบบผลงานศิลปะ โดยใช้ทุนวัฒนธรรมมลายูเป็นฐาน ที่เน้นกระบวนการสร้างสรรค์ในงานศิลปะร่วมสมัย แสดงให้เห็นว่า ทุนทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เป็นวัตถุดิบสำหรับสร้างงาน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างบทสนทนา การแลกเปลี่ยน และการตีความทางวัฒนธรรม ซึ่งช่วยยกระดับกระบวนการเรียนรู้ให้มีมิติทาง

วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย Bastos and Zimmerman (2015) Community-Based Art Education แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ศิลปะในฐานะพื้นที่ของความสัมพันธ์ Relational Aesthetics ของ Bourriaud (2002)

3.3) การมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดการพัฒนาผู้เรียนด้านการวิเคราะห์ การตีความ และการประยุกต์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการออกแบบงานศิลปะร่วมสมัย โดยเฉพาะความเข้าใจเรื่องศิลปะร่วมสมัย ที่เปลี่ยนไปจากมุมมองแบบดั้งเดิม สู่การเป็นศิลปะร่วมสมัยที่สามารถตีความจากแนวคิดศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบัน วิธีการศึกษาบริบทพื้นที่ การออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีทฤษฎีรองรับและการนำเสนอต่อสาธารณชนหลากหลายรูปแบบ ในขณะเดียวกันชุมชนไม่ได้ถูกจำกัดบทบาทอยู่ที่ผู้ให้ข้อมูล แต่กลายเป็นผู้มีบทบาทร่วมในการร่วมคิด ร่วมออกแบบ และแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kester, (2004) Community Art และ Participatory Art ที่เน้นการทำงานเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชนมากกว่าการผลิตงานโดยศิลปินฝ่ายเดียว และสอดคล้องกับงานวิจัย Bastos & Zimmerman, (2015) Community-Based Art Education แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ศิลปะในฐานะพื้นที่ของความสัมพันธ์ Relational Aesthetics ของ Bourriaud (2002)

ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงศักยภาพของการเรียนรู้ศิลปะร่วมสมัยที่ตั้งอยู่บนรากฐานของทุนทางวัฒนธรรมมลายู ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย ที่เป็นอัตลักษณ์สำคัญของภูมิภาค ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นมรดกของชุมชน แต่ยังเป็นองค์ประกอบเชิงเนื้อหาที่สามารถนำมาบูรณาการเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ด้านศิลปะได้อย่างลึกซึ้ง โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อเชื่อมโยงศิลปะกับความสัมพันธ์ทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phillips and Shockley (2010) ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นมรดกของชุมชน แต่ยังเป็นองค์ประกอบเชิงเนื้อหาที่สามารถนำมาบูรณาการเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ด้านศิลปะได้อย่างลึกซึ้ง โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อเชื่อมโยงศิลปะกับความสัมพันธ์ทางสังคม การนำทุนทางวัฒนธรรมประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์และเคารพต่อบริบทในพื้นที่ รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงสะท้อนถึงหลักการของศิลปะในฐานะเครื่องมือสื่อสารทางสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นศิลปะคือพื้นที่แห่งความสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างศิลปิน ผู้เรียน และชุมชน ผลที่ตามมาคือกิจกรรมทางศิลปะกลายเป็นเครื่องมือในการสื่อสารคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างมีชีวิต ไม่ใช่เพียงการผลิตผลงานในเชิงวัตถุ ความโดดเด่นของกิจกรรมเหล่านี้คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนไม่ได้เป็นเพียงกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการทางการศึกษา แต่มีสถานะเป็นผู้ร่วมสร้าง และผู้กำหนดความหมายของงานศิลปะ ทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเน้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เกิดความรู้ใหม่ที่มี

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ยังมีความยืดหยุ่นในการปรับประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มี
ทุนทางวัฒนธรรมแตกต่างกันโดยสามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรรายวิชาศิลปศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาตอบสนองต่อบริบทเฉพาะถิ่นและสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) สามารถนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในหน่วยงานด้านวัฒนธรรมและการศึกษา เช่น
กระทรวงวัฒนธรรม หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สามารถใช้ผลวิจัยเป็นข้อมูลในการ
กำหนดนโยบายส่งเสริมศิลปะร่วมสมัยในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีทุนวัฒนธรรม
หลากหลาย
- 2) ผู้จัดกิจกรรมจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้ศิลปะร่วมสมัย และควรมี
วิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย เป็นผู้แนะแนวทางทั้ง 4 กิจกรรม เนื่องจากการนำกิจกรรมนี้
ไปใช้ ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพลวัตศิลปะร่วมสมัยในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึง
แนวคิดของกระบวนการศิลปะร่วมสมัยที่หลากหลาย
- 3) การใช้กิจกรรมร่วมในรายวิชาควรกำหนดคะแนนให้ชัดเจนต่อสัดส่วนในการทำ
กิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจสู่การทำกิจกรรม

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรวิจัยและพัฒนากิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่เชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมของ
กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในประเทศไทยหรือในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเปรียบเทียบและพัฒนากลยุทธ์การ
จัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของผู้เรียน และสามารถส่งเสริมการ
สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว พร้อมทั้งตอบโจทย์การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาแนวทางการถ่ายทอดรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่
ใช้ทุนทางวัฒนธรรมไปสู่ชุมชนในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยศึกษาศักยภาพและกลไกของชุมชน
ในการต่อยอดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์เชิงวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม อันจะส่งผลให้ชุมชน
สามารถประยุกต์ใช้กิจกรรมดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอัตลักษณ์ สร้างการมีส่วนร่วม และ
ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน
- 3) ควรมีการศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่มีรากฐานจาก
ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่มีราก

ทางวัฒนธรรมร่วมกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการและศิลปวัฒนธรรม และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในระดับนานาชาติในลักษณะของการทูตวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2559). การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม: แนวทางการดำเนินงานด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). ยุทธศาสตร์วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). แผนแม่บทด้านวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2561–2580). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- กรุณา กาญจนประภากุล. (2537). วิวัฒนาการของความคิดเกี่ยวกับคำว่า “เมอลายู” ในประวัติศาสตร์มลายู. (สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- คมกฤษ รัตนบุรี. (2555). หนังสือในบริบทสังคมชายแดนใต้: ศิลปะและการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จรรยาภรณ์ กิตติกุลคุณานนท์, อาคม เสี่ยงมิบูล และวุฒิพงษ์ โรจเชษมศรี. (2561). จิตรกรรมร่วมสมัยไทย: แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์จากการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับความเป็นอัตลักษณ์ในกระแสสังคมบริโภค. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 14, 63-72.
- เจตนา นาควัชระ. (2546). ศิลปส่องทาง: รวมบทความวิชาการ. กรุงเทพฯ: คมบาง.
- เจษฎา เนตรพลับ. (2559). นาฏยศิลป์พื้นเมืองมลายูปัตตานี. วารสารเอเชียศึกษา, 1(1), 70-87.
- ชญาน์วัต ปัญญาเพชร. (2558). ศิลปะร่วมสมัยไทยภายใต้แนวคิดหลังอาณานิคมในทศวรรษที่ 1990. วารสารวิจิตรศิลป์, 6(1), 86-127.
- โชคชัย วงษ์ตานี. (2555). วัฒนธรรมมลายูมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ มิติวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสภาพอนาคตคืนสู่สันติจังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณายิบ อาแวบือซา. (2564). สถาปัตยกรรมมลายูมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ใน สัมมนาวิชาการ “ศิลปะอิสลามในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง”. สงขลา: พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา.
- ถนอม ชากักดี. (2557). ศิลปะและหลักฐานของการมีส่วนร่วม. ใน พันธวัฒน์ เศรษฐวิไลกุล และคณะ (บรรณาธิการ), สมุดภาพศิลปะกับการมีส่วนร่วม (น. 157–158). กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟรีดิช เอแบร์ท (FES).
- ธวัชชัย ดุลยเกษม. (2559). ทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.
- ธีติ พงษ์อุตม. (2560). การพัฒนากิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ในงานศิลปหัตถกรรมภาคใต้ของเยาวชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- นิอับลุรากี๊ บินนิฮัสซัน. (2551). *มลายูปาตานี: ชชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ และการเปลี่ยนแปลง (Melayu Patani: Ethnicity, Identity and Changing)*. รายงานการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยบูรณาการวิจัยปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นุริยัน สาล๊ะ. (2540). *วิวัฒนาการวัฒนธรรมการแสดงของคนไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วารสารวิชาการ, 1(1), 95–120.
- นุริยัน สาล๊ะ. (2559). อัตลักษณ์มลายูใน “ทะเลนี้ลึกนัก” ของ อับดุลราซัค ปาแนมาแล. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 11(3), 89–116.
- ประชา สุวิธานนท์ และเกษียร เตชะพีระ. (2554). *วัฒนธรรมร่วมสมัย: การเมือง ความรู้ และความเป็นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อ่าน.
- ประภาส ขวัญประดับ. (2540). *ร่องเงา: ระเบียบและดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุรินทร์ เรืองศิริ. (2565). *พื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์: กรณีศึกษาวงน้ำชาภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร. (ม.ป.ป.). *เครื่องแต่งกายชาวมลายูภาคใต้ของประเทศไทย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ภาภรณ์ สังข์ทอง. (2564). *การสื่อสารภูมิปัญญาท้องถิ่นอาหารสามวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนใต้*. วารสารวิชาการ Pacific Institute of Management Science, 4(1), 1–15.
- มุขอ สามี. (2553). *ประเพณีกวนอาซูรอ: การศึกษาความหมายเชิงวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในสามจังหวัด*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยะพา เจะนิ. (2561). *เพลงพื้นบ้านดีเกิร์ฮูลูกกับการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 13(2), 335–346.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2565). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- วนิดา เต๊ะหลง. (2564). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษามลายู*. สารรอบรู้ศิลปศาสตร์, 14(3), 10.
- วรรณา ประยุกต์วงศ์ และวิชัย นภาพงษ์. (2548). การศึกษาคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของงานหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้. *วารสารวิชาการศิลปกรรมศาสตร์*, 3(1), 45–60.
- วันทนิย ศิริพัฒนานันทกุล. (2555). *ศิลป์ ปัน วัฒนธรรม: การผลิตซ้ำกับการโกอินเตอร์*. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร, 5(3), 64–84.
- วัลย์ลิตา อยุทธ์. (2561). *ศิลปะในฐานะการมีส่วนร่วมของชุมชน: ศึกษากรณีโครงการมหากาพย์ของนาวัน ลาวัลย์ชัยกุล*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย

ศิลปากร.

วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร, เติงงาม คุปตบุตร และ พิษณุ ศุภนิมิตร. (2560). *การสร้างสรรค์ผลงานโครงการสาธาณศิลป์เพื่อนิเวศสุนทรีย์ในวัฒนธรรมข้าวไทย*. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 10(1). 2054-2076.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2554). *การจัดการศึกษาศิลปะร่วมสมัยระดับปริญญาตรีในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2560). *ฐานข้อมูลชาติพันธุ์: มลายูปาตานี*. สืบค้นจาก <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups>

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2560). *พิธีสูหนัด / มหกรรมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นภาคใต้*. สืบค้นจาก <https://www.sac.or.th/exhibition/lmf2017/?p=132>

สายัณห์ แดงกลม. (2552). *อัตลักษณ์ไทยในศิลปะร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาด้านศิลปกรรม*. กรุงเทพฯ: สกอ.

สุชาติ เศรษฐมาลินี. (2558). *พิธีกรรมบูชอปาดา: การสืบสานวัฒนธรรมชายฝั่งในรัฐกลันตันและตรัง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนธรรมศึกษา.

สุธี คุณาวิชยานนท์. (2561). *Modern & contemporary art: The western world ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย: ตะวันตกและไทย*. โครงการหนังสือและตำราทฤษฎีศิลป์ ภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนิติ จุฑามาศ. (2564, สิงหาคม). เมื่อลมค่านาพานาวาสู่หมู่เกาะ: อิสลามานุวัตรในเอเชียอาคเนย์ในยุคแรกเริ่ม. ในเอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ “ศิลปะอิสลามในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง”. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา และสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

องค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสตา. (2565). *การประดิษฐ์ว่าววงเดือน*. กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.

อนุชา ลือแหมะ. (2557). *เรือกอละ: ศิลปะพหุวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำปัตตานี*. วารสารศิลปกรรมศาสตร์, 17(2), 45–60.

อับดุลเลาะ ดือราแม. (2556). *การสืบสานประเพณีกินข้าวใหม่ของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดปัตตานี*. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 5(2), 45–60.

โอม พัฒนโชติ. (2563). *การพัฒนาประติมากรรมร่วมสมัย โดยบูรณาการร่วมระหว่างศิลปะจัดวางดิจิทัล อาร์ตและเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ของชุมชน*. วารสารมนุษย์สังคมปริทัศน์ (มสป.), 22(2), 84-99.

Andaya, B. W., & Andaya, L. Y. (2001). *A history of Malaysia (2nd ed.)*. Palgrave.

- Andaya, B. W., & Andaya, L. Y. (2017). *A History of Malaysia (3rd ed.)*. Palgrave Macmillan.
- Anggadwita, G., Alamanda, D. T., & Permatasari, A. (2022). Co-creation in art-based community empowerment: Building creative capacity through cultural heritage. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 16(5), 741–758.
- Arriba, R. d., Girardi, G., & Vidagañ, M. (2019). Contemporary art in higher education: Creative pedagogies in political economy. *Thinking Skills and Creativity*, 33, 2–9.
- Bastos, F. M., & Zimmerman, E. (2015). *Connecting creativity research and practice in art education: Foundations, pedagogies, and contemporary issues*. National Art Education Association.
- Belsey, C. (2002). *Poststructuralism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Bhabba, H. (1990). *Nation and Narration*. Routledge.
- Biennale Jogja. (2019). *Roslisham Ismail (Ise)*. <https://www.biennalejogja.org/2019/en/roslisham-ismail/>
- Bishop, C. (2012). *Artificial hells: Participatory art and the politics of spectatorship*. Verso.
- Bourriaud, N. (2002). *Relational aesthetics* (S. Pleasance & F. Woods, Trans.). Les presses du réel. (Original work published 1998)
- Burnard, P., & Hennessy, S. (2006). *Reflective Practices in Art Education*. Springer.
- Burrough, X., & Walgren, J. (2021). *Art as Social Practice: Technologies for Change*. Routledge.
- Caputo, J. D. (1997). *Deconstruction in a Nutshell: A Conversation with Jacques Derrida*. Fordham University Press.
- Chung, S. K. (2005). Media/visual literacy art education: Cigarette ad deconstruction. *Art Education*, 58(3), 19-24.
- Coluzzi, P. (2017). Language planning for Malay in Malaysia: A case of failure or success? *International Journal of the Sociology of Language*, 2017(244), 97–122.
- Danto, A. C. (1997). *After the end of art: Contemporary art and the pale of history*. Princeton University Press.
- Dewan Bahasa dan Pustaka. (2015). *Kamus Dewan (Edisi keempat)*. Kuala Lumpur:

Dewan Bahasa dan Pustaka.

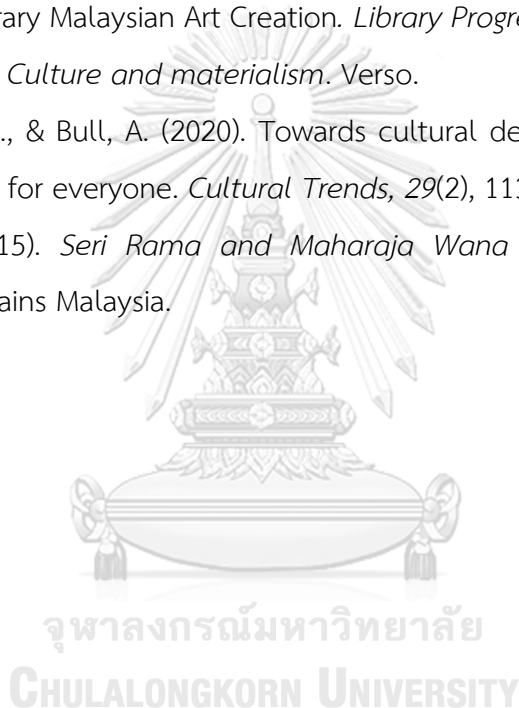
- Dewan Bahasa dan Pustaka. (2020). *Panduan umum ejaan Bahasa Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Dobbs, S. M. (1998). *Learning in and through art: A guide to discipline-based art education*. Los Angeles, CA: Getty Education Institute for the Arts.
- Donoghue, D. (2015). The Turn to Experience in Contemporary Art: A Potentiality for Thinking Art Education Differently. *Studies in Art Education*, 56(2), 103–113.
- Freedman, K. (2011). Rethinking art education: Teaching contemporary art in context. *Visual Arts Research*, 37(1), 1–10.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the Oppressed*. Herder and Herder.
- Garcia, G. (2011). Piece and processes of current Design as Contemporary Art. *Strategic Design Research Journal*, 4(2), 77–83.
- Gude, O. (2007). Principles of possibility: Considerations for a 21st-century art and culture curriculum. *Art Education*, 60(1), 6–17.
- Guptabutra, T. (2018). The study of form and content of intangible culture in Thai contemporary Art. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 18(1), 29–56.
- Hardy, T. (2006). *Art education in a postmodern world: Collected essays*. Intellect Books.
- Haseman, B. (2006). A manifesto for performative research. *Media International Australia*, 118(1), 98–106.
- Hassan, S. (2010). The Adaptation of Arabic Script to Write the Malay Language. *Journal of Islamic Studies and Culture*, 1(2), 45–56.
- Hobsbawm, E., & Ranger, T. (Eds.). (1983). *The invention of tradition*. Cambridge University Press.
- Illeris, H. (2012). Nordic contemporary art education and the environment: Constructing an epistemological platform for Art Education for Sustainable Development (AESD). *Nordic Journal of Art & Research*, 1(2), 77–93.
- Jove, G., & Farrero, M. (2018). Rethinking Education through Contemporary Art. *The International Journal of Art & Design Education*, 334–344.
- Kahn, J. S. (2006). *Other Malays: Nationalism and cosmopolitanism in the modern Malay world*. Singapore: Singapore University Press.

- Kameli, K., Shahbazi, S., Arsanios, M., & Allahyari, M. (2020). *She who is watching*.
- Kester, G. H. (2004). *Conversation pieces: Community and communication in modern art*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Kester, G. H. (2011). *The one and the many: Contemporary collaborative art in a global context*. Durham, NC: Duke University Press.
- Kumjim, P. (2018). Thai Identities as Scened in Twenty-First Century Contemporary Thai Media Art. *Journal of Urban Culture Research*, 16, 65–80.
- Kwon, M. (2002). *One Place After Another: Site-Specific Art and Locational Identity*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Lather, P. (1991). *Getting Smart: Feminist Research and Pedagogy with/in the Postmodern*. Routledge.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge university press.
- Lisovets, I. M. (2020). Contemporary Art in the Cultural Space of the Metropolis. In International scientific conference “Man – the world of culture: problems of science and education”. *KNE Social Sciences*, 192–196.
- Marshall, J. (2005). The transdisciplinary approach to art education: Integrative learning in the context of contemporary art. *Art Education*, 58(1), 6–12.
- Marshall, J. (2014). Transdisciplinarity and art integration: Toward a new understanding of art-based learning across the curriculum. *Studies in Art Education*, 55(2), 104–127.
- McQuillan, M. (Ed.). (2000). *The Narrative Reader*. Routledge.
- Milner, A. (2008). *The Malays*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- National Library Board Singapore. (n.d.). *Baju kurong*. n.p.
- Papastergiadis, N. (2012). *Cosmopolitanism and Culture*. Polity Press.
- Phillips, R., & Shockley, G. (2010). Linking cultural capital conceptions to asset-based community development. *Community Development*, 41(1), 3–19.
- Powell, K. (2008). Reconstructing the visual: Using visual culture to understand and critique educational research. In Springgay et al. (Eds.), *Being with A/r/tography* (pp. 61–74). Sense Publishers.
- Pringle, E. (2009). The Artist-Led Pedagogic Process in the Contemporary Art Gallery:

- Developing a Meaning Making Framework. *Journal of Art & Design Education*, 28(2), 175–182.
- Richman-Abdou, K. (2017). History of Art: What is Contemporary Art. *My Modern Rolling*.
- J. H., Jr. (2010). A paradigm analysis of arts-based research and implications for education. *Studies in Art Education*, 51(2), 102–114.
- Sabri, M. F., Mokhtar, M., & Mahamood, M. (2019). Contemporary Islamic Art in Malaysia: New Trends and Approaches Since 2000. In *Contemporary Management and Science Issues in the Halal Industry* (pp. 345–354). Springer.
- Scherer, A., & Jackson, A. (2021). Participatory arts practice in community-based cultural contexts: Negotiating value, identity, and engagement. *Arts and Humanities in Higher Education*, 20(4), 403–420.
- Seevinck, J. (2016). Interactive art as embodied and dialogical. *Digital Creativity*, 27(2), 111–123.
- Smith, T. (2006). Contemporary art and contemporaneity. *Critical Inquiry*, 32(4), 681–707.
- Smith, T. (2009). What is contemporary art? University of Chicago Press.
- Solyom, G. T., & Solyom, B. (1978). *The Kris: An Earthly Approach to a Spiritual Symbol*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Springga, S. (2016). Learning to be Affected in Contemporary Art. *PORTAL Journal of Multidisciplinary International Studies*, 13, 1–6.
- Susan, C., & Zoya, K. (2016). *Mounting Frustration: The Art Museum in the Age of Black Power*. Duke University Press Books.
- Thani, W. J. I. W. A. (2020). The Sustainability of Art and Culture: The Malaysia Perspective. In *Proceedings of the International Conference on Sustainable Development*. EAI.
- Throsby, D. (2001). *Economics and culture*. Cambridge: Cambridge University Press.
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2008). *Insular South-East Asia: Synthesis report*. Bangkok: UNESCO Bangkok.
- UNESCO. (2009). *The 2009 UNESCO framework for cultural statistics*. Paris: UNESCO Institute for Statistics.
- UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* Paris: UNESCO

Publishing.

- UNESCO. (2019). *Traditions of Pencak Silat*. Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.
- Veal, C. (2014). Bringing The Land Foundation Back to Earth: A new model for the critical analysis of relational art. *Journal of Aesthetics & Culture*, 6, 1–10.
- Venäläinen, P. (2012). Contemporary Art as A Learning Experience. *Procedia: Social and Behavioral Sciences*, 45, 457–465.
- Wang, X., Hamidon, N. A., Din, N. H., & Du, H. (2024). Local Characteristics in Contemporary Malaysian Art Creation. *Library Progress International*, 44(3).
- Williams, R. (2010). *Culture and materialism*. Verso.
- Wilson, J., Gross, J., & Bull, A. (2020). Towards cultural democracy: Promoting cultural capabilities for everyone. *Cultural Trends*, 29(2), 113–128.
- Yousof, G. S. (2015). *Seri Rama and Maharaja Wana in Wayang Kulit Kelantan*. Universiti Sains Malaysia.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบกิจกรรมฯ

1. รองศาสตราจารย์ ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัยนา ญูพธานนท์

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศิลปเมธากุล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจ๊ะอับดุลเลาะ เจ๊ะสอเหาะ

อาจารย์ประจำวิชาเอกทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญ์ พิมานแมน

อาจารย์ประจำวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิรดา อีสร์นัน

อาจารย์ประจำวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

8. อาจารย์อนุวัฒน์ อภิมุขมงคล

อาจารย์ประจำวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะร่วมสมัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัยนา ภูยัทธานนท์

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. กลุ่มศิลปิน RuangRupa

กลุ่มศิลปินร่วมสมัยชาวอินโดนีเซีย (Indonesian Contemporary Art Collective) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำแนวคิดศิลปะเชิงสังคม (Socially engaged art) และวัฒนธรรมร่วมสร้าง (Collective Cultural Practices) ในระดับนานาชาติ

3. กลุ่มศิลปิน Pangrok Sulap

กลุ่มศิลปินร่วมสมัยจากรัฐซาบะห์ ประเทศมาเลเซีย (Malaysian Contemporary Art Collective based in Sabah) ซึ่งทำงานในแนวทางศิลปะเพื่อสังคม (socially engaged art) โดยเฉพาะในรูปแบบงานพิมพ์ภาพไม้ (Woodcut printing) ที่สะท้อนประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนชาติพันธุ์ วัฒนธรรมพื้นถิ่น และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นตัวอย่างสำคัญของกลุ่มศิลปินที่ใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนชุมชน

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจอะอับดุลเลาะ เจ๊ะสอเหาะ

อาจารย์ประจำวิชาเอกทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

5. Azzaha Ibrahim Artist Malaysia Kelantan

ศิลปินร่วมสมัย นักวิจัยอิสระ และสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและสถาปัตยกรรมมลายู

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทุนวัฒนธรรมมลายู

1. Dr. Norwani Mohd Nawawi

รองศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปะและการออกแบบที่ MARA University of Technology เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าของเกิดและสิ่งทอพื้นเมืองมลายู โดยมีผลงานวิจัยและหนังสือที่สำคัญ คือ “Malaysia Songket” ที่ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความสำคัญทางวัฒนธรรมของผ้าของเกิดในมาเลเซีย

2. Nik Rakib Nik Hassan

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษานูชนานาชาติ และหัวหน้าศูนย์ศึกษามลายู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีบทบาทสำคัญในการวิจัยและส่งเสริมความเข้าใจในทุนวัฒนธรรมมลายูและความสัมพันธ์ระหว่างไทยและมาเลเซียในบริบทของภาคใต้ของประเทศไทย

3. ฌายิบ อาแวปือซา

นักวิชาการอิสระด้านวัฒนธรรมมลายูและภูมิวัฒนธรรมชายแดนใต้ผู้เชี่ยวชาญด้านทุนวัฒนธรรมมลายู โดยเฉพาะในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้บรรยายและวิจัยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมมลายูในท้องถิ่นสามจังหวัดภาคใต้

4. ราซิด ระเด่นอาหมัด

ประธานกลุ่ม Melayu Living และทำงานในตำแหน่ง Design Director เป็นนักออกแบบและนักสร้างสรรค์จากจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

5. अबดุลฮันนัน มาหะมะ

เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูในด้านต่าง ๆ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปศึกษา ที่ได้รับการรับรองคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพของสหราชอาณาจักร (UKPSF)

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกฎ แพทย์หลักฟ้า

คณาจารย์สาขาศิลปะสัมพันธ์ ภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรมหาวิทาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐธิดา ภูจีบ

อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนศิลปะได้รับการรับรองคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพ (UKPSF) ในระดับ Fellow

ปราชญ์ชาวบ้าน

1. ฮาซัน ยามาดีบุ

นักวิชาการท้องถิ่นและนักเล่าเรื่องประวัติศาสตร์มลายูปาตานี ผู้ก่อตั้งเพจ “Salasilah Patani – ประวัติศาสตร์มลายูปาตานี” และประธานกลุ่มบุหงารายาเพื่อสันติภาพ ซึ่งมีบทบาทในการฟื้นฟูและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกิจกรรมทางสังคมและการศึกษา

2. เอ็มโซเฟียน เบญจเมธา

ศิลปินเซรามิกและปราชญ์ชาวบ้านจากจังหวัดปัตตานี ผู้ก่อตั้ง “เบญจเมธาเซรามิก” และ “บ้านดินดิน” แหล่งเรียนรู้ที่ผสมผสานศิลปะกับวิถีวัฒนธรรมมลายูมุสลิม เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่น และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

ใบรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน

กลุ่มสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์: 02-218-3210 Email: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 253/67

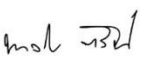
ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 670163 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ผู้วิจัยหลัก นางสาว รุชนี ชูสารอ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และ
ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยยึดหลัก ของ Declaration of Helsinki,
the Belmont report, CIOMS guidelines และ The international conference on harmonization
Good clinical practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลน้อย ตริรัตน์)
ประธานคณะกรรมการ

ลงนาม
(อาจารย์ ดร. ศยามล เจริญรัตน์)
กรรมการและเลขานุการ

รูปแบบการพิจารณาทบทวน: แบบลดขั้นตอน

วันที่รับรอง: 5 มิถุนายน 2567

วันหมดอายุ: 4 มิถุนายน 2568

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

- เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย
- ประวัติผู้วิจัย (CV)
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เงื่อนไข

- ผู้วิจัยรับทราบว่าเป็นการมีจริยธรรม หากดำเนินการกับข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
- หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
- ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
- ให้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
- หากเกิดเหตุการณ์ที่ประสพภัยร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลหรือข้อมูลจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
- หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมรับรองก่อนดำเนินการ
- โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-13) และแบบคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทความผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น ทั้งนี้ต้องเป็นหลักฐานในการปิดโครงการ
- โครงการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติโครงการโดยการพิจารณาแบบกรณีข้อยกเว้น (Exemption review) ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อ 1, 6 และ 7 เท่านั้น

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Digital Certificate

**Office of the Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects:
The Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied
Arts**

Chamchuri 1 Building, Room 114, Phyathai Rd., Wang Mai, Pathumwan, Bangkok

Telephone: 02-218-3210 Email: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 253/67

Certificate of Research Approval

Research Project Number 670163 DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL
USING MALAYU CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART
EDUCATION STUDENTS

Principal Researcher Ms. Rusnee Susaro

Office Faculty of Education, Chulalongkorn University

The Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects: The Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied Arts at Chulalongkorn University, based on Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines and the Principle of the international conference on harmonization – Good clinical practice (ICH-GCP) has approved the execution of the aforementioned research project.

Signature

(Associate Prof. Dr. Nualnoi Treerat)

Chair

Signature

(Lecturer Dr. Sayamol Charoenratana)

Secretary

Research Project Review Categories: Expedited

Date of approval: 5 June 2024

Expiry date: 4 June 2025

Documents approved by the Committee

1. Information Sheet for the Research Participants
2. Consent to Take Part in Research
3. The researcher's CV and experience to show his/her ability to conduct this research
4. Research tools

Conditions

1. The researcher has acknowledged that it is unethical if he/she collects information for the research before the application for an ethics review has been approved by the Research Ethics Review Committee.
2. If the certificate of the research project expires, the research execution must come to a halt. If the researcher wishes to reapply for approval, he/she has to submit an application for a new certificate at least one month in advance, together with a research progress report.
3. The researcher must conduct the research strictly in accordance with what is specified in the research project.
4. The researcher must only use documents that provide information for the research sampling population/participants, their letters of consent and the letters inviting them to take part in the research (if any) that have been endorsed with the seal of the Committee.
5. If any seriously untoward incident happens to the place where the research information, which has requested the approval of the Committee, is kept, the researcher must report this to the Committee within five working days.
6. If there is any change in the research procedure, the researcher must submit the change for review by the Committee before he/she can continue with his/her research.
7. For a research project of less than one year the researcher must submit a report of research termination (AF 03-13) and an abstract of the research outcome within thirty days of the research being completed. For a research project which is a thesis, the researcher must submit an abstract of the research outcome within thirty days of the research being completed. This is to be used as evidence of the termination of the project.
8. A research project which has passed the Exemption Review, must observe only the conditions in 1, 6 and 7

Digital Certificate

Project Number 670163
Date of approval 05 Jun 2024
Expire date 04 Jun 2025

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์: 02-218-3210 Email: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 539/67

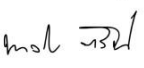
ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 670163 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ผู้วิจัยหลัก นางสาว รุชนี ชูสารอ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยยึดหลัก ของ Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines และ The international conference on harmonization Good clinical practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลน้อย ตริรัตน์)
ประธานคณะกรรมการ

ลงนาม
(อาจารย์ ดร. ศยามล เจริญรัตน์)
กรรมการและเลขานุการ

รูปแบบการพิจารณาทบทวน: แบบลดขั้นตอน

วันที่รับรอง: 20 ธันวาคม 2567

วันหมดอายุ: 19 ธันวาคม 2568

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

- เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย
- ประวัติผู้วิจัย (CV)
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เงื่อนไข

- ผู้วิจัยรับทราบว่าเป็นการวิจัยจริยธรรม หากดำเนินการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
- หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
- ต้องดำเนินการวิจัยตามที่จะระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
- ให้ออกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
- หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลหรือข้อมูลจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
- หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณารับรองก่อนดำเนินการ
- โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-13) และแบบคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งแบบคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการปิดโครงการ
- โครงการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติโครงการโดยการพิจารณาทบทวนแบบกรณีกเว้น (Exemption review) ปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อ 1, 6 และ 7 เท่านั้น

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

Digital Certificate

**Office of the Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects:
The Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied
Arts**

Chamchuri 1 Building, Room 114, Phayathai Rd., Wang Mai, Pathumwan, Bangkok

Telephone: 02-218-3210 Email: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 539/67

Certificate of Research Approval

Research Project Number 670163 DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL
USING MALAYU CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART
EDUCATION STUDENTS

Principal Researcher Ms. Rusnee Susaro

Office Faculty of Education, Chulalongkorn University

The Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects: The Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied Arts at Chulalongkorn University, based on Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines and the Principle of the international conference on harmonization – Good clinical practice (ICH-GCP) has approved the execution of the aforementioned research project.

Signature

(Associate Prof. Dr. Nualnoi Treerat)
Chair

Signature

(Lecturer Dr. Sayamol Charoenratana)
Secretary

Research Project Review Categories: Expedited

Date of approval: 20 December 2024

Expiry date: 19 December 2025

Documents approved by the Committee

1. Information Sheet for the Research Participants
2. Consent to Take Part in Research
3. The researcher's CV and experience to show his/her ability to conduct this research
4. Research tools

Conditions

1. The researcher has acknowledged that it is unethical if he/she collects information for the research before the application for an ethics review has been approved by the Research Ethics Review Committee.
2. If the certificate of the research project expires, the research execution must come to a halt. If the researcher wishes to reapply for approval, he/she has to submit an application for a new certificate at least one month in advance, together with a research progress report.
3. The researcher must conduct the research strictly in accordance with what is specified in the research project.
4. The researcher must only use documents that provide information for the research sampling population/participants, their letters of consent and the letters inviting them to take part in the research (if any) that have been endorsed with the seal of the Committee.
5. If any seriously untoward incident happens to the place where the research information, which has requested the approval of the Committee, is kept, the researcher must report this to the Committee within five working days.
6. If there is any change in the research procedure, the researcher must submit the change for review by the Committee before he/she can continue with his/her research.
7. For a research project of less than one year the researcher must submit a report of research termination (AF 03-13) and an abstract of the research outcome within thirty days of the research being completed. For a research project which is a thesis, the researcher must submit an abstract of the research outcome within thirty days of the research being completed. This is to be used as evidence of the termination of the project.
8. A research project which has passed the Exemption Review, must observe only the conditions in 1, 6 and 7.

Digital Certificate

Project Number 670163
Date of approval 20 Dec 2024
Expire date 19 Dec 2025

AF 04-07

เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย/ศิลปศึกษา/วัฒนธรรมมลายู)

ชื่อโครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก นางสาวรุชนี ชูสารอ ตำแหน่งนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย (ที่ทำงาน) 181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

(ที่บ้าน) แพลต 14 A 181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 0-2218-2400

โทรศัพท์มือถือ 0810995400 อีเมล 6381057227@student.chula.ac.th

1. ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัย ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ ท่านสามารถสอบถามได้ หากถ้อยความใดไม่ชัดเจน หรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้

2. โครงการวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา และเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้คือ ได้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับสถาบันการศึกษาอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศที่ใช้ วัฒนธรรมมลายู และสามารถพัฒนารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรมอื่นได้ ได้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา ที่สามารถประยุกต์ใช้กับหลากหลายวัฒนธรรมใน ภูมิภาคต่างๆของประเทศได้ได้รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมการใช้ ศิลปวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการถ่ายทอดที่สามารถต่อยอดเป็นกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น และสามารถนำรูปแบบ กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทุกมิติระยะเวลาที่จะทำวิจัยทั้งสิ้น 1 ปี 3 เดือน จากเดือนธันวาคม 2566 ถึงเดือนมีนาคม 2568

เลขที่โครงการวิจัย 670163
 วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
 วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 04-07

3. ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เนื่องจากเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย จำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งสิ้น 5 คน
4. หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์ ในประเด็นเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 40-60 นาที ซึ่งมีคำถามตามความเชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน ดังนี้
- 1) สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย 10 ข้อ
 - 2) สำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 12 ข้อ
 - 3) สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมาช่วย 10 ข้อ
 - 4) สำหรับปราชญ์ชาวบ้าน 8 ข้อ
5. ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียง และจะดำเนินการทำลายภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย 1 ปี โดยลบข้อมูลที่บันทึกเสียงดิจิทัล เว้นแต่ที่ปรากฏในงานวิจัยที่เป็นคำพูดของผู้ให้ข้อมูลและการอ้างอิงชื่อนั้น
6. การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์มีลักษณะในเชิงวิชาการ ไม่มีข้อความใดๆ แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ท่านอาจรู้สึกอึดอัด หรืออาจรู้สึกไม่สบายใจอยู่บ้างกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด
7. ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของท่านจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนเท่านั้น
8. การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และผู้วิจัยยินดีที่จะมอบของที่ระลึกให้เพื่อเป็นค่าตอบแทน
9. หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ โปรดสอบถามเพิ่มเติม โดยติดต่อกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว
10. หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในกลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ลงชื่อ

(นางสาวรุชนี ชูสารอ)

ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

ที่ประชุมการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 04-07

Participant Information Sheet**(For Experts in Contemporary Art/Art Education/Malayu Culture)**

Research Title : Development of a Contemporary Art Activity Model Using Malayu Culture Capital to Promote Art Creation Abilities of Art Education Students

Researcher Ruznee Susaro, the Student of Doctor of Philosophy

Office Address 181 Charoen Pradit Road, Rusamilae, Mueang, Pattani, Prince of Songkla University, Pattani Campus

Home Address Flat 14 A 181 Charoen Pradit Road, Rusamilae, Mueang, Pattani

Office Phone No. 0-2218-2400

Phone No. 0810995400 Email 6381057227@student.chula.ac.th

1. I would like to invite you to participate the research. Before you make a decision, it is important to you to acknowledge the objectives of the research, what is it related to. Please carefully read this information sheet. You can ask a question or ask for a clarification if any messages in this sheet are imprecise.
2. This research project aims to study and gather knowledge related to the development of a contemporary art activity model using Malayu culture capital to promote art creation abilities of art education students, to develop a contemporary art activity model using Malayu culture capital for art education students. Also, it aims to study the result of utilizing a contemporary art activity model using Malayu culture capital to promote art creation abilities of art education students. Benefits of the research project are getting a contemporary art activity model using Malayu culture capital for various domestic and foreign universities which use Malayu culture. The research can help developing the subjects related to using other culture capital. It generates contemporary art activity models using culture capital for art education students which can be adapted to different culture in different areas of the country. The research also helps in generating contemporary art activity models using Malayu culture capital to promote the use culture in creative ways. It can be transferred to go further for local development activities. In addition, a contemporary art activity model using Malayu culture capital can be used as an activity to promote cultural tourism economy. The research can also be utilized in every dimensions. The total period of the research is 1 year and 3 months, starting from December 2023 to March 2025.
3. You are invited to take a part of this research because you are experts in contemporary art. There are 5 participants in total.
4. If you have made a decision to join the research, the researcher will interview you under the issue of a contemporary art using Malayu culture capital to promote art creation abilities. The interview will take 40-60 minutes according to expertise in 4 areas as follows:

วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 04-07

- 1) Experts in Contemporary Arts, 10 questions
- 2) Experts in Art education teachers, 12 questions
- 3) Experts in Malayu Culture, 10 questions
- 4) Experts in Local Wisdom 8 questions
5. The information from the interview will be recorded and will be destroyed in 1 year after finishing the research. The researcher will delete both digital, and appears in the words of the informant and references to names only.
6. The information collecting by interviewing will be academic. There is no message that the interviewee may feel uncomfortable. You have a right to refuse to answer those questions. You also have a right to leave from this research at any time you want without advanced notification. Refusing to join or leaving the research will not cause you in any ways.
7. Your personal information will be preserved, no individual disclosing to the public. The research will be present in an overall image. The people who can access to your information are those who involved in this research and ethics committee only.
8. This research will not charge you any fee, and the researcher is happy to provide souvenirs as compensation.
9. If you have any questions, you can always ask the researcher. If the research gets any further information which is beneficial or harmful according to the research, you will be reported by the researcher immediately.
10. If you are not treated as mentioned above, you can make a complaint at Office of the Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects: the Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University located at 1st Floor, Chamchuri Building, 254 Phaya Thai Road, Wang Mai, Pathum Wan, Bangkok 10330, Tel. 0 2218 3210-11, email: curec2.ch1@chula.ac.th.

Sign

(Miss Ruznee Susaro)

The researcher

Sign

(Asst. Prof. Apichart Pholprasert)

Thesis Advisor

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 05-07

หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย/ศิลปศึกษา/วัฒนธรรมลาย)

สถานที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

เลขที่ ตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามท้ายหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
ชื่อโครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลายเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา
ชื่อผู้วิจัยหลัก นางสาวรุชนี ชูสารอ ตำแหน่งนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
ที่อยู่ติดต่อ แพลต 14 A 181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิแล อำเภอเมือง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา
เขตปัตตานี โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 0-2218-2400
โทรศัพท์มือถือ 0810995400 อีเมล 6381057227@student.chula.ac.th

ข้าพเจ้า ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ
ที่ต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่าน
รายละเอียดในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัย จนเข้าใจเป็น
อย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการ
วิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอม ให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลไว้ใช้ในการวิจัย และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้วข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะถูกทำลาย

ข้าพเจ้า ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม ให้ผู้วิจัยบันทึกเสียง

ข้าพเจ้ามีสิทธิถอนตัวจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอน
ตัวจากการวิจัยจะไม่ผลกระทบทางลบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองและคำยืนยันว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามข้าพเจ้าตามเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้
มีส่วนร่วมในการวิจัย และข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะนำเสนอ
ผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้าพเจ้า
สามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์
มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารงานวิจัย ชั้น 1 ห้อง 114 แขวงวังใหม่
เลขที่โครงการวิจัย 670163
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2@chula.ac.th วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

โดย ผู้ให้ทั่วไป

ดาวนโหลดเมื่อ 15/12/2568 15:26:56

AF 05-07

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลซึ่งเป็น
คำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และสำเนาหนังสือยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ

(นางสาวรุชนี ชูสารอ)

ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ

(.....)

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ลงชื่อ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ

(.....)

พยาน

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 05-07

Consent Form of Research Participation

(For Experts in Contemporary Art/Art Education/Malayu Culture)

At

Date

Number Example/Participant of the research

I sign this letter to show my intent to participate in the research project titled
DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU CULTURE CAPITAL TO
PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION STUDENTS

The researcher: Miss Rusni Susaro Position: The Student of Doctor of Philosophy

Address: Flat 14 A 181 Charoen Pradit Road, Rusamilae, Mueang, Pattani, Prince of Songkla
University, Pattani Campus, Tel. (Office) 0-2218-2400

Phone Number: 0810995400 Email: 6381057227@student.chula.ac.th

I have acknowledged details of the research: Background and objectives of the research,
process of practice and being practiced, the risk/danger, and benefits during participating the
research. I have always read the information in the information sheet for participants and received
the explanation from the research so that I thoroughly understand it.

I agree to participate this research as mentioned in the information sheet for participants
of the research. I agree to interview to record the information to be utilized in the research. When
the research ends, the information related to participants will be destroyed.

I ☐ agree ☐ disagree the researcher to record my voice

I have a right to withdraw from the research at any time I want without any reason
explanations. The withdrawal will not negatively affect myself.

I have been ensured and affirmed that the researcher will perform upon myself as the
information sheet which are the explanation of the participants' information related to myself

ลงชื่อและทำวัน 070163
วันที่ 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 05-07

will be confidentially kept by the researcher. The researcher will present the result of the research as an overview. There will not be any information in report that will lead to my identification.

If I have not been treated as mentioned in the information sheets for participants, I can make a complaint at Office of the Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects: the Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University located at 1st Floor, Chamchuri Building, 254 Phaya Thai Road, Wang Mai, Pathum Wan, Bangkok 10330, Tel. 0 2218 3210-11, email: curec2.ch1@chula.ac.th.

I sign this form in front of the witness and I have received the copy of the information sheet which is the explication for research participants and the copy of the consent form.

Sign

(Miss Ruznee Susaro)

Researcher

Sign

(.....)

Research Participant

Sign

(Asst. Prof. Apichart Pholprasert)

Thesis Advisor

Sign

(.....)

Witness

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

AF 05-07

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลซึ่งเป็น
คำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และสำเนาหนังสือยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ

(นางสาวรุชนี ชูสารอ)

ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ

(.....)

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ลงชื่อ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ

(.....)

พยาน

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ศิลปศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย
3. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมลาย
4. แบบสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน
5. แบบสังเกตผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
6. แบบสังเกตสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

ชื่อวิจัย “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา”

ชื่อผู้วิจัย นางสาวรุชนี ชูสารอ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
3. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายู
4. แบบสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน
5. แบบสังเกตผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
6. แบบสังเกตสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ร่างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

คำชี้แจง:

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย
ความก้าวหน้าและความสำคัญของงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมทั้งระดับสากลและ
ระดับชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়

หมายเหตุ:

1. ผู้สัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพในขณะสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์อาจจะขออนุญาตปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
แต่ยังคงยึดวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ตามกรอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ สกุล ของผู้ให้สัมภาษณ์.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

สาขาที่สำเร็จการศึกษา.....

ประเภทงานศิลปะที่เชี่ยวชาญ.....

ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ.....

- ☐ 1-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ 20 ปี ขึ้นไป

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสัมภาษณ์

1. มีวัฒนธรรมมลายูด้านใดบ้างที่ควรนำมาสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย เพราะเหตุใด
.....
2. ตามทัศนะของท่าน ความสำคัญของศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู่ต่อการศิลปะระดับภูมิภาค นานาชาติและระดับประเทศเป็นอย่างไร
.....
3. ตามทัศนะของท่าน ศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบกิจกรรมในระดับสากลที่เด่นชัดและสามารถนำมาถอดบทเรียนได้ เป็นผลงานของศิลปินท่านใด และประเทศใด โปรดยกตัวอย่าง
.....
4. ตามทัศนะของท่าน การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู่ในการสร้างสรรค์กิจกรรมทางศิลปะจะต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นหลัก
.....
5. ตามทัศนะของท่าน คิดว่ารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยควรจัดขึ้นในรูปแบบใดจึงจะสะท้อนความเป็นมลายู่ได้อย่างเด่นชัดมากขึ้น
.....
6. ตามทัศนะของท่าน รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรีหรือไม่อย่างไร และควรมีลักษณะรูปแบบกิจกรรมเป็นอย่างไร
.....
7. ตามทัศนะของท่าน รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู่จะสามารถพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะให้ผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร
.....
8. ตามทัศนะของท่าน กิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู่เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมควรคำนึงถึงปัจจัยใดมากที่สุด และลักษณะกิจกรรมควรเป็นเช่นไร
.....
9. ตามทัศนะของท่าน ประโยชน์ของกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู่สำหรับนักศึกษาศิลปะและชุมชนเป็นอย่างไร
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ร่างแบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

คำชี้แจง:

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา เพื่อเก็บข้อมูล
สภาพปัจจุบันและปัญหาในการสอนศิลปะร่วมสมัยกับนักศึกษาศิลปศึกษา และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะร่วม
สมัย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ผลงานของนักศึกษาศิลปศึกษาในปัจจุบัน
เพื่อเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়

หมายเหตุ:

1. ผู้สัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพในขณะสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์อาจจะขออนุญาตปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
แต่ยังคงยึดวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ตามกรอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ สกุล ของผู้ให้สัมภาษณ์.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

สาขาที่สำเร็จการศึกษา.....

ประเภทงานศิลปะที่เชี่ยวชาญ.....

ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ.....

- ☐ 1-5 ปี ☐ 11-15 ปี
☐ 6-10 ปี ☐ 20 ปี ขึ้นไป

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสัมภาษณ์

1. ท่านมีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบกิจกรรมสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษาหรือไม่ หากมี ลักษณะงานเป็นอย่างไร และมีวิธีการถ่ายทอดอย่างไร
.....
2. ตามทัศนะของท่าน การจัดการเรียนรู้ศิลปะในปัจจุบัน นักศึกษาศิลปศึกษาเข้าถึงกิจกรรม สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนมากน้อยเพียงใด
.....
3. ตามทัศนะของท่าน การใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมสามารถส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะด้านใดบ้าง อย่างไร
.....
4. ตามทัศนะของท่าน แนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนเหมาะสมสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษาหรือไม่อย่างไร
.....
5. ตามทัศนะของท่าน ศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรีควรมีรายวิชาศิลปะร่วมสมัยโดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูหรือไม่ หากมีควรเป็นชั้นปีที่เท่าไร และมีความจำเป็นอย่างไร
.....
6. ตามทัศนะของท่าน กิจกรรมสร้างสรรค์ในงานศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบันมีความจำเป็น หรือมีปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
.....
7. การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยสามารถต่อยอดและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้หรือไม่ อย่างไร
.....
8. ตามทัศนะของท่าน ศิลปะร่วมสมัยควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีหรือไม่ อย่างไร
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

9. ท่านเคยจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়สำหรับนักศึกษาศิลปศึกษาหรือไม่
หากมีรูปแบบกิจกรรมมีลักษณะเป็นอย่างไร

ตามรายละเอียดดังนี้

- รายวิชา
- หัวข้อ
- วัตถุประสงค์
- ขั้นตอน
- สื่อการสอน
- วิธีการประเมิน

10. ตามทัศนะของท่าน การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়สามารถส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์
ศิลปะหรือไม่ อย่างไร

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ร่างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายู

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

คำชี้แจง:

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมมลายูทั้งระดับสากลและ
ระดับชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

หมายเหตุ:

1. ผู้สัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพในขณะสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์อาจจะขออนุญาตปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
แต่ยังคงยึดวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ตามกรอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ สกุล ของผู้ให้สัมภาษณ์.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

วุฒิการศึกษา.....

ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ.....

☐ 1-5 ปี

☐ 6-10 ปี

☐ 11-15 ปี

☐ 16-20 ปี

☐ 20 ปี ขึ้นไป

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสัมภาษณ์

1. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมลายมีองค์ประกอบใดที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดความรู้ เพราะเหตุใด
.....
2. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมลายที่สามารถนำมาปรับใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะร่วมสมัยมีลักษณะเป็นอย่างไร
.....
3. ตามทัศนะของท่าน ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทูทางวัฒนธรรมลายในรูปแบบกิจกรรมในระดับสากลที่เด่นชัดและสามารถนำมาถอดบทเรียนได้ เป็นผลงานของศิลปินท่านใด และประเทศใด โปรดยกตัวอย่าง
.....
4. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัยสามารถใช้พัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาได้อย่างไร และในพื้นที่ใดได้บ้าง
.....
5. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมลายสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในด้านใดบ้าง และมีขั้นตอนอย่างไร
.....
6. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมลายในงานศิลปะร่วมสมัยถูกยอมรับในระดับสากลหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
7. ตามทัศนะของท่าน พื้นที่ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมลายที่ใด ที่สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องทูทางวัฒนธรรมลายได้มากที่สุด
.....
8. หากท่านใช้ทูทางวัฒนธรรมลายเพื่อการสร้างสรรคงานศิลปะร่วมสมัย ท่านจะเลือกทูทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านอย่างไร ด้านวิถีชีวิต ,ด้านงานหัตถกรรม ,ด้านศิลปะการแสดง และด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และมีขั้นตอนอย่างไร
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

9. ตามทัศนะของท่าน การใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูในรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย และให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไร

.....

10. ตามทัศนะของท่าน แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่ใด เหมาะต่อการถ่ายทอดความรู้สำหรับ นักศึกษาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ร่างแบบสัมภาษณ์สำหรับปราชญ์ชาวบ้าน

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

คำชี้แจง:

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับทุนทาง
ศิลปวัฒนธรรมมลายู เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษา
ศิลปศึกษา

หมายเหตุ:

1. ผู้สัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพในขณะสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์อาจจะขออนุญาตปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
แต่ยังคงยึดวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ตามกรอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ สกุล ของผู้ให้สัมภาษณ์.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

วุฒิการศึกษา.....

ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ.....

☐ 1-5 ปี

☐ 6-10 ปี

☐ 11-15 ปี

☐ 16-20 ปี

☐ 20 ปี ขึ้นไป

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสัมภาษณ์

1. ตามทัศนะของท่าน ศิลปะมลายูที่ท่านเชี่ยวชาญมีองค์ประกอบใดที่สำคัญที่สุด ในการถ่ายทอดความรู้ เพราะเหตุใด
.....
2. ตามทัศนะของท่าน ศิลปะมลายูที่สามารถนำมาปรับใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะร่วมสมัยมีลักษณะเป็นอย่างไร
.....
3. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมมลายูในงานศิลปะร่วมสมัยสามารถใช้พัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาได้อย่างไร และในพื้นที่ใดได้บ้าง
.....
4. ตามทัศนะของท่าน ทูทางวัฒนธรรมมลายูสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในด้านใดบ้าง และมีขั้นตอนอย่างไร
.....
5. ตามทัศนะของท่าน พื้นที่ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมมลายูที่ใด ที่สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องทูทางวัฒนธรรมมลายูได้มากที่สุด
.....
6. ตามทัศนะของท่าน การใช้ทูทางวัฒนธรรมมลายูในรูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย และให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไร
.....
7. ตามทัศนะของท่าน แหล่งเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่ใด เหมาะต่อการถ่ายทอดความรู้สำหรับนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี
.....
8. ตามทัศนะของท่าน อะไรคือปัญหาของทูทางวัฒนธรรมมลายูที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน และท่านคิดว่าจะมีทางแก้ไขอย่างไร
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ร่างแบบสังเกตสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

คำชี้แจง:

แบบสังเกตนี้มีจุดประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของศิลปิน การสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ทุนทาง
วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

หมายเหตุ:

ผู้สังเกตขออนุญาตบันทึกเทปหรือถ่ายภาพในขณะที่สังเกต

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สังเกต.....

ชื่อ สกุล ของผู้ให้ข้อมูล.....

ข้อมูลทั่วไป.....

สภาพทั่วไปของศิลปิน

สถานที่ทำงาน

แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ลักษณะผลงานที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়

ลักษณะและวิธีการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়ในผลงานศิลปะร่วมสมัย

ความก้าวหน้าของงานศิลปะอดีตและปัจจุบัน

เลขที่โครงการวิจัย 670163

วันที่รับรอง.05.มิ.ย. 2567

วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

ร่างแบบสังเกตสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาয়เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

คำชี้แจง:

แบบสังเกตนี้มีจุดประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของอาจารย์ศิลปศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเก็บ
ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาในการสอนศิลปะร่วมสมัยกับนักศึกษาศิลปศึกษา และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ
ร่วมสมัย การจัดการเรียนรู้โดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ผลงานของนิสิตในปัจจุบัน

หมายเหตุ:

ผู้สังเกตขออนุญาตบันทึกเทปหรือถ่ายภาพในขณะสังเกต

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ สกุล ของผู้ให้ข้อมูล.....

ข้อมูลทั่วไป.....

สถานที่ทำงาน.....

ปฏิบัติการสอน

1.วิชาที่สอน.....

2.ชั้นปีที่สอน.....

3.หัวข้อ.....

4.วัตถุประสงค์.....

5.ลักษณะกิจกรรม.....

6.สื่อการสอน.....

7.วิธีการประเมิน.....

การมีส่วนร่วมของผู้เรียน.....

ห้องเรียนสำหรับปฏิบัติงานศิลปะของนักศึกษา.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163

วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567

วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

(สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นชาวต่างชาติ)

Interview Framework for Experts in Contemporary Arts

Thesis Titled

DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

Description:

This interview aims to study the information of the interview of experts in contemporary arts, the progress and the importance of creative works of contemporary arts using global and national culture capital as guidelines for outlining a contemporary art activity model using Malayu culture capital.

Note:

1. The interviewer is permitted to record or take a picture during the interview.
2. The interviewer is permitted to adapt the questions to the situations. However, it will be based on the objectives of the interview under the framework of the questions created by the researcher.
3. The interview takes approximately 40-60 minutes.

Part 1 General Information

Date of Interview (dd—mm—year) Time of Interview

Place of Interview

First and Last Name of the Interviewee

Gender ☐ Male ☐ Female Age

Position

Workplace

Field of Study

Expert in Type of Artwork

Expert Experience

☐ 1-5 years

☐ 6-10 years

☐ 11-15 years

☐ 16-20 years

☐ 20 years

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Part 2 Interview Questions

1. Which Malayu Culture that should be used in creating a contemporary artwork, why?
.....
2. In your opinion, how is a contemporary art using Malayu culture capital important to regional, international, and global art field?
.....
3. In your opinion, which international contemporary art activity model is outstanding and can be used as a case study—from which artist and which country? Please give an example.
.....
4. In your opinion, what should be primarily considered when using Malayu culture capital in art activity creation?
.....
5. In your opinion, how should a contemporary art activity model take up to obviously reflect Malayu?
.....
6. In your opinion, is a contemporary art activity model using Malayu culture capital appropriate to undergraduate art student? If yes, how should the activity model be?
.....
7. In your opinion, will a contemporary art activity model using Malayu culture capital improve the art abilities of students? How?
.....
8. In your opinion, what factor should be primarily considered in a contemporary art activity using Malayu culture capital collaborated with the community? How should the activity be?
.....
9. In your opinion, what are the benefits of a contemporary art activity using Malayu culture capital to students and communities?
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Interview Framework for Experts Malayu Culture

Thesis Titled

DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

Description:

This interview aims to study the information of the interview of global and national experts in Malayu culture as guidelines for outlining a contemporary art activity model using Malayu culture capital.

Note:

1. The interviewer is permitted to record or take a picture during the interview.
2. The interviewer is permitted to adapt the questions to the situations. However, it will be based on the objectives of the interview under the framework of the questions created by the researcher.
3. The interview takes approximately 40-60 minutes.

Part 1 General Information

Date of Interview (dd—mm—year) Time of Interview

Place of Interview

First and Last Name of the Interviewee

Gender ☐ Male ☐ Female Age

Position

Workplace

Educational Qualification

Expert Experience

☐ 1-5 years

☐ 6-10 years

☐ 11-15 years

☐ 16-20 years

☐ 20 years

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Part 2 Interview Questions

1. In your opinion, which composition of Malayu culture is the most important in knowledge transferring? why?
.....
2. In your opinion, what is the characteristic of Malayu cultural capital used in contemporary art activity models?
.....
3. In your opinion, which global contemporary art activity model using Malayu culture capital is outstanding and can be used as a case study-- which artist, from which country? Please give an example.
.....
4. In your opinion, how Malayu cultural capital in contemporary artworks can improve undergraduate students? In which area?
.....
5. In your opinion, in which way Malayu cultural capital in contemporary artworks can improve undergraduate art students? What is its procedure?
.....
6. In your opinion, is Malayu cultural capital globally accepted? Why?
.....
7. In your opinion, which area is the best Malayu Cultural Artwork Learning place, which can convey the knowledge of Malayu cultural capital well?
.....
8. If you use Malayu cultural capital to create a contemporary art, which cultural capital will you use: way of life, handicraft, performing arts, or traditions? What is the procedure?
.....
9. In your opinion, how to use Malayu culture capital in contemporary art activity models collaborated with the community? What is the procedure?
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

18

10. In your opinion, which Malayu Cultural Artwork Learning Center is suitable for conveying knowledge to undergraduate art students?
-

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Interview Framework for Local Wisdom

Thesis Titled

DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

Description:

This interview aims to study the information of the interview of local wisdom about Malayu culture to develop creative art activity models using Malayu culture capital for art education students.

Note:

1. The interviewer is permitted to record or take a picture during the interview.
2. The interviewer is permitted to adapt the questions to the situations. However, it will be based on the objectives of the interview under the framework of the questions created by the researcher.
3. The interview takes approximately 40-60 minutes.

Part 1 General Information

Date of Interview (dd—mm—year) Time of Interview

Place of Interview

First and Last Name of the Interviewee

Gender ☐ Male ☐ Female Age

Position

Workplace

Educational Qualification

Expert Experience

☐ 1-5 years

☐ 6-10 years

☐ 11-15 years

☐ 16-20 years

☐ 20 years

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Part 2 Interview Questions

1. In your opinion, in your expert field, which composition is the most important in knowledge transferring? why?
.....
2. In your opinion, what is the characteristic of Malayu cultural capital used in contemporary art activity models?
.....
3. In your opinion, how Malayu cultural capital in contemporary artworks can improve undergraduate students? In which area?
.....
4. In your opinion, which Malayu cultural capital can improve undergraduate art students? What is its procedure?
.....
5. In your opinion, which area is the best Malayu Cultural Artwork Learning area, which can convey the knowledge of Malayu cultural capital well?
.....
6. In your opinion, how to use Malayu culture capital in contemporary art activity models collaborated with the community? What is the procedure?
.....
7. In your opinion, which Malayu Cultural Artwork Learning Center is suitable for conveying knowledge to undergraduate art students?
.....
8. In your opinion, what problem of Malayu cultural capital is occurring in the present? What is your solution to the problem?
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มิ.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มิ.ย. 2568

Framework of Observation Form for Experts in Contemporary Arts

Thesis Titled

DEVELOPMENT OF A CONTEMPORARY ART ACTIVITY MODEL USING MALAYU
CULTURE CAPITAL TO PROMOTE ART CREATION ABILITIES OF ART EDUCATION
STUDENTS

Description:

This observation form aims to record general information of the artists. Work creations using culture capital to outline a contemporary art activity model using Malayu culture capital.

Note:

1. The interviewer is permitted to record or take a picture during the interview.

Date of Interview (dd—mm—year) Time of Interview

Place of Interview

First and Last Name of the Interviewee

General Information

Generality of the Interviewee

Workplace

Concept for Artwork Creation

Characteristics of Artwork Using Malayu Culture Capital

Characteristics and methods of Using Malayu Culture Capital in Artwork

Development of Artwork in the Past and Present

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 05 มี.ย. 2567
วันที่หมดอายุ 04 มี.ย. 2568

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู
2. แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูกับชุมชน
3. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูกับชุมชน
4. แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูกับชุมชน
5. แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศึกษา

ชื่อกิจกรรม	หลักการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม	เนื้อหา	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	วิธีประเมิน	ผลของการจัดกิจกรรม
กิจกรรมที่ 1 "The Melayu Contemporary Art"	หลักการของกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย - การศึกษารูปแบบแวดล้อมสังคม เช่น ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) (Bourriaud, 2002) - การใช้ทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ - สร้างการสะท้อนคิดโดยการนำเสนอในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยใหม่	- แนวคิดของผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้วัฒนธรรมมาอยู่ทั้งศิลปะไทยและนานาชาติ เช่น Relational Art, Community Art, Ecology Art, Art Participation etc. - รูปแบบการนำเสนอศิลปะ เช่น Interdisciplinary Art, Performance Art, Interactive Art, Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, shot Films, Sound Art, Printing, Painting etc.	- เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน	- รับฟังวิทยากรศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ - ร่วมอภิปรายกระบวนการสร้างสรรค์และวิเคราะห์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ของไทยและนานาชาติ - ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop การวิเคราะห์แนวคิด (Brainstorming) - ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง	- ประเมินจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่โดยให้แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน	- เกิดความรู้ความเข้าใจของกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย - เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน
กิจกรรมที่ 2 "The Melayu Budaya" (Culture)	เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทุนทางวัฒนธรรม - การศึกษารูปแบบวัฒนธรรมมาอยู่ - การศึกษารูปแบบวัฒนธรรมมาอยู่ - การศึกษารูปแบบวัฒนธรรมมาอยู่	- ความสำคัญและความหมายของประเภทของทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ 1) ด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านนาฏศิลป์ทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ด้านการละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว - ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมาอยู่	- เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน	- ร่วมกันอภิปรายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมาอยู่ - ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม workshop ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน	- ประเมินจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน	- เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน - เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของศิลปิน

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

กิจกรรมที่	หลักการ/กิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้/แนวทางวัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				ผลของการจัดกิจกรรม
		เนื้อหา	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	วิธีประเมิน	
กิจกรรมที่ 3 "The Melayu Creative Process"	การจัดการเรียนการสอนศิลปะร่วมสมัย การเรียนรู้จากองค์ความรู้ศิลปะร่วมสมัยที่สามารถนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน และสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion ทุนทางวัฒนธรรมครบทั้ง 6 ด้าน และแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมลายู ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope -การออกแบบผลงาน สร้างสรรค์และขั้นตอน กำหนดขอบเขตของการจัดกิจกรรม ด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบ กระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action ร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูและการมีส่วนร่วมของชุมชน	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion เพื่อให้ได้ข้อตกลงในการกำหนดด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและเลือกแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมลายูได้ ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - เพื่อสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู มีขั้นตอน กำหนดขอบเขตของ การจัดกิจกรรมด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย -เพื่อลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนให้ได้ออกผลในการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - เพื่อสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - เพื่อสามารถนำข้อมูล บันทึกการทำงาน	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion - แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-10 คน โดยกำหนดให้ไม่มีทุนทางวัฒนธรรมครบทั้ง 6 ด้าน โดยแต่ละกลุ่มเลือกทุนทางวัฒนธรรมที่สนใจและสอดคล้องกับบริบทของทุนทางวัฒนธรรมแต่ละด้าน 1) ดำเนินการตามพื้นที่บ้านและภาษา 2) ด้านศิลปะการแสดง 3) ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล 4) ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) ด้านแรงศรัทธาและจิตวิญญาณ 6) ด้านการสัมพันธ์บ้าน ไร่ที่พื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว - เลือกพื้นที่ที่ตรงกับหัวข้อของแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - ร่วมกับกระบวนการคิดในการออกแบบและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดขอบเขต และจำนวนผู้เข้าร่วม -ลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อได้ข้อตกลงในการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัย ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน	ขั้นตอนที่ 1 Melayu Discussion - ประเมินจากเอกสารที่ปรึกษา - ประเมินจากแบบร่าง - ประเมินจากแบบร่างและขั้นตอนโดยกำหนดขอบเขตและวางแผนกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 2 Melayu Scope - ประเมินจากแบบร่างและขั้นตอนโดยกำหนดขอบเขตและวางแผนกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 3 Melayu Action - ประเมินความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูร่วมกับชุมชน - โดยทั้ง 3 ขั้นตอน ประเมินจากแบบประเมินความรู้ ความสามารถ แบบสังเกต พฤติกรรมบันทึก แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น - ประเมินจากแบบประเมินความรู้ ความสามารถ แบบสังเกต พฤติกรรมบันทึก แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น - ประเมินจากแบบประเมินความรู้ ความสามารถ แบบสังเกต พฤติกรรมบันทึก แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น - ประเมินจากแบบประเมินความรู้ ความสามารถ แบบสังเกต พฤติกรรมบันทึก แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น	- ได้เห็นการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู - ได้ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายู - เกิดความคิดสร้างสรรค์ทักษะ เกิดประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน - เกิดการยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี - เกิดสุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์ Relational Aesthetics - เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

วันที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติ
National Science Foundation of Thailand

กิจกรรมที่	หลักการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายู	โครงสร้างของกิจกรรม				ผลของการจัดกิจกรรม
		เนื้อหา	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	วิธีประเมิน	
กิจกรรมที่ 4 "The Malayu Present to the Public"	การนำเสนอต่อสาธารณชน (Present to the Public) ผู้เรียนเข้าใจวิธีการนำเสนอก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	- รูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยต่อสาธารณชน เช่น - Interdisciplinary Art - Performance Art - Interactive Art - Production Art, Installation Art, Process Art, Video Art, Shot Films, Sound Art, Printing, Painting, etc.	- เพื่อสามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้แนวทางวัฒนธรรมมลายู ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	- ร่วมกันนำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการนำเสนอศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน - ระยะเวลาที่ใช้ 6 ชั่วโมง	- ประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้ชมในชุมชน จากแบบประเมินความรู้ความสามารภ, แบบสังเกตพฤติกรรมเบื้องต้น, แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น นักศึกษาและแบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน	- เกิดการเห็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมมลายู - เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนจากผลงานสร้างสรรค์

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันหมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัย

โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาร่วมกับชุมชน

หัวข้อ : การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ชื่อ-สกุล.....ชั้นปีที่.....เพศ.....
สถานที่ประเมิน.....วัน เดือน ปี.....

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

เพื่อประเมินองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย ความคิดสร้างสรรค์ต่อการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย การระดมความรู้เรื่องวัฒนธรรมมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาพัฒนาไปสู่การปฏิบัติและวางแผนการสร้างสรรค์งานอย่างเหมาะสม ความสามารถในการวิเคราะห์ถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในงานศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาร่วมกับชุมชน และการนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน สังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

คำชี้แจง :

มีเกณฑ์ประเมินระดับทักษะการออกแบบไว้ 5 ระดับ และมีเกณฑ์ 4 หัวข้อหลัก โดยใช้ 1 ตารางประเมินต่อขั้นตอนกิจกรรม 1 ขั้นตอน โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ และเขียนข้อความในช่องว่างที่ตรงกับการประเมินของท่าน

ระดับทักษะ	1	หมายถึง	ระดับเริ่มต้น
ระดับทักษะ	2	หมายถึง	เริ่มพัฒนา
ระดับทักษะ	3	หมายถึง	ระดับพัฒนา
ระดับทักษะ	4	หมายถึง	ระดับเริ่มสมบูรณ์
ระดับทักษะ	5	หมายถึง	ระดับสมบูรณ์

ระดับทักษะ	1.ระดับเริ่มต้น	2.เริ่มพัฒนา	3.ระดับพัฒนา	4.ระดับเริ่มสมบูรณ์	5.ระดับสมบูรณ์
องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย	สามารถอธิบายแนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้	สามารถวิเคราะห์แนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้	สามารถวิเคราะห์และอภิปรายแนวคิดจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้	สามารถวิเคราะห์และอภิปรายแนวคิดและวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้	สามารถวิเคราะห์และอภิปรายแนวคิด วัสดุและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ในท้องถิ่นได้

ในท้องถิ่นได้
เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ระดับทักษะ	1.ระดับเริ่มต้น	2.เริ่มพัฒนา	3.ระดับพัฒนา	4.ระดับเริ่ม สมบูรณ์	5.ระดับสมบูรณ์
องค์ความรู้เรื่อง ทุนทาง วัฒนธรรม มลายู	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญของ ทุนทางวัฒนธรรม มลายูได้	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญและ บอกประเภทในแต่ละ ด้านของทุน ทางวัฒนธรรม มลายูได้	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญ บอก ประเภทในแต่ละ ด้าน และสามารถ บอกแหล่งการเรียนรู้ ของทุนทาง วัฒนธรรมมลายูใน ท้องถิ่นได้	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญ บอก ประเภทในแต่ละ ด้าน สามารถบอก แหล่งการเรียนรู้ และสามารถ นำเสนอแนวคิด ของศิลปินที่ใช้ทุน ทางวัฒนธรรม มลายูในท้องถิ่นได้	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความสำคัญ บอก ประเภทในแต่ละ ด้าน สามารถบอก แหล่งการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิด ของศิลปินที่ใช้ทุน ทางวัฒนธรรม มลายูในท้องถิ่น และสามารถ ประยุกต์ใช้ทุนทาง วัฒนธรรมมลายู ในผลงานศิลปะ ร่วมสมัยได้
ความสามารถ ในการออกแบบ และสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ ร่วมสมัย ร่วมกับชุมชน	สามารถเลือกทุน ทางวัฒนธรรม มลายูที่สนใจและ สอดคล้องกับ บริบทของทุนทาง วัฒนธรรมแต่ละ ด้าน และสามารถ สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนได้	สามารถเลือกทุน ทางวัฒนธรรม มลายูที่สนใจ สอดคล้องกับ บริบทของทุนทาง วัฒนธรรมแต่ละ ด้าน และระดม ความคิดในการ ออกแบบขั้นตอน การสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะร่วม สมัยโดยกำหนด ขอบเขตจำนวน ผู้เข้าร่วมและ สามารถสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะร่วม สมัยร่วมกับชุมชน ได้	สามารถเลือกทุน ทางวัฒนธรรมมลายู ที่สนใจ สอดคล้อง กับบริบทของทุน ทางวัฒนธรรมแต่ละ ด้าน และระดม ความคิดในการ ออกแบบขั้นตอน การสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะร่วม สมัยโดยกำหนด ขอบเขตจำนวน ผู้เข้าร่วมและ ผู้เข้าร่วม ลงพื้นที่ พูดคุยกับชุมชน เพื่อได้ข้อถก และสามารถ สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนได้	สามารถเลือกทุน ทางวัฒนธรรม มลายูที่สนใจ สอดคล้องกับ บริบทของทุนทาง วัฒนธรรมแต่ละ ด้าน ระดม ความคิดในการ ออกแบบขั้นตอน การสร้างสรรค์ ผลงานโดยกำหนด ขอบเขตจำนวน ผู้เข้าร่วม ลงพื้นที่ พูดคุยกับชุมชน เพื่อได้ข้อถก และสามารถ สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนที่ เหมาะสมกับ บริบทพื้นที่ได้	สามารถเลือกทุน ทางวัฒนธรรม มลายูที่สนใจ สอดคล้องกับ บริบทของทุนทาง วัฒนธรรมแต่ละ ด้าน ระดม ความคิดในการ ออกแบบขั้นตอน การสร้างสรรค์ ผลงานโดยกำหนด ขอบเขตจำนวน ผู้เข้าร่วม ลงพื้นที่ พูดคุยกับชุมชน เพื่อได้ข้อถก และสามารถ สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะร่วมสมัย ร่วมกับชุมชนที่ เหมาะสมกับ บริบทพื้นที่ได้

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันหมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ระดับทักษะ	1.ระดับเริ่มต้น	2.เริ่มพัฒนา	3.ระดับพัฒนา	4.ระดับเริ่มสมบูรณ์	5.ระดับสมบูรณ์
ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน	สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนได้	สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลายร่วมกับชุมชนได้	สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่	สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และเข้าถึงผู้ชมในชุมชนได้	สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยจากรูปแบบที่หลากหลาย ร่วมกับชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เข้าถึงผู้ชมในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

แบบประเมินความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัย
โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาร่วมกับชุมชน

หัวข้อ : การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาช่วยเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

คำชี้แจง :

เกณฑ์การตัดสิน/ระดับคุณภาพ

คะแนน	16-20	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	13-15	หมายถึง	ดี
คะแนน	11-12	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	0-10	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ระดับ พอใช้

ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ระดับทักษะ	ประเด็นการประเมิน															ความคิดเห็น เพิ่มเติม	รวม คะแนน	สรุปผล					
	องค์ความรู้เรื่องศิลปะ ร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่อง วัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการ ออกแบบ และ สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะร่วมกับชุมชน									ความสามารถในการ นำเสนอต่อสาธารณชน			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	ผ
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							
9																							
10																							
11																							
12																							
13																							
14																							

<

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ชื่อ-สกุล นักศึกษา/ระดับทักษะ	ประเด็นการประเมิน															ความคิดเห็น เพิ่มเติม	รวม คะแนน	สรุปผล					
	องค์ความรู้เรื่องศิลปะร่วมสมัย					องค์ความรู้เรื่องวัฒนธรรมมลายู					ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกับชุมชน									ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	ผ
15																							
16																							
17																							
18																							
19																							
20																							
21																							
22																							
23																							

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

**แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาต่อความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์
และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน**
หัวข้อ : การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

คำชี้แจง:

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความพึงพอใจเชิงลึกที่นักศึกษาได้รับจาก
การเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

หมายเหตุ:

1. ผู้สัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพในขณะสัมภาษณ์
 2. ผู้สัมภาษณ์อาจจะขออนุญาตปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
- แต่ยังคงยึดวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ตามกรอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย ชั้นปีที่.....สถาบัน.....
สถานที่สัมภาษณ์.....
วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์

1. นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยก่อนและหลังกิจกรรมเป็นเช่นไร
.....
2. ประเภทของทุนทางวัฒนธรรมที่นักศึกษานำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดย
ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน คืออะไร มีความสำคัญอย่างไร
.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

3. ในกิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art กระบวนการใดในกิจกรรมนี้ที่นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูมากที่สุด

4. กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art ทำให้นักศึกษาเข้าใจหลักการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยที่สามารถต่อยอดการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะร่วมสมัยมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

5. ในกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ทำให้นักศึกษาเข้าใจทุนทางวัฒนธรรมมลายูแต่ละด้านมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

6. ในกิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya ประเภทของทุนทางวัฒนธรรมมลายูที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย มีข้อควรคำนึงถึงอะไรบ้าง อย่างไร

7. ในกิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process นักศึกษาได้นำหลักการหรือทฤษฎีศิลปะร่วมสมัยใดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

8. ในกิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process นักศึกษาได้ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยตามแนวทางของศิลปินหรือผลงานศิลปะร่วมสมัยใดบ้าง และเป็นเช่นไร

9. ในกิจกรรมที่ 3 The Melayu Creative Process นักศึกษามีวิธีคัดเลือกทุนทางวัฒนธรรมมลายูในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยอย่างไร

10. ในกิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public รูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้รับความสนใจจากชุมชนมากน้อยเพียงใด

11. ในกิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public นักศึกษามีวิธีการใดให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู

12. นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยอย่างไร และมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

13. ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยครั้งนี้ นักศึกษามีความพอใจมากน้อยเพียงใด และสามารถนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์งานศิลปะครั้งต่อไปได้อย่างไร

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดย
ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชน
หัวข้อ : การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชนของนักศึกษาชั้นต่างๆ
ในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ชื่อ-สกุล.....ชั้นปีที่.....เพศ.....
สถานที่สังเกต.....วันเดือนปี.....

วัตถุประสงค์ของการสังเกต

แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้การเกิดความรู้ความสามารถในการ
สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชนของนักศึกษาด้านต่างๆ
เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมความสามารถใน
สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสังเกต

คำชี้แจง:

ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมมากที่สุด

ระดับมากที่สุด	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ
ระดับมาก	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ปฏิบัติบ้าง แต่ไม่บ่อยครั้ง
ระดับน้อย	หมายถึง	ปฏิบัติบ้าง เป็นนานๆครั้ง
ระดับน้อยสุด	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติเลย หรือไม่เคยปฏิบัติเลย

หมายเหตุ:

ผู้สังเกตขออนุญาตบันทึกเทปหรือถ่ายภาพในขณะสังเกต

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ประเด็นการสังเกต	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับของการปฏิบัติ				
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art)	1. ความรู้ ความเข้าใจในงานศิลปะร่วมสมัย	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์แนวคิด ในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยได้					
ข้อสังเกต							
..... 							
ประเด็นการสังเกต	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับของการปฏิบัติ				
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู	2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมมลายู	สามารถอธิบาย แลกเปลี่ยน ความรู้และแบ่งประเภทในแต่ละด้านของทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้					
ข้อสังเกต							
..... 							

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ประเด็นการสังเกต	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับของการปฏิบัติ				
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน	- ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชน	- สามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนได้					
ข้อสังเกต							
ประเด็นการสังเกต	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับของการปฏิบัติ				
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด
4. ความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณชน	4. ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้ชมในชุมชน	สามารถนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยร่วมกับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และเข้าถึงผู้ชมในชุมชน					
ข้อสังเกต							

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

แบบประเมินความคิดเห็นของชุมชน

หัวข้อ การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....เพศ.....

คำชี้แจง:

แบบประเมินนี้มีจุดประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นของชุมชนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน
- ตอนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 แบบประเมินความคิดเห็นชุมชน

แบบประเมินนี้เพื่อสอบถามความคิดเห็นของชุมชน ขอให้ท่านพิจารณาข้อความด้านล่าง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	รายการประเมิน	5	4	3	2	1
ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย						
1	ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย สามารถสื่อถึงทุนทางวัฒนธรรมมลายูได้ชัดเจน					
2	ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นทำให้ท่านเห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้น					
3	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
ด้านสื่อ/เครื่องมือ/อุปกรณ์						
4	อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมลายู					
5	เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม					
6	สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อทุนทางวัฒนธรรมมลายูมากขึ้น					

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ข้อ	รายการประเมิน	5	4	3	2	1
ด้านสถานที่						
7	สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัย					
8	สถานที่สามารถให้คนในชุมชนที่สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้					
9	สถานที่จัดกิจกรรมมีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวก					
ด้านผู้เข้าร่วม						
10	จำนวนผู้เข้าร่วมเหมาะสมกับกิจกรรมครั้งนี้					
11	ท่านมีความกระตือรือร้น อยากเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยครั้งนี้					
12	ท่านได้ให้ความร่วมมือกับวิทยากรและนักศึกษาในทุกกิจกรรมโดยไม่รู้สึกรำคาญ					

ตอนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์

1. ชุมชนให้ความสนใจกับกิจกรรมในครั้งนี้มากน้อยเพียงใด และมีความเข้าใจต่อกิจกรรมสร้างสรรค์นี้อย่างไร

.....

2. ทักษะวัฒนธรรมที่ใช้ในการสร้างสรรค์ในครั้งนี้มีความเหมาะสมกับชุมชน และมีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร

.....

3. ในการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง และเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนมากน้อยเพียงใด

.....

4. หากมีกิจกรรมในลักษณะนี้ครั้งต่อไป ท่านจะมีข้อเสนอแนะเช่นไรบ้าง

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

เลขที่โครงการวิจัย 670163
วันที่รับรอง 20 ธ.ค. 2567
วันที่หมดอายุ 19 ธ.ค. 2568

ภาคผนวก จ

รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ

ด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนิสิตปริญญาตรี

(The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA)

รูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะ

ด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนิสิตปริญญาตรี

(The Melayu Contemporary Art to Promote Art creation Abilities Model: MCA)

ภาคผนวก จ

ภาพบรรยากาศของการจัดกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์
ศิลปะด้วยทุนทางวัฒนธรรมมลายูสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 1 “The Melayu Contemporary”

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 2 “The Melayu Budaya”

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 2 “The Melayu Budaya” ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 3 “The Melayu Creative Process” กลุ่มที่ 1 “Ketupat”

ภาพบรรยากาศกิจกรรม ที่ 3 “The Melayu Creative Process” กลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi”

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 3 กลุ่มที่ 3 “Wau Melayu” “ว่าวมลายู”

ภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ 4 “ The Melayu Present to the Publi

LIGHTING ART
INSTALLATION ART

INTERACTIVE ART
INSTALLATION ART

VIDEO ART
JAWI CALLIGRAPHY

ART

Exhibition

The Melayu Contemporary Art

Activity Model Using Malayu Culture
Capital To Promote Art
Creation Abilities Of
Art Education
Students.

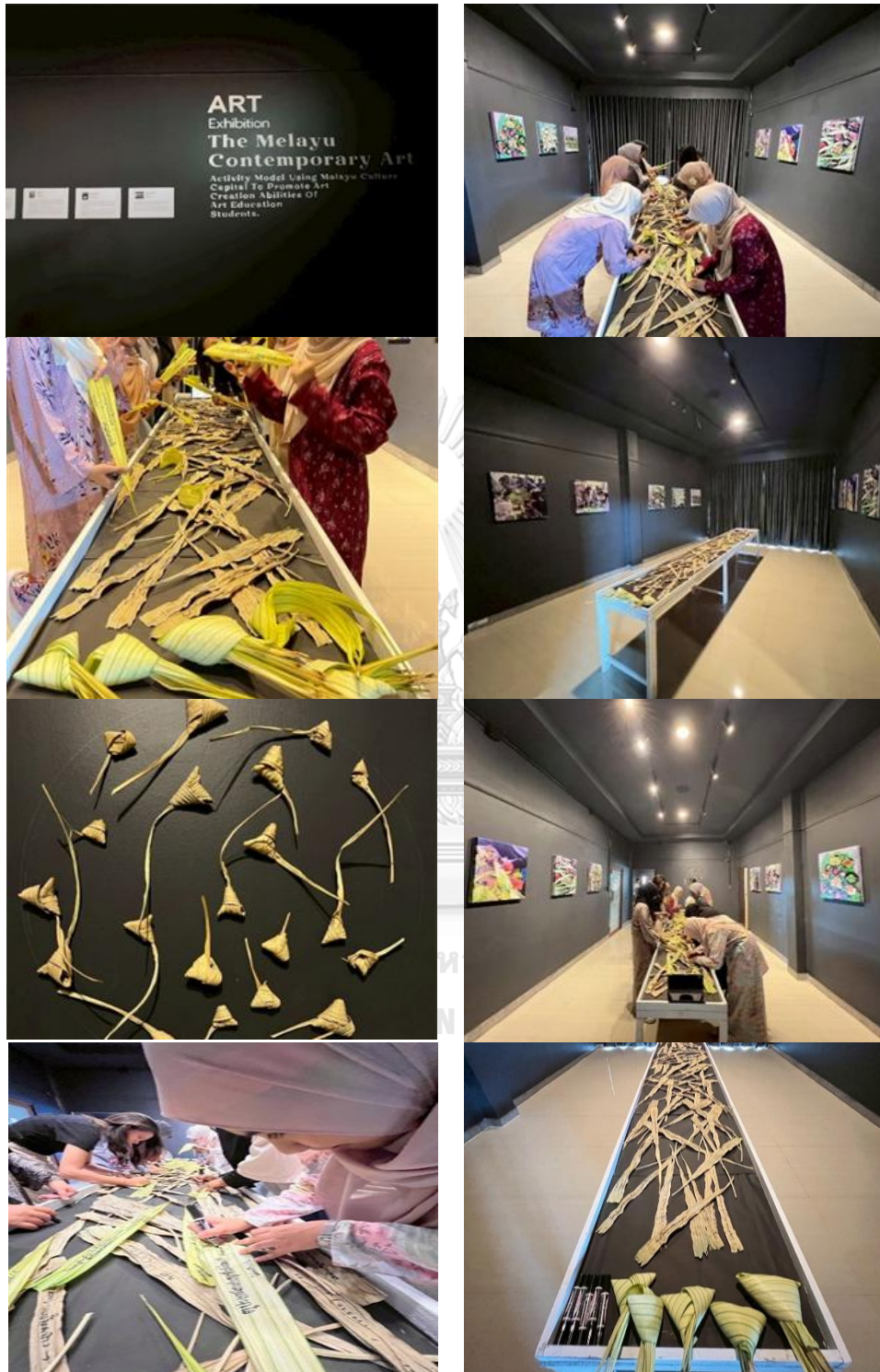
PSU | Community

Art Education

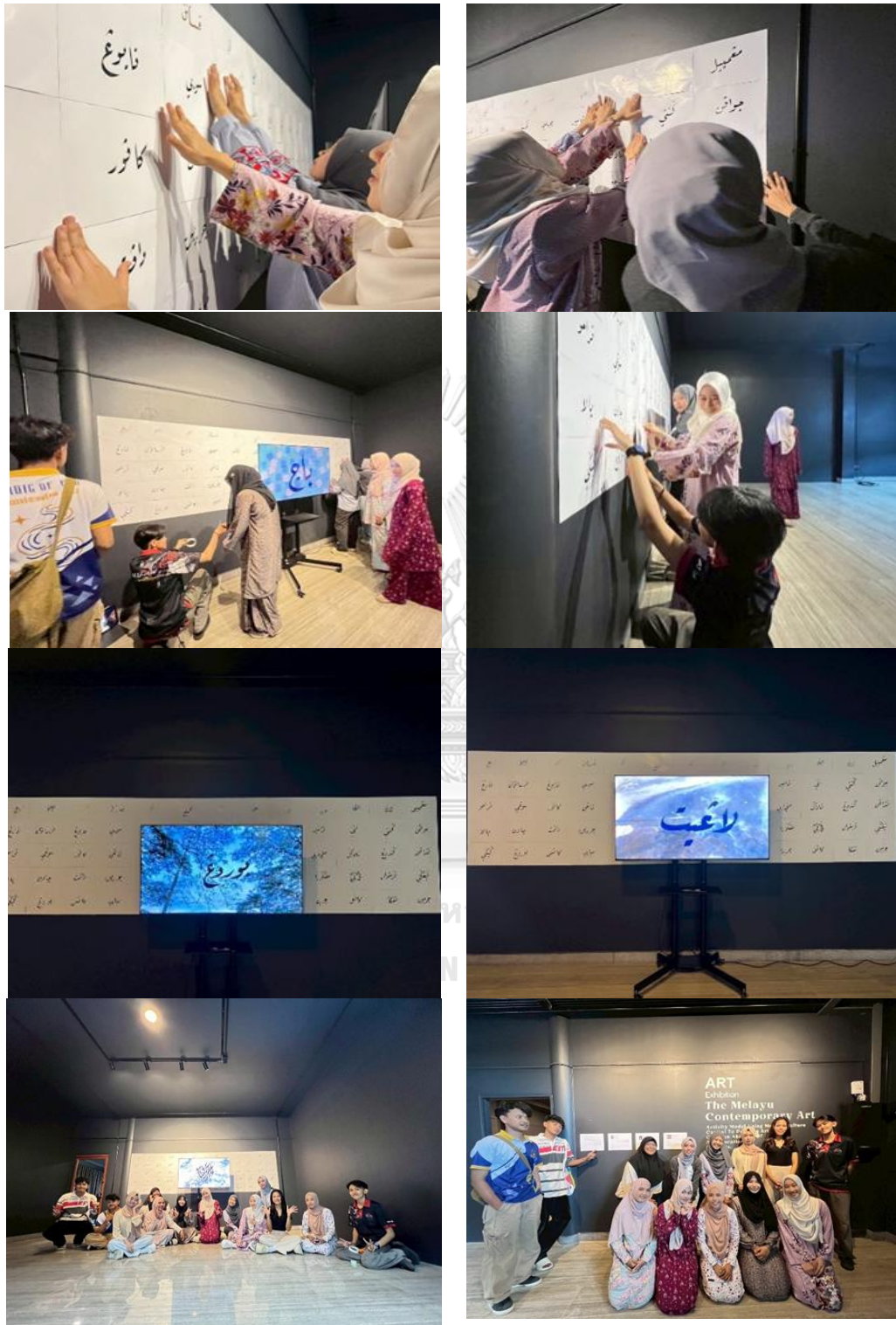
03 Febuary
-20

Desertation
#Malayu Art

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 4 กลุ่มที่ 1 “Ketupat”

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 4 กลุ่มที่ 2 “Tulisan Jawi”

ภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 4 กลุ่มที่ 3 “Wau Melayu”

ประมาณการรายละเอียดค่าใช้จ่าย
การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมศิลปะร่วมสมัยโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมลาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
สร้างสรรค์ศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา

รายละเอียดงบประมาณการดำเนินงาน

การดำเนินงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรมหลัก โดยประมาณการค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับการดำเนินงานภาคสนาม และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. งบดำเนินงาน

1.1 ค่าตอบแทน

- 1) ค่าตอบแทนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คนๆ ละ 1,000 บาท เป็นเงิน 15,000 บาท
รวมวงเงินค่าตอบแทน เป็นเงิน 15,000 บาท

1.2 ค่าใช้สอย

- 1) ค่าเดินทางเพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (ค่าเครื่องบินไป-กลับ) เป็นเงิน 15,000 บาท
รวมวงเงินค่าใช้สอย เป็นเงิน 15,000 บาท
รวมงบดำเนินงานทั้งหมด เป็นเงิน 30,000 บาท

กิจกรรมที่ 1 The Melayu Contemporary Art

1. งบดำเนินงาน

1.1 ค่าตอบแทน

- 1) ค่าตอบแทนวิทยากร (เอกชน) จำนวน 1 คนๆ ละ 12,00 บาท เป็นเงิน 1,200 บาท
รวมวงเงินค่าตอบแทน เป็นเงิน 1,200 บาท

1.2 ค่าใช้สอย

- 1) ค่าอาหารกลางวัน 1 วัน เหมมา เป็นเงิน 2,000 บาท
2) ค่าอาหารว่าง / เครื่องดื่ม 1 วัน เหมมา เป็นเงิน 1,000 บาท
รวมวงเงินค่าใช้สอย เป็นเงิน 3,000 บาท

1.3 ค่าวัสดุ

- 1) ค่าวัสดุสำนักงาน ปากกา กระดาษ A4 อุปกรณ์เบื้องต้น เป็นเงิน 500 บาท
2) ค่าวัสดุเบ็ดเตล็ด เทป, กาว, กระดาษ เป็นเงิน 700 บาท
รวมวงเงินค่าวัสดุ เป็นเงิน 1,200 บาท
รวมงบดำเนินงานทั้งหมด เป็นเงิน 5,400 บาท

กิจกรรมที่ 2 The Melayu Budaya

1. งบดำเนินงาน

1.1 ค่าตอบแทน

- 1) ค่าตอบแทนวิทยากร (เอกชน) จำนวน 1 คนๆ ละ 12,00 บาท เป็นเงิน 12,00 บาท
2) ค่าตอบแทนครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเงิน 1,000 บาท

1.2 ค่าใช้สอย

1) ค่าอาหารกลางวัน 1 วัน เหมา	เป็นเงิน 2,000 บาท
2) อาหารว่าง 1 วัน เหมา	เป็นเงิน 1,000 บาท
3) ค่าจัดสถานที่ / อุปกรณ์เสริม (โต๊ะ, ไฟ, ฉากจัดกิจกรรม)	เป็นเงิน 1,000 บาท
4) ค่าพาหนะ/เดินทาง เหมา	เป็นเงิน 2,000 บาท

รวมวงเงินค่าใช้สอย เป็นเงิน 6,000 บาท

1.3 ค่าวัสดุ

1) ค่าวัสดุสำนักงานปากกา กระดาษ A4 อุปกรณ์เบื้องต้น	เป็นเงิน 700 บาท
2) ค่าวัสดุสำหรับเขียนอักษรยาวี	เป็นเงิน 2,000 บาท

รวมวงเงินค่าวัสดุ เป็นเงิน 2,700 บาท

รวมงบดำเนินงานทั้งหมด เป็นเงิน 11,600 บาท

กลุ่มที่ 3 Wau Melayu ว่าวมลายู**1. งบดำเนินงาน****1.1 ค่าตอบแทน**

1) ค่าตอบแทนวิทยากร (เอกชน) จำนวน 2 คนๆ ละ 1,200 บาท	เป็นเงิน 2,400 บาท
2) ค่าตอบแทนผู้ประสานงานภาคสนาม จำนวน 1 คนๆ ละ 500 บาท	เป็นเงิน 500 บาท

รวมวงเงินค่าตอบแทน เป็นเงิน 2,900 บาท

1.2 ค่าใช้สอย

1) ค่าอาหารกลางวัน 1 วัน เหมา	เป็นเงิน 2,000 บาท
2) อาหารว่าง 1 วัน เหมา	เป็นเงิน 1,000 บาท
3) ค่าพาหนะ/เดินทาง เหมา	เป็นเงิน 2,000 บาท

รวมวงเงินค่าใช้สอย เป็นเงิน 5,000 บาท

1.3 ค่าวัสดุ

1) ค่าวัสดุสำนักงานปากกา กระดาษ A4 อุปกรณ์เบื้องต้น	เป็นเงิน 700 บาท
2) วัสดุประดิษฐ์ว่าว (ไม้ไผ่, เชือก, กระดาษว่าว, สี ฯลฯ)	เป็นเงิน 2,000 บาท
3) อุปกรณ์ศิลปะ (สี, แปรง, สเปรย์ ฯลฯ)	เป็นเงิน 2,000 บาท

รวมวงเงินวัสดุ เป็นเงิน 4,700 บาท

รวมงบดำเนินงานทั้งหมด เป็นเงิน 12,600 บาท

กิจกรรมที่ 4 The Melayu Present to The Public**1. งบดำเนินงาน****1.1 ค่าตอบแทน**

1) ค่าตอบแทนผู้ดูแลพื้นที่จัดแสดง/ผู้ประสานงานจำนวน 1 คนๆ ละ 1,000 บาท	เป็นเงิน 1,000 บาท

รวมวงเงินค่าตอบแทน เป็นเงิน 1,000 บาท

1.2 ค่าใช้สอย

1) ค่าอาหารว่าง/เครื่องดื่มเปิดงาน	เป็นเงิน 2,000 บาท

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวรุชนี ชูसारอ
วัน เดือน ปี เกิด	10 กรกฎาคม 2527
สถานที่เกิด	PATTANI
วุฒิการศึกษา	MFA (Master Of Fine Arts)
ที่อยู่ปัจจุบัน	181 ม.6 ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94170
ผลงานตีพิมพ์	Susaro R & Pholprasert A. (2025). Development of a Contemporary Art Activity Model Using Malayu Culture Capital to Promote Art Creation Abilities of Art Education Students. Journal of Social Science and cultural, 12(3), 326-338. Susaro R & Padungpong C. (2020). Youth Development according to the Art Guidelines for Peace Printmaking, Painting, Mixed Media. Journal of Education Prince of Songkla University, 31(1), 159-170. Susaro R & Padungpong C. (2019). Arts of Peace for the Youths in the Three Southern Border Provinces. Journal of Education Prince of Songkla University, 30(2), 164-176. E-sor A., Kanchanatanee K., Jeharrong P., & Susaro R. (2017). The Development of Southern Border Small Enterprises in Creative Economy Form. Journal of Yala Rajabhat University, 12(1), 161.